

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΟΕΣΒ

•

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α') Ἀνάλυσις καὶ διασκευὴ τοῦ διαλόγου, β') Κείμενον, γ') Μετάφρασις, δ') Γραμματικά — Σημασιολογικά, ε') Συντακτικά, στ') Σχήματα λόγου καὶ Αἰσθητικά, ζ') Γνωμικά, η') Πραγματικά θ') Χαρακτηρισμοὶ καὶ Ἑμβραθύνσεις ι') Μῶμα καὶ ια') Περιλήψεις

ΑΘΗΝΑΙ

Σ 1119

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Αρ. εισ. 45059

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ζ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Σ.Β.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α') Ἀνάλυσις καὶ διασκευὴ τοῦ διαλόγου, β') Κείμενον, γ')
Μετάφρασις, δ') Γραμματικά—Σημασιολογικά, ε') Σύντακτι-
κά, στ') Σχήματα λόγου καὶ Αἰσθητικά, ζ') Γνωμικά, η')
Πραγματικά, θ') Χαρακτηρισμοὶ καὶ Ἐμβασθύνσεις, ι') Νόημα
καὶ ια') Περίληψεις.

ΑΘΗΝΑΙ

Б. Гаганов

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

(ἡ περὶ τοῦ πρακτείου)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

(ΣΩΚΡΑΤΗΣ - ΚΡΙΤΩΝ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

ΣΩΚ. Τί, ὦ Κρίτων,
ἀφίξαι τηνικάδε ;

ἢ οὐ πρῶ ἐτι ἐστί ;

ΚΡ. Πάνυ μὲν οὖν (πρῶ ἐτι ἐστί).

ΣΩΚ. Πηνίκα μάλιστά (ἐστί) ;

ΚΡ. Ὅρθρος βαθύς.

ΣΩΚ. Θαυμάζω, ὅπως ἡθέλησεν
ὁ τοῦ δεσμοτηρίου φύλαξ
ὑπακούσαι σοι.

ΚΡ. Καὶ ξυνήθης ἤδη μοι ἐστίν,
ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ φοιτᾶν
πολλάκις δεῦρο,
καὶ τι εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.

ΣΩΚ. Ἄρτι δὲ ἤκεις ἢ πάλαι ;

ΚΡ. Ἐπιεικῶς πάλαι.

ΣΩΚ. Εἶτα

πῶς οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με,
ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι ;

ΚΡ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες,
οὐδ' ἂν αὐτὸς ἡθελον
εἶναι

ἐν τσαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ.
ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω

αἰσθανόμενος, ὡς ἡδέως καθεύδεις·
καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἡγειρον,
ἵνα διάγοις
ὡς ἡδιστα.

καὶ πολλάκις μὲν δὴ
καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ

σὲ εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου,

Πρὸς ποῖον σκοπόν, Κρίτων.

ἔχεις ἔλθει τέτοια ὥρα ;

Μήπως δὲν εἶναι πλέον πρῶτ' ;

Βεβαιότατα (πολὺ πρῶτ' εἶναι).

Ποία ὥρα περίπου (εἶναι) ;

Βαθεῖα χαράματα.

Ἀπορῶ, πῶς ἐτόλμησεν

ὁ δεσμοφύλαξ

νὰ σοῦ ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

Καὶ μοῦ εἶναι πλέον γνώριμος,

Σωκράτῃ, διὰ τὸ ὅτι συχνάζω

πολλὰς φοράς ἐδῶ,

προσέτι δὲ κάποιον φιλοδώρημα ἔχει
[λάβει ἀπὸ ἐμέ.

Πρὸ ὀλίγου δὲ ἔχεις ἔλθει ἢ πρὸ
[πολλοῦ ;

Ἄρκετὰ πρὸ πολλοῦ.

Καὶ τότε

πῶς δὲν μὲ ἐξύπνησες ἀμέσως,

ἀλλὰ σιωπηλὰ κάθησαι πλησίον μου ;

Ὅχι μὰ τὸν Δία, Σωκράτῃ,

οὔτε ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ἡθελον

νὰ εὐρίσκωμαι

εἰς τόσῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ.

Ἄλλὰ καὶ σὲ ἀπὸ πολλὴν ὥραν θαυ-
[μάζω,

διότι βλέπω, πόσον γλυκὰ κοιμᾶσαι·

καὶ ἐξἐπίτηδες δὲν σὲ ἐξύπνουσα,

διὰ νὰ συνεχίσῃς τὸν ὕπνον σου

ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον εὖ-
[χάριστα.

Καὶ πολλὰς φοράς μὲν βέβαια

καὶ προηγουμένως καθ' ὅλην σου

(τὴν ζωὴν

σὲ ἐμακάρισα διὰ τὸν χαρακτῆρά σου,

πολύ δὲ μάλιστα (εὐδαιμονίζω σε) πολύ περισσότερον ὁμῶς (σὲ μακα-
[ρίζω])

ἐν τῇ νυνὶ παρεστῶσῃ ξυμφορᾷ,
ὥς ῥαδίως

καὶ πράως φέρεις αὐτήν.

ΣΩΚ. (Φέρω αὐτὴν πράως),

καὶ ἡρ' ἂν πλημμελὲς εἴη,

ὦ δρίτων, ἀγανακτεῖν

τηλικούτον ὄντα,

εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.

ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες,

τηλικούτοι ἀλίσκονται

ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς,

ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται

ἡ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν

τῇ παρουσίᾳ τύχῃ.

ΣΩΚ. "Εστὶ ταῦτα (ἀληθῆ)·

ἀλλὰ τί δὴ

οὕτω πρῶ ἀφίξαι;

ΚΡ. (Ἀφίγμαι οὕτω πρῶ), ὦ Σώ-
[κρατες,

φέρων ἀγγελίαν χαλεπὴν,

οὐ σοί, ὥς ἐμοὶ φαίνεται,

ἀλλ' ἐμοὶ

καὶ πᾶσι τοῖς σοῖς ἐπιτηδεύουσιν

καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν,

ἣν ἐγώ, ἐμοὶ δοκῶ,

ἐν τοῖς βαρύτερ' ἂν ἐνέγκαιμι.

ΣΩΚ. Τίνα ταύτην (φέρεις);

ἢ τὸ πλοῖον ἀφίχεται ἐκ Δήλου,

οὗ ἀφικομένου

δεῖ τεθνάναι με;

ΚΡ. Οὕτοι δὲ ἀφίχεται,

ἀλλὰ δοκεῖ μοι

ἤξειν μὲν τήμερον,

ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν τινες

ἦκοντες ἀπὸ Σουνίου

καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό.

δῆλον οὖν (ἐστίν)

ἐκ τούτων τῶν ἀγγελιῶν,

ὅτι ἤξει τήμερον,

καὶ ἀνάγκη ἔσται δὴ

ὦ Σώκρατες, αὖριον

τελευτᾶν σε τὸν βίον.

κατὰ τὴν παρούσαν σήμερον συμ-
διότι δηλαδὴ τόσον ἀτάραχα [φοράν,

καὶ ψυχραῖμα ἀντιμετωπίζεις αὐτήν.

(Ἀντιμετωπίζω αὐτὴν ψυχραῖμα),

διότι πραγματικὰ θά ἦτο ἀνάρμοστον,

Κρίτων, νὰ ἀγανακτῶ,

ἐνῶ εἰμαι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν,

διότι εἶναι ἀνάγκη πλέον νὰ ἀποθάνω.

Καὶ ἄλλοι, Σωκράτη,

τόσον μεγάλοι περιπίπτουν

εἰς τοιαύτας συμφοράς (μὲ σέ),

ἀλλ' οὐδόλως αὐτοὺς ἐμποδίζει

ἡ ἡλικία, ὥστε νὰ μὴ ἀγανακτοῦν

διὰ τὴν ἀτυχίαν ποὺ τοὺς εὐρίσκει.

Εἶναι αὐτὰ (ἀληθινά)·

ἀλλὰ διατί τέλος πάντων

τόσον πρῶ ἐχεις ἔλθει;

("Εχω ἔλθει τόσον πρῶ), Σωκράτη,

φέρων εἰδήσιν δυσάρεστον,

ὄχι διὰ σέ, ὅπως μοῦ φαίνεται,

ἀλλὰ δι' ἐμέ

καὶ δι' ὅλους τοὺς φίλους σου,

καὶ δυσάρεστον καὶ θλιβεράν,

τὴν ὁποίαν ἐγώ, καθὼς νομίζω,

μὲ μεγίστην θλίψιν θὰ ὑποφέρω.

Ποία εἶναι αὕτη, τὴν ὁποίαν φέρεις;

Μήπως τὸ πλοῖον ἔχει ἔλθει ἀπὸ

[τὴν Δῆλον,

μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ ὁποίου

πρέπει ἐγὼ ἀμέσως νὰ θανατωθῶ;

Βέβαια δὲν ἔχει φθάσει ἀκόμη,

ἀλλὰ μοῦ φαίνεται

ὅτι θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς σήμερον,

σύμφωνα μὲ τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποί-

[ας ἀναγγέλλουν μερικοί,

οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἔλθει ἀπὸ τὸ Σούνιον

καὶ ἀφῆσαν ἐκεῖ αὐτό.

Φανερόν λοιπὸν (εἶναι)

ἀπὸ αὐτὰς τὰς εἰδήσεις,

ὅτι θὰ ἔλθῃ σήμερον,

καὶ θὰ παραστῇ ἀνάγκη πλέον,

Σωκράτη, ἐντὸς τῆς αὖριον

νὰ ἀποθάνῃς.

Γραμματικὰ—Σημασιολογικά.—*τηνικάδε* ἐπίρρ. χρον. δηλοῦν ὥραν=τέτοια ὥρα, τόσον πρωί. *ἀφίξει* β' πρόσ. παρακ. τοῦ *ἀφικνούμαι*, *ἀφικνούμην*, *ἀφίξομαι*, *ἀφικόμην*, *ἀφίχθην*, *ἀφίγμαι*, *ἀφίγμην*. ἡ ἔχει διασαφητικὴν σημ. διασαφηνίζων τὸ *τηνικάδε*. πρῶ ἐπίρρ. χρον.. ἀττικὸς τύπος ἀντὶ τοῦ μεταγενεστέρου *πρωῖ*. *ἔτι* ἐπίρρ. χρον.=ἀκόμῃ ἐπὶ ἐρωτηματ. ἢ ἀρνητικῆς προτάσεως=πλέον. *πάνυ* ἐπίρρ. ποσot. δηλοῦν ἔντονον βεβαίωσιν ἐπὶ ἀπαντήσεων. *πνίκα* ἐπίρρ. χρον. δηλοῦν ὥραν (τί ὥρα);. *μάλιστα* ἐπίρρ. βεβαιωτικόν (ἐπὶ ἐρωτήσεως)=ἀκριβῶς καὶ (μετ' ἀριθμητ.)=περίπου· ἐνταῦθα διασαφηνίζει τὸ *πάνυ* *μὲν οὖν* ἐξηγητέον· περίπου. *ξυνήθης* παλαιὸς ἀττικὸς τύπος ἀντὶ *συνήθης* (ἐπίθετον τριτόκ. τριγ. καὶ δικατ.). *εὐε(η)ργέτηται* παρακ. τοῦ *εὐεργετοῦμαι*. *εὐεργετήθην*, *εὐεργέτημαι*. *ἄρτι*—πάλαι ἐπίρρ. χρον. *ἦκει* ἔνεστ. μέτ. σημ. *παρακ.*, *ἦκον*, *ἦξω* τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ *εἶρχομαι*. *ἐπεικῶς* ἐπίρρ. ἐπιτατικόν=ἀρκετά, ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν τοῦ *πάλαι*. *εἴτα* ἐν ἀρχῇ. ἐρωτημ. πρότ. δηλοῖ ἀπορίαν=καὶ τότε... *ἐπήγειρας* ἄορ. τοῦ *ἐπεγείρω*, *ἤγειρον*, *ἐγεγῶ*. *ἤγειρα*, *ἐγγέρεκά*, καὶ *ἐγγέγορα*, *ἐγγέρεκιν* καὶ *ἐγγηγόρειν*. *σιγῇ* δοτικοφανὲς τροπικὸν ἐπίρρ. *παρακάθησαι* (οὐδέτ. ἀποθετ.) λαμβάνεται ὡς παρακ. τοῦ *παρακαθίζομαι*. μὰ ἐπωμοτικόν μόριον συντασσόμενον μὲ αἰτιατ., ὅπως καὶ τὸ *νῆ*· καὶ τὸ μὲν μὰ ἐπὶ ἀρνήσεως, τὸ δὲ *νῆ* ἐπὶ βεβαιώσεως. ὡς ἐπίρρ. ἀναφορὰς δηλοῦν θαυμασμόν. ὡς ἐπίρρ. ἐπιτατικόν ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἥδιστα*. *ἥδιστα* ἐπίρρ. ὑπερθ. β3θ. (*ἡδέως*—*ἥδιον*). *καθεύδω* οὐδ. διαθ. (=κοιμῶμαι), *ἐκάθευδον* καὶ *καθηύδον*, *καθευνδήσω*, *κατέδαρθον*, *καταδεδάρθηκα*. *δῆ* ἀντὶ δὲ=βεβαίως. *εὐδαιμόνισα* ἄορ. τοῦ *εὐδαιμονίζω*, (*εὐ*)*ἡδαιμόνισον*, (*εὐ*)*ἡδαιμόνισα*. *παρεστῶση* μετ. παρακ. τοῦ *παρίσταμαι*, *παριστάμην* *παραστήσομαι*, *παρεστησάμην*, *παρέστην*, *παρέστηκα*, *παρειστήκειν*. ὡς αἰτιολ. =ὅτι οὕτω=διότι τόσον. *ῥᾶδιως*—πράως ἐπίρρ. τροπικὰ θετ. β3θ. (*ῥᾶν*—*ῥᾶστα* καὶ *πρᾶστοτερον*—*πρᾶτοτατα*). *φέρε* *ἔνεστ.* τοῦ *φέρω*, *ἔφερον*, *οἶσω*, *ἤνεγκα* καὶ *ἤνεγκον*, *ἐνήνοχα*, *ἐνήνόχειν*. καὶ ἐπιτατικῆς σημ. *πλημμελῆς* (*πλην*+*μέλος*) ἐπίθ. τριγ. καὶ δικ. =παράφρωνς, ἀνάρμοστος. *τηλικούτων* δεικτ. ἀντων. (ἐπὶ ἡλικίας ἢ μεγέθους). *ἀλίσκομαι* ἔνεστ. τοῦ *ἀλίσκομαι* (ἀποθετ. καὶ παθητ. τοῦ *αἰρῶ*), *ἡλίσκόμην*, *ἄλωσομαι*, *ἔαλων*, *ἔαλωκα* ἢ *ἤλωκα*, *ἡλώκειν*· οὐδὲν ἐπίρρ.=οὐδόλως. *ἐπιλύεται* ἔνεστ. μέσης φωνῆς ἐνεργητ. διαθέσεως=ἀπολύει, ἐμποδίζει. *τῆχι* μέσης διαθέσεως δηλοῦσα εὐτυχίαν καὶ δυστυχίαν. *δοκῶ* (προσωπικόν ῥῆμα), *ἐδόκουν*, *δόξω*, *ἔδοξα*, *δέδοκται* (ἀπρόσ.). *ἐδέδοκτο* (ἀπρόσ.). *βαρύνεται* ἐπίρρ. ὑπερθ. β3θ. (*βαρέως*—*ύτερον*). *ἐνέγκαιμι* εὐκτ. ἄορ. α' τοῦ *φέρω* (ιδε ἀνωτέρω). ἡ ἔχει διασαφητικὴν σημ. διασαφηνίζων τὸ *τίνα ταύτην*. *ἀφικομένον* μετ. ἄορ. β' τοῦ *ἀφικνούμαι*. *τεθνάναι* ἀπαρ. παρακ. (ἐξηγητέον μὲ ἐνεστώτα) τοῦ *ἀποθνήσκω*, *ἀπέθνησκον*, *ἀποθανοῦμαι*, *ἀπέθανον*, *τέθνηκα*, *τεθνήκειν*. οὗτοι ἐπὶ *πρ.* βεβαιωτικὸν καὶ ἀρνητικόν. *μὲν* ἔχει βεβαιωτ. σημ.=*μὴν*=ἀσφαλῶς, διότι δὲν ἀκολουθεῖ τὸ *δέ*. *τῆμερῶν* ἀρχαιότερος ἀττικὸς τύπος ἀντὶ *σήμερον*. *καταλιπόντες* μετ. ἄορ. β' τοῦ *καταλείπω*, *ἐλείπον*, *λείπω*, *ἔλιπον*, *λέλοιπα*, *ἔλελοιπεν*. καὶ δηλοῖ ἀκολουθίαν=καὶ ἐπομένως. *ἔσται* μέλλων τοῦ *εἶμι*.

Συντακτικά.—*τί* ἐπὶ ρηματικῇ αἰτ. δηλοῦσα σκοπὸν (ἐντὸς τοῦ σκοποῦ εὐρίσκεται ἡ αἰτία, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης). *δεῦρος* ὑποκ. *βαθὺς* ἐπίθ. διορ. *ὅπως* ἡθέλησε πλαγίᾳ ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτῶ μὲν ἐκ τοῦ *θαυμάζω*. σοι ἀντικ. τοῦ *ὑπακούσαι*. *ξυνήθης* κατηγ. μοι δοτ. τρωσωπ. διὰ τὸ *φοιτᾶν* ἀναγκαστ. αἰτίον. *καί τι καὶ* ὁ πρῶτος καὶ συναπτέος μὲ τὸ *ξυνήθης* (συμπλεκτικὸς) καὶ ὁ δεῦτερος *καί* μὲ τὸ *εὐεργέτηται* (ἐπιτατικὸς). (*ἐμὲ*) ἐννοούμενον ὑποκ. τοῦ *φοιτᾶν*. *τι* (=εὐεργεσίαν *τινά*) σύστοιχον ἀντικ. *ὅπ'* ἐμοῦ ποιητικὸν αἰτίον. *αὐτὸς* κατηγ. διορ. τοῦ ἐννοουμένου (*ἐγώ*). *ἂν ἤθελον* δυνητικὴ ὁριστικὴ χρῆ-

σιμεύουσα ὡς ἀπόδοσις τῆς ἐννοουμένης ὑποθέσεως (εἰ ἐξῆν)=ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. σοῦ γεν. αἰτίας. *αἰσθανόμενος* αἰτιολ. μετ. ὡς ἡδέως... πλαγία ἔρωτ. ἐκ τοῦ *αἰσθανόμενος* ἐξαρτωμένη. *ἤγειρον* ἐφετικὸς παρατατικός. *ἔνα.. δι' αὐτοῖς* τελ. πρότ. τεθεῖσα κατ' εὐκτικήν, διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου (*ἤγειρον*). σὲ ἀντικ. τοῦ *τρόπου* γεν. αἰτίας. *παρεστῶσθ* ἐπιθ. μετ. ὡς (=ὅτι οὕτω) *ἐξάδιως*.. αἰτιολ. πρότ. ὡς ἐπεξήγησις τοῦ *τρόπου*. *ἀγανακτεῖν* ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως *πλημμελὲς ἂν εἴη*. (ἐμὲ) ἐννοούμενον ὑποκ. τοῦ *ἀγανακτεῖν*. *ὄντα* ἐνδοτ. μετ. *τηλικούτων* κατηγ. *εἰ δὲ ἤδη τελευτᾷ* αἰτιολ. πρότ., διότι μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρήμ. ἐκφέρεται τὸ αἷτιον ὅχι μόνον διὰ τοῦ *ὅτι*, ἀλλὰ συνήθως καὶ ὑποθετικῶς, *τελευτᾷ* ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. αὐτοῦς α' ἀντικ. *τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν* β' ἀντικ. τοῦ *ἐπιλύεται*· αἱ δύο ἀρνήσεις (μὴ—οὐχὶ) ἰσοδυναμοῦν μετὰ κατὰ φασιν (*ἀγανακτεῖν*), ὅταν ἡ προηγουμένη πρότασις εἴναι ἀρνητική. *τῇ τύχῃ* δοτ. αἰτίας. *τῇ παρούσῃ* ἐπιθ. μετ. *ταῦτα* ὑποκ. (*ἀληθῆ*) κατηγ. *φέρων* τροπικῇ μετ. (κατ' ἄλλους κατηγορ. λόγω τοῦ *ἀφίγμαι*). *ἀγγελίαν* ἀντικ. *τίνα* κατηγ. *χαλεπὴν - βαρεῖαν* ἐπιθ. διορ. σοῖ - ἐμοὶ - ἐπιτηδεύεις δοτ. συντακτικῇ τοῦ *χαλεπὴν*. ὡς ἐμοὶ φαίνεται ἀναφ. πρότ. ἐμοὶ δοτ. προσωπικῇ. *ἦν ἐγώ..* ἀναφ. πρότ. *ἂν ἐνέγκαιμι* δυνητικὴ εὐκτικὴ ἔχουσα μελλοντικὴν σημασίαν (οἶσω). *ἐν τοῖς* (φέρουσι) κατήντησεν ἐπιρρ. ἔκφρασις δηλοῦσα ἐπίτασιν (πάνυ). ὡς ἐμοὶ δοκῶ ἀναφ. πρότ. (κατὰ τὸ ἐμοὶ δοκεῖ ἐτέθη ἡ δοτ. προσωπ. εἰς τὸ δοκῶ). ἐμοὶ δοτ. προσωπικῇ. *ταύτην* ἀντικ. *τίνα* κατηγ. ἐνν. (φέρεις). *ἀφικόμενον* γεν. ἀπόλυτος χρονικῇ. οὐ ὑποκ. *τεθνάναι* ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. με ὑποκ. τοῦ *τεθνάναι*. *ἤξειν* ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δοκεῖ, μοι δοτ. προσωπικῇ. *ἐξ ὧν..* ἀναφ. πρότ. *ἐξ ὧν* ἐμπρ. διορ. συμφωνίας (σύστοιχον ἀντικ.). *ἤκοντες - καταλιπόντες* ἐπιθ. μετ. *ὅτι ἤξει* εἰδ. πρότ. ὡς ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως *δηλόν* (ἔστι). *τελευτᾷ* ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως *ἀνάγκη ἔσται*. σὲ ὑποκ. τοῦ *τελευτᾷ*. τὸν βίον ἀντικ.

Σχήματα λόγου — Αἰσθητικά.— *πάνυ μὲν οὖν* (βραχυλογία) ἀντὶ *πάνυ μὲν οὖν περὶ ἐπὶ ἐστί*. ὑπακούουσι (μεταφορά) ἐπὶ δούλων καὶ νομοταγῶν πολιτῶν, ἐνῶ ἐπὶ θυρωροῦ ἢ δεσμοφυλάκος=ἀνολγῶ τὴν θύραν ὑπακούων εἰς τὸν κτύπον αὐτῆς. *ἄρτι ἢ πάλα* (ἀντίθεσις) χρόνου. πολὺ δὲ μάλιστα (σχῆμα ἐξ ἀναλόγου) δηλ. *εὐδαιμονίζω σε. παρεστῶσθ* *ξυμφορᾷ* (προσωποποιᾷ). *πλημμελὲς* (μεταφορά) ἐκ τῆς μουσικῆς. *ξυμφοραῖς* (εὐφημισμός). *ἀλλίσκονται* (μεταφορά) ἐκ τῶν παγίδων τῶν ἀγρίων ζώων. *ἔστι ταῦτα* (ἀττική σύνταξις). *χαλεπὴν χαλεπὴν* (ἐπαναφορά), *χολεπὴν - βαρεῖαν* (συνωνυμία). *ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι* (βραχυλογία) ἀντὶ *ἐν τοῖς βαρεῖς φέρουσι βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι*. *τίνα ταύτην;* (βραχυλογία) ἀντὶ: *τίς ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία, ἣν φέρεις; ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν* (ἔλεις) ἀντὶ *ἐκ τούτων, ἃ ἀπαγγέλλουσιν*.

Πραγματικά.—*ὄρεθρος* (ἐκ τοῦ *δρενυμι*=σηκῶν) τὸ μεταξύ μεσονυκτίου καὶ πρωίας κυμαινόμενον χρονικὸν διάστημα, διότι δὲν ἡδύνατο ὁ Κρίτων, ἐλλείψει ὥρολογίων, νὰ προσδιορίσῃ ἄλλως πῶς τὸν χρόνον. Παρ' Ὀμήρῳ ἡ φυσικὴ ἡμέρα διηρεῖτο εἰς *ἡώ - μέσον ἡμαρ* καὶ *δείλην*, ἡ δὲ νύξ εἰς *ἐσπέρας - μέσας νύκτας* καὶ *ἀμφιλύκην*. Τὰ ἔξ ταῦτα μέρη ἐλέγοντο *μοῖραι* καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες διήρουν: εἰς *δρεθρον - περιὶ ἢ περὶ ἢ ἔω - ἀγορὰν πλήθουσιν - μεσημβρίαν - δείλην πρωίαν - δείλην ὥριαν - ἐσπέραν - νύκτα - μέσας νύκτας - ὄρεθρον βαθύν* (1—3). Βραδύτερον δὲ ἐπεκράτησεν ἡ διὰ τῶν γνωμῶνων διαίρεσις εἰς 12 ὥρας, ὀφειλομένη εἰς τὸν ἀστρονόμον *Ἰππαρχον* (140 π.Χ.). *βαθύν* διὰ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, ὅτι πολὺ ἀπέιχεν ἡ αὐγὴ. *ὅπως ἡθέλησε* δεδικοιολογημένη ἡ ἀπορία τοῦ Σωκρ., διότι οὐ μόνον κατὰ τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ τὴν πρωίαν δὲν ἐπετρέπετο ἡ εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰσόδος· ὁ δε-

σμοφύλαξ ἦτο ὑπάλληλος τοῦ Κράτους. *δεσμοκτήριον* αἱ σημεριναὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ νομιζόμεναι ὡς φυλακαὶ τοῦ Σωκρ. ὀπισθεν τῆς Ἀκροπόλεως ἦσαν ὑδραγωγεῖον· τὸ δεσμοκτήριον εὐρίσκετο ἐντὸς τῆς πόλεως, *διὰ τὰ πολλάκις...* ἐκ τούτου δηλοῦται ὅτι ὁ Κρίτων πολλάκις ἐπεσκέφθη τὸν Σωκρ. ἐν τῷ δεσμοκτηρίῳ κατὰ τὸ τριακονθήμερον διάστημα τῆς ἐγκαθεirεώσεώς του, ἀποκτήσας φιλίαν ἔνεκα τῆς συχνῆς συναναστροφῆς καὶ τῶν φιλοδωρημάτων πρὸς τὸν δεσμοφύλακα. *οὐδ' ἂν αὐτὸς ᾔθελον* ὁ Κρίτων ὄχι μόνον δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀγρυπνῇ καὶ λυπῇται, πολλῶν δὲ μᾶλλον νὰ μεταδώσῃ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ λύπην εἰς τὸν Σωκρ. *ὡς ἥδιστα* ὁ Κρίτων θαυμάζει τὴν μακαριότητα τοῦ Σωκρ. μεθ' ἧς ἀντιμετωπίζει τὸ ἐπικείμενον μοιραῖον καὶ ἀφῆναι αὐτόν κοιμώμενον ἡσύχως τὸν ὑπόλοιπον ὕπνον του, ὅφου ἄλλως τε ἡ ἀναγελλομένη εἰδησις θὰ ἦτο δυσάρεστος.

τρόπος ἡ μορφή τῆς ζωῆς ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων. τὸ *modus vivendi*· σημεῖον τέον ὅτι ὁ Σωκρ. ἦτο πάντοτε εὐθυμος. *τηλικούτον* ὁ Σωκρ. ἦτο 70 ἐτῶν. Ἄν εἶναι φυσικὸν καὶ ἀληθές νὰ ἀντιμετωπίζουιν ἐνίοτε μετ' ψυχραιμίαν καὶ ἀδιαφορίαν τὸν θάνατον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔζησαν τὴν ζωὴν των, κατὰ μείζονα λόγον ἀποτελεῖ ἐπιβεβλημένον καθῆκον διὰ τὸν Σωκρ., καὶ ἀδικούμενον, νὰ περιφρονῇ τὸν θάνατον. Παρὰ ταῦτα ὅμως εἶναι περισσότερον φυσικὸν καὶ ἀνθρώπινον διὰ τὸν Κρίτωνα ἡ λιποψυχία πρὸς τὸν θάνατον, καὶ τῶν γερόντων ἀκόμη. Ὁ Σοφοκλῆς ἀναφέρει· *«τοῦ ζῆν γὰρ οὐδεὶς ὥς ὁ γηράσκων ἐρεῖ»*. Μᾶς τὸ ὑπενθυμίζει ὁ μῦθος *«γέρων καὶ θάνατος»*. Ἀρχαία μαρτυρία λέγει *«ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν»* καὶ ὁ Σολωμὸς τονίζει· *«Γλυκεία ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος μαυρίλας»* καὶ ἡ λαϊκὴ μοῦσα ὑπερθεματίζει· *«καὶ μὲ τὰ χίλια βάσανα πάλι (ἡ ζωὴ) γλυκεία εἶναι»*. ἀλλὰ *εἰ δὲ...* Ὁ Σωκράτης ἐπ' ἀνέρχεται εἰς τὴν πρώτην του ἐρώτησιν, διὰ νὰ μάθῃ τὸ αἷτιον τῆς τόσοι πρῶτης ἐπισκέψεως, *ἂν ἐνέγκαιμι* διὰ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς ὁ Κρίτων ἐλπίζει ὅτι δὲν θὰ συμβῇ τὸ κακόν, πειθομένου τοῦ Σωκρ. πρὸς ἀπόδρασιν. *τὸ πλοῖον* εἶναι ἡ *θεωρία*· αὐτὴ ἡ *Δηλιάς*· εἰς τὸν Πάριον ἀναφέρονται ὅτι εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ πλοῖον, δι' οὗ ὁ ἥρως τῶν Ἀθηναίων *Θεσεύς* ἐπλευσεν εἰς Κρήτην, κομίζων δις ἑπτὰ νέους ὡς βορὰν τοῦ *Μινωταύρου*, καὶ ἀπῆλλαξε τὴν πόλιν τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ φόρου αἵματος· εἰς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ γεγονότος ἐτελοῦντο κατ' ἔτος εἰς *Δῆλον* τὰ μικρὰ *Δήλια* (ἐορτὴ μετὰ θυσιῶν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα) καὶ ἀπεστέλλοντο ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων (*Θεωροί, Δηλιασταί*). Σημεῖον δὲ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐορτῶν (*Θωρίας*) ἦτο ἡ στέψις τῆς πρύμνης τοῦ ἱεροῦ τούτου πλοίου ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος. Ταῦτα ἐτελοῦντο κατὰ τὸν μῆνα Θαρρηγιῶνα (Μαΐου—Ἰουνίου) Ἐπειδὴ δὲ διὰ νόμου καθιερώθη οὐδεμία θανατικὴ ποινὴ νὰ ἐκτελεῖται ἀπὸ τῆς στέψεως τοῦ πλοίου μέχρι καὶ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ, (ὅπως σήμερον ἀναστελλεται ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις λόγω τῶν ἐορτῶν τοῦ Πάσχα, Χριστουγέννων) καὶ ἐπειδὴ συνέπεσαν ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς τῆς εἰς θάνατον καταδίκης τοῦ Σωκρ. νὰ ἔχῃ στεφθῇ τὸ πλοῖον, ἀνεβλήθη ἡ ἐκτέλεσις περίπου ἐπὶ ἓνα μῆνα, τὸν ὁποῖον ὁ Σωκρ. διήνυσεν ἐν τῷ δεσμοκτηρίῳ, ὅπερ μετεβλήθη εἰς φιλοσοφικὸν σχολεῖον, ὅπου ἠκούσθησαν αἱ ὑψηλότεραι ἰδέαι. ἀπὸ *Σουνίου* εἰς τὴν ὠραίαν παραλίαν τοῦ Σουνίου (ἀκρατηρίου νοτιῶς τῆς Ἀττικῆς) ἐπόδισε τὸ ἐκ τῆς *Δήλου* ἐπιστρέφον ἱερὸν πλοῖον λόγω τῶν ἀνέμων ἢ κατ' ἄλλους διὰ θρησκευτικούς λόγους. *ὅτι ἤξει τήμερον* ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Κρίτωνος δις εἰπόντος, ὅτι σήμερον θὰ ἔλθῃ τὸ πλοῖον, προδίδει ἔντονον φόβον.

Χαρακτηρισμοί.—Ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῶν διαλεγομένων προσώπων εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος· ὁ Σωκρ. κάθεται ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς του κλίνης μετὰ τὴν λευκὴν καὶ σεβασμίαν κεφαλὴν του, στη-

ριζομένην ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, μὲ τὸ μεϊδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἡρεμίαν τῆς συνειδήσεως. Ὁ γαλήνιος ἥρωισμός του προκαλεῖ θαυμασμόν καὶ ὁ φωτοστέφανος τῆς ἰλαρότητος μᾶς συγκινεῖ ἀγέρωχος καὶ ἀξιοπρεπῆς, μολοντί μελλοθάνατος ἀληθῆς ὑπεράνθρωπος. Ὁ Κρίτων, γέρον καὶ αὐτός, ἀγαπητός καὶ ἐκλεκτός μαθητῆς καὶ φίλος μὲ θέρμην ἀγάπης, πλήρης ὀδύνης, πικρίας καὶ ἀγωνίας, περίλυπος μέχρι θανάτου διὰ τὸ ἐπικείμενον κακόν, μὲ τρέμουσαν φωνήν, μὲ δακρυσμένους καὶ ἱκετευτικούς ὀφθαλμούς διαλέγεται πρὸς τὸν διδάσκαλον. Συμπαθῆς ἀνθρώπινος τύπος. Ἡ ζωηρὰ ἀντίθεσις τῶν χαρακτηριστῶν καθιστᾷ ζωηροτέραν τὴν εἰκόνα καὶ ἀποκαλύπτει τὴν δύναμιν τοῦ καλλιτέχου.

Νόημα.— Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ προοίμιον τοῦ παρόντος διαλόγου, συναντῶμεν διαλεγόμενα ἐντὸς τοῦ δεσμοτηρίου δύο πρόσωπα, τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Κρίτωνα.

Ὁ Κρίτων πολὺ πρῶτὴν περίλυπος ἐπισκέπτεται τὸν Σωκράτην, τὸν ὁποῖον δὲν ἐξύπνησεν, ἐπειδὴ εἶδε κοιμώμενον.

Ὅταν τέλος ὁ Σωκράτης ἐξύπνησεν καὶ εἶδε πλησίον τὸν ἀγαπημένον του μαθητὴν καὶ φίλον, ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ περὶ τῆς αἰτίας τῆς πρωινήν ἐπισκέψεώς του, τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπέτυχεν τὴν νυκτερινὴν εἰσοδὸν εἰς τὸ δεσμοτήριον, καὶ τῆς αἰτίας διὰ τὴν ὁποίαν δὲν τὸν ἐξύπνησεν ἅμα τῇ ἀφίξει του. Ὁ Κρίτων ἀπαντῶν λέγει, ὅτι εἶναι βαθεῖα χαράματα, ὅτι ἐδωροδόκησε τὸν δεσμοφύλακα, τοῦ ὁποῖου μάλιστα ἔχει ἀποκτήσει τὴν φιλίαν ἕνεκα τῶν συχῶν πρὸς αὐτὸν ἐπισκέψεων καὶ ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ταραξῇ τὴν εὐδαιμονίαν ἐκ τοῦ μακαρίου καὶ ἡρέμου ὕπνου ἐνὸς δικαίου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἀταράχως καὶ ἀγογγύστως ὑπομένει τὴν συμφορὰν του.

Ὁ Σωκράτης ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀποδίδει τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει, καὶ τέλος ἐρωτᾷ ἐκ νέου τὸν Κρίτωνα περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπισκέψεώς του.

Ὁ Κρίτων ἀπαντᾷ, ὅτι φέρει δυσάρεστον εἰδήσιν ὅχι μόνον διὰ τὸν Σωκράτην, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς φίλους του καὶ ἰδιαίτερος διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἐφ' ὅσον κατὰ τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔχει, καταπλέει σήμερον ἐκ τῆς Δήλου τὸ ἱερὸν πλοῖον καὶ ἐπομένως εἶναι ἡ παραμονὴ τῆς θανατικῆς καταδίκης τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ διδασκάλου, τὸν ὁποῖον διὰ τελευταῖαν ἤδη φορὰν βλέπει.

Περίληψις.— Ὁ Κρίτων ἐπισκέπτεται τὸν Σωκράτην εἰς τὸ δεσμοτήριον, ἵνα τοῦ ἀναγγεῖλῃ τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν τῆς ἐκ τῆς Δήλου ἀφίξεως τοῦ ἱεροῦ πλοῖου, συνεπεία τῆς ὁποίας ἐπικεῖται ἡ θανατικὴ καταδίκη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

ΣΩΚ. Ἄλλ', ὦ Κρίτων, τύχη ἀγαθῇ. Ἀλλὰ, Κρίτων, ἡ ὥρα ἡ καλῇ. εἰ ταύτῃ φίλον (ἐστὶ) τοῖς θεοῖς, Ἄν ἔτσι ἀρέσῃ εἰς τοὺς θεοὺς, ταύτῃ ἔστω.

οἶμαι μέντοι οὐχ ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρει;

ΣΩΚ. Ἐγὼ σοι ἐρῶ.

δεῖ με γὰρ ἀποθνήσκειν

που τῇ ὑστεραίᾳ

ἢ ἢ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

ἔτσι ἄς γίνῃ

νομίζω ὅμως ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ

αὐτὸ σήμερον.

Ἀπὸ ποῦ συμπεραίνεις αὐτό;

Ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ.

βεβαίως πρέπει ἐγὼ νὰ θανατωθῶ,

ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὴν ἐπομένην

ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποῦ θὰ ἔλθῃ τὸ
[πλοῖον.]

ΚΡ. Φασὶ γέ τοι δὴ
οἱ κύριοι τούτων.
ΣΩΚ. Οἷμαι τοῖνον οὐχ ἤξειν αὐτὸ
τῆς ἐπιούσης ἡμέρας,
ἀλλὰ τῆς ἐτέρας·
τεκμαίρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυπνίου,
ὃ ἐόρακα ὀλίγον πρότερον
ταύτης τῆς νυκτός·
καὶ κινδυνεύεις οὐκ ἐγεῖραί με
ἐν καιρῷ τινι.
ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον;
ΣΩΚ. Ἐδόκει μοι γυνή τις
καλὴ καὶ εὐειδής
ἔχουσα λευκὰ ἱμάτια
προσελθοῦσα καλέσαι με
καὶ εἰπεῖν· «ὦ Σώκρατες,
ἡματι τριτάτῳ
ἔκοιό κεν Φθίην ἐρίβωλον».
ΚΡ. Ἀτοπὸν (ἐστὶ)
τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.
ΣΩΚ. Ἐναργὲς μὲν οὖν, ὦ Κρίτων,
(ἐστίν), ὥς γέ μοι δοκεῖ.

Ἔτσι βέβαια ἰσχυρίζονται
οἱ ἀρμόδιοι εἰς αὐτά.
Νομίζω λοιπὸν ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ αὐτὸ
τὴν ἡμέραν ποῦ μᾶς ξημερώνει,
ἀλλὰ τὴν ἄλλην·
συμπεραίνω δὲ ἀπὸ κάποιου ὄνειρον,
τὸ ὁποῖον ἔχω ἴδῃ ὀλίγον πρωτύτερα
κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα·
καὶ φαίνεται, ὅτι δὲν με ἐξύπνησες
εἰς πολὺ κατάλληλον ὥραν.
Καὶ ποῖον λοιπὸν ἦτο τὸ ὄνειρον;
Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι κάποια γυναίκα
ῥαία καὶ εὐπρόσωπος,
ἔχουσα λευκὰ ἐνδύματα,
ἀφ' οὗ ἐπλησίασε, μὲ ἐκάλεσε
καὶ (μοῦ) εἶπε· Σωκράτη,
μετὰ τρεῖς ἡμέρας
θὰ φθάσῃς εἰς τὴν εὐφορον Φθίαν».
Παράδοξον (εἶναι)
τὸ ὄνειρον, Σωκράτη.
Καὶ ὅμως φανερόν, Κρίτων,
(εἶναι), καθὼς τοῦλάχιστον μοῦ φαί-
νεται.

Γραμματικὰ—Σημασιολογικά.—ταύτη δοτικοφανὲς τροπ. ἐπίρρ.
=ἔτσι. οἷμαι καὶ οἶμαι (=νομίζω) ἐνεστ., φόμην καὶ φόμην, οἶσομαι,
φώθην. ἤξειν ἀπαρ. μέλλ. τοῦ ἤκω. τεκμαίροι β' πρόσ. ἐνεστ. μ. φωνῆς
τοῦ τεκμαίρομαι (=συμπεραίνω), ἐτεκμαίρομην, τεκμαροῦμαι, ἐτεκμηρά-
μην, τέκμαρσιν ἔσχηκα. ἐρῶ μέλλ. τοῦ λέγω. γὰρ εἶναι βεβαιωτικός. πον
ἐνδοιαστικὸν ἐπίρρ.=ἂν δὲν ἀπατῶμαι. ὑστεραία οὐσιαστικοποιηθὲν
ἐπίθ. φασὶ ἐνεστ. τοῦ φημί. γέ τοι δὴ βεβαιωτικὰ μόρια. ἐγεῖραι ἀπαρ.
ἀορ. α' τοῦ ἐγείρω. ἐν καιρῷ τινι ἢ ἀορ. ἀντων. ἐπιτείνει τὴν σημα-
σίαν τοῦ καιρῷ. καλὸς=ῥαίος εἰς τὸ σῶμα. εὐειδής (εὐ+εἶδος=μορφή)
=ῥαίος εἰς τὸ πρόσωπον. ἡματι (ὁμηρικόν) ἡμαρ=ἡμέρα, --ἡματος=
ἡματι. τριτάτῳ (ποιητικὸν τακτ. ἀριθμ.) κατὰ τὸ ἔνατος. κεν εἶναι ὁ δυ-
νητικός ἂν. ἔκοιό εὐκτ. μ. ἀορ. β' τοῦ ἐκνοῦμαι ἢ δυνητικὴ εὐκτική
(ἔκοιό κεν) ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα (ἔξειν). Φθίην ('Ιων. τύπος)=Φθίαν
(=Φθιώτιδα). ἐρίβωλος=ἡ ἔχουσα καλοὺς βῶλους, εὐφορος (ἀπὸ τὸ ἐπι-
τατ. μόριον ἐρι=πολύ), μὲν οὖν ἔχουν ἀντιθετ. σημ.=καὶ ὅμως.

Συντακτικά.—εἰ (ἐστι)=(ὕποθ)+(ἔστω)=(ἀπόδ.) εἶναι ὑποθ. λόγος
α' εἶδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. φίλον κατηγ. ἤξειν ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.)
ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ οἷμαι ὥς δοξαστικοῦ. αὐτὸ ὑποκ. τοῦ ἤξειν. ἀπο-
θνήσκειν ὑποκ. τοῦ δεῖ. με ὑποκ. τοῦ ἀποθνήσκειν. ἡ ἢ ἂν ἔλθῃ ἀναφο-
ρικοῦποθετικὴ πρότασις καὶ β' ὅρος συγκρίσεως. τούτων γεν. ἀντικ.
εἰς τὸ κύριον. τῆς ἐπιούσης=τῆς ἐτέρας γεν. χρονικά. δ' ἐ(ώ)ορακα ἀναφ.
πρότ. ταύτης τῆς νυκτός γεν. χρονική. ἐγεῖραι ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐξαρ-
τώμενον ἐκ τοῦ κινδυνεύεις, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐδῶ δοξαστικὴν σημ. (δια-
τρέχεις τὸν κίνδυνον, φαίνεσαι)=φαίνεται. με ἀντικ. τὸ ἐνύπνιον ὑποκ.
τῇ κατηγ. ἐδόκει προσωπικὸν ρῆμα. γυνή ὑποκ. καλὴ καὶ εὐειδής ἐπιθ.
διορ. προσελθοῦσα χρον. μετ. ἔχουσα τροπ. μετ. καλέσαι=εἰπεῖν ἀντικ.
(εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἐδόκει ἐξαρτώμενα. ἡματι δοτ. χρονική. Φθίην αἰ-

τιατ. δηλοῦσα τὴν εἰς τόπον κίνησιν. τὸ ἐνύπνιον ὑποκ. ἀποπον κατηγ. ἐναργές κατηγ. ὡς γὰρ μοι δοκεῖ ἀναφ. προτ.

Σχήματα λόγου.—ταύτη - ταύτη (ἐπαναφορά) δηλοῦσα τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ στωικότητα τοῦ Σωκρ.

Γνωμικόν.—1. «εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω» διὰ τοῦτου δηλοῦται ἡ εὐσέβεια τοῦ Σωκρ.

Πραγματικά.—*τύχῃ ἀγαθῇ* εὐχετική φράσις πρὸ πάσης σπουδαίας πράξεως, λ.χ. δημοσίων ψηφισμάτων, συνθηκῶν, ἐγγράφων κλπ., δηλοῦσα ἐπίσης τὴν ἀταραξίαν τοῦ Σωκρ. μὴ ποτηθέντος οὐδὲ λυπηθέντος διὰ τὸν ἐρχόμενον θάνατον. οἱ κύριοι τούτων δηλ. οἱ 11 ἄρχοντες, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐνιαύσιοι κληρωτοὶ (εἰς ἑξ. ἐκάστης φυλῆς μετὰ τοῦ γραμματέως), ἔχοντες ὡς ἔργον τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ δεσμοτηρίου καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων (μεταφοράν, φροῦρησιν καὶ θανάτωνσιν), ὅπως οἱ ἀστυνόμοι σήμερον. Τὸ κώνειον ἐδίδετο μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. ἐπιούσης ὡς ἐπιούσαν ἡμέραν ὁ Σωκρ. ἐννοεῖ τὴν ἡμέραν, ἡ ὅποια ἔρχεται. ἐφ' ὅσον ἦτο ἀκόμη ὁρθρὸς βαθύς, καὶ ἡ ὅποια ταυτίζεται πρὸς τὸ ἔμμερον τοῦ Κρίτωνος. λευκὰ ἱμάτια καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως καὶ ἡμεῖς, ἐθεώρουν τὸ λευκὸν ἔνδυμα ὡς δηλωτικὸν χαρᾶς, ἀγνότητος καὶ ἀγιότητος. Φθίνῃ ἡ πατρίς τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὴν Θεσσαλίαν (Φθιώτις) ἤματι κεν... ὁ στίχος εἶναι εἰλημμένος ἐκ τῆς Ἰλιάδος (ραψ. I, 363) λεχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (ἤματι κεν τριτάτῃ Φθίνῃ ἐρίβωλον ἰκοίμην) πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ Ἀγαμέμνονος, παρακαλοῦντας νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἠπειλεῖ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ πατρὶδα, τὴν Φθίαν, ὁ δὲ Σωκράτης ὡς Φθιανὸν ὑπαίνσσει ἐνταῦθα τὴν ἄλλην ζωὴν, τὴν οὐρανίαν, τὴν μόνην ἀληθῆ καὶ εὐδαίμονα, τὴν ὅποιαν τόσον ἀγαπᾷ. Διὰ τοῦ στίχου τούτου καταφαίνεται, ὅτι ὁ Σωκρ. παραδέχεται τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸν Φαίδωνα λέγει ὅτι «ἔστι ψυχὴ παντάπασιν ἀθάνατον καὶ ἀνώλεθρον». ἐναργὲς οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι, ὅσα ὄνειρα ἔβλεπέ τις μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἦσαν ἀληθῆ μὴ χρῆζοντα ἐρμηνείας· εἰς τὰ ὄνειρα καὶ εἰς τὸ δαιμόνιον (= διαίσθησις, ἔντονον προαίσθημα ἀποτρέπον ἀπὸ τοῦ κακοῦ) πιστεῦει ἀπολύτως καὶ ὁ Σωκράτης. Ὅθεν μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀποθάνῃ. Ἡ παρομοίωσις αὕτη τοῦ θανάτου πρὸς ταξίδιον, λίαν ἐπιτυχῆς, ὅπως καὶ ἡμεῖς σήμερον παραδεχόμεθα.

Νόημα.— Ὁ Σωκράτης μὲ ἐξαιρετικὴν ἀταραξίαν ψυχῆς, ἀκούσας τὴν ἀγγελίαν τοῦ Κρίτωνος, δίδει τὴν ὥραιότεραν καὶ χριστιανικωτέραν ἀπάντησιν, τὴν ὅποian ἐπρόφεραν ποτὲ χεῖλη θνητοῦ· «ἂν ἔτοι τὸ θέλουν οἱ Θεοί, ἔτοι ἄς γίνῃ». Ἐπίσης λέγει· εἰς τὸν Κρίτωνα, ὅτι τὸ πλοῖον οὐ ἔλθῃ ὄχι τὴν ἡμέραν, ποῦ μᾶς ξημερώνει, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην· καὶ τέλος διηγείται, ὅτι εἰς τὸν ὕπνον του παρουσιάσθη μία ὥραία λευκοντυμένη γυναῖκα, ἡ ὅποια τοῦ εἶπεν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ φθάσῃ εἰς τὴν εὐφορον Φθίαν, δηλ. εἰς τὴν μεταθανάτιον ζωὴν. Ὁ Κρίτων ἐκπληττεται διὰ τὸ ὄνειρον, τὸ ὅποιον ὁ Σωκράτης θεωρεῖ ὀλοφάνερρον.

Περίληψις.— Ὁ Σωκράτης ἀπαθὺς ἀκούει τὴν ἀγγελίαν τοῦ Κρίτωνος καὶ διηγείται τὸ ἐνύπνιον του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

ΚΡ. Λίαν γε (ἐναργές), ὡς ἔοικεν· Πολὺ βέβαια (φανερὸν), καθὼς φαίνεται. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἀλλὰ, εὐλογημένε μου Σωκράτη,

ἔτι καὶ νῦν πείθου ἐμοὶ
καὶ σώσθητι·
ὥς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς,
οὐ μία ξυμφορὰ ἐστίν,
ἀλλὰ χωρὶς μὲν
σοῦ ἔστερῆσθαι
τοιούτου ἐπιτηδείου,
οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὐρήσω,
ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω,
οἳ ἐμὲ καὶ σὲ
μὴ σκφῶς ἴσασιν,
ἀμελῆσαι,
ὥς
οἷός τ' ὦν σε σώζειν,
εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα.
καίτοι τις δόξα
ἂν εἴη
αἰσχιῶν ταύτης

ἢ (τὸ) δοκεῖν
περὶ πλείονος ποιεῖσθαι χρήματα
ἢ φίλους ;
οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί,
ὥς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας
ἀπιέναι ἐνθένδε
ἡμῶν προθυμουμένων.

ΣΩΚ. 'Αλλ', ὦ μακάριε Κρίτων,
τί οὕτω ἡμῖν μέλει
τῆς τῶν πολλῶν δόξης ;
οἱ γὰρ ἐπιεικέστατοι,
ὧν μάλλον ἄξιόν (ἐστί)
φροντίζειν,
ἡγῆσονται πεπραῆχθαι
αὐτὰ οὕτω,
ὥσπερ ἂν πραχθῇ.
ΚΡ. 'Αλλ' ὁρᾷς δὴ, ὦ Σώκρατες,
ὅτι ἀνάγκη (ἐστί) μέλειν
καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης.
αὐτὰ δὲ τὰ παρόντα νυνὶ
δῆλὰ (ἐστίν), ὅτι οἱοί τ' εἰσιν
οἱ πολλοὶ ἐξεργάζεσθαι
οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν,

ἀκόμη καὶ τώρα νὰ πεισθῇς, εἰς ἐμέ
καὶ νὰ σώσῃς τὸν ἑαυτὸν σου·
διότι δι' ἐμέ, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς,
δὲν εἶναι (μόνον) μία συμφορὰ,
ἀλλ' ἐκτὸς μὲν
(τοῦ) ὅτι θὰ ἔχω στερηθῇ σοῦ,
(ἐνός) τοιούτου φίλου,
ὅποιον ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ εὕρω κανένα,
προσέτι δὲ καὶ εἰς πολλοὺς θὰ φανῶ,
οἱ ὅποιοι ἐμὲ καὶ σὲ
δὲν γνωρίζουν καλῶς,
ὅτι ἐπέδειξα ἀδιαφορίαν,
διότι κατὰ τὴν γνώμην των
ἡμποροῦσα νὰ σὲ σώσω,
ἐὰν ἤθελον νὰ ἐξοδεύσω χρήματα.
Καὶ πράγματι ποία (ἄλλη) γνώμη
δύναται νὰ εἶναι
περισσότερον προσβλητικὴ ἀπὸ αὐ-

[τὴν,
δηλαδὴ ἀπὸ (τοῦ) νὰ θεωρῇται (κα-
ὲν προτιμᾷ τὰ χρήματα [νεῖς)-
ἀπὸ τοῦς φίλους (του);
Διότι δὲν θὰ πεισθοῦν οἱ πολλοί,
ὅτι σὺ ὁ ἴδιος δὲν ἠθέλησας
νὰ ἀπέλθῃς ἀπ' ἐδῶ,
μολονότι ἡμεῖς ἐδεικνύομεν προθυ-
μίαν (νὰ βοηθήσωμεν εἰς τὴν ἀπό-
[δρασιν).

'Αλλά, καλότυχε Κρίτων,
διατί ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεθα τόσον
διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν;
Διότι οἱ χρηστότατοι,
περὶ τῶν ὁποίων περισσότερον ἀξίζει
νὰ ἐνδιαφερώμεθα,
θὰ νομίσουν ὅτι ἔχουν πραχθῇ
αὐτὰ ἔτσι,
ὅπως ἀκριβῶς ἤθελον πραχθῇ.
'Αλλ' ἰδοὺ βλέπεις, Σωκράτη,
ὅτι (εἶναι) ἀνάγκη νὰ ἐνδιαφερώμεθα
καὶ διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν.
Αὐτὰ δὲ πού συμβαίνουν τώρα δὲ
φανερῶνουν, ὅτι ἡμποροῦν
οἱ πολλοὶ νὰ διαπράττουν
ὅχι (μόνον) τὰ μικρότατα ἐκ τῶν
[κακῶν,

ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα,
 ἔάν τις ἐν αὐτοῖς
 διαβεβλημένος ᾖ.
 ΣΩΚ. Εἰ γὰρ ὠφελον, ὦ Κρίτων,
 οἱοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ
 ἐργάζεσθαι τὰ μέγιστα κακά,
 ἵνα οἱοί τ' ᾗσαν (ἐργάζεσθαι)
 καὶ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ,
 καὶ καλῶς ἂν εἶχε.
 νῦν δ' οὐδέτερα
 οἱοί τ' (εἰσιν ἐργάζεσθαι).
 οὔτε γὰρ φρόνιμον
 οὔτε ἄφρονα
 δυνατοὶ (εἰσι) ποιῆσαι (τινα),
 ποιοῦσι δὲ τοῦτο,
 ὅ,τι ἂν τύχωσι (ποιοῦντες).

ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα,
 ἔάν κανεῖς ἐνώπιον αὐτῶν
 ἔχει συκοφαντηθῇ.
 Μακάρι, Κρίτων,
 νὰ ἤμποροῦσαν οἱ πολλοὶ
 νὰ διαπράττουν τὰ μέγιστα κακά,
 διὰ νὰ ἤμποροῦσαν (νὰ διαπράττουν)
 καὶ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ,
 καὶ καλῶς θὰ εἶχε (τὸ πρᾶγμα).
 Τώρα ὅμως οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο
 ἤμποροῦν (νὰ διαπράττουν).
 διότι οὔτε σῶφρονα
 οὔτε ἄφρονα
 ἤμποροῦν νὰ κάμουν (κάποιον),
 ἀλλὰ κάμνουν τοῦτο,
 ὅ,τι δηλ. θὰ τύχη (νὰ κάμνουν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*λίαν* ποσot. ἐπίρρ.=πολύ. *ἔοικεν* παρακ. μετ. σημ. ἐνεστ., ὑπερσ. *ἑώκειν* (ἀπαρ. *εἰκέναι*, μετ. *εἰκῶς-κνῖα-κός*). *ἔοικα*=ὁμοιάζω· ἐνταῦθα λαμβάνεται ἀπροσώπως=φαίνεται. ὦ *δαιμόνιε* φιλική προσφώνησις=εὐλογημένη, θαυμάσιε. *πείθου* προστ. ἐνεστ. τοῦ *πείθομαι*. *σώθῃτε* προστ. παθ. ἀορ. α' τοῦ *σῶζομαι* (μέσης σημ.). *ἀποθάνης* ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ *ἀποθνήσκω*. *χωρεῖς* καταχρ. πρόθ.+γεν. *ἐστερεῖσθαι* ἀπαρ. παρακ. ἀντί τετελ. μέλλ. (*ἐστερεῖσθαι* ἐσοῦναι) τοῦ *στεροῦμαι*. *εὐρήσω* μέλλ. τοῦ *εὐρίσκω*. *δόξω* μέλλ. τοῦ *δοκῶ*. *ἴσασιν* γ' πληθ. παρακ. μετ. σημ. ἐνεστ. τοῦ *οἶδα*, *ᾗδειν*, *εἴσομαι* καὶ *εἰδῶ*. *οἶός τ' ὦν* μετ. τοῦ *οἶός τ' εἰμί*=δύναμαι. *ἀναλίσκειν* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *ἀναλίσκω* ἢ *ἀναλόω*-ω (=ἐξοδεύω), *ἀνήλiskon* καὶ *ἀνήλουν*, *ἀναλώσω*, *ἀνήλωσα*, *ἀνήλωκα*, *ἀνήλῶκειν*. *αἰσχίων* ἐπίθ. συγκρ. βαθ. (αἰσχροῦς—αἰσχίων—αἰσχιτος). *πείσονται* μέλλ. τοῦ *πείθομαι*. *ἀπιέναι* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *ἀπέρχομαι*, *ἀπῆειν* καὶ *ἀπῆα*, *ἄπειμι*, *ἀπῆλθον*, *ἀπελήλυθα*, *ἀπελήλυθεν*. ἐνθὲνδε τοπ. ἐπίρρ. *προθυμουμένων* μετ. ἐνεστ. τοῦ *προθυμοῦμαι*, *προθυμούμην*. *προθυμήσομαι*, *προθυμήθην*. *μέλει* ἀπρόσωπον ἐνεστ. (ἐνεργ. διαθ.). *ἔμελε*, *μελήσει*, *ἐμέλησε*, *μεμέληκε*, *εμεμέληκει*. *ἡγήσονται* μέλλ. τοῦ *ἡγοῦμαι*. *πεπράχθαι* ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ *πράττομαι*. *πραχθῇ* ὑποτ. παθ. ἀορ. α' τοῦ *πράττομαι*. *διαβεβλημένος* ἢ ὑποτ. παθ. παρακ. τοῦ *διαβάλλομαι*=συκοφαντοῦμαι. ὠφελον ἀορ. β' τοῦ *ὀφείλω*, ὠφειλον, ὀφειλήσω, ὠφείλῃσα καὶ ὠφελον, ὠφείλῃκα, ὠφειλήκειν. οὐδέτερα ἐπιμερ. ἀνίμων.

Συντακτικά.—*λίαν γε* (ἐναργές ἐστι τὸ ἐνύπνιον). ὡς *ἔοικε* ἀναφ. πρότ. ἐμοὶ ἀντικ. ὡς *ἐμοὶ οὐ μία...* αἰτιολ. πρότ. (διὰ τοῦ ὡς ἀντί τοῦ γὰρ συνδέεται παρατακτικῶς κῶλον περιόδου). *ἐμοὶ* δοτ. ἠθικῇ. *ἐάν ἀποθάνης* (ὑπόθ.)+*ἐστι...* καί... ἀλλὰ *δόξω* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *χωρεῖς μὲν σοῦ*=πρὸς τῷ *ἐστερεῖσθαι* σοῦ ἢ πρόθ. *χωρεῖς* δηλοῖ προσθήκην. *σοῦ* ὄντικ. τοιοῦτον ἐπιτηδεῖον παράθεσις. *οἶον ἐγώ...* ἀναφ. πρότ. *οὐ μὴ* αἱ δύο ἀρνήσεις ἐδῶ ἐπιτείνουσι τὴν ἀρνησιν. *οὐδένα* (τινα) ἀντικ. *οἶον* κατηγορ. *πολλοῖς* δοτ. προσωπ. οἷ... *ἴσασιν* ἀναφορικὸ ὑποθετικὴ πρότ. ὡς *οἶός τ' ὦν* αἰτιολ. μετ. μετὰ τοῦ ὡς, διότι δηλοῦται αἷτια ὑποκειμενικῇ. *σῶζειν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *οἶός τ' ὦν* ἐξαρτώμενον ὡς δυνητικοῦ. *εἰ ᾗθελον* (ὑπόθ.)+*οἶός τ' (ᾗν)* *σῶζειν* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποιήτον.

ἀμελῆσαι ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ δόξα ἐξαρθώμενον. ἂν εἴη δυνητ. εὐκτ. δόξα ὑποκ. αἰσχίων κατηγ. ταύτης β' ὅρος συγκρ. αἰσχίων ταύτης ἀποτελεῖ προεξαγγελτικὴν παράθεσιν. ἢ (τὸ) δοκεῖν ἐπεξηγήσεις τοῦ ταύτης. (τινα) ἐννοοῦμενον ὑποκ. τοῦ δοκεῖν. χρήματα ἀντικ. α' ὅρος συγκρ. ἢ φίλους β' ὅρος συγκρ. ὡς σύ... εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ πείσονται. αὐτὸς κατηγ. διορ. τοῦ σύ. προθυμουμένων γεν. ἀπόλυτος ἐνδοτική. εἰ ἐπίρρ. αἰτιατ. δηλοῦσα αἰτίαν. ἡμῖν δοτ. προσωπ. ὡς ὑποκ. τοῦ μέλει νοεῖται ἢ ἀφρημένη του ἐννοία (μέλησις). τῆς δόξης ἀντικ. τῶν πολλῶν γεν. ὑποκειμ. ὦν... φροντίζειν ἀναφ. πρότ. φροντίζειν ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως ἀξίον (ἐστι). ὦν ἀντικ. τοῦ φροντίζειν. πεπραχθαι ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἡγήσονται ἐξαρθώμενον. ὥσπερ ἂν πραχθῇ ἀναφ. πρότ. δηλὰ (ἐστι)—δηλοῖ. τὰ παρόντα ὑποκ. ὅτι οἱοί τ' εἰσι εἰδ. πρότ. ἐξεργάζεσθαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ οἱοί τ' εἰσιν ἐξαρθώμενον. τῶν κακῶν γεν. διαιρ. τὰ μικρότατα—τὰ μέγιστα=σύστοιχα ἀντικ. ἐάν... ἢ (ὑπόθ.)+οἱοί τ' εἰσιν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν ἄορ. ἐπανάληψιν. εἰ ὠφελον δριστικὴ εὐχετικὴ δηλοῦσα ἀνεκπλήρωτον εὐχὴν (=εἴθε) μετ. ἀπαρ. ἵνα οἱοί τ' ἦσαν τελ. πρότ. (ἐργάζεσθαι)· ἐτέθη ἱστορικὸς χρόνος, ἵνα δηλωθῇ ἀνεκπλήρωτος σκοπός. εἰ οἱοί τ' ἦσαν (ὑπόθ.)+ἂν εἶχε (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. οὐδέτερα οἱοί τ' (εἰσιν ἐργάζεσθαι). δυνατοὶ (εἰσι). οἱ πολλοὶ ὑποκ. ποιῆσαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). (τινα) ἐννοοῦμενον ἀντικ. τοῦ ποιῆσαι. φρόνιμον—ἄφρονα κατηγ. ὅτι ἂν τυχῶσι (ποιούντες) ἀναφορικὸ ὑποθετικὴ πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ τοῦτο τὸ (ποιούντες) κατηγορ. μετ.

Σχήματα λόγου.—2. *λίαν γε (ἐναργές ἐστι τὸν ἐνύπνιον)* (βραχυλογία). *ἂν πραχθῇ (ταῦτα)—δηλὰ (ἐστι) αὐτὰ (ἀττικαὶ συντάξεις). οἱοί τ' (εἰσιν ἐργάζεσθαι)* (βραχυλογία).

Γνωμικόν.—2. «*τις ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους;*».

Πραγματικά.—ὦ δαιμόνιε ὀνομάζεται οὕτως ὁ Σωκράτης ὡς ὑπερβάλλον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἐγγίζων τὰ ὅρια τοῦ θεοῦ. *ὅτι καὶ νῦν ὁ Κρίτων καὶ παλαιότερον προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν Σωκρ., ὅπως δραπετεύσῃ, ἀλλ' εἰς μάτην διὰ τοῦτο ὡς ὑστάτην πλέον φοράν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ὑστάτην εὐκαιρίαν. οὐ ἐμὲ καὶ σὲ οἱ πολλοὶ δὲν θὰ γνωρίζουν. ὅτι ἐγὼ μὲν δὲν ὑπῆρξα φιλοχρήματος, σὺ δέ, ὅτι δὲν ἐπέιθεσο. τις αἰσχίων ὁ Κρίτων οὐ μόνον λυπεῖται διὰ τὸν θάνατον τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου καὶ φίλου, ἀλλὰ τρέμει πρὸ πάντων, μήπως χαρακτηρισθῇ ὡς φιλοχρήματος, ἄπιστος καὶ ἀνελικρινὴς φίλος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνεπάγεται κατασχύνην τοῦ ὀνόματός του καὶ δυσφήμισιν τῆς ὑπολήψεώς του «αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς» (παροιμ. IB, 30) «φρόντισον περὶ ὀνόματος· αὐτὸ γάρ σοι διαμένει ἢ χίλιοι θησαυροὶ χρυσοῦν» (Σοφ. Σειράχ MA, 12—13). τοιοῦτον φίλον ἢ λαϊκὴ μοῦσα χαρακτηριστικῶς ὁμιλεῖ περὶ φίλας: «ποῦ βρῆκε φίλον ἀκριβό, βρῆκε μεγάλον θησαυρό» καὶ «ὁ φίλος σὲ μῖαν ὥρα ἀξίζει ὅσο μὴ χώρα». ἐνθὲνδε ἀπὸ τὸ δεσμοτήριον. ἡμῶν προθυμουμένων πλην τοῦ Κρίτωνος ἐννοοῦνται καὶ οἱ φίλοι του (Σιμίας, Κέβης κλπ.). ἐπεινεῖς ὡς τοιοῦτοι θεωροῦνται οἱ φρόνιμοι καὶ χρηστοὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πολλούς. ὥσπερ ἂν πραχθῇ ἡ ἠθικότης ἢ μὴ πράξεώς τινος μόνον ὑπὸ τῶν χρηστῶν δύναται νὰ κρατῇ, δηλαδή θὰ ἀποδώσουν αὐτοὶ τὸν ἀληθῆ χαρακτήρισμόν.*

Ἄλλ' ὁρᾷς ἢ εἰς θάνατον καταδίκη κατὰ τὸν Κρίωνα θεωρεῖται ἔργον τῶν πολλῶν ἐχόντων δύναμιν ζωῆς καὶ θανάτου. παρόντα ἢ περὶ πτωσις τοῦ Σωκράτους. τὰ μέγιστα δηλ. τὸν θάνατον. οὔτε φρόνιμον

κατὰ τὸν Σωκρ. ἡ μὲν φρόνησις εἶναι μέγιστον ἀγαθόν, ἡ δὲ ἀφροσύνη μέγιστον κακόν· οὐδέτερον τούτων ἐπιτυχάνουν οἱ πολλοὶ ὡς τυφλῶς ἐνεργοῦντες, ὁ δὲ τυχὼν ἐπιβαλλόμενος θάνατος δὲν εἶναι μέγα κακόν, 1) διότι εἶναι προῖον ἀγνοίας ἢ τύχης καὶ 2) διότι δὲν εἶναι βέβαιον, ἂν ὁ θάνατος ἀποτελῇ δυστυχίαν.

Χαρακτηρισμοί.—Ὁ Σωκράτης παραμένει ψυχραίμος, ἀπαθής, ἀντικειμενικός. ὁ δὲ Κρίτων θεωρεῖται τὴν ναυοπλίαν τοῦ συναίσθηματικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου καὶ πλήρης θέρμης, φιλοφροσύνης καὶ ἀγωνίας θίγει τὰς δύο εὐγενεστέρας χορδὰς, τῆς φιλίας καὶ τῆς φιλοτιμίας.

Νόημα.—Ὁ Κρίτων, διὰ νὰ πείσῃ τὸν Σωκράτην νὰ δραπετεύσῃ ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ὡς πρῶτον ἐπιχείρημα προβάλλει τὴν συμφορὰν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ περιέλθῃ διὰ τῆς θανατικῆς του καταδίκης, ἐφ' ὅσον θὰ στερηθῇ ἐνός ἀγαπητοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ φίλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀναντικατάστατος. Ὡς δεῦτερον ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον πιθανῶς νὰ συνεκίνηι τὸν Σωκράτην, προβάλλει τὴν ὑπόληψίν του, ἡ ὁποία θὰ κηλιδωθῇ κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι θὰ χαρακτηρίσουν τὸν Κρίτωνα ὡς φιλοχρήματον. ἐφ' ὅσον δὲν ἐπεδίωξε τὴν σωτηρίαν τοῦ φίλου του, καὶ οὐδέποτε θὰ φαντασθῶν τὴν προσήλωσιν τοῦ Σωκράτους εἰς τὴν θανατικὴν του καταδίκην. Ὁ Σωκράτης, ἀπαντῶν εἰς αὐτά, ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν καὶ ἀσπάζεται τὰς γνώμας μόνον τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὅταν ὁ Κρίτων ὑποστηρίξῃ, ὅτι οἱ πολλοὶ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ διαπράττουν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ὁ Σωκρ. ἀρνεῖται εἰς τοὺς πολλοὺς τὴν δύναμιν ταύτην, παραδεχόμενος, ὅτι οἱ πολλοὶ τυφλῶς ἐνεργοῦν.

Περίληψις.—α') Ὁ Κρίτων προτείνει ἀπόδρασιν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ἵνα μὴ στερηθῇ πολυτίμου φίλου καὶ ἵνα μὴ κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν χαρακτηρισθῇ ὡς ἀνειλικρινῆς φίλος καὶ φιλοχρήματος. β') ὁ Σωκράτης περιφρονεῖ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, τυφλῶς ἐνεργούντων, καὶ ἀσπάζεται τὴν γνώμην μόνον τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἔχεται· Αὐτὰ μὲν λοιπὸν ἔτσι ἄς ἔχουν·
τάδε δέ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι· τὰ ἐξῆς δέ, Σωκράτη, εἰπέ μου·
ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ ἄρά γε μήπως λαμβάνεις πρόνοιαν
δι' ἐμέ

καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, καὶ τοὺς ἄλλους φίλους (σου),
μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, μήπως, ἐὰν σὺ ἐξέλθῃς ἀπ' ἐδῶ,
οἱ συκοφάνται ἡμῖν οἱ συκοφάνται μᾶς
παρέχωνι πράγματα, δημιουργήσουσι ζητήματα,
ὥς σὲ ἐκκλέψασιν διότι τάχα σὲ ἐφυγαδεύσαμεν
ἐνθένδε, καὶ (μὴ) ἀναγκασθῶμεν ἀπ' ἐδῶ, καὶ (μὴπως) ἀναγκασθῶμεν
ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν νὰ χά-
[σωμεν]

ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ πολλὰ χρήματα
ἢ καὶ ἄλλο τι ἢ καὶ ἄλλο τίποτε
πρὸς τούτοις παθεῖν· ἐκτὸς τούτων νὰ πάθωμεν·
εἰ γάρ τι τοιοῦτον φοβεῖ, Διότι, ἐὰν φοβῆσαι κάτι παρόμοιον,

ἔασον αὐτὸ χαίρειν·
 ἡμεῖς γάρ που
 δίκαιοί ἐσμεν
 σώσαντές σε
 κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον
 καί, ἐάν δέη,
 ἔτι τούτου μεῖζω·
 ἀλλ' ἐμοὶ πείθου
 καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ΣΩΚ. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι,
 ὦ Κρίττων, καὶ ἄλλα πολλὰ.

ΚΡ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ·
 καὶ γὰρ
 οὐδὲ πολὺ τ' ἀργυρίον ἐστίν,
 ὃ θέλουσι
 λαβόντες τινές,
 σῶσαί σε
 καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε.

ἔπειτα οὐχ ὀρᾷς
 τούτους τοῦ συκοφάντας
 ὡς εὐτελεῖς (εἰσι),
 καὶ (ὡς) οὐδὲν ἂν δέοι
 ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου;
 σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν
 τὰ ἐμὰ χρήματα,
 ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἱκανά.

ἔπειτα καὶ εἴ τι
 κηδόμενος ἐμοῦ
 οἶει οὐ δεῖν
 ἀναλίσκειν τάμά,
 οὔτοι ξένοι ἐνθάδε
 ἔτοιμοί (εἰσιν) ἀναλίσκειν·
 εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν
 ἐπ' αὐτὸ τοῦτο
 ἀργύριον ἱκανόν,
 Σιμμίας ὁ Θηβαῖος·
 ἔτοιμος δὲ (ἐστί) καὶ Κέβης
 καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοί.
 ὥστε, ὅπερ λέγω,
 μήτε, φοβούμενος ταῦτα,
 ἀποκάμης σῶσαι σαυτόν,

μήτε, ὃ ἔλεγες
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ,
 δυσχερές σοι γενέσθω,

ἄφησέ το νὰ πάη στὸ καλὸ·
 διότι ἡμεῖς, ὡς νομίζω,
 ἔχομεν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν,
 ἀφοῦ σὲ σώσωμεν,
 νὰ διατρέχωμεν αὐτὸν τὸν κίνδυνον
 καί, ἐάν παρίσταται ἀνάγκη,
 ἀκόμη μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτόν.
 νὰ πείθεσαι λοιπὸν εἰς ἐμέ
 καὶ νὰ μὴ κάμνης διαφορετικά.
 Καὶ περὶ αὐτῶν λαμβάνω πρόνοιαν,
 Κρίττων, καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν.
 Μήτε λοιπὸν νὰ φοβῇσαι αὐτά·
 καθ' ὅσον μάλιστα
 οὔτε πολλὰ εἶναι τὰ χρήματα,
 τὰ ὅποια θέλουν,
 ἀφοῦ λάβουν μερικοί,
 νὰ σὲ σώσουν
 καὶ νὰ (σὲ) ἐξαγάγουν ἀπ' ἐδῶ.

Ἐπειτα δὲν βλέπεις
 αὐτοὺς τοὺς συκοφάντας,
 πόσον μικροπρεπεῖς (εἶναι),
 καὶ (ἔτι) οὐδόπως θὰ ἐχρειάζοντο
 δι' αὐτοὺς πολλὰ χρήματα;
 Εἰς τὴν διαθέσιν σου δὲ ὑπάρχουν μὲν
 τὰ ἰδικὰ μου χρήματα,
 καθὼς ἐγὼ νομίζω, ἀρκετά.
 Ἐπειτα καὶ ἐάν κάπως,
 ἐνδιαφερόμενος δι' ἐμέ,
 νομίζεις ὅτι δὲν πρέπει
 νὰ ἐξοδεύω τὰ ἰδικὰ μου,
 ἰδοὺ φίλοι ἄλλοδαποὶ ἐδῶ
 (εἶναι) πρόθυμοι νὰ ἐξοδεύουν·
 ἓνας δὲ μάλιστα ἔχει φέρει
 δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν
 ἀρκετὰ χρήματα,
 δηλαδή ὁ Σιμμίας ὁ Θηβαῖος·
 πρόθυμος δὲ (εἶναι) καὶ ὁ Κέβης
 καὶ ἄλλοι παρὰ πολλοί.
 Ἐπομένως, ὅπως ἀκριβῶς εἶπον,
 μήτε, ἐπειδὴ φοβεῖσαι αὐτά,
 νὰ δισταῖς νὰ σώσης τὸν ἑαυτὸν

[σου,

μήτε, ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἔλεγες
 εἰς τὸ δικαστήριον,
 νὰ σοῦ γίνῃ ἐμπόδιον,

ὅτι ἐξελθὼν
οὐκ ἂν ἔχοις
ὅ,τι χρῶο σαυτῶ·
πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ
ἄλλοσε,
ὅποι ἂν ἀφίκη,
ἀγαπήσουσι σε·
ἐὰν δὲ βούλη
ιέναι εἰς Θετταλίαν,
εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι,
οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται
καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται,
ὥστε μὴδένα σε λυπεῖν
τῶν κατὰ Θετταλίαν.

ὅτι δηλαδὴ, ἐὰν ᾔθελες ἐξέλθει,
δὲν θὰ ἤξευρες,
τὶ νὰ κάμῃς τὸν ἑαυτὸν σου·
διότι καὶ εἰς πολλὰ μὲν
ἄλλα μέρη,
ὅπου τυχὸν φθάσης,
θὰ σὲ περιβάλλον με σεβασμόν·
ἐὰν μάλιστα θέλῃς
νὰ μεταβῇς εἰς τὴν Θεσσαλίαν,
ἐγὼ ἔχω ἐκεῖ φίλους,
οἱ ὅποιοι πολὺ θὰ σὲ περιποιούνται
καὶ θὰ σοῦ παρέχουν ἀσφάλειαν,
ὥστε κανεῖς νὰ μὴ σὲ ἐνοχλῇ
ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλίας.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*ἐχέτω* προστ. ἐν. τοῦ *ἔχω*. *ἀρά γε*—μὴ ἐρωτημ. μόρια. *προμηθεῖ* ἐν. (β' προσ.) τοῦ *προμηθεύμαι* (μέσον ἀποθ.)=λαμβάνω πρόνοιαν. *ἐκκλέψαι* δοτ. μετ. ἀορ. α' τοῦ *ἐκκλέπτω*. ἀποβαλεῖν ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ ἀποβάλλω. *παθεῖν* ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ πάσχω. *φοβεῖ* ἐν. (β' προσ.) τοῦ φοβοῦμαι. *ἔασον* προστ. ἀορ. α' τοῦ *ἑάω*—ὦ=ἀφήνω. *χαίρειν* ἀπαρ. ἐν. τοῦ *χαίρω*, *ἔχαιρον*, *χαϊρήσω*, *ἐχάρην*, *γέγηθα*. πον βεβαιωτικὸν ἐπίρρ. *δέη* ὑποτακτ. ἐν. τοῦ *δεῖ*. *μείζω* καὶ *μείζονα* ἐπιθ. συγκρ. βαθ. αἰτιατ. πτ. (*μέγας·μείζων·μέγιστος*). ἀλλὰ μετὰ προστακτικὴν εἶναι παρακελευσματικὸς=ἐμπρὸς λοιπόν. *καὶ γὰρ*=καθ' ὅσον μάλιστα (ὁ καὶ ἀνήκει εἰς ὅλην τὴν πρότ.). *οἷσαι·ἐξαγαγεῖν* ἀπαρ. ἀορ. τῶν *σῶζω* καὶ *ἔξάγω*. *ἂν δεοὶ* δυνητικὴ εὐκτικὴ τοῦ *δεῖ*. *οἷει* ἐν. (β' προσ.) τοῦ *οἶομαι* καὶ *οἶμαι*. *οὔται* ἢ *δεικ.* ἀντων. *οὔτος* προσδιορίζουσα προγενεστέραν λέξιν ἐρμηνεύεται διὰ δεικτικοῦ ἐπίρρ. (*ἰδοὺ*, νά). *κεκόμενε* παρακ. τοῦ *κομίζω*. *ἀποκάμῃς* ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ *ἀποκάμνω* (=διστάζω), *ἔκαμνον*, *καμοῦμαι*, *ἔκαμον*, *κέκμηκα*, *ἐκεκμήκειν*. *ἂν ἔχοις* δυνητικὴ εὐκτικὴ. *χρῶο* εὐκτ. ἐν. τοῦ *χρηόμαι*—*χρῶμαι* (μέσον ἀποθ.). *ὅποι·ἀναφ.* τοπ. ἐπίρρ. *ἀφίκη* ὑποτ. (β' πρόσ.) ἀορ. β' τοῦ *ἀφικνοῦμαι*. *ιέναι* ἀπαρ. ἐν. τοῦ *ἔρχομαι*. *παρέξονται* μέσ. μέλλ. τοῦ μέσ. δυναμικοῦ ρ. *παρέχομαι*, *παρεῖχόμεν*, *παρέξομαι*, *παρεσχόμεν*, *παρέσχημαι*.

Συντακτικά.—*ταῦτα* ὑποκ. τοῦ *ἐχέτω*. *τάδε·μοι* ἀντικ. τοῦ *εἰπέ*. *ἀρά γε μὴ...* εὐθεῖα ἐρωτημ. πρότ. *ἐμοῦ·ἐπιτηδεῖων* ἀντικ. *μὴ παρέχωσι* καὶ *ἀναγκασθῶμεν* ἔνδοιαστικάι προτ. *ἐξαρτῶμεναι* ἐκ τοῦ *προμηθεῖ* (φόβου σημαντ.). *ἐὰν ἐξέλθῃς* (ὑπόθ.)+*παρέχωσιν·ἀναγκασθῶμεν* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *ἡμῖν·πράγματα* ἀντικ. *ὡς ἐκκλέψαι* αἰτιολ. μετ. μετὰ τοῦ *ὡς* λόγῳ ὑποκειμενικῆς αἰτιολογίας. *ἀποβαλεῖν—παθεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐξαρτῶμενα ἐκ τοῦ *ἀναγκασθῶμεν*. *τι* σύστοιχον ἀντικείμεν. *πρὸς τούτοις* ἐμπρόσθ. διορ. προσθηκῆς. *εἰ φοβεῖ* (ὑπόθ.)+*ἔασον*(ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *δίκαιοι ἔσμεν* προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπου (ὡς ἔχοντες δικαίωμα, ἵνα ἐξαρθῇ ἢ ἔννοια τῶν ἐνεργούντων προσώπων)=*δίκαιόν ἐστι κινδυνεύειν. σῶσαντες* χρον. μετ. *τὸν κίνδυνον* σύστοιχον ἀντικ. *τούτου* β' ὅρος συγκρίσεως. *ἐὰν δὲη* (ὑπόθ.)+*δίκαιοι ἔσμεν* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *ἐμοὶ* ἀντικ. *ταῦτα--ἄλλα* σύστοιχα ἀντικ. τοῦ *προμηθεύμαι*. *δ·θέλουσι* ἀναφ. πρότ. *λαβόντες* χρον. μετ. *σῶσαι·ἐξαγαγεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *θέλουσι* ἐξαρτῶμενα. *τούτους* τοὺς *συνοφάντας* πρόληψις τοῦ ὑποκειμένου: *ὡς εὐτελεῖς εἰσιν* οἱ *συνοφάνται*. *ὡς εὐτελεῖς (εἰσι)* πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ *δράξ*

ἐξαρτωμένη. καὶ (ὥς) οὐδὲν ἂν δέοι εἶδ. πρότ. ὥς ὑποκ. τοῦ δέοι λαμβάνεται ἢ ἀφρημένη του ἔννοια (ἐνδειά (έστι). ἀργυρίου ἀντικ. ἐπ' αὐτοὺς ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. σοὶ δοτ. κτητική. χρήματα ὑποκ. ἱκανά κατηγ. ἐνν. ἢ μετ. (δῶτα). ὥς ἐγὼ οἶμαι ἀναφ. πρότ. καὶ εἰ... οὐκ οἶει ἐνδοτ. πρότ. ἐτέθη τὸ οὐ ἀντί τοῦ μή, διότι τὸ οὐ μετὰ τοῦ οἶει ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν=ἀρνεῖσαι. κηδόμενος αἰτιολ. μετ. τι σύστοιχον ἀντικ. ἐμοῦ ἀντικ. δεῖν ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ οἶει ἐξαρτώμενον. ἀναλίσκειν ὑποκ. τὸν δεῖν. ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. Σιμίας ἐπεξηγήσας. ὥστε... παρατακτική σύνδεσις περιόδου (=ἐπομένως). φοβούμενος αἰτιολ. μετ. ὁ ἔλεγε... ἀναφ. πρότ. ὥς ὑποκ. τοῦ γενέσθω. δυοχερῆς κατηγ. σοὶ δοτ. ἀντιχαριστική.

εἰ ἐξέλθοις (ἐξελθὼν) ὑπόθ. + οὐκ ἂν ἔχοις (ἀπόθ.)=ὑπόθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλὴν σκέψιν τοῦ λέγοντος. ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐπεξηγήσας τοῦ ὁ ἔλεγε. ὅτι χρῶσ πλῆγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ οὐκ ἂν ἔχοις. ὅτι σύστοιχον ἀντικ. (ἦντινα χρῆσιν). σαυτῷ ἀντικ. ὅποι. ἂν ἀφίκη ἀναφορικὸ ὑποθετικὴ πρότ. ἐάν βούλη (ὑπόθ.) + εἰσὶν (ἀπόθ.) ὑποθετικὸς λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ἐμοὶ δοτ. κτητική. οἱ... παρέξονται ἀναφ. πρότ. ὥστε... λυπεῖν συμπερασματικὴ ἀπαρεμφατικὴ πρότ. μηδένα ὑποκ. τοῦ λυπεῖν. σὲ ἀντικ. τῶν κατὰ Θετταλίαν γεν. διαιρετικὴ ἐνν. (οἰκούντων).

Σχήματα λόγου.— Ταῦτα ἐχέτω (ἀττική σύνταξις). οἱ συκοφάνται (μεταφορά). ἄλλο τι (εὐφημισμός). δίκαιοι ἔσμεν... σώσαντες (ἔλξις) ἀντί δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς σώσαντας. μή ποιεῖ (ἀποτροπή). τ' ἀργύριον (σχῆμα κατ' ἐξοχήν). τινές (εὐφημισμός). σώσαι—ἐξαγαγεῖν (πρωθυστερον). τούτους (περιφρόνησις). ὑπάρχει χρήματα (ἀττική σύνταξις). ἄλλοσε, ὅποι (ἔλξις) ἀντί ἄλλοθι ἢ ἄλλαχού, ὅποι.

Πραγματικά.—οὕτως ὅπως δηλ. νομίζει. συκοφάνται (σῦκον—φαίνω) οὕτως ἐκαλοῦντο ἀρχῆθεν οἱ καταγγέλλοντες καὶ ἀποκαλύπτοντες εἰς τὸ δικαστήριον τοὺς συλλέκτας καὶ ἐξαγωγεῖς ἐκ τῆς Ἀττικῆς σύκων εἰλημμένων ἐκ τῶν ἱερῶν συκῶν· μεταφορικῶς δὲ ἐλέγοντο οἱ ἐκβιάζοντες καὶ ἀπειλοῦντες παραπομπὴν εἰς δίκην εὐπόρουσ πολίτας ἐπὶ ἐξαγωγῇ τοιούτων σύκων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ εὐποροὶ πολῖται ἐξηγόραζον διὰ χρημάτων τὰς ἀπειλὰς τῶν συκοφαντῶν, οἱ τελευταῖοι ἐπληθύνθησαν τόσον, ὥστε... νὰ μὴ ἐπαρκοῦν τὰ παραγόμενα σῦκα. ἄλλο τι δηλ. φυλάκισιν, ἐξορίαν, φυγὴν, θάνατον. ἔασον χεῖρειν δηλ. τὸν φόβον. ταῦτα δηλ. τὰ χρήματα. καὶ ἄλλα ἠθικά καλύματα μνημονεύόμενα εἰς τὴν μνημειώδη ἀπολογίαν του, λ.χ. ὅτι οἱ ξένοι θὰ τὸν ἐξεδίωκον ἐκ τῶν πόλεων ὥς διαφθορέα, ἐφ' ὅσον καὶ οἱ συμπολίται του δὲν τὸν ἠνείχοντο. τινες μετριοπαθῆς ἔκφρασις, διότι ὀνομαστικὴ καταγγελία συνεπήγετο τιμωρίαν ἐκ τοῦ νόμου καὶ στίγμα ἀδικίας. τούτους περιφρονητικῶς ὀνομάζει τοὺς συκοφάντας. εὐτελεῖς δι' ἐλαχίστων χρημάτων ἐξαγοραζόμενοι. ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πρὸς ὑποβοήθησιν ἀποδράσεως. Σιμίας—Κέβης Θηβαῖο φίλοι καὶ μαθηταὶ τοῦ Σῶκρ., φιλόμουσοι καὶ εὐποροὶ. ἀποκάμης ὁ Κρίτων μὲ τὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλον πρὸς σωτηρίαν λησμονεῖ τὴν ἀρετὴν τοῦ Σῶκρ. καὶ ἐνθυμεῖται μόνον τὰ ὕλικά καὶ σωματικά καλύματα. ὁ ἔλεγε κίνδυνοι περιπλάνησεως ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπελάσεως ὑπὸ τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι θὰ ἐπίστευον, ὅτι κινδυνεύουν νὰ διαστραφοῦν τὰ φρονήματα τῶν τέκνων των. ὁ,τι χρῶσ σαυτῷ ἀρχαία φράσις ἀμχανίας δηλωτική. ξένοι φίλοι ἀλλοδαποί· οἱ μεταβαίνοντες καὶ παρεπιδημοῦντες εἰς τινα πόλιν ἢ χώραν. ἔλλαψαι ξενοδοχεῖον ἐφιλοξενοῦντο εἰς φιλικὰς οἰκίας· ἐπειδὴ ἡ ξενία παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἦτο ἱερὰ ὑποχρέωσις, οἱ ξένοι ἐθεωροῦντο ἱερὰ πρόσωπα, προστατευόμενα ὑπὸ τοῦ ξενίου Διὸς, ὑπεβηθοῦντο δὲ εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων των καὶ

προεφυλάσσοντο ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς, ἀδικίας καὶ ὕβρεως· ξενίζοντες καὶ ξενιζόμενοι ἀντήλλασσον δῶρα (δῖπλα, ποτήρια), τὰ ὅποια ἐκαλοῦντο (ξενήϊα) καὶ διεφυλάσσοντο ὡς κειμήλια ὑπὸ τῶν ἀπογόνων.

Χαρακτηρισμοί.— Τὸν Κρίτωνα χαρακτηρίζει ζῆλος εὐγενῆς, ἀφθαστος γενναϊότης καρδίας πρὸ τῶν κινδύνων, ἀφιλοχρηματία, γενναιοφροσύνη καὶ ἀφοσίωσις.

Νόημα.— Ἐπειδὴ ἐνδεχομένως ὁ Σωκράτης φοβεῖται, ὅτι ἀπαιτεῖται μεγάλη χρηματικὴ δαπάνη διὰ τὴν ἀπόδρασιν καὶ ὅτι αἱ μετὰ ταύτην συνέπειαι θὰ εἶναι ὀδυνηραὶ καὶ διὰ τοὺς φίλους του, ἀλλὰ καὶ δι' ἑαυτόν. Ζῶντα ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, ὁ κριτὼν αἶρει ὅλους αὐτοὺς τοὺς φόβους λέγων ὅτι 1) ἡ δαπάνη εἶναι ἐλαχίστη, 2) δι' ὀλίγων χρημάτων εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαγορασθῇ ἡ σιωπὴ τῶν συκοφαντῶν, 3) ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι θὰ ἀπαιτηθῇ μεγαλύτερον χρηματικὸν ποσόν, προθυμοποιοῦνται ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ οἱ Θηβαῖοι Σιμμία καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ φίλοι του, οἱ ὅποιοι ὅπως δὴ ποτε εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ἐπιτύχουν τὴν σωτηρίαν του, ἔστω καὶ ἂν ὑποστοῦν τὰς μεγαλύτερας ἠθικὰς καὶ ὕλικας ζημίας· καὶ τέλος ὑποδεικνύει εἰς τὸν Σωκράτην ὅτι εἰς οἷον δὴ ποτε μέρος τῆς Ἑλλάδος ἦθελε μεταβῇ, θὰ περιβληθῇ μὲ ἰδιαιτέραν ἀγάπην, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου εὐρίσκονται πολλοὶ φίλοι του, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἐκτιμοῦν καὶ θὰ τοῦ παράσχουν πᾶσαν ἀσφάλειαν, ὥστε παρ' οὐδενὸς εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐνοχληθῇ.

Περιλήψεις.— α') Ὁ Κρίτων ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ ἀπόδρασις συνεπάγεται ἐλαχίστην δαπάνην χρημάτων, εἰς τὴν ὅποιαν προθυμοποιοῦνται πολλοὶ φίλοι νὰ ὑποβληθοῦν καὶ β') ὅτι ἡ ζωὴ του μακράν τῶν Ἀθηνῶν θὰ εἶναι ἀσφαλὴς καὶ εὐχάριστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

ΚΡ. Ἔτι δέ, ὦ Σώκρατες,
οὐδὲ δίκαιον πρᾶγμα
δοκεῖς μοι ἐπιχειρεῖν,
προδοῦναι σαυτὸν

ἐξὸν σωθῆναι·
καὶ σπεύδεις γενέσθαι
περὶ σαυτὸν τοιαῦτα,

ἅπερ καὶ οἱ ἐχθροὶ σου
ἂν σπεύσαιεν τε
καὶ ἔσπευσαν βουλόμενοι
διαφθεῖραι σε.
πρὸς δὲ τούτοις
καὶ υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ
ἔμοιγε δοκεῖς
προδιδόναι
οὓς ἐξόν σοι
καὶ ἐκθρέψαι
καὶ ἐκπαιδεῦσαι

Προσέτι δέ, Σωκράτη,
οὕτε καὶ ἠθικὸν πρᾶγμα
μοῦ φαίνεται ὅτι ἐπιχειρεῖς,
δηλαδὴ νὰ ἀφήσης τὸν ἑαυτόν σου

[νὰ χαθῇ,
ἐνῶ εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇς·
καὶ μάλιστα ἐπιζητεῖς νὰ γίνου
εἰς τὸν ἑαυτόν σου τοιαῦτα (πρά-

[γματα),
τὰ ὅποια ἀκριβῶς μόνον οἱ ἐχθροὶ σου
ἤθελον ἐπιζητήσῃ
καὶ ἐπεζητήσαν, ἐπειδὴ θέλουν
νὰ σὲ ἐξοντώσουν.

Ἐκτὸς δὲ τούτων
καὶ τοὺς ἰδικούς σου υἱούς
εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται
ὅτι παραδίδεις εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ,
τοὺς ὁποίους, ἐνῶ εἶναι δυνατόν εἰς σέ
καὶ νὰ ἀναθρέψῃς μέχρι τέλους
καὶ νὰ τοὺς μορφώσῃς τελείως,

οἷχ' ἔχει καταλιπὼν,
καὶ τὸ σὸν μέρος,
ὅ,τι ἂν τύχῃσι (πράξαντες),
τοῦτο πράξουσιν·
τεύξονται δὲ
ὥς τὸ εἰκός (ἐστι),
τοιούτων, οἷα περ
εἶωθε γίγνεσθαι
ἐν ταῖς ὀρφανίαις
περὶ τοὺς ὀρφανούς.
ἢ γὰρ οὐ χρὴ
ποιεῖσθαι παιδας
ἢ (χρὴ) ξυνδικταλαιπωρεῖν

καὶ τρέφοντα
καὶ παιδεύοντα·
σύ δὲ μοι δοκεῖς
αἰρεῖσθαι τὰ ῥαθυμότατα·
χρὴ δὲ
αἰρεῖσθαι (τινα) ταῦτα,
ἅπερ ἂν ἔλοιτο
ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος
φάσκοντά γε δὴ
ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς
διὰ παντὸς τοῦ βίου·
ὥς ἐγὼ γε αἰσχύνομαι
καὶ ὑπὲρ σοῦ
καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
τῶν σῶν ἐπιτηδεύων,
μὴ δόξῃ πεπραχθαι
ἅπαν τὸ πρᾶγμα
τὸ περὶ σέ
ἀνδρὶ τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ,

καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης,
εἰς τὸ δικαστήριον
ὥς εἰσῆλθεν
ἐξὸν μὴ εἰσελεῖν,
καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης,
ὥς ἐγένετο,
καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τοῦτί,
ὥσπερ κατὰ γελως τῆς πράξεως,

δοκεῖν
ἡμᾶς διαπεφευγέναι

θὰ παρατήρης καὶ θὰ φύγῃς γρήγορα
καὶ, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ,
ὅπως ἡ τύχῃ ἐπιφυλάσσει (νὰ γίνου),
τέτοια θὰ γίνου·
διότι θὰ πάθου,
ὅπως (εἶναι) φυσικόν,
τοιαῦτα, ὅποια ἀκριβῶς
συνήθως συμβαίνουν
κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὀρφανίας
εἰς τοὺς ὀρφανούς.
Διότι ἢ δὲν πρέπει
νὰ κάμνῃ (κανεῖς) παιδιὰ
ἢ (πρέπει) μαζὶ μὲ αὐτὰ μέχρι
τέλους νὰ ταλαιπωρῆται,
προσπαθῶν καὶ νὰ (τὰ) ἀνατρέφῃ
καὶ νὰ (τὰ) μορφώῃ·
σύ ὅμως μοῦ φαίνεται,
ὅτι προτιμᾷς τὰ ἀναπαυτικώτατα·
ἔχει ὅμως ἡθικὴν ὑποχρέωσιν
νὰ προτιμᾷ (κανεῖς) αὐτά,
τὰ ὅποια ἤθελε προτιμῇσει
ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος,
ὅταν μάλιστα ἰσχυρίζεται
ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀρετὴν
καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν·
διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον ἐντρέπομαι
καὶ διὰ λογαριασμὸν σου
καὶ διὰ λογαριασμὸν ἡμῶν
τῶν φίλων σου,
μήπως φανῇ ὅτι ἔχειπραχθῇ
ὅλη ἡ ὑπόθεσις,
ἢ ὅποια ἀφορᾷ εἰς σέ
ἀπὸ κάποιαν ἰδικὴν μας ἔλλειψιν
ἀνδρισμοῦ,

δηλαδή καὶ ἡ εἰσαγωγή τῆς δίκης
εἰς τὸ δικαστήριον
ὅτι εἰσῆλθῃ,
ἐνῶ ἦτο δυνατόν νὰ μὴ εἰσαχθῇ,
καὶ αὐτὴ ἡ διεξαγωγή τῆς δίκης,
ὅπως ἐγίνε,
καὶ τὸ τελευταῖον πλέον τοῦτο δά,
τὸ κορύφωμα τρόπου τινὰ τῆς γε-
λοιοποιήσεως τοῦ ὅλου δράματος,
νὰ νομίζουν δηλαδή
ὅτι μᾶς ἔχει διαφύγει (ἡ σωτηρία σου)

κακία τινί
καὶ ἀνανδρία τῇ ἡμετέρᾳ,
οὔτινές σε οὐχὶ ἐσώσαμεν
οὐδὲ σὺ σαυτὸν,
οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν,
εἴ τι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν.
ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες,
ὄρα μὴ
ἅμα τῷ κακῷ
καὶ αἰσchrά ῃ
σοὶ τε καὶ ἡμῖν.
ἀλλὰ βουλευού,
μᾶλλον δὲ
οὐδὲ βουλευσασθαι
ἔτι ὥρα (ἔστιν),
ἀλλὰ βεβουλευσθαι.
μία δὲ βουλή (ἔστω).
τῆς γάρ ἐπιούσης νυκτὸς
πάντα ταῦτα δεῖ πεπραῆχθαι.
εἰ δὲ τι περιμενοῦμεν,
ἀδύνατον (ἔσται)
καὶ οὐκ ἐτι οἶόν τε (ἔσται).
ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες,
πείθου μοι
καὶ μηδαμῶς ποίει
ἄλλως.

ἀπὸ κάποιαν ἀμέλειαν
καὶ ἔλλειψιν ἀνδρισμοῦ ἰδικὴν μας,
διότι ἡμεῖς δὲν σὲ ἐσώσαμεν
οὔτε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου,
μολονότι ἦτο δυνατόν καὶ κατορθω-
[τόν,
Αὐτὰ λοιπόν, Σωκράτη,
πρόσεχε, μήπως
ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ
προσάπτουν καὶ ἠθικὸν ὄνειδος
καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς ἡμᾶς.
Σκέψου λοιπόν,
ἵνα εἴπω δὲ καλύτερον,
οὔτε καὶ νὰ σκεφθῆς
πλέον (εἶναι) ὥρα,
ἀλλὰ νὰ ἐχῆς (ἤδη) σκεφθῆ.
Μία δὲ σκέψις (ἄς εἶναι).
διότι τὴν ἐρχομένην νύκτα
ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἔχουν πραχθῆ.
Ἐὰν δὲ κάπως ἀργοπορήσωμεν,
(θὰ εἶναι) ἀδύνατον
καὶ δὲν (θὰ εἶναι) πλέον κατορθωτὸν.
Λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον, Σωκράτη,
νὰ πεισθῆς εἰς ἐμέ
καὶ νὰ μὴ προσπαθήσῃς νὰ ἐνεργῇς
κατ' ἄλλον τρόπον.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*σαυτὸν* αὐτοπαθὲς ἄντων. β. προσ. (σεαυτὸν). *προδοῦναι* ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ *προδίδωμι*=ἀφήνω τὸν ἑαυτὸν μου νὰ χαθῇ. *ἔξδν μετ.* πῶς. αἰτιατ. τοῦ ἄπροσ. *ἔξεστι* (=εἶναι δυνατόν), *ἔξην, ἔξεσται.* *σωθῆναι* ἀπαρ. παθ. ἀορ. α' τοῦ *σώζομαι*. *σπεύσαιεν* εὐκτ. ἀορ. α' τοῦ *σπεύδω*. *διαφθεῖραι* ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ *διαφθείρω*. *νίεις* ἑτερόκλητον οὐς. (δ *νίεὺς*—τοῦ *νίεος*—οἱ *νίεις* κατὰ τὴν γ' κλίσει). *ἔμοιγε* δοτ. προσ. ἄντων. α' προσ. μετὰ τοῦ μορίου *γε*. *ἐκθρέψαι* ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ *ἐκτρέφω*, *ἐτρεφω*, *ἔθρεψα*, *τέτροφα*, *ἐτετρέφειν*. *οἰχῆσαι* μέλλ. τοῦ ἀποθ. *οἰχομαι* (=ἔχω ἀναχωρήσει), *ὥχόμεν*, *οἰχῆσομαι*. *καταλείπων μετ.* ἀορ. β' τοῦ *καταλείπω*. *τύχῳσι* ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ *τυγχάνω*, *ἐτύχῳσαν*, *τεύξομαι*, *ἐτυχον*, *τετύχηκα*, *ἐτετυχέειν*. *πράξουσι* ἔχει ἀμετάβατον σημασίαν. *τεύξονται* μέλλ. τοῦ *τυγχάνω*. δὲ (αἰτιολογεῖ τὰ προηγούμενα)=γὰρ=διότι. τὸ εἶδος οὐδ. μετ. τοῦ *ἔοικα*. *εἴωθε* παρακ. μὲ σημ. ἔνεστ., ὑπερσ. *εἴωθειν*. *ξύν* (=μαζί)+*διὰ* (=μέχρι τέλους). *ταλαιπωρῶ* (=ταλαιπωροῦμαι). *αἰρεῖσθαι* ἀπαρ. ἔνεστ. τοῦ *αἰροῦμαι*, *ἡρῶμην*, *αἰρήσομαι*, *αἰρεθήσομαι*, *εἰλόμην*, *ἡρέθην*, *ἤρημαι*, *ἤρημην*. *χεῖν* ἔνεστ. ἀπρόσ., παρατ. *χεῖν* καὶ *εχεῖν*. *ῥάθυμα*=ἀκοπα, ἄνευ ταλαιπωριῶν. *ἔλοιτο* εὐκτ. ἀορ. β' τοῦ *αἰροῦμαι*=προτιμῶ. *φάσκοντα μετ.* ἔνεστ. τοῦ *φημί*, *ἔφην*, *φήσω*, *ἔφησα*. *ὥς* αἰτιολ. σύνδ. *δόξῃ* ὑποτ. ἀορ. α' τοῦ *δοκῶ*. *τουτί* (τοῦτο+ι) δεικτ. ἄντων. μὲ τὸ δεικτικὸν (ι). *κατάγελως*, ὡτος οὐς. γ' κλ. *διασπεφυγέαι* ἀπαρ. παρακ. τοῦ *διαφεύγω*. *τὸ ὄφελος* οὐς. γ' ἑλλειπτικὸν σύνθετος μόνον κατ' ὄνομ. καὶ αἰτιατ. ἢ ὑποτ. ἔνεστ. τοῦ *εἰμί*. *βουλευέου* προστ. ἔνεστ. τοῦ *βου-*

λεύομαι=σκέπτομαι. βουλευσασθαι άπαρ. άορ. α' τοῦ βουλευόμαι. βεβουλευσθαι άπαρ. παρακ. τοῦ βουλευςμαι. πεπραχθαι άπαρ. παρακ. τοῦ πράττωμαι (οὔδετέρας διαθέσεως). περιμενοῦμεν μέλλ. όριστ. τοῦ περιμένω.

Συντακτικά.— μοι δοτ. προσωπ. επιχειρεῖν άντικ. (είδ. άπαρ.). *πρᾶγμα* σύστοιχον άντικ. (*ἐπιχειρημα*). *δίκαιον* έπιθ. διορ. *σαντὸν προδοῦναι* έπεξηγήσεις εις τὸ *πρᾶγμα*. *ἐξόν* αίτιατ. άπόλυτος ένδοτική, τιθεμένη άντί γεν. άπόλυτου έπί τῶν άπροσ. ρήμ. *σωθῆναι* ύποκ. τοῦ άπροσ. *ἐξόν*. *τοιαῦτα* ύποκ. τοῦ *γενέσθαι*. *ἄπερ...* άναφ. πρότ. *ἂν σπεύσαιεν* δυνητική εύκτ. *βουλόμενοι* αίτιολ. μετ. *ἔμοιγε* δοτ. προσωπ. *προδιδόναι* άντικ. (είδ. άπαρ.). *τούς* *σαντοῦ* έπιθ. διορ. *οὐς σοι...* άναφ. πρότ. *σοι* δοτ. προσωπ. *ἐξόν* αίτ. άπόλυτος ένδοτική. *ἐκθρέψαι*—*ἐκπαιδεῦσαι* ύποκ. τοῦ *ἐξόν* (τελ. άπαρ.). *καταλιπὼν* κατηγ. μετ. *τὸ σὸν μέρος* αίτιατ. τοῦ κατά τι ἡ τῆς άναφορᾶς. *ὅ,τι ἂν τύχῃσι* άναφ. ύποθ. πρότ. (*πράξαντες* κατηγ. μετ. έννοουμένη). *ὅ,τι* σύστοιχον άντικ. δέ αίτιολογ. σημ. *ὡς τὸ εἶκός* (ἔστι) άναφ. πρότ. *τοιούτων* άντικ. τοῦ *τεύχονται*. *οἷάπερ...* άναφ. πρότ. *οἷάπερ* ύποκ. *γίνεσθαι* άντικ. (τελ. άπαρ.). *περὶ* *τούς ὄρφανούς* έμπρόθ. διορ. άναφορᾶς. *ποιεῖσθαι*—*ξυνδιαταλαιπωρεῖν* ύποκ. τοῦ άπροσ. *χεῖρ* (ἡθικῆς άνάγκης). *τινὰ* ύποκ. τῶν άπαρ. *τρέφοντα*—*παιδεύοντα* τροπικά μετ. *μοι* δοτ. προσωπ. *αἰρεῖσθαι* άντικ. (είδ. άπαρ.). *ἄπερ ἂν...* άναφ. πρότ. *αἰρεῖσθαι* ύποκ. τοῦ *χεῖρ* (ὡς ύποκ. τοῦ άπαρ. τὸ άόριστον *τινὰ*). *φάσκοντα* ύποθετ. μετ. *ἐπιμελεῖσθαι* άντικ. (είδ. άπαρ.). *τῆς ἀρετῆς* άντικ. *διὰ παντός τοῦ βίου* έμπρόθ. διορ. χρονικῆς διαρκείας. *τῶν σὼν ἐπιτηδείων* παράθεσις εις τὸ *ἡμῶν*. *μὴ δόξῃ* ένδοιαστική πρότ. *ἐξαρτωμένη* εκ τοῦ *αἰσχύνομαι* ὡς φόβου σημ. *τὸ πρᾶγμα* ύποκ. *ἅπαν* κατηγ. διορ. *τὸ περὶ σέ* έπιθ. διορ. *ἀνανδρία* δοτ. αίτιας. *πεπραχθαι* άντικ. (είδ. άπαρ.). *καὶ ἡ εἰσοδος...* *αὐτὸς ὁ ἄγων...* *καὶ τὸ τελευταῖον* έπεξηγήσεις εις τὸ *ἅπαν τὸ πρᾶγμα*. *τῆς δίκης* γεν. ύποκειμ. *ὡς εἰσῆλθεν* είδ. πρότ. *ἐξόν* αίτιατ. άπόλυτος ένδοτική. *μὴ εἰσελθεῖν* ύποκ. τοῦ *ἐξόν*. *ὡς ἐγένετο* άναφ. πρότ. *ὥσπερ* *κατάγεως* παράθεσις εις τὸ *τουτί*. *τῆς πράξεως* γεν. ύποκ. *δοκεῖν* έπεξηγήσεις τοῦ *τουτί*. *διαπεφυγέναι* άντικ. (είδ. άπαρ.). (*τὴν σωτηρίαν*) ένν. ὡς ύποκ. *ἡμᾶς* άντικ. *κακία*—*ἀνανδρία* δοτ. αίτιας. *οὔτινες...* άναφ. αίτιολ. πρότ. *ὃν* αίτιατ. άπόλυτος ένδοτική. *οἷον*—*δυνατὸν* κατηγ. *εἴ,τι καί...* *ἣν* ένδοτική πρότ. *ἡμῶν* γεν. ύποκειμ. *μὴ ἢ* ένδοιαστική πρότ. εκ τοῦ *ὅρα* *ἐξαρτωμένη*. *ταῦτα* ύποκ. *αἰσχρὰ* κατηγ. *ἅμα τῷ κακῷ*—*πρὸς τῷ εἶναι κακὰ* έμπρόθ. διορ. προσθήκης. *σοὶ*—*ἡμῖν* δοτ. ἡθικά. *βουλευέσθαι* καὶ *βεβουλευέσθαι* ύποκ. τῆς άπροσ. φράσεως *ὥρα* (ἔστι). (ἔστω) ρ. έννοοῦμ. *βουλή* ύποκ. *μία* έπιθ. διορ. *τῆς νυκτός* γεν. χρόνου. *ἐπιούσης* έπιθ. διορ. *πεπραχθαι* ύποκ. τοῦ *δεῖ*. *ταῦτα* ύποκ. τοῦ *πεπραχθαι*. *εἰ περιμενοῦμεν* (ύπόθ.)+*ἀδύνατον* καὶ *οὐκέτι οἷόν τ' (ἔσται)* (ἀπόθ.) ύποθ. λόγος α' είδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *τι* αίτιατ. τοῦ κατά τι. *τρόπῳ* δοτ. τρόπου. *μοι* άντικ.

Σχήματα λόγου.— *προδοῦναι*—*σωθῆναι* (άντίθεσις) πρὸς *ἐμφασιν*. *σπεύδεις*—*σπεύσαιεν*—*ἔσπευσαν* (ἐπαναφορά). *καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι* (πολυσύνδετον). *οἷά περ εἶωθε* (ἀττική σύνταξις). *ἐν ταῖς ὄρφανίαις περὶ τοὺς ὄρφανούς* (πλεονασμός) πρὸς μερίζονα *ἐμφασιν* τῆς συμπαιθείας τοῦ Κρίτωνος. *καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα* (πολυσύνδετον). *φάσκοντα* (ειρωνεία). *καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν* (πολυσύνδετον). *ἀνανδρία*—*ἀνανδρία* (ἐπανάληψις) δηλοῦσα έντονον πάθος. *καὶ ἡ εἰσοδος καὶ αὐτός ὁ ἄγων* καὶ *τὸ τελευταῖον* (πολυσύνδετον). *σε ἐσώσασμεν σὺ σαντὸν* (παρήχησις τοῦ σ. πρὸς αἰσθητοποίησιν τῆς σωτηρίας). *οἷόν τε ὃν καὶ δυνατὸν* (συνωνυμία) πρὸς *ζωηροτέραν* παράστασιν τῆς έννοίας. *μὴ ἢ ταῦτα* (ἀττική σύνταξις). *ἅμα τῷ κακῷ* (βραχυλογία) *ἀντὶ πρὸς τῷ εἶναι κακὰ*. *μᾶλλον δέ* (ἐπανόρθωσις) τοῦ χρόνου. *βουλεύειν*—*βουλευέσθαι*—

βεβουλευῶσθαι (ἐπαναφορὰ) δηλοῦσα ἐπείγουσαν ἀνάγκην. *ἀδύνατον καὶ εὐθέις ὁλόν τε* (σχῆμα ἐκ παραλλήλου). *μηδαμῶς ποιεῖ* (ἀποτροπῇ).

Γνωμικόν.—*Σ.* «*ἡ γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παῖδας ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα.*»

Πραγματικά.—*νίεις* ὁ Σωκρ. εἶχε 3 υἱοὺς τὸν Σωφρονίσκον, Μενέξενον καὶ Λαμπροκλέα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς ἦτο μεिरάκιον, οἱ δὲ ἄλλοι δύο, παῖδες, ὡς μνημονεύεται ἐν Ἀπολογία (κεφ. 23). *πράττει* τὰ τέκνα τοῦ Σωκρ. διὰ τοῦ θανάτου του θὰ καταστοῦν ἔρμαιο τῆς τύχης τῶν. *ἐν ταῖς ὀρφανίαις* τὰ ὀρφανὰ θὰ στερηθοῦν τῆς κηδεμονίας, θὰ λησμονηθοῦν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, θὰ ὑποφέρουν οἰκονομικῶς δεδομένου, ὅτι ἡ περιουσία τοῦ Σωκρ., ὑπολογιζομένης καὶ τῆς οἰκίας, ἀνήρχετο μόνον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 ἀττικῶν δραχμῶν καὶ ἡ τυχὸν ἐπιτροπεία αὐτῶν θὰ ὀδηγήσῃ εἰς παραμέλῃσιν τῆς παιδείας τῶν καὶ ἐνδεχομένως εἰς καταχρήσεις τῆς κληροδοτουμένης περιουσίας. *τὰ ἐραθυμότατα* δηλ. τὸν θάνατον. *μὴ δόξῃ* ὁ Κρίτων εἶναι βαθέως ἐπηρεασμένος ὑπὸ τῆς γνώμης τῶν πολλῶν. *μὴ εἰσελθεῖν τὴν δίκην* ἡ δίκη ἡδύνατο νὰ ἀποφευχθῇ δεχομένου τοῦ Σωκρ. συμβιβασμὸν ἢ προτιμῶντος ἔκουσιν φυγῇ. *ὁ ἀγὼν τῆς δίκης* ὁ Κρίτων ὑπαινίσσεται τὴν τηρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σωκρ. ἀγέρωχον στάσιν κατὰ τὴν ἀπολογία, ἐνῶ διὰ τῆς μετριοπαθείας, δακρύων καὶ ἱκεσιῶν θὰ ἦτο διαφορετικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν δικαστῶν. *τὸ τελευταῖον* ἡ ἐπιβληθεῖσα καὶ ἀναμενομένη ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς. *πράξεως* ἡ ὑπόθεσις παρομοιάζεται ἐπιτυχῶς πρὸς τραγωδίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἔξοδος ἀποτελεῖ ἐμπαιγμὸν δι' ὅλους. Ἡ *εἰσόδος* εἰς τὸ δικαστήριον ταυτίζεται μὲ τὴν *πρότασιν* τῆς τραγωδίας, ὁ *ἀγὼν* τῆς δίκης μὲ τὴν *ἐπίτασιν* κοί τὸ τελευταῖον, δηλ. ὁ ἐπικείμενος θάνατος, μὲ τὴν *καταστροφήν*. *διαπεφευγέ-ναι* ἡ διαφυγὴ τῆς εὐκαιρίας ἀποτελεῖ παράπονον τοῦ Κρίτωνος. *καὶ αἰσχρὰ* ἡ πλοκὴ τοῦ δράματος περιποιεῖ ἡθικὸν ὄνειδος διὰ πάντας τοὺς πρωταγωνιστοῦντας. *μία βουλὴ* νὰ κάμῃ ὅ,τι λέγει ὁ Κρίτων. *πάντα ταῦτα* ἡ ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου ἀπόδρασις.

Συναισθήματα.— Ὁ Κρίτων πλήττει διὰ τῶν ἐπιχειρημάτων του τὰς τρεῖς εὐγενεστέρας καὶ λεπτοτέρας χορδὰς τοῦ Σωκρ. 1) *φιλοστοργίας* 2) *φιλίας* καὶ 3) *φιλοτιμίας*. Ὁ Πλάτων διὰ τοῦ στόματος τοῦ Κρίτωνος ἐνεργεῖ ὡς δεινὸς ψυχολόγος, ὅπως συνταράξῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Σωκρ. ὡς *γονέως* διὰ τὸ ἐνδεχόμενον κατάντημα τῶν τέκνων του καὶ ὡς *φίλου* διὰ τὴν ἐνδεχομένην καταισχύνῃ τῶν φίλων καὶ μαθητῶν του.

Νόημα.—Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ Κρίτων μὲ περισσοτέραν θέρμην καὶ ὀρμητικότητα προσπαθεῖ νὰ συγκινήσῃ τὸν διδάσκαλόν του λέγων ὅτι διαπράττει τριπλὴν ἀδικίαν, ἐφ' ὅσον ἐμμένει εἰς τὰς ἀπόψεις του.

Πρῶτον εἶναι ἀδικία κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, διότι, ἐνῶ εἶναι δυνάτον νὰ σωθῇ ἀπὸ ἀδικον θάνατον, ἀποφεύγει τὴν σωτηρίαν, πράγμα τὸ ὁποῖον μόνον οἱ ἔχθροί του ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιδιώξουν. Δεύτερον εἶναι ἀδικία νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὴν τύχην ὀρφανὰ τὰ παιδιὰ του, διότι οἱ ἄνδρες πρέπει ἢ νὰ μὴ σχηματίζουν οἰκογένειαν ἢ, ἐφ' ὅσον δημιουργοῦν ταύτην καὶ ἀποκτοῦν παιδιὰ, πρέπει διαρκῶς νὰ μεριμνοῦν διὰ τὴν ἀνατροφήν καὶ τὴν μόρφωσίν τῶν ἂν τοῦτο ἔχη ἄξιαν διὰ πάντα ἄνθρωπον, μεγαλυτέραν ἔχει δι' ἄνθρωπον τῆς περιωπῆς τοῦ Σωκρ., ὁ ὁποῖος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν ἐδίδασκε τὴν ἀρετὴν καὶ Τρίτον εἶναι ἀδικία νὰ προσαφῇ τὸ ὄνειδος τῆς δειλίας καὶ τῆς ἀνανδρίας εἰς τὸν Σωκρ. καὶ εἰς τοὺς φίλους του, οἱ ὁποῖοι

ὄχι μόνον δὲν ἐματαιώσαν τὴν δίκην, ὄχι μόνον δὲν ἐνήργησαν καλῶς τὴν διαδικασίαν, ἀλλὰ πρὸ πάντων δὲν ἐκινήθησαν νὰ ἀποσοβήσουν τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν, ἐνῶ αὕτη ἦτο δυνατόν. Τέλος ὁ Κρίτων συμπεραίνει ὅτι ἔπρεπεν ἤδη νὰ εἶχε ληφθῇ ἀπόφασις περὶ ἀποδράσεως κατὰ τὴν ἐρχομένην νύκτα, διότι τυχὸν βραδύτης θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ ἀνεπανόρθωτον.

Περὶ λήψεις.—Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Κρίωνα ἡ ἄρνησις τῆς φυγῆς τοῦ Σώκρ. προδίδει α) ἐχθρότητα πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, β) ἔλλειψιν στοργῆς πρὸς τὰ τέκνα του, γ) ἔλλειψιν ἀγάπης πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ φίλους του καὶ δ) ἔλλειψιν φιλοτιμίας διὰ τὸ προσπατῶμενον δυνεῖδος εἰς ἀμφοτέρους, ἐπιβάλλεται αὐτονοκτὶ ἡ ἀπόδρασις.

Γ' ΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

ΣΩΚ. ὦ φίλε Κρίτων,
ἡ προθυμία σου
πολλοῦ ἀξία (ἐστί),
εἰ μετὰ τινος ὀρθότητος εἴη·

εἰ δὲ μή, ὅσῳ μείζων (ἐστί),
τοσοῦτ' αὖ χαλεπωτέρα (ἐστί).

Χρὴ οὖν σκοπεῖσθαι ἡμᾶς,
εἴτε πρακτέον ταῦτα
εἴτε μή.
ὥς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν,
ἀλλὰ καὶ αἰεὶ τοιοῦτός (εἰμι),
οἷός τ' ὦν ἐμῶν

μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι
ἢ τῷ λόγῳ,

ὅς ἂν μοι φαίνηται βέλτιστος
λογιζομένῳ.
τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἔλεγον
ἐν τῷ ἔμπροσθεν,
οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν,
ἐπειδὴ μοι γέγονεν
ἤδη ἡ τύχη,
ἀλλὰ σχεδὸν τι
φαίνονταί μοι ὅμοιοι
καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ, καὶ τοὺς ἰδίους παραδέχομαι καὶ

οὐσπερ καὶ πρότερον·

ὦν (λόγων),

Ἀγαπητὲ Κρίτων,
ὁ πρὸς σωτηρίαν ζῆλός σου
(εἶναι) πολὺ ἀξιόλογος,
ἐὰν ἐστηρίζετο εἰς κάποιαν λογικὴν
[βάσιν·

ἄλλως, ὅσον μεγαλύτερος (εἶναι),
τόσον δυσκολώτερον δύναται νὰ ἱ-
κανοποιηθῇ.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν ἡμεῖς,
ἂν πρέπη νὰ πράττωμεν αὐτὰ
ἢ ὄχι.

Διότι ἐγὼ ὄχι μόνον τώρα,
ἀλλὰ καὶ πάντοτε τοιοῦτος (εἶμαι),
ὥστε ἐκ τῶν τριῶν ψυχικῶν μου
[στοιχείων

εἰς οὐδὲν ἄλλο νὰ ὑπακούω
παρὰ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὁρ-
[θοῦ λόγου,

ὁ ὁποῖος θὰ μοῦ ἐφαίνετο ἄριστος,
ὅταν ἐξετάζω λογικῶς (ἐν πράγματι).
Τοὺς δὲ λόγους τοὺς ὁποίους ἐπρέ-
εἰς τὸ παρελθόν, [σβεῦον
δὲν δύναμαι τώρα νὰ ἀπορρίψω,
ἐπειδὴ μὲ ἔχει εὖρει
αὐτὴ ἑδῶ ἡ συμφορὰ,
ἀλλὰ σχεδὸν κάπως
μοῦ φαίνονται ὅμοιοι

καὶ τοὺς ἰδίους παραδέχομαι καὶ
[ἐκτιμῶ,

τοὺς ὁποίους ἀκριβῶς καὶ προηγου-
[μένως·

ἀπὸ αὐτοὺς δὲ (τοὺς λόγους),

ἐὰν μὴ ἔχωμεν λέγειν
 βελτίω ἐν τῷ παρόντι,
 εὖ ἔσθι,
 ὅτι οὐ μὴ σοι ξυγχωρήσω,
 οὐδ' ἂν ἡμᾶς μορμολύττηται
 ἢ τῶν πολλῶν δύναμις
 πλείω (μορμολύκεια)
 τῶν νῦν παρόντων
 ὥσπερ παῖδας
 ἐπιπέμπουσα δεσμούς
 καὶ θανάτους
 καὶ ἀφαιρέσεις χρημάτων.
 πῶς οὖν ἂν σκοποίμεθα

μετριώτατα αὐτά;
 εἰ πρῶτον μὲν ἀναλάβοιμεν
 τοῦτον τὸν λόγον,
 ὃν σὺ λέγεις
 περὶ τῶν δοξῶν,
 πότερον καλῶς ἐλέγετο
 ἐκάστοτε ἢ οὐ,
 ὅτι ταῖς μὲν τῶν δοξῶν

δεῖ προσέγειν τὸν νοῦν,
 ταῖς δὲ οὐ;
 ἢ πρὶν μὲν δεῖν
 ἀποθνήσκειν ἐμὲ
 καλῶς ἐλέγετο,
 νῦν δὲ ἄρα
 ἐγένετο κατάδηλος,
 ὅτι ἄλλως ἐλέγετο
 ἕνεκα λόγου,
 ἣν δὲ ὡς ἀληθῶς
 παιδιὰ καὶ φλυαρία;
 ἐπιθυμῶ δ' ἐγώ γε
 ἐπισκέψασθαι, ὦ Κρίτων,
 κοινῇ μετὰ σοῦ,
 εἴ τί μοι φανεῖται
 ἀλλοιότερος,
 ἐπειδὴ ὧδε ἔχω,

ἢ ὁ αὐτός,
 καὶ ἐάσομεν χαίρειν

ἢ πεισόμεθα αὐτῷ.

ἐὰν δὲν ἡμποροῦμεν νὰ λέγωμεν
 (κανένα) καλλίτερον ἐπὶ τοῦ πα-
 νὰ εἶσαι βέβαιος, [ρόντος;
 ὅτι δὲν θὰ συμφωνήσῃ μαζί σου,
 οὔτε καὶ ἂν μᾶς ἐκφοβίξῃ
 ἢ δύναμις τῶν πολλῶν
 μὲ περισσότερα (φόβητρα)
 ἀπὸ τὰ παρόντα τώρα (κακά),
 ὥσάν ἀκριβῶς νὰ εἴμεθα παιδιὰ,
 ἐπαπειλοῦσα φυλακίσεις
 καὶ θανάτους
 καὶ δημεύσεις περιουσιῶν.
 Πῶς λοιπὸν θὰ ἡμπορούσαμεν νὰ
 [ἐξετάσωμεν

ὀρθότατα αὐτά;
 Ἐὰν πρῶτον μὲν ἀναθεωρήσωμεν
 ἐκεῖνον τὸν λόγον,
 τὸν ὁποῖον σὺ προβάλλεις
 περὶ τῶν δοξασιῶν (τῶν ἀνθρώπων),
 ποῖον ἐκ τῶν δύο ὀρθῶς ἐλέγετο
 εἰς ἐκάστην συζήτησιν ἢ ὄχι,
 ὅτι δηλ. εἰς ἄλλας μὲν ἐκ τῶν δο-
 [ξασιῶν

πρέπει νὰ δίδωμεν προσοχὴν
 εἰς ἄλλας δὲ ὄχι;
 Ἡ, προτοῦ μὲν νὰ παρουσιασθῇ ἄ-
 νὰ ἀποθάνω ἐγώ, [νάγκη
 ὀρθῶς ἐλέγετο,
 τώρα ὅμως, ὅπως φαίνεται ἐκ τῶν
 ἔγινεν ὀλοφάνερον [ύστερων,
 ὅτι ἀσκόπως ἐλέγετο,
 χάριν δηλαδὴ συζητήσεως,
 ἥτο ὅμως εἰς τὴν πραγματικότητα
 ἀστείότης καὶ φλυαρία;
 Ἐπιθυμῶ δὲ ἐγὼ τοῦλάχιστον
 νὰ ἐξετάσω, Κρίτων,
 ἀπὸ κοινοῦ μαζί σου,
 ἐὰν θὰ μοῦ παρουσιασθῇ κατὰ τι
 διαφορετικώτερος,
 ἐπειδὴ εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν τὴν κα-
 [τάστασιν,

ἢ ὁ ἴδιος,
 καὶ θὰ (τὸν) ἀφήσωμεν νὰ πάῃ στὸ
 [καλὸ

ἢ θὰ ὑπακούσωμεν εἰς αὐτόν.

Ἐλέγετο δέ, ὡς ἐγὼμαι,
ἐκάστοτε
ὦδε πως
ὑπὸ τῶν οἰομένων
λέγειν τι,
ὥσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον,
ὅτι τῶν δοξῶν,
ἀς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσι,
δέοι τὰς μὲν
περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι,
τὰς δὲ μή·
τοῦτο πρὸς θεῶν, ὦ Κρίτων,
οὐ δοκεῖ σοι
καλῶς λέγεσθαι:

σύ γάρ,
ὅσα γε τάνθρωπειά (ἐστίν),

ἐκτὸς εἶ
τοῦ μέλλειν
ἀποθνήσκειν αὔριον,
καὶ οὐκ ἂν σέ παρακρούοι

ἢ παροῦσα ξυμφορά·
σκόπει δὴ·
οὐ δοκεῖ σοι
ικανῶς λέγεσθαι,
ὅτι οὐ χρή τιμᾶν
πάσας τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων,
ἀλλὰ τὰς μὲν (χρή τιμᾶν),
τὰς δ' οὐ;
οὐδὲ πάντων,
ἀλλὰ τῶν μὲν (χρή τιμᾶν),
τῶν δ' οὐ;
τί φῆς;
ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται;
ΚΡ. καλῶς (λέγεται).
ΣΩΚ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς
(χρή) τιμᾶν,
τὰς δὲ πονηρὰς μή;
ΚΡ. Ναί.
ΣΩΚ. Χρησται δὲ οὐκ (εἰσι)
αἱ τῶν φρονίμων,

Ἐλέγετο δέ, ὅπως ἐγὼ νομίζω,
εἰς ἐκάστην συζήτησιν
ὡς ἐξῆς περίπου
ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι φαντάζονται
ὅτι λέγουν κάτι σπουδαῖον,
ὅπως ἀκριβῶς τώρα δὲ ἐγὼ ἔλεγον,
ὅτι δηλαδὴ ἐκ τῶν δοξασίων,
τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι παραδέχον-
εῖναι ἀνάγκη ἄλλας μὲν [ται,
νὰ ἐκτιμῶμεν,
ἄλλας δὲ ὄχι·
τοῦτο δι' ὄνομα τῶν θεῶν, Κρίτων,
δὲν σοῦ φαίνεται
ὅτι ὁρθῶς ἐλέγετο;
(Δύνασαι νὰ ἀπαντήσης ὁρθῶς),
διότι σύ,
καθ' ὅσον δύναται τις νὰ κρίνῃ ἀπὸ τὰ
συμβαίνοντα συνήθως εἰς τοὺς
[ἀνθρώπους,

εὐρίσκεισαι ἐκτὸς (τοῦ κινδύνου)
τοῦ νὰ πρόκηται
νὰ ἀποθάνῃς αὔριον,
καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ σέ
παρασύρῃ εἰς παραλογισμοὺς
ἢ παροῦσα συμφορά·
σκέψου λοιπόν·
δὲν σοῦ φαίνεται
ὅτι ὁρθῶς ἐλέγετο,
ὅτι δὲν πρέπει νὰ τιμᾷ (κανεῖς)
ὅλας τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων,
ἀλλ' ἄλλας μὲν (πρέπει νὰ τιμᾷ),
ἄλλας δὲ ὄχι;
Οὔτε καὶ ὅλων (τῶν ἀνθρώπων),
ἀλλ' ἄλλων μὲν (πρέπει νὰ τιμᾷ),
ἄλλων δὲ ὄχι;
Τί λέγεις;
Αὐτὰ δὲν λέγονται ὁρθῶς;
'Ορθῶς (λέγονται).
Λοιπὸν τὰς μὲν ὁρθὰς
(πρέπει) νὰ τιμᾷ (κανεῖς),
τὰς δὲ ἐσφαλμένας ὄχι;
Ναί.
'Ορθαὶ δὲ δὲν (εἶναι)
αἱ (δοξασίαι) τῶν φρονίμων,

πονηραὶ δὲ αἱ τῶν ἀφρόνων;

ἐσφαλμένα δὲ αἱ (δοξασίαι) τῶν ἀφρόνων;

ΚΡ. Πῶς δ' οὐ:

Πῶς ὄχι;

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*δω* ἀναφ. ἀντων. (*δῶς-δῶ-δῶ*). *τοσοῦτω* δεικτ. ἀντων. *τοσοῦτος*—*τοσαύτη*—*τοσοῦτο(ν)*. *μείζων* ἐπίθ. συγκρ. βαθ. (*μέγας-μείζων-μέγιστος*). *σκοπεῖσθαι* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *σκοπεῖμαι*—*οὔμαι*, *ἐσκοποῦμην*, *σκέψομαι*, *ἐσκενέαμην*, *ἐσκεμμαι*. *πρακτέον* ρημ. ἐπίθ. ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ *δεῖ*+ἀπαρ. (*δεῖ πράττειν*). *βέλτιστος* ἐπίθ. ὑπερθ. βαθμ. (*ἀγαθός-βελτίων-βέλτιστος*). *τῶν ἐμῶν* οὐδ. *ἐκβαλεῖν* ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ *ἐκβάλλω*. *γέγονεν* παρακ. τοῦ *γίγνομαι* καὶ τοῦ *εἰμί*. *ὧν ἀναφ. ἀντων.* (*ὧς-ῆ-δ*)· αὕτη ἐν ἀρχῇ προτάσεως ἐρμηνεύεται δεικτικῶς. *βελτίω* ἢ *βελτίονα* ἐπίθ. συγκρ. βαθμ. (*ἀγαθός-βελτίων-βέλτιστος*). *ἴσθι* προστ. παρακ. τοῦ *οἶδα* μὲ σημ. ἐνεστ., *ἤδη* καὶ *ἤδειν*, *εἰδήσω* καὶ *εἴσομαι*. *εὐ* τροπικὸν ἐπίρρ. (*εὐ-ἀμεινον-ἀριστα*). *ξυγχαρῆσω* μέλλ. τοῦ *ξυγχαρῆω*—*ᾧ*=συμφωνῶ. *πλείω* καὶ *πλείονα* ἐπίθ. συγκρ. βαθμ. (*πολύς-πλείων-πλείστος*). *μορμολύττεται* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *μορμολύττομαι*=ἐκφοβίζω μὲ *μορμολύκειον*. ἄλλως τροπ. ἐπίρρ.=ματαίως, ἀσκόπως. *ὥς* ἐπίρρ. ἐπιτατ. *ἐπισκέψασθαι* ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ *ἐπισκοποῦμαι*=ἐξετάζω. *φανείται* μέλλ. τοῦ *φαίνομαι*. *εἴσομεν* μέλλ. τοῦ *εἶω*—*ᾧ*=ἀφῆνω. *πεισόμεθα* μέλλ. τοῦ *πείθομαι*. *πῶς* τροπικὸν ἐπίρρ. *ἐγῶμαι* (*ἐγὼ*+*οἶμαι*) κρᾶσις. *εἰ* ἐνεστ. τοῦ *εἰμί* β' πρόσ.). *σκόπει* προστ. ἐνεστ. τοῦ *σκοπεῖω*—*ᾧ*. *φῆς* καὶ *φῆς* ἐνεστ. τοῦ *φημί* (β' πρόσ.).

Συντακτικά.—*ἀξία* ἐνν. (*ἐστί*) καὶ ὄχι (*εἴη*), διότι ἡ σκέψις τοῦ λέγοντος παρίσταται ὡς θετικὴ καὶ ὠρισμένη κρίσις ἐναντί τῆς ἀβεβαιότητας τῆς ὑποθέσεως. *ἀξία* κατηγ. πολλοῦ γεν. ἄξιας. *εἰ εἴη* (ὑπόθ.) +*ἀξία* (*ἐστί*) (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλὴν σκέψιν τοῦ λέγοντος· ἡ ἀπόδοσις προηγήθη χάριν ἐμφάσεως, εἰδὲ μὴ (*μετὰ τίνος δρθότητος* *εἴη*). *δω* *μείζων* (*ἐστί*), *τοσοῦτω* *χαλεπωτέρα* (*ἐστί*). *δω*—*τοσοῦτω* δοτ. ποσοῦ. *μείζων*—*χαλεπωτέρα* κατηγ. *σκοπεῖσθαι* ὑποκ. τοῦ *χεῖρ*. *ἡμᾶς* ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *εἴτε πρακτέον* (*ἐστί*) *εἴτε μὴ* (*πρακτέον ἐστί*) διμελὴς πλαγία ἐρωτ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *σκοπεῖσθαι*, ὡς *ἐγὼ*... αἰτιολ. πρότ. συνδένουσα παρατακτικῶς περιόδον. τοιοῦτός (*εἰμι*), *οἶος*... *πείθεσθαι* ἀναφ. συμπερασμ. πρότ. (=ὥστε), διότι προηγείται τὸ τοιοῦτος. *τῶν ἐμῶν* γεν. διαίρ. ἄλλω ἀντικ. ἢ *τῷ λόγῳ* β' ὅρος συγκρίσεως. *ὅς ἂν φαίνοιται* ἀναφ. ὑποθ. πρότ. μοι δοτ. προσωπ. *λογιζομένῳ* χρον. μετ. *ἐπειδὴ*... *γέγονεν* αἰτιολ. πρότ. μοι δοτ. ἡθικῇ. *ἐὰν μὴ* *ἔχωμεν* (ὑπόθ.) +*εὐ* *ἴσθι* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *βελτίω* (λόγον) σύστοιχον ἀντικ. *ὅτι οὐ μὴ*.. εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *ἴσθι* (αἱ δύο ἀρνήσεις οὐ μὴ δηλοῦν ἔντονον ἀρνήσιν). *σοι* ἀντικ. *οὐδ' ἂν πλείω*... ἐνδοτ. πρότ. πολλῶν γεν. ὑποκειμ. *ἡμᾶς* α' ἀντικ. τοῦ *μορμολύττεται*. *πλείω* β' σύστοιχον ἀντικ. (*μορμολύκειαι*). *τῶν παρόντων* β' ὅρος συγκρίσεως. *δεσμούς*—*θανάτους*... ἐτέθη πληθυντ. πρὸς ἐμφασιν σκληρότητας καὶ ποικιλίας κακῶν. *ἐπιπέμπουσα* τροπ. μετ. *πῶς ἂν σκοποῖμεθα* εὐθεία ἐρωτημ. πρότ. *εἰ ἀναλάβοιμεν* (ὑπόθ.)+*ἂν* *σκοποῖμεθα* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλὴν σκέψιν τοῦ λέγοντος. *πότερον*—ἢ διμελὴς πλαγία ἐρωτημ. πρότ. *ὅτι ταῖς μὲν*... *δεῖ* εἰδ. πρότ. ὡς ἐπεξήγησις τοῦ *καλῶς ἐλέγετο*. *προσέχειν* ὑποκ. τοῦ *δεῖ*. (*ἡμᾶς*) ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *ταῖς μὲν*—*ταῖς δὲ* ἀντικ. *τῶν δοῶν* γεν. διαίρ. *πρὶν ἐμὲ*... χρον. πρότ. *δεῖν* ὑποκ. τοῦ *ἐλέγετο*. *ἀποθνήσκειν* ὑποκ. τοῦ *δεῖν*. *ἔμ* ὑποκ. τοῦ *ἀποθνήσκειν*. *ὅτι ἐλέγετο* εἰδ. πρότ. *ἐνεκα λόγου* τελικὸν αἰτιον (*ἐπεξήγησις* εἰς τὸ ἄλλως). *παιδιά*—*φλναρία* κατηγ. *εἰ φανείται* ἢ ὁ αὐτός διμελὴς πλαγία ἐρωτημ. πρότ. *ἄλλοιότερος*—ὁ αὐτός κατηγ. τι αἰτία. τοῦ κατὰ τι. *ἐπειδὴ*... *ἔχω* αἰτιολ. πρότ. (*εἰ*) *εἴσομεν* ἢ *πεισόμεθα* διμελὴς πλαγία ἐρωτημ. πρότ. *ὡς* *ἐγῶμαι* ἀναφ. πρότ. *ὑπὸ τῶν οἰομένων*

ποιητικὸν αἷτιον. *ὅτι... δύο* εἶδ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ *ἐλέγετο* (κατ' εὐκτικήν πλαγίου λόγου, διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου). *τῶν δοξῶν* γεν. διαιρετική. *περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι* ὑποκ. τοῦ *δέοι*. (ἡμᾶς) ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *τάνθρωπέα* (*ἐστὶ*) αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι. *ἂν παρακρούσι* δυννητική εὐκτική ἰσοδυναμοῦσα πρὸς μέλλοντα (*παρακρούσει*) ἐσφαλμένως τὸ βιβλῖον ἔχει ὀριστικήν. *ὅτι οὐ χρὴ* εἶδ. πρότ. *τιμᾶν* ὑποκ. τοῦ *χρῆ*. (*τινα*) ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *καλῶς* ἔνν. (*λέγεται*).

Σχήματα λόγου.—*Ἐκβαλεῖν* (μεταφορά) ἐκ τῶν πλοίων, τὰ ὅποια ὑφίστανται ἀβάριας κατὰ τὸν τρικυμιώδη πλοῦν πρὸς ἀποφυγὴν καταποντισμοῦ. *οὐσπερ καὶ πρότερον* (σχῆμα ἐξ ἀναλόγου) δηλ. *ἐπρέσβευον καὶ ἐτίμων. μορμολύττειται* (μεταφορά) ἐπὶ τῶν μικρῶν παιδιῶν πρὸς ἐκφοβισμόν. *ἢ πρὶν μὲν ἐλέγετο* (εἰρωνεία). *ἐνεκα λόγου ἐλέγετο* (παρήχησις) ἐδημιουργήθη λογοπαίγνιον ἐκ τῆς διαφόρου σημασίας τοῦ *λόγου* καὶ *ἐλέγετο*. *παρακρούσι* (μεταφορά) ἐκ τῶν ἐμπόρων τῶν κρουόντων τὸν ζυγὸν πρὸς κλοπὴν βάρους ἢ τῶν παλαιστῶν δολίως κρουόντων τὸν πόδα τοῦ ἀντιπάλου πρὸς εὐκολον νίκην. *ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται* (εἰρωνεία).

Γνωμικόν.— 4. *τοιούτος (εἰμι), οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὃς ἂν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνηται*.

Πραγματικά.—*πρακτέον* οἱ διάλογοι τοῦ Πλάτωνος φέρουν δύο τίτλους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς ἀναφέρεται εἰς πρόσωπον (π.χ. Κρίτων) καὶ ὁ δεύτερος εἰς πράγμα (π.χ. περὶ τοῦ πρακτέου, ἠθικός). *τὸ πρακτέον* τοῦ Σωκρ. ἐξετάζεται οὐχὶ ἀπὸ ἀπόψεως προσωπικῆς ὠφελείας, ἀλλὰ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. *τοιούτος* ὁ Σωκρ. καὶ πάλοι καὶ νῦν παραμένει σταθερὸς εἰς τὰς ἀπόψεις του. *ἐμῶν* εἶναι τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ *ἐγὼ* τοῦ ἀνθρώπου, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ σώματος, ἀλλὰ μόνον τῆς ψυχῆς, τῆς ὁποίας τὰ μόρια κατὰ Πλάτωνα ἦσαν (3), τὸ *λογιστικόν*, τὸ *θυμοειδές* καὶ τὸ *ἐπιθυμητικόν*. *τῷ λόγῳ* ὁ Σωκρ. τιμᾷ ἰδιαιτέρας τὲν ὀρθὸν λόγον (λογιστικόν), ὅστις πρέπει νὰ κατευθύνῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται τὸ *θυμοειδές* (συναίσθημα) καὶ τὸ *ἐπιθυμητικόν* (ἐπιθυμίαι). *τύχη* (μέσης σημασίας) ἢ θανατικὴ καταδίκη. *μορμολύττειται* αἱ γράϊαι, αἱ μητέρες καὶ αἱ τροφαὶ πρὸς ἐκφοβισμόν τῶν μικρῶν παιδιῶν, ὅπως ἡσυχάσουν, ἐχρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν *Μορμώ* ἦτο δὲ αὕτη τέρας μυθικόν, ὅπως καὶ ἡ Λάμια καὶ ἡ Ἐμπουσα (νῦν Μπαμπούλας-Ἀράρης-μούτα). ὁ θάνατος ἀποτελεῖ διὰ τὸν Σωκρ. παρόμοιον μορμολύκειον. *ἀναλάβου-μεν* θὰ γίνῃ ἀνασκόπηση τῶν πορισμάτων τῶν συζητήσεων, εἰς τὰ ὅποια πρὸ τῆς συμφροῦς συνεφώνουν, ὅπως ἀποκρουσθῇ ἡ ἐπήρεια τοῦ Κρίτωνος ὑπὸ τῆς γνώμης τῶν πολλῶν. *παιδιὰ καὶ φλυνεῖα* ὁ Σωκρ. δίδει τόνον σοβαρότητος καὶ ἀκόλουθίας, εἰς ὅσα κατὰ τὴν ζωὴν του ἐδίδασκε, δηλ. ὑπακοὴς εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος μέχρι θανάτου. *ὥδε* ἔχω πρόκειναι νὰ ἀποθάνω. *ὁ αὐτός* ὅπως ἐφαίνετο καὶ πρὸ τῆς θανατικῆς καταδίκης. *ὑπὸ τῶν οἰομένων* ὁ Σωκρ. ἐννοεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ. *τῶν δοξῶν* ἤδη ἄρχεται ἡ περὶ δοξῶν συζητήσις, εἰς ἣν τόσον προσκεκολλημένος εἶναι ὁ Κρίτων. *ὅσα γε τάνθρώπεια* μολονότι τὸ τέρμα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶναι ἄδηλον, ὅμως κατὰ πᾶσαν ἀνθρωπίνην πιθανότητα ὁ Κρίτων, ὢν ἐκτός κινδύνου θανάτου, θὰ κρίνῃ ὀρθότερον. *οὐχ ἱκανῶς* ἐν-τεῦθεν ἄρχεται ἡ *Σωκρατικὴ* λεγομένη μέθοδος, καθ' ἣν δι' ἐπιδεξίαν ἐρωτήσεων ἐκμαιεύεται ἡ εὐνοϊκὴ ἀπόκρισις τοῦ ἀντιπάλου ὑπὲρ τοῦ ἐρωτῶντος. Ἡ μέθοδος αὕτη τελεῖται δι' ἐπαγωγικοῦ συλλογισμοῦ (*ἐπαγωγῆ*), καθ' ἣν διὰ παραδειγμάτων ἀπὸ τὰ ἀπλά, τὰ ἐπὶ μέρους, τὰ γνωστά καὶ τὰ συγκεκριμένα φθάνομεν εἰς τὰ σύνθετα, τὰ γενικά, τὰ ἀγνωστά καὶ τὰ ἀφηρημένα. Ἡ μέθοδος τοῦ Σωκρ. διακρίνεται εἰς δύο μέρη 1) *τὸ ἀρνητικόν*, καθ' ὃ ἐμφανίζεται τὸ πρόβλημα εἰς τὴν

συνειδησιν τῶν συζητητῶν, ἐρευνῶνται αἱ γνῶμαι ἀμφοτέρων καὶ ἀποδεικνύεται ἀδᾶης ὁ ἀντίπαλος. (*Σωκρατικὴ εἰρωνεία*) καὶ 2) τὸ *θετικόν*, καθ' ἃ διαλογικῶς καὶ ἐπαγωγικῶς ἄγονται εἰς τὴν ὀρθὴν λύσιν καὶ εὐρεσιν τοῦ ζητουμένου (*μαιευτικὴ*).

Τῆς μεθόδου ταύτης δεινὸς χειριστὴς ἦτο ὁ Σωκρ., ἀποδεικνύων ἀμαθείς τοὺς τότε νομιζομένους σοφοὺς καὶ καλλιεργῶν οὕτω τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν σοφίαν, τὴν ἀρετὴν καὶ ἐν γένει τὸν γνήσιον καὶ ἀληθῆ βίον.

Χαρακτηρισμός.— Ὁ Σωκρ. ἐμφανίζεται ὡς ἄνθρωπος ἠθικῶν ἀρχῶν, χαρακτὴρ σταθερὸς καὶ ἀδαμάντινος, τὸν ὁποῖον οὐδὲν δύναται νὰ πτοήσῃ πρὸ τοῦ καθήκοντος.

Νόημα.— Ὁ Σωκράτης, θαυμάσας τὸν μακάριον ζῆλον τοῦ Κρίτωνος καὶ ἀκούσας μὲ προσοχὴν τὰς συμβουλὰς καὶ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ, βραδέως καὶ ἀξιοπρεπῶς λαμβάνει τὸν λόγον καὶ τονίζει, ὅτι ἡ προθυμία του εἶναι ἀξιόλογος ἐφ' ὅσον στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἄλλως καταντᾷ δυσάρεστος. "Ὅθεν προτείνει νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα τῆς ἀποδράσεως συμφῶνως πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, τὸν ὁποῖον διαρκῶς κατὰ τὸ παρελθὸν συνεβουλεύετο καὶ ὅχι νὰ ἀπορρίψῃ αὐτόν, ἐπειδὴ εἶναι προσωπικὴ ἡ συμφορά. Φαίνεται δέ, ὅτι ὁ Σωκράτης εἶναι τόσοον βαθέως προσηλωμένος εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥστε νὰ μὴ πτοῖται ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν πολλῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπισείουν ὡς φόβητρον φυλακίσεις, θανάτους καὶ δημεύσεις περιουσιῶν. Διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης ἐρωτᾷ τὸν Κρίτωνα, ἂν ἰσχύῃ ἀκόμη ἡ ἀρχή, ὅτι ἄλλας μὲν ἐκ τῶν δοξασιῶν πρέπει νὰ τιμῶν, ἄλλας δὲ ὅχι, ὅπως εἰς τὸ παρελθὸν παρεδέχοντο, ἐκτὸς ἐὰν πρέπη νὰ ἀλλάξουν ἀπόψεις καὶ θεωρήσουν, ὅτι τὰ τότε λεγόμενα ἦσαν φλυαρία καὶ ἀστεία καὶ ὅτι τώρα οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχουν, ἐφ' ὅσον πρόκειται νὰ θανατωθῇ ὁ πρεσβεύων αὐτά. Ἐὰν δὲ ἀποδειχθῇ κατὰ τὴν συζήτησιν, ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀποδράσεως, θὰ ἀποφασίσουν ταύτην, ἄλλως θὰ ὑποκύβουν εἰς τὸ μοιραῖον.

Γενομένης δὲ διαλογικῆς συζητήσεως περὶ δοξασιῶν τῶν ἀνθρώπων, ὁ Σωκράτης ζητεῖ νὰ κρίνῃ ὁ Κρίτων ψυχραιμότερον αὐτοῦ περὶ τούτων, ὁ δὲ Κρίτων ἀναγκάζεται ἐν στιχομυθίᾳ νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι μόνον αἱ δοξασαὶ τῶν σωφρόνων πρέπει νὰ τιμῶνται, τῶν δὲ ἀνοήτων νὰ περιφρονῶνται.

Περίληψις.— α) Ὁ Σωκράτης προτείνει νὰ διεξαχθῇ συζήτησις περὶ τῆς ἀποδράσεως κατὰ πόσον αὕτη συμφωνεῖ πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὃν ἐξαιρέτως τιμᾷ καὶ β) γενομένης διαλογικῆς περὶ δοξῶν συζητήσεως, ἐδείχθη, ὅτι πρέπει νὰ τιμῶνται μόνον αἱ δόξαι τῶν σωφρόνων ἀνθρώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

ΣΩΚ. Φέρε δῆ, πῶς αὖ
τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο;
γυμναζόμενος ἀνὴρ

καὶ τοῦτο πράττων
πότερον προσέχει τὸν νοῦν
ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ
καὶ δόξῃ
παντὸς ἀνδρός,

"Ελα λοιπόν, πῶς πάλιν
τὰ ἀκόλουθα (ζητήματα) ἐκρίνοντο;
Ἐὰν δηλ. (ἐνας) ἄνθρωπος γυμνάζεται

καὶ τοῦτο ἔχῃ ὡς κύριον ἔργον,
ποῖον ἐκ τῶν δύο δίδει προσοχὴν
εἰς τὸν ἐπαινον καὶ τὴν ἐτίμησιν
καὶ τὴν δόξασιν (περὶ γυμναστικῆς)
κάθε ἀνθρώπου,

ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου,
ὅς ἂν τυγχάνῃ ὢν
ἱατρὸς ἢ παιδοτρίβης;
ΚΡ. Ἐνὸς μόνου.
ΣΩΚ. Οὐκοῦν χρὴ
φοβεῖσθαι τοὺς ψόγους
καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους
τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου,

ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.

ΚΡ. Δῆλα δὴ (ἐστὶ).

ΣΩΚ. Ταῦτ' ἄρα
αὐτῷ πρακτέον
καὶ γυμναστέον
καὶ ἐδεστέον
καὶ ποτέον,
ἢ ἂν δοκῇ
τῷ ἐνί, τῷ ἐπιστάτῃ

καὶ τῷ ἐπαίοντι μᾶλλον

ἢ ἢ (ἂν δοκῇ)
ἑὺμπασι τοῖς ἄλλοις.

ΚΡ. Ἔστι ταῦτα (ἀληθῆ).

ΣΩΚ. Εἴεν. ἀπειθήσας δὲ
τῷ ἐνί καὶ ἀτιμάσας
τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους αὐτοῦ,

τιμήσας δὲ
τοὺς λόγους τῶν πολλῶν
καὶ μηδὲν ἐπαίωντων,
ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;

ΚΡ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩΚ. Τί δ' ἐστὶ

τὸ κακὸν τοῦτο;
καὶ ποῦ τείνει,
καὶ εἰς τί τῶν

τοῦ ἀπειθοῦντος (τείνει);

ΚΡ. Δῆλόν (ἐστίν), ὅτι

(τείνει) εἰς τὸ σῶμα·

τοῦτο γὰρ διέλλυσι.

ΣΩΚ. Καλῶς λέγεις.

οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὦ Κρίτων,
οὕτως (ἔχει),

ἢ ἐνὸς μόνου, δηλαδὴ ἐκείνου,
ὁ ὁποῖος συμβαίνει τυχόν νᾶ εἶναι
ἱατρὸς ἢ γυμναστής;
Ἐνὸς μόνου.

Λοιπὸν ἔχει ὑποχρέωσιν
νᾶ φοβῆται τὰς ἐπικρίσεις
καὶ νᾶ παραδέχεται τοὺς ἐπαίνους
τοὺς (προερχομένους) ἀπὸ τὸν ἕνα
[ἐκεῖνον,
καὶ ὅχι τοὺς (προερχομένους) ἀπὸ
[τοὺς πολλούς.

(Εἶναι) φανερά βέβαια.

Ἔτσι λοιπὸν

πρέπει νᾶ πράττῃ αὐτὸς

καὶ πρέπει νᾶ γυμνάζεται

καὶ πρέπει νᾶ τρώγῃ

καὶ πρέπει νᾶ πίνει,

ὅπως τυχόν φαίνεται καλὸν

εἰς τὸν ἕνα, δηλαδὴ εἰς τὸν ἐπιμε-
[λητὴν του

καὶ τὸν ἐπιστήμονα μᾶλλον,

παρὰ ὅπως (φαίνεται καλὸν)

εἰς ὅλους γενικῶς τοὺς ἄλλους.

Εἶναι αὐτὰ (ἀληθῆ).

Ἔχει καλῶς. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ

εἰς τὸν ἕνα καὶ (ἐὰν) περιφρονήσῃ
τὴν γνώμην καὶ τοὺς ἐπαίνους αὐ-
[τοῦ,

ἀντιθέτως δὲ (ἐὰν) τιμήσῃ

τὰς ὑποδείξεις τῶν πολλῶν

καὶ μηδὲν γνωρίζοντων καλῶς,

ἄρά γε κανὲν κακὸν δέν θά πάθῃ;

Πῶς ὅχι;

Ποῖον δὲ εἶναι

αὐτὸ τὸ κακόν;

Καὶ ποῦ ὁδηγεῖ,

καὶ εἰς ποῖον ἐκ τῶν στοιχείων
[τῆς ζωῆς

τοῦ παρακούοντος (ἀναφέρεται);

(Εἶναι) φανερόν, ὅτι

(ἀναφέρεται) εἰς τὸ σῶμα·

διότι τοῦτο τελείως καταστρέφει·

Ὁρθῶς λέγεις.

Λοιπὸν καὶ τὰ ἄλλα, Κρίτων,

ἔτσι (ἔχουν),

ἵνα μὴ διώμεν πάντα,
καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων
καὶ ἀδίκων
καὶ αἰσχυρῶν καὶ καλῶν
καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν,
περὶ ὧν νῦν
ἡ βουλὴ ἡμῖν ἐστὶ,
πότερον τῇ δόξῃ τῶν πολλῶν

δεῖ ἡμᾶς ἐπεσθαι
καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν
ἢ τῇ τοῦ ενός,
εἴ τίς ἐστὶν ἐπαίων,
ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι

καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον
ἢ ὑμῖν πάντας τοὺς ἄλλους;
ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν,

διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο
καὶ λωβησόμεθα,
ὃ τῷ μὲν δικαίῳ
βέλτιον ἐγίγνετο,
τῷ δὲ ἀδίκῳ
ἀπώλλυτο.
ἢ οὐδὲν ἐστὶ τοῦτο;

KP. Οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες,
(εἶναι τι τοῦτο).

διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν λεπτομε-
[ρῶς ὅλα,
καὶ ἐπομένως καὶ περὶ τῶν δικαίων
καὶ ἀδίκων
καὶ τῶν ἀσχημῶν καὶ τῶν ὠραίων
καὶ τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν,
περὶ τῶν ὁποίων αὐτὴν τὴν στιγμὴν
ἡμεῖς σκεπτόμεθα,
ποῖον ἐκ τῶν δύο τὴν γνώμην τῶν
[πολλῶν

πρέπει ἡμεῖς νὰ ἀκολουθῶμεν
καὶ νὰ φοβούμεθα αὐτὴν
ἢ τὴν (γνώμην) τοῦ ενός,
ὅποιος τυχὸν εἶναι ἐπιστήμων,
τὸν ὁποῖον πρέπει καὶ νὰ ἐντρεπώ-
[μεθα

καὶ νὰ φοβούμεθα περισσότερον
παρὰ ὅλους μαζὶ τοὺς ἄλλους;
Διότι αὐτὸν ἐὰν δὲν θὰ ἀκολουθή-
[σωμεν,

θὰ καταστρέψωμεν ἐκεῖνο
καὶ θὰ (τὸ) βλάψωμεν,
τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τῆς δικαιοσύνης
ἐλέγετο ὅτι γίνεται καλύτερον,
διὰ δὲ τῆς ἀδικίας
ἐλέγετο ὅτι καταστρέφεται.

Ἡ (μήπως) αὐτὸ δὲν ἔχει καμμίαν
[ἀξίαν;
'Εγὼ τοῦλάχιστον νομίζω, Σω-
[κράτη,
(ὅτι αὐτὸ ἔχει μεγάλην ἀξίαν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*φέρει* προστ. ἐνεστ. τοῦ *φέρω* ἰσοδυναμοῦσα πρὸς μόριον παρακλευσματικὸν (ἔλα). ὅπως τὸ *ἄγε, ἴθι, ταῦτη* τροπ. ἐπίρρ.=ἔτσι. *πρακτέον—γυμναστέον—ἐδεστέον—ποτέον* ρημ. ἐπίθ. τῶν ρημ. *πράττω—γυμνάζω—ἐσθίω*=τρώγω, (*ἦσθιον, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα*) καὶ *πίνω*. (*ἐπινον, πίομαι, ἐπιον, πέπωκα*)· ταῦτα ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ *δεῖ πράττειν* καὶ *γυμνάζεσθαι* καὶ *ἐσθίειν* καὶ *πίνειν* (πολλὰ ἐκδόσεις ἔχουν τὸ *γε* μετὰ τὸ *ἐδεστέον* πρὸς δήλωσιν νέας τάξεως). ἢ ἀναφ. τροπ. ἐπίρρ.=ὅπως. *δοκῇ* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *δοκεῖ. ἐπιστάτης* (ἐκ τοῦ *ἐφίσταμαι*)=ἐπιμελητής. *ἐπαίων* μετ. ἐνεστ. τοῦ *ἐπαίω*=ἐννοῶ, εἶμαι γνώστης. *εἰεν* ἐπίρρ. μόριον καὶ (*εἶα*) δηλωτικὸν μεταβάσεως ἐκ τοῦ ἐνὸς θέματος εἰς ἄλλο=ἔστω, ἔχει καλῶς. *ἀπειθήσας* μετ. ἀορ. α' τοῦ *ἀπειθέω*· ὦ. *πείσεται* μέλλ. τοῦ *πάσχω, ἐπασχον, πείσομαι, ἐπαθον, πέπονθα, ἐπεπόνθειν*. *ποῖ* τοπ. ἐπίρρ. *τείνει* ἐνεστ. τοῦ *τείνω* (=ὀδηγῶ), *ἔτεινον, τενῶ, ἔτεινα, τέτακα, διόλλυσι* ἐνεστ. τοῦ *διόλλυμι* (=ἐντελὲς καταστρέφω), *διώλλυν, διολῶ, διώλεσα, διολώλεκα, διωλώλεκεν, διώμεν* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *διέρχομαι*=διηγούμαι, ἀναφέρω λεπτομερῶς. *ἐπεσθαι* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *ἐπομαι* (=ἀκολουθῶ), *εἰπόμην, ἐπομαι,*

ἐσπόμεν. διαφθεροῦμεν μέλλ. τοῦ διαφθείρω (=καταστρέφω). λωβησόμεθα μέλλ. τοῦ λωβάομαι -ῶμαι=βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι, (μέσον ἀποθ. ἐνεργ. σημ.), λωβήσομαι, ἐλωβησάμην, λελώβημαι, ἐλελωβήμην. ἀπώλλυτο μέσ. παρ. τοῦ ἀπόλλυμαι, (=καταστρέφομαι) ἀπωλλύμην, ἀπολοῦμαι, ἀπωλόμην, ἀπόλωλα, ἀπωλώλειν. οὐδὲν ἐπίθ.

Συντακτικά.— τὰ τοιαῦτα ὑποκ. γυμναζόμενος ἀνὴρ ἐπεξηγήσας εἰς τὰ τοιαῦτα. γυμναζόμενος—πράττων ὑποθ. μετ. πότερον... ἢ διμελὴς εὐθεῖα ἐρωτημ. πρότ. ἀνδρὸς γεν. ὑποκ. ἐπαίνω—ψόγω—δόξη ἀντικ. τοῦ προσέχει τὸν νοῦν. ἐνὸς γεν. ὑποκ. μόνου κατηγ. διορ. ἐκείνου, ὃς ἐπεξηγήσας εἰς τὸ ἐνὸς μόνου. ὃς ἂν τυγχάνη ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ὦν κατηγ. μετ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ τυγχάνη. ἱατρὸς—παιδοτρίβης κατηγ. ἐνὸς μόνου (ἀνδρὸς ἐπαίνω καὶ ψόγω καὶ δόξη τὸν νοῦν προσέχει). φοβεῖσθαι—ἀσπάξασθαι ὑποκ. τοῦ χρή. (αὐτὸν) ὑποκ. τῶν ἀπαρ. δῆλα δὴ (ταῦτά ἐστι). ταῦτα ὑποκ. δῆλα κατηγ. αὐτῷ ποιητικὸν αἷτιον εἰς ὅλα τὰ ρημ. ἐπίθ. ἢ ἂν δοκῇ ὄναφ. ὑποθ. πρότ. τῷ ἐνὶ δοτ. προσωπ. τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαῖοντι ἐπεξηγήσας εἰς τὸ ἐνὶ. ἢ ἢ (ἂν δοκῇ) ξύμπασι τοῖς ἄλλοις β' ὅρος συγκρίσεως. ταῦτα ὑποκ. (ἀληθῆ) κατηγ. ἀπειθῆσας—ἀτιμάσας—τιμῆσας ὑποθ. μετ. τῷ ἐνὶ ἀντικ. αὐτοῦ γεν. ὑποκειμ. μηδὲν ἀντικ. οὐδὲν κακὸν σύστοιχον ἀντικ. τῶν ἐπαϊόντων ἐπιθετ. μετ. τῶν πολλῶν καὶ ἐπαϊόντων γεν. ὑποκειμ. πῶς γὰρ οὐ (πέσειται); τί κατηγ. καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος (τείνει). δῆλόν (ἐστιν), ὅτι (τοῦτο τείνει) εἰς τὸ σώμα. οὕτως (ἔχει). ἵνα μή. . τελικὴ πρότ. καὶ περὶ δικαίων... ἐμπρ. διορ. ἀνάφορᾳ περὶ ὧν ἀναφ. πρότ. ἡμῖν δοτ. κτητ. πότερον... ἢ διμελὴς εὐθεῖα ἐρωτημ. πρότ. ἐπεσθαι—φοβεῖσθαι ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ ἐπεσθαι. τῇ δόξῃ ἀντικ. τοῦ ἐπεσθαι. ἢ τῇ (δόξῃ) τοῦ ἐνὸς (δεῖ ἡμᾶς ἐπεσθαι). εἰ τίς ἐστιν ὑποθ. ἀναφ. πρότ. αἰσχύνεσθαι—φοβεῖσθαι ὑποκ. τοῦ δεῖ. (ἡμᾶς) ὑποκ. τῶν ἀπαρ. ἢ ξύμπαντας β' ὅρος συγκρίσεως. εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν (ὑποθ.) + διαφθεροῦμεν καὶ λωβησόμεθα (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. ᾧ (τούτῳ γὰρ) ἀντικ. ὅ... ἐγίγνετο ἀναφ. πρότ. τῷ δικαίῳ—τῷ ἀδίκῳ δοτ. ὄργανου. βέλτιον κατηγ. τοῦτο ὑποκ. οὐδὲν κατηγ. οἶμαι ἔγωγε (εἶναι τι τοῦτο).

Σχήματα λόγου.— τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο (ἀττική σύνταξις). παντὸς ἀνδρὸς ἢ ἐνὸς (ἀντίθεσις). ἀσπάξασθαι (μεταφορά). (ταῦτα) δῆλὰ (ἐστι).—*Ἔστι ταῦτα—τάλλα οὕτως (ἔχει) ἀττικά συντάξεις. τί δ' ἐστι... ἀπειθοῦντος* περήχσις τοῦ τ. καὶ περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων καί... καί... (πολυσύνδετον).

δικαίων ἀδίκων

×

αἰσχροῶν καλῶν

×

ἀγαθῶν κακῶν

τὰ ἐπίθετα ἐτέθησαν κατὰ σχῆμα χιαστόν. τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ ἢ τῇ τοῦ ἐνὸς (ἀντίθεσις). ἐγίγνετο—ἀπώλλυτο (βραχυλογία) ἀντὶ ἐλέγετο γίγνεσθαι... ἀπώλλυσθαι. τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο (ἀντίθεσις).

Πραγματικά.—φέρει ὁ Σωκρ. ἐπαναφέρει εἰς τὴν μνήμην προγενεστέρas συζητήσεις. πῶς ἀναφέρεται εἰς τὰς σκέψεις τοῦ παρελθόντος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς γνώμας τῶν πολλῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ τοὺς σοφιστὰς ἦσαν ἔγκυροι. Ὅρθως λοιπὸν ἢ ὄχι συνεζητοῦντο τότε; γυμναζόμενος εἶναι μερικὸν καὶ συγκεκριμένον παραδειγμα ἀνδρὸς θελότος νὰ γίνη ἐπαγγελματίας ἀθλητής, δι' οὗ κατωτέρω ἀποδεικνύεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀσπάζεται τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τοῦ ἐπαῖοντος. δόξα αὕτη διχοτομεῖται εἰς ἔπαινον καὶ ψόγον. ἱατρὸς τὰ

ἀρχαῖα γυμναστήρια (γυμνάσια) εἶχον ἴδιον ἱατρόν, ἐπιμελούμενον τῆς ὑγείας τῶν γυμναζομένων καὶ καθορίζοντα ἀκόμη τὸ εἶδος καὶ τὸ μέτρον τῶν φαγητῶν καὶ ποτῶν. *παιδοτρίβης* ἐλέγετο οὕτω ὁ διδάσκαλος τῆς γυμναστικῆς τῶν παίδων. *γυμναστής* δὲ ἐκαλεῖτο ὁ τοῦς ἀθλητῆς γυμνάζων· ἐνίοτε παιδοτρίβης καὶ ἱατρός ἐταυτίζοντο. *πρακτέον—γυμναστέον* ἀναφέρονται εἰς τὸν γυμναστήν. *ἐδεστέον—ποτέον* ἀναφέρονται εἰς τὸν ἱατρόν. *ἐπιστάτη* νοεῖται ὁ παιδοτρίβης. καὶ εἰς τί... δηλ. εἰς τὸ σῶμα ἢ τὴν ψυχὴν ὡς στοιχείων τῆς ζωῆς. *ἐκεῖνο* δηλ. τὴν ψυχὴν, ἢ ὅποια κατὰ γνώμην εἰς τὸ παρελθόν ἐπιδοκιμασθεῖσαν φεῖρεται διὰ τῆς ἀδικίας καὶ βελτιοῦται διὰ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ Πλάτων θεωρεῖ τὴν μὲν δικαιοσύνην ὡς ὑγείαν καὶ γονιμότητα τοῦ πνεύματος, τὴν δὲ ἀδικίαν ὡς νόσον αὐτοῦ καὶ οὕτω ἀνατρέπει τὴν πεπλανημένην ἀντίληψιν τῶν σοφιστῶν, ὅτι ἡ ἰσχὺς ἀποτελεῖ ἀρετὴν. Παράβαλλε τὸ χριστιανικὸν ρητόν ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίῳ: «Τί γάρ, ὦφελήσει ἄνθρωπον, ἂν τὸν κόσμον ὅλον κερδίῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ, ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;». *τοῦτο* δηλ. ἡ ψυχὴ.

Νόημα.—Ὁ Σωκράτης διὰ παραδείγματος, τὸ ὅποιον ἀναφέρεται εἰς τὸν γυμναζόμενον ἄνδρα, ἐξανασκάζει τὸν Κρίτωνα νὰ συμφωνήσῃ: 1) ὅτι ὁ γυμναζόμενος δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἐπαίνους ἢ τὰς κατηγορίας τοῦ πρώτου τυχόντος ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον τὴν γνώμην τοῦ ἐπιστάτου καὶ ἐπαίοντος, δηλ. τοῦ ἐιδικοῦ θεράποντος, ὁ ὁποῖος θὰ ἴτο ἱατρός ἢ γυμναστής καὶ ὁ ὁποῖος θὰ τὸν συνεβούλευε τί πρέπει νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ, πῶς πρέπει νὰ γυμνάζεται καὶ τί νὰ πράττῃ καὶ 2) ὅτι εἰς ἣν περίπτωσιν ὁ γυμναζόμενος δὲν ὑπακούσῃ εἰς τὴν γνώμην τοῦ ἐπαίοντος, ἀλλὰ ἀκολουθήσῃ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν καὶ μὴδὲν γνωρίζοντων περὶ τῆς γυμναστικῆς, ἀσφαλῶς θὰ ὑποστῇ σωματικὴν βλάβην ἱκανὴν νὰ καταστρέψῃ ὁλόκληρον τὸ σῶμα.

Ἐφ' ὅσον ταῦτα οὕτως ἔχουν, φυσικὸν εἶναι νὰ συμβαίῃ τὸ αὐτὸ προκειμένου καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ἀσχημῶν καὶ ὡραίων, ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἥτοι ἐπιβάλλεται καὶ εἰς αὐτὰ νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ ἐνός, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἐπαίων τούτων καὶ οὐχὶ τῶν πολλῶν, οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν ἰδέαν τούτων ἔχουν.

Περίληψις.—Ὁ περὶ δοξῶν διάλογος ἐξακολουθεῖ, ἀναπτυσσόμενον παραδείγματος ἀφορῶντος εἰς τὸ σῶμα γυμναζομένου ἀνδρός, ἐξ οὗ καταδεικνύεται, ὅτι αἱ δόξαι μόνον τῶν ἐπαίωντων πρέπει νὰ εἶναι σεβασταί, διότι αἱ δόξαι τῶν πολλῶν ἄγρουν εἰς ὄλεθρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

ΣΩΚ. Φέρε δὴ,
ἐάν διολέσωμεν
τὸ γινόμενον
ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον,
ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ
(τὸ) διαφθειρόμενον,
πειθόμενοι μὴ τῇ δόξῃ
τῶν ἐπαίωντων,
ἄρα βιωτὸν ἔστιν ἡμῶν
διεφθαρμένου αὐτοῦ;
ἔστι δέ που

Ἔλα λοιπόν,
ἐάν ἐντελῶς καταστρέψωμεν
ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον γίνεται
ὑπὸ μὲν τῆς ὑγείας καλύτερον,
ὑπὸ δὲ τῆς νόσου
καταστρέφεται,
ὑπακούοντες ὅχι εἰς τὴν γνώμην
τῶν ἐπιστημόνων,
ἄρα γε ἀξίζει νὰ ζῶμεν ἡμεῖς,
ἐάν αὐτὸ ἔγῃ καταστραφῇ;
Εἶναι δέ, ἂν δὲν ἀπατώμαι,

τοῦτο τὸ σῶμα· ἢ οὐχί ;

KP. Ναί.

ΣΩΚ. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστίν

τοῦτο τὸ σῶμα· ἢ ὅχι ;

Ναί.

Ἄρά γε λοιπὸν ἀξίζει νὰ ζῶμεν
[ἡμεῖς]

μετὰ μοχθηροῦ

καὶ διεφθαρμένου σώματος ;

KP. Οὐδαμῶς.

ΣΩΚ. Ἄλλ' ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν (ἐστί)

μὲ ἄθλιον

καὶ ἐξηγνημένον σῶμα ;

Οὐδὲν ὡς (ἀξίζει νὰ ζῶμεν).

Ἄλλὰ (τότε) λοιπὸν ἀξίζει νὰ ζῶ-
[μεν ἡμεῖς]

μετ' ἐκείνου διεφθαρμένου,

ὃ τὸ ἄδικον μὲν λωβᾶται,

τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν ;

ἢ ἡγούμεθα (εἶναι)

φραυλότερον τοῦ σώματος ἐκεῖνο,

μὲ κατεστραμμένον ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον ἢ μὲν ἀδικία βλάπτει,

ἢ δὲ δικαιοσύνη ὠφελεῖ ;

Ἡ νομίζομεν (ὅτι εἶναι)

μικροτέρας ἀξίας ἀπὸ τὸ σῶμα ἐ-
[κεῖνο,

ὅ,τι ποτ' ἐστὶ

τῶν ἡμετέρων,

περὶ ὃ ἐστίν

ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ;

KP. Οὐδαμῶς.

ὅτιδὴποτε εἶναι (τοῦτο)

ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς μας,

μὲ τὸ ὁποῖον ἔχει σχέσιν

καὶ ἢ ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ;

Οὐδὲν ὡς (νομίζομεν ὅτι εἶναι αὐτὸ
[μικροτέρας ἀξίας].

Ἄλλὰ πολυτιμότερον (νομίζομεν
[ὅτι εἶναι].

ΣΩΚ. Ἄλλὰ τιμιώτερον.

KP. Πολύ γε.

ΣΩΚ. Οὐκ ἄρα φροντιστέον ἡμῖν,

Πολὺ μάλιστα (πολυτιμότερον εἶναι).

Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ ἐνδιαφε-
ρώμεθα ἡμεῖς,

φίλτατε, τὸσον πολὺ

τὶ θὰ εἶπουν οἱ πολλοὶ δι' ἡμᾶς,

ἀλλὰ τὶ (θὰ εἶπη) ὁ ἐπιστήμων

περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων,

ὁ ἕνας καὶ μάλιστα αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Ἵστε κατὰ πρότερον μὲν

εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον

δὲν προτείνεις ὁρθῶς

μὲ τὸ νὰ προτείνης

ὅτι πρέπει ἡμεῖς νὰ ἐνδιαφερώμεθα

διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν

ὡς πρὸς τὰ δίκαια καὶ ἠθικά

καὶ ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων·

ἀλλ' ἀσφαλῶς,

θὰ ἡμποροῦσε βέβαια νὰ εἶπη κανεὶς,

οἱ πολλοὶ ἔχουν τὴν δύναμιν

νὰ μᾶς ἐπιβάλλουν τὴν θανατικὴν
[ποιήν.

ὦ βέλτιστε, πάνυ οὕτω,

τὶ ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς,

ἀλλ' ὅ,τι (ἐρεῖ) ὁ ἐπαίων

περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων,

ὁ εἷς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

ὥστε πρότερον μὲν

ταύτῃ

οὐκ εἰσηγεῖ ὁρθῶς

εἰσηγούμενος

δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν

τῆς τῶν πολλῶν δόξης

περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν

καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων·

ἀλλὰ μὲν δὴ,

φαίη γ' ἂν τις,

οἱ πολλοὶ οἳοῖ τέ εἰσιν

ἡμᾶς ἀποκτινύναι.

KP. (Ἐστὶ) δὴλα δὴ καὶ ταῦτα· (Εἶναι) φανερά βέβαια καὶ αὐτά·

φαίη γὰρ ἂν
(τις), ὦ Σώκρατες.
ΣΩΚ. Ἀληθῆ λέγεις·
ἀλλ', ὦ θαυμάσιε,
οὗτός τε ὁ λόγος,
ὃν διεληλύθαμεν
ἐμοιγε δοκεῖ εἶναι ὅμοιος

τῷ καὶ πρότερον (λεχθέντι λόγῳ).

καὶ τόνδε αὖ σκόπει,
εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ,
ὅτι οὐ περὶ πλείστου ποιητέον

τὸ ζῆν, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

ΚΡ. Ἀλλὰ μένει.

ΣΩΚ. Ὅτι δὲ τὸ εὖ

καὶ καλῶς καὶ δικαίως (ζῆν)

ταῦτόν ἐστι,

μένει ἢ οὐ μένει;

ΚΡ. Μένει.

θὰ ἡμποροῦσε βέβαια νὰ ἰσχυρισθῇ
(κανεῖς) Σωκράτη.
Ἀληθῆ λέγεις·
ἀλλὰ, καλὲ μου φίλε,
καὶ αὐτός ὁ λόγος
τὸν ὁποῖον ἔχομεν διεξαγάγει,
εἰς ἐμὲ τουλάχιστον φαίνεται ὅτι

[εἶναι ὅμοιος

μέκεινον ὁ ὁποῖος καὶ προηγου-
[μένως (ἐλέχθη).

καὶ τὸν ἐξῆς (λόγον) πάλιν ἐξέταζε,
ἐὰν ἀκόμη ἰσχύη δι' ἡμᾶς ἢ ὄχι,
ὅτι δηλαδὴ δὲν πρέπει νὰ ἐκτιμᾶ-

[μιν εἰς μέγιστον βαθμὸν

τὸ (ἀπλῶς) ζῆν, ἀλλὰ τὸ ἡθικῶς ζῆν.

Μάλιστα ἰσχύει.

Ὅτι δὲ τὸ ἡθικῶς

καὶ ἐντίμως καὶ δικαίως (ζῆν),

εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα,

ἰσχύει ἢ δὲν ἰσχύει;

Ἴσχύει.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—ὕγεινου—νοσώδους ἐπίθετ.
ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσ. (ὕγεις—νόσου). *διολέσσωμεν* ὑποτ. ἀορ. α' τοῦ
διόλλυμι=ἐντελῶς καταστρέφω. *βιωτὸν* ῥημ. ἐπίθ. τοῦ *ζῶ*, *ἔζων*, *ζήσω*
καὶ *βιώσομαι*, *ἐβίον*, *βεβίωκα* (ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ δύναται ἢ ἔξιον).
που βεβαιωτικὸν μόριον=ἂν δὲν ἀπατώμαι. *μοχθηρὸς*=ἐπίπονος, κου-
ρασμένος, ἄθλιος. *ὀνίνησιν* ἐν. τοῦ *ὀνίημι* (=ὠφελῶ), *ὠρέλουν*, *ὀνήσω*,
ὠνησα. *ὦ βέλτεστε* κοινὸς τρόπος προσφωνήσεως=καλὲ μου φίλε. *ἐρεῖ*
μέλλ. τοῦ *λέγω*. *φαίη* εὐκτ. ἐν. τοῦ *φημί*. *ταύτη* ἐπίρρ. ἀναφ.=εἰς αὐτὸ
τὸ σημεῖον. *εἰσηγεῖ* ἐν. τοῦ *εἰσηγοῦμαι* (β' πρόσ.). *διεληλύθαμεν* παρακ.
τοῦ *διέρχομαι*=διεξάγω. *ἀποκτινύναι* ἀπαρ. ἐν. τοῦ *ἀποκτινύμι* (κατὰ
τὰ εἰς μὲ β.) καὶ *ἀποκτείνω*=φονεύω. *ταῦτόν* κρᾶσις (τὸ αὐτὸ=αὐτὸ καὶ
ταῦτόν).

Συντακτικά.—ἐὰν *διολέσσωμεν* (ὕποθ.)+*βιωτὸν ἡμῖν ἔστιν* (ἀπόδ.)
ὕποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *γινόμενον*—*διαφθει-
ρόμενον* ἐπίθ. μετ. ὑπὸ τοῦ ὕγεινου—ὑπὸ τοῦ νοσώδους ποιητικὰ αἷτια.
πειθόμενοι τροπ. μετ. τῇ δόξῃ ἀντικ. τῶν *ἐπαϊόντων* ἐπίθ. μετ. (γεν. ὑ-
ποκ.). ἡμῖν ποιητικὸν αἷτιον. *διεφθαρμένον* γεν. ἀπόλυτος ὑποθετικῇ.
οὐδαμῶς (*βιωτὸν ἔστιν ἡμῖν*). ὦ ἀντικ. τοῦ *λαβᾶται*. τὸ *ἀδικον*—τὸ *δίκαιον*
ὑποκ. εἶναι ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ἡγοῦμεθα* ἐξαρτώμενον. *ἐκεῖνο*
ὑποκ. φανλότερον κατηγ. τοῦ *σώματος* β' ὅρος συγκρίσεως. *ὅ,τι* *ἐστὶ*
ἀναφ. πρότ. ὅ,τι κατηγ. τῶν *ἡμετέρων* γεν. διαίρ. περὶ ὃ ἐμπρόθ. διορ.
ἀναφορᾶς. *οὐδαμῶς* (*ἡγοῦμεθα φανλότερον εἶναι*), ἀλλὰ *τιμιώτερον* (*ἡγοῦ-
μεθα αὐτὸ εἶναι*). ἡμῖν ποιητικὸν αἷτιον. *τι* *ἐροῦσιν ἡμᾶς* πλαγία ἔρωτ.
πρότ. ἐκ τοῦ *φροντιστέον* ἐξαρτωμένη. ἀλλ' *ὅ,τι* (*ἐρεῖ ἡμᾶς*) *ὃ ἐπαίων* πλαγ.
ἔρωτ. πρότ. *τι*—*ἡμᾶς* ἀντικ. (ἰδὲ τὴν σύνταξιν τοῦ *λέγω* *τινὰ* *τι* ἀντὶ τοῦ
λέγω *τινὶ* *τι*). *ὃ* *εἰς* καὶ *αὐτὴ* ἢ *ἀληθεία* ἐπεξήγησις τοῦ *ἐπαίων*. ὥστε σύνδε-
σις περιόδου παρατακτικῶς. *εἰσηγοῦμενος* τροπ. μετ. *δεῖν* ἀντικ. (εἰδ. ἀ-
παρ.) ἐκ τοῦ *εἰσηγοῦμενος*. *φροντίζειν* ὑποκ. τοῦ *δεῖν*. *ἡμᾶς* ὑποκ. τοῦ *φρον-
τίζειν*. *τῆς δόξης* ἀντικ. τῶν πολλῶν γεν. ὑποκ. *ἀποκτινύναι* ἀντικ. (τελ

ἀπαρ.) ἐκ τοῦ οἰοί τ' εἶσιν. δῆλα ταῦτά (ἐσσι). γὰρ βεβαιωτικῆς σημασίας=βεβαίως. δοκεῖ προσωπ. ρ. ὁ λόγος ὑποκ. εἶναι ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.). ὁμοίως κατηγ. τῷ καὶ πρότερον (λεχθέντι λόγῳ) δοτ. ἀντικειμ. εἰς τὸ δμοιος. τόνδε σκόπει πρόληψις τοῦ ὑποκ. [σκόπει εἰ ὅδε (ὁ λόγος) ἔτι μένει], ὅταν τὸ ὑποκείμενον τῆς δευτερευούσης προτ. προληπτικῶς τίθεται ὡς ἀντικ. τῆς κυρίας. εἰ ἔτι μένει πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει. ἐξαρτῶ- μένη. ὅς οὐ τὸ ζῆν εἰδ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσις τοῦ τόνδε. τὸ ζῆν—τὸ εὖ ζῆν ἀντικ. τοῦ περὶ πλείστου ποιητέον (ἐστίν), ἀλλὰ παραχωρητικῆς ση- μασίας=μάλιστα. ὅτι δὲ τὸ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως (ζῆν)... εἰδ. πρότ. ὡς ὑποκ. τοῦ μένει. τὸ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως... ὑποκ. τοῦ ἐσσι. ταῦ- τὸν κατηγ.

Σχήματα λόγου.—*ὕγεινον—νοσώδους* (ἀντίθεσις). *ἄρα βιωτὸν* (εἰρωνεία). *φανιλότερον* (εἰρωνεία). *τὸ ἄδικον λωβᾶται*, *τὸ δίκαιον δνίνησιν* (ἀντίθεσις). *πάνν ἡμῖν οὕτω* (ὑπερβατὸν) ἀντὶ οὕτω πάνν. *οἱ πολλοὶ—ὁ εἰς* (ἀντίθεσις). *εἰσηγεῖ—εἰσηγούμενος* (παρήχησις). *φαίη γ' ἂν τις* (ὑπο- φορά). ἀλλὰ μὲν δὴ οἰοί τ' εἶσιν (ἀνθυποφορά). *τόνδε σκόπει* (πρόληψις).

Γνωμικά.—5 *οὐκ ἄρα πάνν ἡμῖν οὕτω φροντιστέον*, *τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς*, ἀλλ' ὅ,τι ὁ ἐπαίων περὶ δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἰς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια». 6. *οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον*, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν».

Πραγματικά.—*ἐκεῖνο* δηλ. τὴν ψυχὴν. *τῶν ἡμετέρων* ἐκ τῶν στοι- χείων τῆς ζωῆς μας. *οὐκ ἄρα...* ὁ Σωκρ. ἐξάγει συμπέρασμα ἠθικῆς ἀξίας κατόπιν διαλεκτικῆς συζητήσεως. *ἀλήθεια* ἡ λέξις ἔχει μεταφω- σικὴν σημασίαν, δι' ἧς δηλοῦται ὁ θεὸς διὰ στόματος τοῦ ἐπαίοντος ὁμιλοῦντος. *ἐναντίων* τῶν ἀδίκων, αἰσχρῶν καὶ κακῶν. ἀλλὰ μὲν δὴ ὁ Σωκρ., μολοντί ἀπέδειξε διαλεκτικῶς ὅτι μόνον ἡ γνώμη τοῦ ἐπαίον- τος πρέπει νὰ εἶναι σεβαστὴ, ὅμως ἐπανέρχεται εἰς τὸ προσφιλὲς θέμα τοῦ Κρίτωνος περὶ δόξης τῶν πολλῶν, ἵνα ἐλέγξῃ καὶ ἀποδείξῃ ταύτην καὶ ἐτέρωθεν ὡς σφαλεράν. *δῆλα καὶ ταῦτα* ὁ Κρίτων δέχεται, ἀλλὰ ὁ καὶ ὑποσινίσσεται καὶ ἄλλα ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλη- σε. *οὗτος ὁ λόγος* ὁ περὶ τῆς δόξης τῶν πολλῶν, ἂν εἶναι ὁμοίος πρὸς ὅσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἐλέγοντο. *ζῆν* ὁ ἀπλὸς βίος. *εὖ ζῆν* ὁ ἠθικὸς βίος, ὅστις ἔχει ἰδιαιτέραν ἀξίαν καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ κα- τατείνῃ πᾶς ἄνθρωπος, καλλιεργῶν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς αὐτογνωσίας. *τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως...* Δίδεται καὶ ἡ ἐξῆς μετάφρασις «τὸ ἠθικῶς καὶ ἐντίμως ζῆν ἰσοῦται πρὸς τὸ δικαίως ζῆν».

Κρίσεις.—'Ο σοφὸς Κοραῆς, ἀναφερόμενος εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. λέγει· «ἂν κατεδικαζόμεν ἀπὸ τὸ ἄστρον μου νὰ εἶμαι ἄρχων τῶν ἀνθρώπων ἀντὶ πολίτου, δὲν θὰ ἐπέβαλλον σωματικὰς ποινὰς εἰς τοὺς κακούργους»· περιορισμὸς αὐτῶν ἐντὸς μεγάλου λυκείου καὶ διδασχῆ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, πρὸ πάν- των τοῦ Πλάτωνος καὶ Πλουτάρχου, ἰδοὺ αἱ μόναι μου κολάσεις» καὶ ἡ πλέων θηριώδης ψυχὴ ἀκούουσα διὰ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη τῶν λαμ- πρῶν ἐκείνων διανσίων τὰ ἀθάνατα παραγγέλματα θέλει ἀφεύκτως μεταβληθῇ ἀπὸ κακούργου εἰς ἐνάρτετον».

Νόημα.—Καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ Σωκράτης ἐπαγωγικῶς διαλεγόμενος ἐξαναγκάζει τὸν Κρίωνα νὰ παραδεχθῇ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ζῇσῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ νοσηρὸν καὶ διεφθαρμένον σῶμα, ἐφ' ὅσον ἐσφαλμένως θὰ ἠκολούθει τὴν γνώμην τῶν πολλῶν.

Ἄν αὐτὸ ἔχῃ ἀξίαν διὰ τὸ σῶμα, ὅμως διὰ τὴν ψυχὴν, ἡ ὁποία θεωρεῖται ἄνωτέρα καὶ ὄχι εὐτελεστέρα τοῦ σώματος, ἐπιβάλλεται

περισσότερα προσοχή καὶ μεγαλύτερος σεβασμὸς τῆς γνώμης τοῦ ἐπαίοντος. Συμπερασματικῶς ὁ Σωκράτης τονίζει ὅτι πρέπει πάντοτε εἰς τὴν ζωὴν μας νὰ ἀκολουθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ ἐπαίοντος, διότι αὐτὸς ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀδίκων καὶ τῶν ὠραίων καὶ τῶν ἀσχήμων καὶ τῶν ἐναντίων τούτων, νὰ ἀδιαφορῶμεν δὲ διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν. Ἐπομένως δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ συμβουλὴ τοῦ Κρίτωνος περὶ σεβασμοῦ τῆς γνώμης τῶν πολλῶν. Καὶ ἐάν ποτε λεχθῇ, ὅτι ἡ δύναμις τῶν πολλῶν εἶναι ἱκανὴ νὰ θανατώη ἀνθρώπους, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀναγκάζῃ αὐτοὺς νὰ μεταβάλλουν πεποιθήσεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξακολουθοῦν πιστεύοντες, ὅτι τὸ μέγιστον ἀγαθὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὅχι ἀπλῶς νὰ ζῇ, ἀλλὰ ἐντίμως καὶ δικαίως νὰ ζῇ.

Τὸ ἠθικῶς ὠραῖον τοῦτο συμπέρασμα υἱοθετεῖ ὁ Κρίτων.

Περίληψις.—α) Ἡ συνεχιζομένη περὶ δοξῶν συζητήσις διὰ τοῦ αὐτοῦ παραδείγματος ἀφορῶντος ὅμως εἰς τὴν ψυχὴν πιστοποιεῖ, ὅτι ὀρθαί εἶναι αἱ δόξαι τῶν ἐπαίωντων, οὐδέποτε δὲ τῶν πολλῶν καὶ β) τὸ ἐντίμως καὶ δικαίως ζῆν εἶναι μέγιστον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀγαθὸν κατὰ τὸν Σωκράτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9.

ΣΩΚ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογού- Λοιπὸν συμφώνως μὲ ὅσα παραδε-
[μένων] [χόμεθα]

τοῦτο σκεπτέον,
πότερον
δίκαιον (ἐστίν) πειρᾶσθαι
ἐμὲ ἐξίναίαι ἐνθὺνδε
μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων
ἢ οὐ δίκαιον
καὶ ἐάν μὲν φαίνεται

τὸ ἐξῆς πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν,
ποῖον ἐκ τῶν δύο δηλαδὴ
(εἶναι) δίκαιον νὰ προσπαθῶ
ἐγὼ νὰ ἐξέλθω ἀπ' ἐδῶ,
ἐάν δὲν ἐπιτρέπουν οἱ Ἀθηναῖοι,
ἢ δὲν (εἶναι) δίκαιον
καὶ ἐάν μὲν ἀποδειχθῇ (ἐκ τῆς ἐξ-
[ετάσεως])

(ὄν) δίκαιον,
πειρώμεθα,
εἰ δὲ μὴ, ἔῴμεν
ἅς δὲ τὰς σκέψεις
σύ λέγεις
περὶ τε ἀναλώσεως χρημάτων
καὶ δόξης
καὶ τροφῆς παίδων,
(ὄρα), ὦ Κρίτων, μὴ ἦ
ὥς ἀληθῶς
ταῦτα σκέμματα
τῶν ῥαδίως ἀποκτινύντων

(ὅτι εἶναι) δίκαιον,
ἅς προσπαθῶμεν (νὰ τὸ πράττωμεν),
ἄλλως, ἅς (τὸ) ἀφήσωμεν
αἱ δὲ σκέψεις, τὰς ὁποίας
σύ ἀναπτύσσεις
καὶ περὶ δαπάνης χρημάτων
καὶ περὶ (κοινῆς) γνώμης
καὶ περὶ ἀνατροφῆς τέκνων,
(πρόσεχε), Κρίτων, μήπως εἶναι
εἰς τὴν πραγματικότητά
αὐτὰ σκέψεις
ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μὲ ἐλαφρὰν τὴν

καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἂν

[συνείδησιν] θανατώνουν,
καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἐπ' ἀνέφερον
[εἰς τὴν ζωὴν] ἀσφαλῶς,

εἰ οἱοὶ τ' ἦσαν,
ξὺν οὐδενὶ νῶ,
τούτων τῶν πολλῶν.

ἐάν ἤμποροῦσαν,
ἄνευ οὐδεμιᾶς σκέψεως,
δηλαδὴ ἐκείνων τῶν πολλῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος
οὕτως αἰρεῖ,
(ὄρα), μὴ ἡμῖν
οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ἢ

ἥ ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν,

πότερον
δίκαια πράξομεν
καὶ χρήματα τελοῦντες
τούτοις τοῖς ἐξάξουσιν
ἐμὲ ἐνθένδε
καὶ χάριτας (ἔχοντες),
καὶ αὐτοὶ
ἐξάγοντες τε

καὶ ἐξαγόμενοι,

ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν
ποιοῦντες πάντα ταῦτα·
κἂν φαινώμεθα
ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι,

(ὄρα), μὴ οὐ δέη
ὑπολογίζεσθαι οὗτ'
εἰ δεῖ ἀποθνήσκειν
παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας
οὔτε (εἰ δεῖ)
πάσχειν ὅτιοῦν ἄλλο
πρὸ τοῦ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς
λέγειν, ὦ Σωκράτης·
ὄρα δέ, τί δρωμέν.

ΣΩΚ. Σκοπῶμεν, ὦ γαθὲ
κοινῇ καὶ εἰ πῇ
ἔχεις ἀντιλέγειν
ἐμοῦ λέγοντος,
ἀντίλεγε,
καὶ σοι πείσομαι·
εἰ δὲ μὴ, παῦσαι ἤδη,
ὦ μακάριε, λέγων
μοι πολλάκις
τὸν αὐτὸν λόγον
ὥς χρῆ
ἀπιέναι ἐμὲ ἐνθένδε

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ λογικὴ
ἔτσι ἐπιβάλλει,
(πρόσεχε), μήπως ἡμεῖς
τίποτε ἄλλο δὲν πρέπει νὰ
ἐξετάζωμεν
παρὰ ἐκεῖνο ἀκριβῶς, τὸ ὅποιον
[τώρα δὲ ἐλέγομεν,
ποῖον ἐκ τῶν δύο δηλαδὴ,
θὰ κάμωμεν δικαίαν πράξιν
καὶ χρήματα ἂν πληρώνωμεν
εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι θὰ φυγαδεύσουν
ἐμὲ ἀπ' ἐδῶ,
καὶ εὐγνωμοσύνην (ἂν ὀφείλωμεν),
καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι,
ἂν συνεργοῦμεν εἰς τὴν φυγαδευσίν
(μου),

καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἂν ἐπιτρέπω
(εἰς ἄλλους) τὴν φυγαδευσιν,
ἢ ἀληθῶς θὰ διαπράξωμεν ἀδικίαν;
ἂν κάμωμεν ὅλα αὐτά·
καὶ ἂν ἀποδειχθῇ,
ὅτι αὐτά, τὰ ὅποια ἐπιδιώκομεν
νὰ κάμωμεν, εἶναι ἄδικα,
(πρόσεχε), μήπως δὲν πρέπει
νὰ λογαριάζωμεν οὔτε,
ἐὰν εἶναι ἀνάγκη νὰ θανατωθῶμεν,
μένοντες ἐδῶ καὶ ἀδρανοῦντες,
οὔτε (ἐὰν εἶναι ἀνάγκη)
νὰ πάθωμεν ὅτιδήποτε ἄλλο
προκειμένου νὰ ἀδικήσωμεν.
Ὅρθῶς μὲν μοῦ φαίνεται,
ὅτι ὁμιλεῖς, Σωκράτη·
κύτταξε ὅμως, τί νὰ κάμωμεν.
Ἄς ἐξετάσωμεν, καλὲ μου φίλε,
ἀπὸ κοινοῦ καὶ, ἂν κάπου
ἤμπορῃς νὰ φέρῃς ἀντίρρησην,
καθ' ὃν χρόνον ἐγὼ ὁμιλῶ,
φέρε τὴν ἀντίρρησίν σου,
καὶ θὰ πεισθῶ εἰς σέ
ἄλλως, παῦσε πλέον,
καλότυχε, νὰ ἐπαναλαμβάνῃς
εἰς ἐμὲ πολλὰς φορὰς
τὸν ἴδιον λόγον,
ὅτι δηλαδὴ πρέπει
νὰ ἀπέλθω ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ

ἀκόντων Ἀθηναίων
ὥς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιῶμαι
πεῖσαι σε
πράττειν ταῦτα,
ἀλλὰ μὴ ἕκοντος.
Ὅρα δὲ δὴ τὴν ἀρχὴν
τῆς σκέψεως,
ἐάν σοι
ἱκανῶς λέγεται,
καὶ πειρῶ ἀποκρίνεσθαι
τὸ ἐρωτώμενον,
ἢ ἂν μάλιστα οἶη.
ΚΡ. Ἀλλὰ πειράσομαι.

παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀθηναίων
διότι ἐγὼ ἀποδίδω μεγάλην σιμασίαν
εἰς τὸ νὰ σὲ πείσω
νὰ πράττω αὐτὰ
καὶ ὅχι παρὰ τὴν θέλησιν σου.
Ἀλλὰ πρόσεχε λοιπὸν τὴν βάσιν
τῆς ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος,
ἐάν κατὰ τὴν κρίσιν σου
ὀρθῶς τίθεται,
καὶ προσπάθησε νὰ ἀπαντᾷς
εἰς τὴν ἐρώτησίν (μου),
καθ' ὃν τρόπον ἀκριβῶς νομίζεις.
Μάλιστα, θὰ προσπάθῃς.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*ὁμολογουμένων* μετ. ἐνεστ. τοῦ *ὁμολογοῦμαι* (*ὁμολογούμενα*=*συμφωνηθέντα*, *παραδεχθέντα*). *σκεπτεόν* ρημ. ἐπιθ. τοῦ *σκοπῶ* (=δεῖ *σκοπεῖν*)=ἐξετάζω. *πειρᾶσθαι* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *πειράομαι*—*ῶμαι*=*προσπαθῶ*. *ἐξιέναι* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *ἐξέρχομαι*. *ἀφιέντων* μετ. ἐνεστ. τοῦ *ἀφίημι*, *ἀφίην*, *ἀφήσω*, *ἀφήκα*, *ἀφείκα*, *ἀφείκειν*. *πειρώμεθα* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *πειρώμαι*. *ἔωμεν* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *εἶω*—*ῶ*=*ἀφίηνω*. *σέμμα*=*σκέψις*, θεωρία. ἢ ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *εἰμί*. ἀποκτινύντων μετ. ἐνεστ. τοῦ *ἀποκτινύνμι* (*ῦς*—*ῦσα*—*ῦν*)=φονεύω. *ἀναβιωσκομένων* μετ. ἐνεστ. τοῦ *ἀναβιώσκομαι* (ἀποθ. μεταβ.)=ἐπαναφέρω εἰς τὴν ζωὴν, *ἀνεβιωσκόμην*, *ἀνεβιωσάμην*. *ξύν*=*σύν*. *ἐξάξουσιν* μετ. μέλλ. τοῦ *ἐξάγω*. *δὴν* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *δεῖ*. *ἡσυχίαν ἄγω*=*εἰμαι* ἐκ φύσεως ἡσυχος, ἀδρανῶ. *οἰοῦν* ἀναφ. ἀντων. (*οἰοῖσιν*—*ἡοῖσιν*—*οἰοῦν*) ἀορίστου ἐμφάσεως. *δρῶμεν* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *δράω*—*ῶ*. *σκοπῶμεν* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *σκοπῶ*. *ὦ γὰρ*=*ὦ ἀγαθὲ* (ἀφαιρέσεις) ἥλιας προσφωνήσεως καὶ συμβουλῆς. *πῃ τοπικὸν ἐπίρρ.*=*κάπου*. *πέισομαι* μέλλ. τοῦ *πείθομαι*. *παῦσαι* προστ. ἀορ. α' τοῦ *παύομαι*. *ἀκόντων* ἐπιθ. γ' (*ἄκων*—*ἄκουσα*—*ἄκον*). *πειρῶ* προστ. ἐνεστ. τοῦ *πειρώμαι*. ἢ ἀναφ. ἐπίρρ.=*ὅπως*. *οἶη* ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ *οἶομαι* (β' πρόσ.)=νομίζω.

Συντακτικά.—*ἐκ τῶν ὁμολογουμένων* ἐμπρόθ. διορ. συμφωνίας (ἐπιθ. μετ.), *σκεπτεόν* ἐνν. (*ἐστὶν ἡμῖν*)=δεῖ ἡμᾶς *σκοπεῖν*. *πότερον ἢ οὐ δίκαιον* διμελὲς πλαγία ἐρωτ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *σκεπτεόν* ὥς ἐπεξήγησις εἰς τὸ *τοῦτο*. *πειρᾶσθαι* ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως *δίκαιον* (*ἐστί*). *ἐμὲ* ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. *ἐξιέναι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *μὴ ἀφιέντων* γεν. ἀπόλυτος ὑποθ. *ἐάν φαίνεταί* (ὑπόθ.)+*πειρώμεθα* (ἀπόθ.) ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *ὃν* ἐννοουμένη κατηγ. μετ. *δίκαιον* κατηγ. *πειρώμεθα*—*ἔωμεν* βουλευτικαὶ ὑποτακτικά. *ἄς σκέψει* (=αἱ δὲ *σκέψεις*, *ἄς οὐ λέγεις*). *περὶ ἀναλώσεως* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *μή... ἢ* ἐνδοιαστικὴ πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοουμένου (*δρα*). ταῦτα ὑποκ. *σέμματα* κατηγ. *ἀποκτινύντων*—*ἀναβιωσκομένων* ἐπιθ. μετ. *εἰ οἱ τοῖ τ' ἦσαν* (ὑπόθ.)+(*ἀνεβιώσκοτο ἂν*) *λανθάνουσα* ἀπόθ.=ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. *ξύν οὐδενὶ γὰρ* ἐμπρόθ. διορ. τρόπου εἰς τὸ *ἀποκτινύντων*. *τῶν πολλῶν* ἐπεξήγησις. *ἡμῖν* ποιητικὸν αἷτιον. *ἐπειδὴ... αἰρεῖ* αἰτιολ. πρότ. *μὴ σκεπτεόν ἢ* ἐνδοιαστικὴ πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοουμένου *δρα*. *ἢ ὅπερ...* β' ὅρος συγκρίσεως *πότερον... ἢ* διμελὲς πλαγία ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ *σκεπτεόν* ἐξαρτωμένη ὥς ἐπεξήγησις τοῦ *ἢ ὅπερ ἐλέγομεν*. *δίκαια* σύστοιχον ἀντικ. *τελοῦντες*—*ἐξάγοντες*—*ἐξαγόμενοι*—*ποιοῦντες* ὑποθ. μετ. *χρήματα*—*τούτοις* ἀντικ. *τοῖς* *ἐξάξουσιν* ἐπιθ. μετ. αὐτοὶ κατηγ. διορ. τοῦ ὑποκ. (*ἡμεῖς*). *ἐξαγόμενοι*=ἀντί

ἐξαγόμενος πρὸς ἔμφασιν. *κἂν φαινόμεθα* (ὕποθ.)+(ὄρα), *μὴ οὐ δέη ὑπολογίζεσθαι* ἀποδ.=ὕποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *μὴ οὐ δέη* ἐνδοιαστική πρότ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου (ὄρα). *ἐργαζόμενοι* κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ *φαινόμεθα*. αὐτὰ ἀντικ. *ἄδικα* κατηγ. *ὑπολογίζεσθαι* ὑποκ. τοῦ *δέη*. *εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ* πλαγία ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ *ὑπολογίζεσθαι*. *παρμένοντας—ἀγοντας* τροπικαί μετ. κατ' αἰτίαι. πρὸς τὸ ἐννοούμενον (ἡμᾶς). *οὔτε (εἰ δεῖ ἡμᾶς) ἄλλο οἰοῦν πάσχειν*. *οἰοῦν* σύστοιχον ἀντικ. τοῦ *πάσχειν*. *πρὸ τοῦ ἀδικεῖν* β' ὁρος συγκρίσεως (σπανίως ἐμπροθέτως). *τί δρῶμεν* πλαγία ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ *ὄρα* (ἀπορηματική ὑποτ.). *σκοπῶμεν* βουλευτική ὑποτ. *εἰ ἔχεις* (ὕποθ.)+*ἀντίλεγε* (ἀποδ.) ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν καὶ *εἰ δὲ μὴ (ἔχεις)+παύσαι* (ἐπίσης τὸ αὐτό). *λέγοντος* γεν. ἀπόλυτος χρον. σοι ἀντικ. *λέγων* κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ *παύσαι* ὡς λήξεως σημ. *λόγον* σύστοιχον ἀντικ. *ὡς χεῖρ...* εἰδ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ αὐτὸν *λόγον*. *ἀπιέναι* ὑποκ. τοῦ *χεῖρ*. *ἐμὲ* ὑποκ. τοῦ *ἀπιέναι*. *ἄκοντων* γεν. ἀπόλυτος τροπική (κατ' ἄλλους ὑποθετική). *ὡς ἐγώ...* *ποιοῦμαι* αἰτιολ. πρότ. *πειῖσαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *περὶ πολλοὺ ποιοῦμαι* σὲ ἀντικ. *πράττειν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *πειῖσαι*. ταῦτα ἀντικ. (ὡς ὑποκ. τοῦ ῥήμ. καὶ τῶν δύο ἀπαρ. εἶναι τὸ ἐγώ). *ἀλλὰ μὴ ἐνν. (πράττειν ταῦτα)*. *ἄκοντος* γεν. ἀπόλυτος τροπική. *τῆς σκέψεως* γεν. ὑποκειμ. *ἐάν...* *λέγεται* πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ *ὄρα*. *οἷς* δοτ. κρίσεως. *ἀποκρίνεσθαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *πειρῶ*. τὸ *ἐρωτώμενον* ἀντικ. ἢ *ἄν...* οἷη ἀναφ. ὑποθ. πρότ. *ἀλλὰ* παραχωρητικής σημ. (=μάλιστα).

Σχήματα λόγου.—*εἰ δὲ μὴ* (βραχυλογία) *φαίνεται δίκαιον*. *ἄς λέγεις τὰς σκέψεις* (ἔλξεις) ἀντὶ αἰ δὲ σκέψεις, *ἄς σὺ λέγεις*. ταῦτα ἢ (ἀττική σύνταξις). *οὐδενὶ ξὺν νῶ* (ὑπερβατὸν μετ' ἀναστροφῆς τῆς προθέσεως) ἀντὶ *ξὺν οὐδενὶ νῶ*. *τούτων* (περιφρόνησις). *χρήματα καὶ χάριτας* *τελοῦντες* (ζεῦγμα) ἀντὶ *χρήματα* *τελοῦντες* καὶ *χάριτας* (ἔχοντες). π.χ. κρέμασε τὸ πανωφόρι σου καὶ τὰ βιβλία καὶ ἔλα ἐδῶ ἀντὶ καὶ ἄφησε τὰ βιβλία. *ἐξάξουσιν—ἐξαγοντες—ἐξαγόμενοι* (ἐπαναφορά). *εἰ δὲ μὴ* (βραχυλογία) *ἔχεις*. *πολλάκις λέγων λόγον* (παρήχησις) τοῦ λ. *ἀντιλέγειν—λέγοντος—ἀντίλεγε* (ἐπαναφορά). *μὴ ἄκοντος* (λιτότης) ἀντὶ *ἐκόντος* σοῦ. *ὄρα τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν...* (πρόληψις) ἀντὶ *ὄρα*, *ἐάν ἡ ἀρχὴ τῆς σκέψεως...* λέγεται.

Πραγματικά.— *περὶ ἀναλώσεως χρημάτων...* τὰ τρία αὐτὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Κρίτωνος, ὅπως ἐπιτύχη συγκατάθεσιν ἀποδράσεως, ἀρχίζει νὰ συζητῇ ὁ Σωκρ. κατὰ πόσον εἶναι ὀρθὰ. *ἐαθίως* δηλοῦται ἢ ἀπερισκέψια, ἢ ἐπιπολαιότης, ἢ ἐλαφρότης τῆς συνειδήσεως καὶ ἢ ἔλλειψις ἠθικοῦ περιεχομένου τῶν πολλῶν, περὶ τῶν ὁποίων κατωτέρω ὁμιλεῖ περιφρονητικῶς (*τούτων!*). *ἀναβασκομένον* δηλ. τοὺς φονεῦς θέντας. *λόγος αἰρεῖς* ἐδείχθη καὶ συμφωνήθη ἐν κεφ. 8, ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος ἀπαιτεῖ «τὸ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως εἶναι». *ἐξαγόμενοι* μόνον ὁ Σωκρ. εἶναι *ἐξαγόμενος*. *πράττειν ταῦτα* τὸν σεβασμὸν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ τὴν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ παραμονήν. *ἄκοντος* ἐκ καθήκοντος καὶ ὄχι ἰσχυρογνωμοσύνης.

Νόημα.—Μετὰ τὴν διαπίστωσιν τοῦ σεβασμοῦ τῆς γνώμης τοῦ ἐπαίοντος ὡς ἀληθοῦς, ὁ Σωκράτης προτείνει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον ἢ ἀποδράσις τοῦ, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Ἀθηναίων, εἶναι δίκαια ἢ ἀδίκος πράξις· καί, ἐάν μὲν εἶναι δίκαια, θὰ ἀποπειραθῇ νὰ δραπετεύσῃ, ἄλλως θὰ ὑποστῇ τὰς συνεπείας τῶν περὶ δικαίου ἀρχῶν. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὰ λεχθέντα ἐπιχειρήματα δαπάνης χρημάτων, ὑπολήψεως παρὰ τῷ λαῷ, ἀνατροφῆς τέκνων, ἐξαγορᾶς δεσμοφυλάκων, ὀφειλῶν εὐγνωμοσύνης δραπέτων καὶ συνεργῶν καὶ τέλος τοῦ θανάτου, πάντα ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς μὴ ἔχοντα ἰσχὺν πρὸ τοῦ δικαίου.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σωκράτης δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν λῆψιν μονομεροῦς ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ πρακτέου, ἀλλὰ θὰ ἤθελεν ἡ ἀπόπειρα ἢ μὴ τῆς δραπετεύσεως νὰ τύχῃ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Κρίτωνος, ζητεῖ παρ' αὐτοῦ νὰ ἀπαντᾷ εἰς πᾶσαν ὑποβαλλομένην ἐρώτησιν.

Περὶ λήψης.— Ὁ Σωκράτης προτείνει νὰ ἐξετασθῇ, ἂν ἡ περὶ ἀποδράσεως πρότασις τοῦ Κρίτωνος εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς περὶ δικαίου ἀρχάς ἢ ὄχι, ὁπότε ἀναλόγως θὰ ἀπεφάσιζε περὶ τοῦ πρακτέου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

ΣΩΚ. Φαμέν
οὐδενὶ τρόπῳ
ἀδικητέον εἶναι
ἐκόντας,
ἢ τινὶ μὲν τρόπῳ
ἀδικητέον,
τινὶ δὲ οὐ;
ἢ οὐδαμῶς
τὸ ἀδικεῖν γε
οὔτε ἀγὰθόν
οὔτε καλόν (ἐστιν),
ὥς πολλάνικς ἡμῖν
καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ
ὠμολογήθη;—
ὕπερ
καὶ ἄρτι ἐλέγετο—
ἢ πᾶσαι ἐκεῖναι
αἱ πρόσθεν ὁμολογίαι
ἐν τχίσδε τχῖς ὀλίγαις ἡμέραις
ἡμῖν ἐκκεχυμέναι εἰσί,
καὶ ἄρα,
ὦ Κρίτων, πάλαί
τηλικοῖδε
γέροντες ἄνδρες
διαλεγόμενοι
σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους
ἐλάβομεν ἡμᾶς αὐτοὺς
οὐδὲν διαφέροντες παίδων;
ἢ παντὸς μᾶλλον
οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε
ἐλέγετο ἡμῖν,
εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ
εἶτε μὴ,
καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς
πάσχειν ἐτι
χαλεπώτερα τῶνδε

Παραδεχόμεθα
ὅτι κατ' οὐδένᾳ τρόπῳ
πρέπει νὰ ἀδικῶμεν
ἐκ προθέσεως,
ἢ ἄλλοτε μὲν
πρέπει νὰ ἀδικῶμεν,
ἄλλοτε δὲ ὄχι;
ἢ εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν
ἢ ἀδικία τοῦλάχιστον
οὔτε ἡθικόν
οὔτε τίμιον (εἶναι),
ὥπως πολλὰς φορὰς ἀπὸ ἡμᾶς
καὶ εἰς τὸ παρελθόν
ἔγινε παραδεκτόν;—
πρᾶγμα τὸ ὅποῖον ἀκριβῶς
καὶ πρὸ ὀλίγου ἐλέγετο—
ἢ ὅλαι ἐκεῖναι
αἱ προηγούμεναι συμφωνίαι
κατ' αὐτὰς ἐδῶ τὰς ὀλίγας ἡμέρας
ἀπὸ ἡμᾶς ἔχουν λησμονηθῇ,
καί, ὥπως φαίνονται τὰ πράγματα,
Κρίτων, ἀπὸ πολὺν καιρὸν
εἰς τόσον μεγάλην ἡλικίαν,
δηλαδὴ γέροντες ἄνθρωποι,
ἐνῷ συνεζητοῦμεν
σοβαρῶς μεταξὺ μας,
δὲν ἀντελήφθημεν
ὅτι οὐδόλως διαφέρομεν ἀπὸ παιδιᾶ;
ἢ ἀναντιρρήτως
ἔτσι εἶναι, ὥπως ἀκριβῶς τότε
ὑπεστηρίζετο ἀπὸ ἡμᾶς,
εἴτε (τὸ) παρὰδέχονται οἱ πολλοὶ
εἴτε ὄχι,
καὶ εἴτε εἶναι ἀνάγκη ἡμεῖς
νὰ ὑποστώμεν ἀκόμη
βαρυτέρας ποινὰς ἀπὸ τὰς παρούσας

εἴτε καὶ πρᾶότερα,
ὅμως τὸ ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι
καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν
τυγχάνει ὅν
παντὶ τρόπῳ ;
φαμέν ἢ οὐ ;

ΚΡ. Φαμέν.

ΣΩΚ. Οὐδαμῶς ἄρα
δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ δῆτα.

ΣΩΚ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα
(δεῖ) ἀνταδικεῖν,
ὥς οἱ πολλοὶ οἴονται,
ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς
δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ φαίνεται.

ΣΩΚ. Τί δὲ δὴ (λέγεις);

δεῖ κακοργεῖν,

ὦ Κρίτων, ἢ οὐ ;

ΚΡ. Οὐ δεῖ, δήπου, ὦ Σώκρατες.

ΣΩΚ. Τί δὲ (λέγεις);

δίκαιόν (ἐστίν) ἢ οὐ δίκαιον
ἀντικακοργεῖν

κακῶς πάσχοντα,

ὥς οἱ πολλοὶ φασιν ;

ΚΡ. Οὐδαμῶς (δίκαιόν ἐστίν).

ΣΩΚ. Τὸ γὰρ κακῶς ποιεῖν

ἀνθρώπους που

οὐδὲν διαφέρει τοῦ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩΚ. Οὔτε ἄρα δεῖ

ἀνταδικεῖν

οὔτε κακῶς ποιεῖν

οὐδένα ἀνθρώπῳ,

οὐδ' ἂν πάσῃ

ὁτιοῦν ὑπ' αὐτῶν.

καὶ ὅρα, ὦ Κρίτων,

καθομολογῶν ταῦτα,

ὅπως μὴ ὁμολογῆς

παρὰ δόξαν.

οἶδα γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισί

καὶ δοκεῖ

καὶ δόξει

ταῦτα.

οἷς οὖν οὕτω δέδοκται

εἴτε καὶ ἐλαφροτέρας,

ὅμως ἡ ἀδικία διὰ τὸν ἀδικοῦντα

καὶ κακὴ καὶ ἐπονείδιστος

συμβαίνει νὰ εἶναι

εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ;

(Τὸ) παραδεχόμεθα ἢ ὅχι ;

(Τὸ) παραδεχόμεθα.

Εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν λοιπὸν
πρέπει νὰ ἀδικῶμεν.

Ὅχι βεβαίως.

Οὔτε καὶ ἂν ἀδικῇται (κανεῖς) λοιπὸν

(πρέπει) νὰ ἀνταποδίδῃ τὴν ἀδικίαν,

ὅπως οἱ πολλοὶ φαντάζονται,

ἐπειδὴ βέβαια εἰς οὐδεμίαν περίπτω-

πρέπει νὰ ἀδικῇ (κανεῖς). [σιν

Δὲν φαίνεται (ὅτι πρέπει ν' ἀνταδικῇ).

Τότε λοιπὸν τί (λέγεις);

Πρέπει νὰ κάμνῃ (κανεῖς) κακόν,

Κρίτων, ἢ ὅχι ;

Δὲν πρέπει βέβαια, Σωκράτη.

Ἀλλὰ τί (λέγεις);

(Εἶναι) δίκαιον ἢ δὲν (εἶναι) δίκαιον

νὰ ἀνταποδίδῃ (κανεῖς) τὸ κακόν,

ὅταν κακοποιῇται,

ὅπως οἱ πολλοὶ ἰσχυρίζονται ;

Οὐδόλως (εἶναι) δίκαιον).

Διότι τό νὰ κακοποιῇ (κανεῖς)

ἀνθρώπους, ἂν δὲν ἀπατῶμαι,

οὐδόλως διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀδικίαν.

Ὅρθῶς λέγεις.

Ἐπομένως οὔτε πρέπει

νὰ ἀνταποδίδῃ (κανεῖς) τὴν ἀδικίαν

οὔτε νὰ κακοποιῇ

κανένα ἐκ τῶν ἀνθρώπων,

οὔτε καὶ ἂν ἀκόμα πάσῃ

οἷονδήποτε κακὸν ἀπὸ αὐτοῦς.

Καὶ πρόσεχε, Κρίτων,

ἐνθ' παραδέχεσαι τελείως αὐτά,

μήπως (τά) παραδέχεσαι

παρὰ τὰς πεποιηθήσεις σου.

Διότι γνωρίζω ὅτι πολλοὶ ὀλίγοι

καὶ πιστεύουν

καὶ θὰ πιστεύουν (εἰς τὸ μέλλον)

εἰς αὐτάς (τὰς ἡθικὰς ἀξίας).

Εἰς ὅσους λοιπὸν ἔτσι φαίνονται

καὶ οἷς μή,
 τούτοις οὐκ ἔστι
 κοινὴ βουλὴ,
 ἀλλὰ ἀνάγκη (ἔστι) τούτους
 καταφρονεῖν ἀλλήλων,
 ὁρῶντας
 τὰ βουλευόμενα ἀλλήλων.
 σκόπει οὖν δὴ
 καὶ σὺ εὖ μάλα
 πότερον
 κοινωνεῖς (τῆς βουλῆς)
 καὶ ξυνδοκεῖ σοι
 καὶ ἀρχόμεθα βουλευόμενοι
 ἐντεῦθεν,
 ὥς
 οὐδέποτε
 ὀρθῶς ἔχοντος
 οὔτε τοῦ ἀδικεῖν
 οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν
 οὔτε, κακῶς πάσχοντα,
 (τοῦ) ἀμύνεσθαι,
 ἀντιδρῶντα κακῶς,
 ἢ ἀφίστασαι
 καὶ οὐ κοινωνεῖς
 τῆς ἀρχῆς;
 ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι
 καὶ νῦν ἔτι
 οὕτω δοκεῖ,
 σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλῃ
 δέδοικται,
 λέγε καὶ διδασκε.
 εἰ δ' ἐμμένεις
 τοῖς πρόσθεν,
 ἄκουε τό μετὰ τοῦτο.
 ΚΡ. Ἄλλ' ἐμμένω τε
 καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.
 ΣΩΚ. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο,
 μᾶλλον δ' ἐρωτῶ
 πότερον
 ἂ ἄν τις ὁμολογήσῃ
 τῷ, δίκαια ὄντα,
 ποιητέον
 ἢ ἐξαπατητέον;
 ΚΡ. Ποιητέον.

καὶ εἰς ὅσους δὲν (φαίνονται ἔτσι),
 εἰς αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει
 ταυτοῦτης ἀντιλήψεων,
 ἀλλ' (εἶναι) ἀνάγκη αὐτοὶ
 νὰ καταφρονεῖν ὁ εἰς τὸν ἄλλον,
 ἀποβλέποντες
 οἱ μὲν εἰς τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων.
 Σκέψου λοιπὸν τώρα
 καὶ σὺ πολὺ καλὰ,
 ποῖον ἐκ τῶν δύο:
 συμμερίζεσαι (αὐτὰς τὰς ἰδέας)
 καὶ συμφωνεῖς
 καὶ τότε νὰ ἀρχίσωμεν νὰ σκεπτῶ-
 ἀπὸ τὴν ἐξῆς ἠθικὴν ἀρχήν, [μεθα
 διότι δηλαδὴ κατὰ τὴν γνώμην μας
 εἰς οὐδεμίαν περιπτώσιν
 εἶναι (ἠθικῶς) ὀρθὸν
 οὔτε τὸ νὰ ἀδικῇ (κανεῖς)
 οὔτε τὸ νὰ ἀνταποδίδῃ τὴν ἀδικίαν
 οὔτε, ἐὰν κακοποιῇται,
 (τὸ) νὰ ὑπερασπίξῃ τὸν ἑαυτὸν του,
 ἀνταποδίδων τὸ κακόν,
 ἢ διαφωνεῖς
 καὶ δὲν συμμερίζεσαι
 (αὐτὴν) τὴν (ἠθικὴν) ἀρχήν;
 Διότι ἐγὼ μὲν καὶ προηγουμένως
 καὶ τώρα ἀκόμη
 αὐτὴν τὴν γνώμην ἔχω,
 σὺ δέ, ἂν ἄλλως πῶς
 σκέπτεσαι,
 λέγε καὶ διαφώτισέ (με).
 Ἐὰν ὅμως μένης σταθερὸς
 εἰς τὰ προηγουμένως (παραδε-
 ἄκουε τὸ ἐπόμενον. [χθέντα),
 Μάλιστα καὶ σταθερὸς μένω
 καὶ συμφωνῶ· λέγε λοιπόν.
 Λέγω λοιπὸν πάλιν τὸ ἐπόμενον,
 ἢ μᾶλλον ἐρωτῶ·
 ποῖον ἐκ τῶν δύο:
 ὅσα τυχὸν συμφωνήσῃ κανεῖς
 μὲ κάποιον, ὅτι εἶναι δίκαια,
 πρέπει νὰ (τὰ) πράττῃ
 ἢ πρέπει νὰ ἐξαπατᾷ;
 Πρέπει νὰ (τὰ) πράττῃ.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—Φαμέν ένεστ. τοῦ φημί. ἢ ἔχει διασαφητικὴν σμ. ὁμολογήθη παθ. ἄρ. α' τοῦ ὁμολογοῦμαι. ἄρτι χρόν. ἐπίρρ.=πρὶ ὀλίγου. ἔκκεχυμέναί εἰσι (ἀντὶ ἐκκέχυται) παρακ. τοῦ ἐκ-χέομαι (=διασκορπίζομαι, λησμονοῦμαι), ἐξεχέομην, χέομαι, ἐχεάμην, χυθίσομαι, ἐχύθην, ἐκκέχυμαι, ἐξεκεχύμην (λέγεται ἐπὶ ὑγρῶν). τηλικοί-θε δεικτ. ἀντων. (τηλικόσδε—τηλικήσδε—τηλικόνδε=τόσον μέγας). σπουδῇ τροπ. ἐπίρρ.=σβαρῶς. ἐλάθομεν εἰσι β' τοῦ λανθάναι (=διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινός), ἐλάνθανον, λήσω, ἐλαθον, λήλθα, ἐλελήθειν. παντός μᾶλλον ἐπίρρ. ἐκφρασις ἐμφαντικῆς βεβαιώσεως=ἀναντιρρήτως. εἴτε... ένεστ. τοῦ ἀρχομαι. πῃ ἄλλῃ τροπικά ἐπίρρ. ἀλλὰ παραχωρητικῆς σμ. ἀλλὰ λέγε ὁ ἀλλὰ μὲ προστακτ. δηλοῖ έντονον προτροπὴν (=λοιπόν). τῷ (=τινὶ) ἄρ. ἀντων.

Συντακτικά.— ἀδικητέον εἶναι (=δεῖν ἀδικεῖν) ἀντικ. (εἰδ ἄπαρ.) ἐκ τοῦ φαμέν. ἐκόντας τροπ. μετ. ἢ (φαμέν). τινὶ δὲ (τρόφῳ) οὐ. τὸ ἀδικεῖν ὑποκ. (ἔναρθ. ἄπαρ.). οὕτε ἀγαθόν οὕτε καλόν (έστι). ἀγαθὸν—καλόν κατηγ. ὡς ὁμολογήθη ἀναφ. πρότ. ἡμῖν ποιητικόν αἷτιον. ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἐπιθ. διορ. ἡμῖν ποιητ. αἷτιον. αἱ πρόσθεν ἐπιθ. διορ. ἐν ταῖς ταῖς ἡμέραις ἐμπρόθ. διορ. χρόνου. ἡμᾶς αὐτοὺς ἀντικ. διαφέρου-τες κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ἐλάθομεν. παίδων ἀντικ. γέροντες ἐπιθ. διορ. εἰς τὸ ἄνδρες. γέροντες ἄνδρες ἐπεξήγησις τοῦ τηλικοίδε. διαλεγόμενοι ένδο-τική μετ. (τὸ πρᾶγμα) ὑποκ. τοῦ ἔχει. ὥσπερ.. ἐλέγετο ἀναφ. πρότ. ἡμῖν ποιητικόν αἷτιον. εἴτε φασίν, εἴτε μή (φασιν) κύρια προτ. ἀδιαφορίας ἐκλογῆς. πάσχειν ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ πάσχειν. χαλεπότερα—πρᾶότερα ἀντικ. τῶνδε β' ὅρος συγκρίσεως. ὃν κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ τυγ-χάνει. τὸ ἀδικεῖν ὑποκ. κακόν—αἰσχρόν κατηγ. τῷ ἀδικοῦντι δοτ. ἀντι-χαριστική (ἐπιθ. μετ.). ἀδικεῖν ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἀντικείμενον ὑποθ. χρόν. μετ. ἀνταδικεῖν ὑποκ. τοῦ έννοουμένου (δεῖ). ὡς οἱ πολλοί.. ἀναφ. πρότ. ἐπειδὴ... ἀδικεῖν αἷτιολ. πρότ. κακουργεῖν ὑποκ. τοῦ δεῖ. ἀντικακουργεῖν ὑποκ. τῶν ἀπροσ. φράσεων δίκαιον ἢ οὐ δίκαιόν (έστι). (τινὰ ἢ ἡμᾶς) ὑποκ. έννοούμενον τῶν ἀπαρ. κακῶς πάσχοντα ὑποθ. μετ. ὡς οἱ πολ-λοὶ φασι ἀνάφ. πρότ. τὸ κακῶς ποιεῖν ὑποκ. τοῦ διαφέρει. ἀδικεῖν ἀντικ. τοῦ διαφέρει. ἀνταδικεῖν—κακῶς ποιεῖν ὑποκ. τοῦ δεῖ. (τινὰ) ὑποκ. τῶν ἀπαρ. οὐδένα ἀντικ. ἀνθρώπων γεν. διαιρετική. οὐδ' ἂν πά-σῃ ένδοτ. πρότ. διοῦν (πάθημα) σύστοιχον ἀντικ. ὑπ' αὐτῶν ποιητι-κόν αἷτιον, καθομολογῶν ένδοτική μετ. ὅπως μή... ένδοιαστική πρότ. ἐκ τοῦ ὅρα (κατ' ἄλλον πλάγια ἐρώτημ. πρότ.). παρὰ δόξαν ἐμπρόθ. διορ. έναντιόητος δει... δόξει εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ οἶδα. ταῦτα ὑποκ. τοῦ δοκεῖ καὶ δόξει. ὀλίγοις τισὶ δοτ. προσωπ. οἷς.. δέδοκται ἀναφ. πρότ. οἷς δοτ. προσ. οἷς μή (δέδοκται) ἀναφ. πρότ. τούτοις δοτ. κτητική. κατα-φρονεῖν ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως (ἀνάγκη έστι). τούτους ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. ἀλλήλων ἀντικ. ὁρῶντας τροπ. μετ. πότερον.. ἢ ἀφίστασαι διμελὲς πлаг. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει. (τῆς βουλῆς) ἀντικ. τοῦ κοινωνεῖς. σοι δοτ. προσ. ἀρχώμεθα ἀπορηματική ὑποτ. βουλευόμενοι κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ἀρχώμεθα ὡς ἐνάρξεως σμ. ὡς ἔχοντες γεν. ἀπόλυτος αἷτιολ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως ὡς ἐπεξήγησις τοῦ έντεῦθεν. τοῦ ἀδικεῖν—τοῦ ἀνταδικεῖν—(τοῦ) ἀμύνεσθαι ὑποκ. κακῶς πάσχοντα ὑποθ. μετ. ἀντιδρῶ-να τροπ. μετ. τῆς ἀρχῆς ἀντικ. ἐμοὶ—σοι δοτ. προσ. εἰ δέδοκται (ὑπόθ). +λέγε καὶ δίδασκε (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματι-κόν. εἰ ἐμμένεις (ὑπόθ). +ἀκουε (ἀπόδ.)=ἐπίσης α' εἰδους. τοῖς πρόσθεν ἀντικ. ἃ ἂν ὁμολογήσῃ ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ ποιητέον (έστι). τῖς ὑποκ. τῷ ἀντικ. ὅνα κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ὁμολογήσῃ (σπανιώτατα)

κατ' ἄλλους αἰτιολογική. *δίκαια* κατηγ. *ποιητέον* (=δεῖ ποιεῖν τινα ἢ ἐξαπατητέον (=δεῖ ἐξαπατᾶν)).

Σχήματα λόγου.—*ἡ-ἡ* (πολυσύνδετοι ἐρωτήσεις) ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ θέματος. *ἐκκεχυμένοι εἰσὶ* (μεταφορά) ἐκ τῶν ὑγρῶν. *εἴτε-εἴτε-εἴτε-εἴτε* (πολυσύνδετον) ἀδιαφορίας ὡς πρὸς ἐκλογὴν. *γέροντες-παίδων* (ἀντίθεσις) ἡλικίας δηλοῦσα τὸ ἀτοπον τῆς ὑποτιθεμένης πράξεως. *τὸ ἀδικεῖν-τῷ ἀδικοῦντι* (παρήχησις). *καθομολογῶν-ὁμολογῆς* (παρήχησις). *ταῦτα δοκεῖ καὶ δόξει* (ἱττική σύνταξις). *καὶ ξυνδοκεῖ καὶ ἀρχώμεθα-οὔτε-οὔτε-οὔτε* (πολυσύνδετα). *πάλαί καὶ νῦν* (ἀντίθεσις) χρόνου. *μᾶλλον δὲ* (ἐπανόρθωσις). διότι δὲν ἐθεωρήθη ὡς ἀκριβὴς ὑπ' αὐτοῦ ἡ χρῆσις τοῦ *λέγω*.

Γνωμικά —(ἡθικῆς ἀξίας) 7. «οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν δισοῦν πάσῃ ὑπ' αὐτῶν».
8. «ἂ ἂν τις ὁμολογήσῃ τῷ δίκαια ὄντα ποιητέον».

Πραγματικά.—*ἡ-ἡ* αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐρωτήσεις ἐκλόνισαν τὸν Κρίτωνα, ὥστε νὰ παραδεχθῇ—μονολεκτικῶς ἀπαντήσας—ὅτι οὐδὲν ὥς ἐπιτρέπεται ἡ ἀδικία. *ἐν ταῖσδε ταῖς ὁλίαις ἡμέραις* τῆς δίκης, τῆς καταδίκης καὶ τῆς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ παραμονῆς. *εἴτε μὴ φασὶν (οἱ πολλοί): ὁ Μωσαϊκὸς νόμος* ἔλεγεν «*ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος*», τῶν δὲ ἀρχαίων ὡς ἡθικὸν δόγμα ἐθεωρεῖτο «*τούς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς κακῶς ποιεῖν (ἢ ἀνιάν)*». Ἐπίσης «*ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου*». Ὡς αὐτῶς ἡ θεωρία τοῦ Σόλωνος «*(δότε) εἶναι δὲ γλυκὺν ὡς φίλοις, ἐχθροῖσι δὲ πικρὸν, τοῖσι μὲν αἰδοῖον, τοῖσι δὲ δεινὸν ἰδεῖν*». (Σημειωτέον, ὅτι τοῦτο δὲν ἐτήρουν πάντες). *οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν...* Ὁ Σωκρ. ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου ἐμφανίζεται ὡς φορεὺς τῆς ἡθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὡς πρωτοπόρος καὶ πρόδρομος τῆς Χριστιανικῆς ιδέας, κηρύσσων τὰ ἀνωτέρω, τὰ ὅποια πέντε αἰῶνας μετ' αὐτὸν ἐτελειοποίησε καὶ διεσάλπισεν ἐπὶ τοῦ ὅρου ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς:

«*Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλόγεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχετε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς*» (Ματθ. κεφ. 5). ὅρα ὁ Σωκράτης ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ Κρίτωνος, μήπως τὸ «*οὐδαμῶς ἀδικεῖν*» ἀπεδέχθη ἀπὸ ἀγάπην καὶ σεβασμὸν καὶ οὐχὶ ἀπὸ ἐσωτέραν πραγματικὴν πίστιν. *οἶδα ὁλίγοις τοῖς* μεγίστη ἀλήθεια λέγεται, διότι οἱ πολλοὶ μὲν φιλέκτικοι καὶ μνησικάκοι ἦσαν. ὁλίγοι δὲ—καὶ μεταξὺ τούτων περιλαμβανέει τὸν ἑαυτὸν τοῦ Ὁ Σωκρ.—ἦσαν ἀνεξίκακοι καὶ Χριστιανικοί. (τῆς ἀρχῆς) *κοινωνεῖς* ὁ Σωκρ. ἐρωτᾷ τὸν Κρίτωνα, ἐὰν συμφωνῇ, ὥστε ἡ διατυπωθεῖσα ἡθικὴ ἀξία νὰ ἀποτελέσῃ βάσιν περαιτέρω συζητήσεως πρὸς ἐξαγωγὴν νεωτέρων συμπερασμάτων. *ἐντεῦθεν* ἀπὸ ταύτης τῆς ἡθικῆς ἀρχῆς. *ἂ ἂν τις ὁμολογήσῃ*.. δευτέρα ἡθικὴ ἀξία, καθ' ἣν οὐ μόνον τὰ ἐγγράφα συμβόλαια τὰ ὑπὸ τῆς ἡθικῆς ἀνεγνωρισμένα πρέπει νὰ τηροῦνται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄγραφα, δηλ. αἱ σιωπηραὶ συμφωνίαι, αἱ ὅποιαι ἐγένοντο παραδεκταὶ ὡς δίκαιαι. ἄλλως θεωρεῖται ὡς ἀπάτη ἡ παράβασις.

Νόημα.— Ὁ Σωκράτης ἐρωτᾷ τὸν Κρίτωνα, ἂν παραδέχεται:

1) ὅτι ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει πρέπει ὁ ἄνθρωπος ἐκουσίως νὰ ἀδικῇ ἢ 2) ὅτι ὑπάρχουν περιπτώσεις καθ' ἃς ἄλλοτε μὲν δύναται νὰ ἀδικῇ, ἄλλοτε δὲ οὐχὶ ἢ 3) ὅτι εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν ἡ ἀδικία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς καλὴ καὶ ὠραία πράξις, ἀλλ' ἴντιθέτως κακὴ καὶ αἰσχρὰ καὶ παρὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, ὅπως καὶ κατὰ τὸ παρελ-

θὸν ἔγινεν ἀποδεκτόν, ἐκτὸς ἐὰν αἱ ὁμολογίαι ἐκεῖναι ἔχουν λησμονηθῇ ἡδῃ, ὁπότε οὐδὲλως θὰ διαφέρουν τῶν μικρῶν παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἄλλα λέγουσαν σήμερον καὶ ἄλλα αὖριον καὶ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ εἶναι κολακευτικόν δι' αὐτοὺς ἔχοντας τοιαύτην ἡλικίαν.

Ὁ Κρίτων ἀναγκάζεται νὰ συμφωνήσῃ ὅτι εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν πρέπει νὰ ἀδικῇ ἐκουσίως ὁ ἄνθρωπος καί, ἐφ' ὅσον αὕτη ἡ γενικὴ ἠθικὴ ἀξία ἐγινε δεκτὴ, ἀκολουθῶς γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τοῦ Κρίτωνος καὶ αἱ ἄλλαι προταθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σωκρ. μερικώτεραι ἀξίαι, οἷα δηλ. δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ἀδικίας, ἡ κακοποιήσις καὶ ἡ ἀνταπόδοσις τῆς κακοποιήσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι αὗται οὐδὲλως διαφέρουν τῆς ἀδικίας.

Ἐπειδὴ ὅμως αἱ ἠθικαὶ αὗται ἀξίαι μόνον παρ' ὀλίγων ἀνθρώπων ἀναγνωρίζονται καὶ τηροῦνται, ὁ Σωκρ. προκαλεῖ τὸν Κρίωνα νὰ ὁμολογήσῃ, κατὰ πόσον ἀποδέχεται ταύτας ὡς βάσιν νέας συζητήσεως. Συμφωνήσαντος τοῦ Κρίτωνος, ὁ Σωκράτης θέτει τὴν δευτέραν ἠθικὴν ἀξίαν, ὅτι δηλ. ὁ ἄνθρωπος πρέπει πάντοτε νὰ ἐκτελῇ, ὅσα παραδεχθῇ, ὅτι εἶναι δίκαια. Καὶ ὁ Κρίτων παραδέχεται καὶ ταύτην τὴν ἠθικὴν ἀξίαν.

Περίληψις.— α) Πρώτῃ ἠθικὴ ἀξία κατὰ τὸν Σωκράτην εἶναι, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἀδικία καὶ β) Δευτέρα ἠθικὴ ἀξία εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν παραδεδεγμένων ὡς δικαίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

ΣΩΚ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει·
ἀπιόντες ἡμεῖς ἐνθένδε
μὴ πείσαντες τὴν πόλιν
πότερον
κακῶς τινὰς ποιοῦμεν,
καὶ ταῦτα οὐς
ἥκιστα δεῖ (κακῶς ποιεῖν),

ἢ οὐ;
καὶ ἐμμένομεν
οἷς ὡμολογήσαμεν
δικαίους οὖσιν ἢ οὐ;
ΚΡ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀπο-
κρίνασθαι

πρὸς ὃ ἐρωτᾷς·
οὐ γὰρ ἐννοῶ.
ΣΩΚ. Ἄλλ' ὥδε σκόπει·
εἰ μέλλουσιν ἡμῖν

ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν,
εἴθ' ὅπως
δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο,
ἐλθόντες οἱ νόμοι
καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως
ἐπιστάντες

Συμφώνως πρὸς αὐτὰ τώρα πρόσχε·
ἐὰν ἡμεῖς ἀπέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ,
χωρὶς νὰ πείσωμεν τὴν πόλιν,
ποῖον ἐκ τῶν δύο:
κακοποιοῦμεν κάποιους
καὶ μάλιστα ἐκείνους τοὺς ὁποίους
καθόλου δὲν πρέπει (νὰ κακοποι-
οῦμεν)

ἢ ὄχι;
Καὶ (τότε) μένομεν σταθεροὶ
εἰς ὅσα συνεφωνήσαμεν
ὅτι εἶναι δίκαια ἢ ὄχι;
Δὲν δύναμαι, Σωκράτη, νὰ ἀπαν-
τήσω
εἰς αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐρωτᾷς·
διότι δὲν (τὸ) ἐννοῶ.
Σκέψου λοιπὸν ὡς ἐξῆς·
ἐὰν, καθ' ὃν χρόνον ἡμεῖς σκοπεύο-
μεν

ἀπ' ἐδῶ εἴτε νὰ δραπετεύσωμεν
εἴτε ὅπως (ἄλλως)
πρέπει νὰ χαρακτηρίσωμεν αὐτό,
ἀφ' οὗ ἔλθουν (πρὸς ἡμᾶς) οἱ νόμοι
καὶ τὸ δημόσιον
(καὶ) ἀφ' οὗ σταθοῦν πλησίον μας

ἔροιντο·

«εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες,
τί ἐν νῷ ἔχεις ποιεῖν;
(ἔχεις ἐν νῷ ποιεῖν),
ἄλλο τι ἢ τοῦτω τῷ ἔργῳ,
ὃ ἐπιχειρεῖς (ποιεῖν),
διανοεῖ τοὺς τε νόμους ἡμᾶς
ἀπολέσαι

καὶ ξυμπασαν τὴν πόλιν
τὸ σὸν μέρος;
ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τ' (εἶναι)
ἔτι εἶναι
ἐκείνην τὴν πόλιν
καὶ μὴ ἀνατετράφθαι,
ἐν ἣ αἱ γενόμεναι δίκαι

μηδὲν ἰσχύουσιν,
ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν
ἄκυροί τε γίνονται καὶ διαφθεί-
[ρονται].

τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων,
πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα;
πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι,
ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν
ὑπὲρ τοῦτου τοῦ νόμου
ἀπολλυμένου,
ὃς προστάττει
εἶναι κυρίας
τὰς δίκας τὰς δικασθείσας.
ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς,
ὅτι (ἐπιχειροῦμεν ἀπολέσαι
δικαίως τοὺς νόμους).
ἡδίκη γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις
καὶ οὐκ ὀρθῶς ἔκρινε
τὴν δίκην;
ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;
ΚΡ. Ταῦτα νῆ Δία,
ὦ Σώκρατες, (ἐροῦμεν).

ἤθελον (μᾶς) ἐρωτήσῃ·
«εἰπέ μοι, Σωκράτη,
τί διανοεῖσαι νὰ κάμῃς;
(Διανοεῖσαι νὰ κάμῃς)
τίποτε ἄλλο ἢ μὲ αὐτὴν τὴν πράξιν.
τὴν ὁ-τοίαν ἐπιχειρεῖς (νὰ κάμῃς),
σκέπτεσαι καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους
νὰ καταλύσῃς
καὶ ὁλόκληρον τὴν πολιτείαν,
ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ;
Ἦ σοῦ φαίνεται ὅτι (εἶναι) δυνατὸν
νὰ στέκῃ ἀκόμῃ ὀρθία
ἐκείνη ἡ πολιτεία
καὶ νὰ μὴ ἀνατραπῇ ταχέως,
εἰς τὴν ὁποίαν αἱ ἐκδοθεῖσαι δικα-
[στικαὶ ἀποφάσεις

δὲν ἔχουν καμμίαν ἰσχύν,
ἀλλὰ ὑπὸ ἀπλῶν πολιτῶν
ἀκυροῦνται καὶ καταπατοῦνται;»

Τί θὰ ἀπαντήσωμεν, Κρίτων,
εἰς αὐτὰ καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια;
Διότι πολλὰ θὰ ἡδύνατο κανεῖς,
καὶ μάλιστα ῥήτωρ νὰ εἴπῃ
πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ τοῦ νόμου,
κινδυνεύοντος νὰ καταλυθῇ,
ὁ ὅποιος διατάσσει
νὰ εἶναι ἔγκυροι
αἱ ἐκδοθεῖσαι δικαστικαὶ ἀποφάσεις.
Ἦ (μὴπως) θὰ εἴπωμεν εἰς αὐτούς,
ὅτι (ἐπιχειροῦμεν νὰ καταλύσωμεν
δικαίως τοὺς νόμους).
διότι μᾶς ἡδίκη ἡ πολιτεία
καὶ δὲν ἐξεδίκασεν ὀρθῶς
τὴν δίκην (μας);
Αὐτὰ ἢ (ἄλλο) τι θὰ εἴπωμεν;
Αὐτὰ μὰ τὸν Δία,
Σωκράτη, (θὰ εἴπωμεν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*ἄθρει* προστ. ἐνεστ. τοῦ *ἄθρεω*—*ὦ* (=βλέπω μετὰ προσοχῆς, προσέχω), *ἤθρου*, *ἄθρησσω*, *ἤθρησα*. *ἡκιστα* ποσοτ. ἐπίρρ. ὑπερβ. βαθμ. (*δλίγον*—*ἥττον* καὶ *ἐλαττον* καὶ *μείον*—*ἡκιστα* καὶ *ἐλάχιστα*). *ἀποκρίνασθαι* ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ *ἀποκρίνομαι*. *μέλλουσιν* μετ. ἐνεστ. τοῦ *μέλλω*, *ἐμελλον* καὶ *ἡμελλον*, *μελλήσω*, *ἐμελλῃσα*. *ἀποδιδράσκειν* ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ *ἀποδιδράσκω*, *ἀπεδίδρακον*, *ἀποδράσμαι*, *ἀπέδραν*, *ἀποδέδρακα*, *ἀπεδέδρακιν*. *ἐπιστάντες* μετ. ἀορ. β' τοῦ *ἐφίσταμαι* (=στέκομαι πλησίον), *ἐφιστάμην*, *ἐπιστήσομαι*, *ἐπέστην*,

ἐφέστηκα, ἐφεισθήκειν. ἔροινο εὐκτ. μ. ἄορ. β' (ἐνεργ. σημ.) τοῦ ἐρωτῶ, ἡρώτων, ἐρωτήσω καὶ ἐρήσομαι, ἡρώτησα καὶ ἡρόμην, ἡρώτηκα, ἡρωτήκειν. διανοεῖ ἔνεστ. (β' πρόσ.) τοῦ διανοοῦμαι (ἀποθ. ἐνεργ. διαθ.). ἀπολέσαι ἄπαρ. ἄορ. α' τοῦ ἀπόλλυμι=καταλύω. ἔτι ἐπίρρ.=ἀκόμην-πλέον. ἀνατετράφθαι ἄπαρ. παθ. παρακ. μέ σημ. ἔνεστ. τοῦ ἀνατρέπομαι, ἀντρεπόμην, ἀνατρένομαι, ἀνατραπήσομαι, ἀντραπέομην, ἀντραπήν, ἀνατέτραμαι, ἀντετραμήμην. ἄλλως τε καὶ ἐπίρρ. φράσις=καὶ μάλιστα. ἀπολλυμένου μετ. παθ. ἔνεστ. τοῦ ἀπόλλυμαι. κύριος=ἔγκυρος.

Συντακτικά.—ἐκ τούτων ἐμπρόθ. διορ. συμφωνίας. ἀπιόντες ὑποθ. μετ. μὴ πείσαντες ὑποθ. μετ. λόγῳ τοῦ μὴ (κατ' ἄλλους τροπικῇ). πότερον—ἡ διμελὲς εὐθεῖα ἐρωτ. πρότ. καὶ ταῦτα ἔνν. (ποιούων) κατήντησεν ἀντιθετ. σύνδ.=καὶ μάλιστα. οὓς ἤκιστα δεῖ (κακῶς ποιεῖν) ἀναφ. πρότ. ἡ οὐ (κακῶς ποιοῦμεν). οἷς ἀντικ. δικαίως κατηγ. οὓσι κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ ὁμολογήσαμεν (σπανίως). ἔχω+ἄπαρ.=δυναίμαι. ἀποκρίνασθαι ἀντικ. (τελ. ἄπαρ.). πρὸς δ' ἐρωτῆς ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. μέλλουσι χρονικοῦ υποθετικῇ μετ. ἡμῖν ὑποκ. ἀποδιδράσκειν ἀντικ. (τελ. ἄπαρ.). ὅπως δεῖ... ἀναφ. πρότ. ὀνομάσαι ὑποκ. τοῦ δεῖ. (τινὰ) ὑποκ. τοῦ ἄπαρ. τοῦτο ἀντικ. ἐλθόντες—ἐπιστάντες χρον. μετ. ἀσύνδετοι, ἀλλὰ ἀλληλοπροσδιοριζόμενοι. τῆς πόλεως γεν. κτητικῇ. εἰ... ἔροινο (ὑπόθ.)+τί ἐροῦμεν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλὴν σκέψιν τοῦ λέγοντος. εἰπέ μοι... διαφθεύονται ἀντικ. τοῦ ἔροινο. ἄλλο τι (ἔχεις ἐν γῶ ποιεῖν) ἡ... διανοεῖ. τῷ ἔργῳ δοτ. ὄργανου. ᾧ ἐπιχειρεῖς ἀναφ. πρότ. ᾧ ἀντικ. ἀπολέσαι ἀντικ. (τελ. ἄπαρ.). τοὺς νόμους—τὴν πόλιν ἀντικ. ἡμᾶς παράθεσις εἰς τὸ νόμους. τὸ σὸν μέρος αἰτ. τοῦ κατὰ τι ἡ τῆς ἀναφορᾶς. ἡ δοκεῖ... εὐθεῖα ἐρωτ. πρότ. σοι δοτ. προσωπικῇ. οἷόν τ' (εἶναι) ὑποκ. τοῦ δοκεῖ. εἶναι—ἀνατετράφθαι ὑποκ. τοῦ οἷόν τ' (εἶναι) τὸ ἀνατετράφθαι νὰ μεταφρασθῇ μέ ἐνεστῶτα. τὴν πόλιν ὑποκ. τῶν ἄπαρ. ἐν ἡ... ἀναφ. πρότ. αἱ γινόμεναι ἐπιθ. μετ. μὴδὲν σύστοιχον ἀντικ. (μηδεμίαν ἰσχύν). ὑπὸ ἰδιωτῶν ποιητικὸν αἴτιον. ἄκυροι κατηγ. πρὸς ταῦτα ἐμπρόθ. διορ. ὑπερασπίσεως. ἀπολλυμένου ἐπιθ. μετ. (ἐνεστ. ἀποπειράς). ὅς... προστάττει ἀναφ. πρότ. ὅς ὑποκ. εἶναι ἀντικ. (τελ. ἄπαρ.). τὰς δίκας ὑποκ. τοῦ ἄπαρ. τὰς δικασθείσας ἐπιθ. μετ. κυρίας κατηγ. ὅτι (ἐπιχειροῦμεν ἀπολέσαι δικαίως τοὺς νόμους) εἶδ. πρότ. κατὰ βραχυλογίαν ὡς ἀντικ. τοῦ ἐροῦμεν. γὰρ διὰ τούτου αἰτιολογεῖται ἡ νοουμένη εἶδ. πρότ. ταῦτα (ἐροῦμεν) ἡ τι ἐροῦμεν.

Σχήματα λόγου.—πείσαντες τὴν πόλιν πότερον ποιοῦμεν (παρήχησις τοῦ π.). ἐμμένοντες οἷς ὁμολογήσαμεν (ἔλξις) ἀντὶ ἐμμένοντες τούτοις, ἃ ὁμολογήσαμεν. ἀποδιδράσκειν (μεταφορά) ἐκ τῶν δούλων. ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἔροινο (προσωποποιία) μεγαλοπρεπῆς εἰκὼν τῶν Νόμων διολογούντων. πρὸς ταῦτα... τοιαῦτα (παρήχησις). ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ (εἰρωνεία). ὅτι ἡδίκη (βραχυλογία) ἀντί: ὅτι (ἐπιχειροῦμεν) ἀπολέσαι τοὺς νόμους δικαίως ἡδίκη γὰρ ἡ πόλις.

Πραγματικά.—καὶ ταῦτα ἐξαίρεται ἡ σοβαρότης τοῦ περὶ οὗ θὰ ὁμιλήσῃ. οὓς ἤκιστα ὑπαινίσσεται τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα. οὐ γὰρ ἐννοᾷ ὁ Κρίτων περισχθεὶς εἰς δυσχερῆ θέσιν ἀπαντήσεως κατόπιν τῶν περὶ δικαίου συζητήσεων προφασίζεται ὅτι δὲν κατενόησε τὴν ἐρώτησιν. ἐλθόντες οἱ Νόμοι ἡ προσωποποιήσις τῶν Νόμων ὡς εἰκὼν εἶναι τόσον μεγαλοπρεπῆς, ὑπέροχος καὶ θεία, ὥστε πᾶς ἄνθρωπος, ἰδιαίτερος δὲ ὁ Σωκρ., νὰ εἶναι συνδεδεμένοι πρὸς αὐτοὺς ἀρρήκτως καὶ μὲ ἰδιαίτεραν συγκίνησιν νὰ ἀκούουν τὸ παράπονόν των. Τὴν εἰκὼν τῶν Νόμων ἐδανείσθη καὶ ὁ πολὺς Κικέρων, χρησιμοποίησας αὐτὴν εἰς τὸν Γ' κατα Κατιλίνα λόγον. Οἱ Νόμοι εἶναι κανόνες δικαίου ὑπὸ τῆς πολιτείας τεθέντες καὶ ἐκφράζοντες ἀναγκαιότητα. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπι-

γραμματικῶς εἶπον «*dura lex, sed, lex*». Νόμος πάντων βασιλεὺς (Πίνδαρος). Κάλλιστον ὁ Νόμος, ἡ δὲ ἀνομία αἰσχιστον (Πλάτων)· ὅτι εἶναι ἡ ψυχὴ διὰ τὸ σῶμα, εἶναι καὶ οἱ νόμοι διὰ τὴν Πολιτείαν (Πλάτων)· τί ἐν τῷ Νόμῳ γέγραπται; (Ἰησοῦς Χριστός)· ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι (Σιμωνίδης διὰ τὸν Λεωνίδα). Ὁ σεβασμὸς τῶν Νόμων εἶναι ἀλάθητον κριτήριον τῆς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς μορφώσεως τῶν ἀνθρώπων. Ὡς *Σωκράτες* διότι μόνον αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς μελετωμένης ἀποδράσεως. *ἀνατεγράφθαι* ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς δὲν εἶναι ὥριμος, ὥστε, ὑπακούων εἰς τὴν λογικὴν καὶ τὸν ἠθικὸν νόμον, ἀναλόγως νὰ βουλεύεται καὶ νὰ ἐνεργῇ, ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς πολιτείας Νόμοι, περιστέλλοντες πᾶσαν πρὸς τὸ κακὸν ροπήν καὶ συντελοῦντες εἰς τὴν εὐρυθμον λειτουργίαν αὐτῆς· ἡ ὑπὸ τῶν πολιτῶν παράβασις τούτων ἄνευ κυρώσεων θὰ συνεπήγετο πλήρη ἀνατροπὴν ταύτης, ἀναρχίαν καὶ ἀκολασίαν. καὶ *ῥήτωρ* ἐπειδὴ πᾶς Ἀθηναῖος πολίτης εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ κατάργησιν ἢ μεταρρυθμίσιν νόμου τινός, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου ἐξέλεγε κατ' ἑτοῦς ῥήτορας, οἱ ὅποιοι ἐνῶπιον τῶν νομοθετῶν τῆς Ἡλιαίας ἀγορεύοντες ὑπερήσπιζον αὐτόν· μετ' αὐτοὺς ἡγόρευεν ὁ εἰσηγούμενος τὴν κατάργησιν καὶ ἔπειτα ἡ κατηγορεῖτο ἢ ἐπεκυροῦτο ὁ νόμος· ὥς κατήγορος ἐνταῦθα τοῦ νόμου νοεῖται ὁ Σωκράτης *ῥήτωρ* γὰρ ἡ αἰωνία ἀπάντησις τῶν ἀδικούντων.

Νόημα.—Ὁ Σωκράτης, ἀφοῦ κατῴρθωσε νὰ πείσῃ τὸν Κρίτωνα, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει ἐπιτρέπεται ἡ ἀδικία καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐκτελῇ κανεῖς, ὅσα παραδεχθῇ, ὅτι εἶναι δίκαια, ἐρωτᾷ αὐτόν, ἂν εἶναι κακοποίησις τῆς πολιτείας ἡ ἀπόδρασις αὐτοῦ παρὰ τὴν θέλησιν τῆς· ἐπειδὴ δὲ ὁ Κρίτων ἐπροφασίσθη, ὅτι δὲν ἀντελήφθη καλῶς, ὁ Σωκράτης ἐμφανίζει τοὺς Νόμους τῆς πολιτείας ὥς ἄνθρωπον ὁμιλοῦντα καὶ ἐρωτῶντα αὐτόν, ὅτι διὰ τῆς μελετωμένης πράξεως καταστρέφονται οἱ Νόμοι καὶ ὀλόκληρος ἡ πολιτεία, διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθῇ ἡ πολιτεία, τῆς ὁποίας οἱ νόμοι καταπατοῦνται καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δὲν ἐφαρμόζονται ἀπὸ τὸν πρῶτον τυχόντα παραπονούμενον ἰδιώτην. Ὁ Σωκράτης μαντεύει τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὅποian θὰ ἔδιδε ὁ Κρίτων εἰς τοὺς Νόμους, ὅτι δηλ. δικαία πράξις ἐπιχειρεῖται, ἐπειδὴ ἡ Πολιτεία ὑπῆρξε ἀδικος πρὸς αὐτόν διὰ τῆς ἐκδοθείσης καταδικαστικῆς εἰς θάνατον ἀποφάσεως.

Περίληψις.—Οἱ Νόμοι προσωποποιούμενοι ὁμιλοῦν πρὸς τὸν Σωκράτην τονίζοντες, ὅτι πᾶσα, ἔστω καὶ δικαία κατάλυσις τῶν, συνεπάγεται ἀνατροπὴν τῆς πολιτείας,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12

ΣΩΚ. Τί οὖν (ἐροῦμεν),
ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι·
«ὦ Σωκράτες, ἡ
καὶ ταῦτα ὡμολόγητο
ἡμῖν τε καὶ σοὶ
ἡ (ὡμολόγητο)
ἐμμένειν ταῖς δίκαις,

αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζη;»

εἰ οὖν θαυμάζομεν

Τί λοιπὸν (θὰ ἀπαντήσωμεν),

ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι·

«Σωκράτη, ἀλήθεια

καὶ αὐτὰ αἱ συμφωνίαι εἶχον γίνεαι

ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ σέ

ἡ (εἶχε γίνεαι συμφωνία)

νὰ μένης σταθερὸς εἰς τὰς ἀπο-

[φάσεις,

τὰς ὁποίας τυχὸν ἡ πολιτεία θὰ

[ἐξέδιδεν;»

Ἐάν λοιπὸν θὰ ἐδοκιμάζομεν ἐκπλη-

[ξιν

αὐτῶν
 λεγόντων,
 ἴσως ἂν εἴποιεν,
 ὅτι «ὦ Σώκρατες,
 μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα,
 ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ
 εἰώθας χρῆσθαι
 τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι.
 φέρε γὰρ (εἰπέ),
 τί ἐγκαλῶν
 ἡμῖν καὶ τῇ πόλει
 ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι;
 οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγεννήσαμεν
 [ἡμεῖς,

καὶ δι' ἡμῶν
 ἐλάμβανε
 τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ
 καὶ ἐφύτευσέ σε;
 φράσον οὖν
 τοῦτοις ἡμῶν,
 τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους,

μέμφει τι,
 ὥς
 οὐ καλῶς ἔχουσιν;»
 «οὐ μέμφομαι»
 φαίην ἂν.
 «ἀλλὰ (μέμφει)
 τοῖς (νόμοις)
 περὶ
 τὴν τροφήν τε καὶ παιδείαν

τοῦ γενομένου,
 ἐν ᾗ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης;
 ἢ οὐ καλῶς
 προσέταττον ἡμῶν
 οἱ τεταγμένοι
 ἐπὶ τοῦτοις νόμοι,
 παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῶ
 παιδεύειν σε
 ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ;»

«καλῶς (προσέταττον)» φαίην ἂν.
 «Εἶεν.
 ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε

δι' αὐτοὺς (τοὺς νόμους),
 διότι λέγουν (αὐτά),
 ἴσως θὰ ἤμποροῦσαν νὰ εἴπουν,
 ὅτι, «Σωκράτη,
 μὴ ἐκπληττεσαι διὰ τὰ λεγόμενα,
 ἀλλὰ νὰ ἀπαντᾷς, ἀφοῦ μάλιστα
 συνηθίζεις νὰ μεταχειρίζεσαι
 καὶ τὴν ἐρώτησιν καὶ τὴν ἀπάντησιν.
 Ἐμπρὸς λοιπὸν (εἰπέ),
 ποίαν κατηγορίαν ἀποδίδων
 εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τὴν πόλιν
 ἐπιχειρεῖς νὰ μᾶς καταλύσης;
 Πρῶτον μὲν δὲν σὲ ἐγεννήσαμεν
 [ἡμεῖς,

δηλαδή δι' ἡμῶν
 (δὲν) ἐλάμβανεν (ὡς σύζυγον)
 τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ (σου)
 καὶ σὲ ἐγέννησε;
 Εἰπέ λοιπὸν
 ἐναντίον ἐκείνων ἐξ ἡμῶν,
 δηλαδή τῶν νόμων τῶν ἀναφερο-
 μένων εἰς τοὺς γάμους,
 ἔχεις κανένα παράπονον,
 διότι κατὰ τὴν γνώμην σου
 δὲν εἶναι ὀρθοί;»
 «Δὲν ἔχω κανένα παράπονον»,
 θὰ ἔλεγον.
 «Ἀλλὰ (μήπως ἔχεις παράπονον)
 ἐναντίον τῶν (νόμων),
 οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται
 εἰς τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν
 [ἀνατροφήν

τοῦ γεννηθέντος,
 διὰ τῆς ὁποίας καὶ σὺ ἐξεπαιδεύθης;
 ἢ (μήπως) ἔχει ὀρθῶς
 ὠρίζον ἐξ ἡμῶν
 οἱ νομοθετημένοι
 διὰ ταῦτα νόμοι,
 ἐπιβάλλοντες εἰς τὸν πατέρα σου
 νὰ σὲ ἐκπαιδεύῃ
 μὲ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν γυμνα-
 [στικὴν;»

«Ὄρθως (ὠρίζον)», θὰ ἔλεγον.
 «Ἐχει καλῶς.
 Ἀφοῦ δὲ καὶ ἐγεννήθης

καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης,
 ἔχοις ἂν εἰπεῖν
 πρῶτον μὲν, ὥς οὐχὶ ἦσθα
 ἡμέτερος καὶ ἐκγονος
 καὶ δοῦλος αὐτός τε
 καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι;
 καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει,
 ἄρ' οἶει
 ἐξ Ἰσίου εἶναι τὸ δίκαιον
 σοὶ καὶ ἡμῖν
 καί, ἅττ' ἂν ἡμεῖς
 ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν σε,
 οἶει δίκαιον εἶναι
 καὶ σοὶ ταῦτα ἀντιποιεῖν;

ἦ ἄρα
 πρὸς μὲν τὸν πατέρα (σου)
 οὐκ ἐξ Ἰσίου ἦν σοὶ τὸ δίκαιον
 καὶ πρὸς τὸν δεσπότην,
 εἰ σοὶ ὦν ἐτύχχανεν,
 ὥστε, ἅπερ πάσχοις
 ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν,

οὔτε
 κακῶς ἀκούοντα
 ἀντιλέγειν
 οὔτε τυπτόμενον
 ἀντιτύπτειν
 οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά·
 πρὸς δὲ τὴν πατρίδα
 καὶ τοὺς νόμους
 ἐξέσται σοὶ ἄρα,
 ὥστε, ἔὰν ἡμεῖς ἐπιχειρῶμεν
 ἀπολλύναι σε
 ἡγούμενοι δίκαιον εἶναι,
 καὶ σὺ αὖ
 ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι

ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα,
 καθ' ὅσον δύνασαι,
 καὶ φήσεις
 ποιῶν ταῦτα
 πράττειν δίκαια,
 ὁ ἐπιμελόμενος
 τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς;

καὶ ἀντετράφης καὶ ἐξεπαιδεύθης,
 θὰ ἠδύνασο νὰ εἴπῃς
 πρῶτον μὲν, ὅτι τάχα δὲν ἦσο
 ἰδικός μας καὶ ἀπόγονος
 καὶ δοῦλος, καὶ σὺ ὁ ἴδιος
 καὶ οἱ πρόγονοί σου;
 Καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα ἔτσι εἶναι,
 ἄρά γε φαντάζεσαι,
 ὅτι ἔχεις τὰ ἴδια δικαιώματα
 σὺ μὲ ἡμᾶς
 καί, ὅσα τυχὸν ἡμεῖς
 ἐπιχειροῦμεν νὰ κάμνωμεν εἰς σέ,
 φαντάζεσαι ὅτι εἶναι δίκαιον
 καὶ σὺ νὰ κάμνης αὐτὰ πρὸς ἐκδί-
 [κῃσιν (εἰς ἡμᾶς);

Ἦ τάχα
 ἀπέναντι μὲν τοῦ πατρός σου
 σὺ δὲν εἶχες τὰ ἴδια δικαιώματα,
 ὅπως καὶ ἀπέναντι τοῦ κυρίου σου,
 ἂν συνέβαινε νὰ ἔχῃς (κύριον),
 ὥστε, ὅσα βέβαια θὰ ἐπάθαινες,
 αὐτὰ νὰ κάμνης καὶ σὺ (εἰς αὐτοὺς)
 [πρὸς ἐκδίκῃσιν,

οὔτε δηλαδή,
 ἐὰν θὰ ἐκακολογεῖσο,
 νὰ ἀνταποδίδῃς τὴν κακολογίαν,
 οὔτε, ἐὰν θὰ ἐκτυπᾶσο,
 νὰ ἀνταποδίδῃς τὸ κτύπημα,
 οὔτε πολλὰ ἄλλα παρόμοια·
 ἀπέναντι ὅμως τῆς πατρίδος
 καὶ τῶν νόμων
 θὰ σοῦ ἐπιτραπῇ τάχα,
 ὥστε, ἔὰν ἡμεῖς ἐπιχειροῦμεν
 νὰ σέ καταστρέψωμεν,
 διότι νομίζομεν, ὅτι εἶναι δίκαιον,
 καὶ σὺ μὲ τὴν σειράν σου
 θὰ ἐπιχειρήσῃς ἐκδικούμενος νὰ
 [καταστρέψῃς

ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα,
 ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν δύναμίν σου,
 καὶ θὰ ἰσχυρισθῇς,
 μὲ τὸ νὰ κάμνης αὐτά,
 ὅτι πράττεις δίκαια,
 σὺ ὁ ὅποῖος ἐνδιαφέρεσαι
 πράγματι διὰ τὴν ἀρετὴν;

ἢ οὕτως εἰ σοφός,
 ὥστε λέληθέ σε,
 ὅτι μητρός τε
 καὶ πατρὸς
 καὶ τῶν ἄλλων προγόνων
 ἀπάντων
 τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρίς
 καὶ σεμνότερον
 καὶ ἁγιώτερον
 καὶ ἐν μείζονι μοίρα (ἐστί)
 καὶ παρὰ θεοῖς
 καὶ παρ' ἀνθρώποις
 τοῖς νοῦν ἔχουσι,
 καὶ
 (ὅτι) δεῖ σέβεσθαι (τινα)
 καὶ μᾶλλον ὑπείκειν
 καὶ θωπεύειν πατρίδα
 χαλεπαίνουσαν
 ἢ πατέρα,
 καὶ (ὅτι δεῖ)
 ἢ πείθειν

ἢ ποιεῖν,
 ἃ ἂν κελεύῃ,
 καὶ (ὅτι δεῖ) πάσχειν,
 ἐὰν προστάτῃ
 παθεῖν τι,
 ἡσυχίαν ἄγοντα,
 ἐὰν τε (προστάτῃ)
 τύπτεσθαι,
 ἐὰν τε (προστάτῃ) δεῖσθαι,
 ἐὰν τε ἄγῃ (τινὰ)
 εἰς πόλεμον
 τρωθησόμενον
 ἢ ἀποθανούμενον,
 (ὅτι) ποιητέον ταῦτα,
 καὶ (ὅτι) τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει,
 καὶ (ὅτι) οὐχὶ ὑπεικτέον

οὐδὲ ἀναχωρητέον
 οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν,
 ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ
 καὶ ἐν δικαστηρίῳ
 καὶ πανταχοῦ (ὅτι) ποιητέον,
 ἃ ἂν κελεύῃ

Ἡ τόσον (μόνον) εἶσαι σοφός,
 ὥστε ἔχει διαφύγει τὴν ἀντίληψίν
 ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα [σου,
 καὶ ἀπὸ τὸν πατέρα
 καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους προγόνους
 ὅλους ἀνεξαίρετως
 πολυτιμότερον (πρᾶγμα) εἶναι ἢ
 καὶ σεβαστότερον [πατρίς
 καὶ ἱερώτερον
 καὶ εἰς ἀνωτέραν θέσιν (εἶναι)
 καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν
 καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων,
 οἱ ὅποιοι ἔχουν νοῦν,
 καὶ ἐπομένως
 (ὅτι) πρέπει νὰ σέβεται (κανεῖς)
 καὶ περισσότερον νὰ ὑπακούῃ
 καὶ νὰ περιποιητῇ τὴν πατρίδα,
 ὅταν ὀργίζεται (κατ' αὐτοῦ),
 παρὰ τὸν πατέρα (του),
 καὶ (ὅτι πρέπει)
 ἢ νὰ προσπαθῇ νὰ (τὴν) πείσῃ (πρὸς
 [μεταβολὴν ἀντιλήψεων])

ἢ νὰ ἐκτελῇ,
 ὅσα τυχὸν διατάσσει,
 καὶ (ὅτι πρέπει) νὰ πάσχη,
 ἐὰν διατάσῃ
 νὰ πάθῃ κάτι,
 χωρὶς διαμαρτυρίας,
 εἴτε δηλαδὴ (διατάσσει)
 νὰ κτυπᾶται,
 εἴτε (διατάσσει) νὰ φυλακίζεται,
 καὶ ἐὰν ὁδηγῇ (κάποιον)
 εἰς πόλεμον (ἢ πατρίδα),
 διὰ νὰ πληγωθῇ
 ἢ διὰ νὰ φονευθῇ,
 (ὅτι) πρέπει νὰ ἐκτελῇ αὐτά,
 καὶ (ὅτι τὸ ἡθικῶς) ὀρθὸν ἔτσι εἶναι,
 καὶ (ὅτι) δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ
 τὴν στράτευσιν
 οὔτε νὰ ὀπισθοχωρῇ
 οὔτε νὰ λιποτακτῇ,
 ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πόλεμον
 καὶ εἰς τὸ δικαστήριον
 καὶ παντοῦ (ὅτι) πρέπει νὰ ἐκτελῇ,
 ὅσα τυχὸν διατάσσει

ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς,
ἡ (ὅτι δεῖ)
πεῖθιν αὐτήν,
ἡ τὸ δίκαιον πέφυκε
βιάζεσθαι δὲ (τινα)

(ὅτι) οὐχ ὁσίον (ἐστίν)

οὔτε μητέρα
οὔτε πατέρα,
πολὺ δὲ ἤττον ἔτι
τούτων τὴν πατρίδα;»
τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, Κρίτων;

(φήσομεν) τοὺς νόμους
λέγειν ἀληθῆ ἢ οὐ;
ΚΡ. "Εμοίγε δόκει
(λέγειν ἀληθῆ).

ἡ πολιτεία καὶ ἡ πατρίς,
ἡ (ὅτι πρέπει)
νὰ προσπαθῇ νὰ τὴν μεταπέσῃ,
ὅπως ἐπιβάλλει τὸ φυσικὸν δίκαιον·
νὰ μεταχειρίζεται ὁμως (κανεῖς)
βίαια μέσα,
(ὅτι) δὲν (εἶναι) σύμφωνον πρὸς τὸν
θεῖον νόμον,
οὔτε ἐναντίον τῆς μητρὸς (του)
οὔτε ἐναντίον τοῦ πατρὸς (του),
πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀκόμη
ἀπὸ αὐτοὺς ἐναντίον τῆς πατρίδος;»
Τί θὰ ἀπαντήσωμεν εἰς αὐτά, Κρί-
[των;
(Θὰ ἀπαντήσωμεν) ὅτι οἱ νόμοι
λέγουν τὴν ἀλήθειαν ἢ ὄχι;
Εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται
(ὅτι) λέγουν τὴν ἀλήθειαν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—ἡ ἐρωτημ. μόριον=ἀλήθεια.
ὠμολόγητο ὑπερσ. τοῦ ὁμολογοῦμαι. ἀποκρίνου προστ. ἐνεστ. τοῦ ἀπο-
κρίνομαι. εἰώθας παρακ. μέ σημ. ἐνεστ. τοῦ εἰώθα (=συνηθίζω), εἰώ-
θειν. ἐπὶ πολλοῖς ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ἀπόλλυμι=καταστρέφω. καταλύω.
φράσσον προστ. ἀορ. τοῦ φράζω=λέγω. μέμφει ἐνεστ. (β' πρόσ.) τοῦ
μέμφομαι τινί τι (=παραπονοῦμαι, κατηγορῶ). ἔχουσιν μετ. ἐνεστ. τοῦ
ἔχω. εἰν ἐπίρρ. δηλοῦν συγκατάθεσιν=ἔστω. ἐξετράφης παθ. ἀορ. β'
τοῦ ἐκτρέφομαι. ἐγένου ἀορ. β' τοῦ γίγνομαι. ἦσθα παρατ. τοῦ εἶμι (β'
πρόσ.). ἄττα (ἄτινα) ἀναφ. ἀντων., ἐνῶ ἄττα (τινά) ἀορ. ἀντων. οἶε
ἐνεστ. τοῦ οἶομαι (β' πρόσ.)=φαντάζομαι. κακῶς ἀκούω παθητικόν, ἐνῶ
τὸ ἐνεργ. εἶναι κακῶς λέγω. εὐ λέγω=ἐπαινῶ, τὸ δὲ παθητικόν εὐ ἀκούω=
ἐπαινοῦμαι. ἐξέσται μέλλ. τοῦ ἀπροσ. ἔξεστι. φήσεις μέλλ. τοῦ φημί.
τῇ ἀληθείᾳ ἐπίρρ. ἐπιμελόμενος μετ. ἐνεστ. τοῦ ἐπιμέλομαι καὶ ἐπιμελοῦ-
μαι=ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω. λέληθε παρακ. τοῦ λανθάνω=διαφεύγω
τὴν προσοχὴν τινος. ὑπεῖκιν ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ ὑπείκομαι (=ὑποχωρῶ),
ὑπεῖκον, ὑπεῖζω, ὑπεῖξα. χαλεπαίνουσιν μετ. ἐνεστ. τοῦ χαλεπαίνω (=ὀρ-
γίζομαι), ἐχαλέπαινον, χαλεπαίνω, ἐχαλέπηνα. τύπτεσθαι ἀπαρ. ἐνεστ.
τοῦ τύπτομαι, πληγὰς λήψομαι, πληγὰς ἔλαβον, πληγὰς εἴληφα. δεῖσθαι
ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ δέομαι -οῦμαι (=φυλακίζομαι), ἐδούμην, δεθῆσομαι,
ἐδέσθην, δέδεμαι, ἐδεδέμην. τρωθισόμενον μετ. παθ. μέλλ. τοῦ τιτρώσκο-
μαι (=πληγώνομαι), ἐτιτρωσκόμην, τρώσομαι, τρωθήσομαι, ἐτρώσθην, τέ-
τρωμαι, ἐτετρώμην. ἀποθανούμενον μετ. μέλλ. τοῦ ἀποθνήσκω. ὑπαικτέον
ρηματ. ἐπίθ. τοῦ ὑπέικω. ἀναχωρητέον ρηματ. ἐπίθ. τοῦ ἀναχωρῶ. λει-
πτέον ρηματ. ἐπίθ. τοῦ λείπω (=οὐ δεῖ ὑπεῖκειν οὐδὲ ἀναχωρεῖν οὐδὲ
λείπειν). ἡ ἀναφ. ἐπίρρ.=ὅπως. πέφυκε παρακ. τοῦ φύω. ἔφυνον, φύσω,
ἔφυσα, πέφυνκα, ἐπεφύκειν. ἤττον ἐπίρρ. συγκρ. βαθμ. (ὀλίγον-ἤττον-
ἥκιστα).

Συντακτικά.—τί οὖν (ἐροῦμεν). ἂν εἴπωσιν (ὑπόθ.)+τί ἐροῦμεν
(ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ταῦτα ὑποκ.
τοῦ ὠμολόγητο. ἡμῖν-σοι ποιητικὰ αἰτία. ἐμμένειν ὑποκ. (εἰδ. ἀπαρ.
τοῦ ἐννοουμένου (ὠμολόγητο). (σέ) ὑποκ. ἐμνούμενον τοῦ ἀπαρ. ταῖς
δίκαις ἀντικ. αἰς ἄν... δικάξῃ ἀναφ. ὑποθ. πρότ. εἰ θαυμάζομεν (ὑπόθ.)

+*ἂν εἴποιεν* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος γ' εἵδους δηλῶν ἀπλῆν σκέψιν τοῦ λέγοντος. αὐτῶν γεν. αἰτίας. *οἷ «ὦ Σωκρ...»* εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *εἴποιεν* (λόγῳ τοῦ δὲ ἀνεμένομεν πλάγιον λόγον, ἀλλ' ἁμέσως μετεβλήθη εἰς εὐθύν: *μη θαυμάζε...*) τὰ λεγόμενα αἰτίατ. αἰτίας. *λεγόντων* αἰτιολ. μετ. *ἐπειδὴ καὶ εἰώθας* αἰτιολ. πρότ. *χρησθαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *τῷ ἔρωτᾷ—τῷ ἀποκρίνεσθαι* ἔναρθρα ἀπαρ. ὡ; ἀντικ. τοῦ *χρησθαι*. *φέρε* παρακελευσματοῖν μόριον=ἔλα. *ἐγκαλῶν* τροπ. μετ. *τί—ἡμῖν—τῇ πόλει* ἀντικ. ἀπολλύναι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). καὶ ἐπεξηγηματικός=δηλαδή. *δι' ἡμῶν* ἐμπρόθ. διορ. ὀργάνου. (οὐκ) *ἐλάμβανε*. *τούτους* ἀντικ. τοῦ *μέμψει*. *ἡμῶν* γεν. *διαίρ τοῖς νόμοις...* (τοῖς οὖσι) ἐπεξήγησις εἰς τὸ *τούτοις*. *περὶ τοὺς γάμους* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *τι σύστοιχον* ἀντικ. (=μομφήν τινα). *ὧ; ἔχουσιν* αἰτιολ. μετ. *ἀλλὰ (μέμψει τοῖς νόμοις) τοῖς (οὖσι)*. *περὶ τὴν τροφήν...* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *τοῦ γενομένου* γεν. ὑποκ. (ἐπιθ. μετ.). *ἐν ἧ...* ἀναφ. πρότ. *ἐν ἧ* ἐμπρόθ. διορ. ὀργάνου. *ἡμῶν* γεν. διαιρητική. *τεταγμένοι* ἐπιθ. μετ. *ἐπὶ τοῖς* ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. *παραγγέλλοντες* τροπ. μετ. *ἐν μουσικῇ* ἐμπρόθ. διορ. ὀργάνου. *παιδεύειν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *ἐπειδὴ ἐγένου* χρον. πρότ. *ἔχοις ἂν* δυνητική εὐκτ. *εἰπεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). ὡς οὐκ ἦσθα εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *εἰπεῖν*. *ἡμέτερος—ἐκγονος—δοῦλος* κατηγ. αὐτὸς κατηγ. διορ. τοῦ ἐννοουμένου ὑποκ. (οὐ). *εἰ ἔχει* (ὑπόθ.)+*ἄρ' οἶει* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος α' εἵδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *εἶναι* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *οἶει*. *τὸ δίκαιον* ὑποκ. τοῦ *εἶναι* (κατ' αἰτίατ.). *σοὶ καὶ ἡμῖν* δοτ. κτητική. *ἐξ ἔσου* ἐμπρ. διορ. τρόπου. *ἄτε' ἂν...* ἀναφ. ὑποθ. πρότ. *ποιεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *σέ—ἄττα* ἀντικ. τοῦ *ποιεῖν*. *οἶει ρ.* (οὐ) ὑποκ. *δίκαιον εἶναι* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.). *ἀντιποιεῖν* ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως. *δίκαιον εἶναι*. *σοὶ* δοτ. προσωπ. *ταῦτα* ἀντικ. *σοὶ* δοτ. κτητική *πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν δεσπότην* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *ἐξ ἔσου* ἐμπρόθ. διορ. τρόπου. *σοι* δοτ. προσωπ. *ὦν* κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ *ἐτύγχανεν*. *εἰ ἐτύγχανεν* (ὑπόθ.)+*οὐκ ἐξ ἔσου ἦν* (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος β' εἵδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. ὥστε *ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν* συμπερασμ. ἀπαρεμφ. πρότ. *ἄπερ πάσχοις* ἀναφ. πρότ. οὔτε *ἀντιλέγειν...* *πολλὰ* ἐπεξήγησις τοῦ *ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν* κακῶς ἀκούοντα—τυπτόμενον ὑποθ. μετ. οὔτε ἄλλα... (ποιεῖν). *πρὸς τὴν πατρίδα...* *τοὺς νόμους* ἐμπρόθ. διορ. ἀναφορᾶς. *σοι* δοτ. προσωπ. ὥστε καὶ *σὺ ἐπιχειρήσεις καὶ φήσεις* συμπερ. πρότ. *ἐὰν ἐπιχειρῶμεν* (ὑπόθ.)+*ἐπιχειρήσεις καὶ φήσεις* (ἀπόδ.)=(ὑποθ. λόγος δ' εἵδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ἀπολλύναι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *σέ* ἀντικ. τοῦ ἀπολλύναι. ἡγούμενοι αἰτιολ. μετ. *εἶναι* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) (τὸ ἀπολλύναι σε) ὑποκ. τοῦ *εἶναι*. *δίκαιον* κατηγ. *ἀνταπολλύναι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *ἡμᾶς—τὴν πατρίδα* ἀντικ. *τοὺς νόμους* παράθεσις εἰς τὸ *ἡμᾶς καθ' ὅσον δύνασαι* ἀναφ. πρότ. *ποιῶν* τροπική μετ. *πράττειν* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) *δίκαια* σύστοιχον ἀντικ. (=δικαίως πράξεις) εἰς τὸ *πράττειν*. *ὁ ἐπιμελόμενος* παράθεσις εἰς τὸ (οὐ)=(ἐπιθ. μετ.). *τῆς ἀρετῆς* ἀντικ. *σοφὸς* κατηγ. ὥστε *λέληθε* συμπερασμ. πρότ. *σέ* ἀντικ. *ὅτι μητρός τε...* *ἔχουσι* εἰδ. πρότ. *ἐστὶν ρ.* ἡ *πατεὶς* ὑποκ. (α' ὅρος συγκρ.). *τιμωτέρων σεμνότερον—ἀγίωτερον* κατηγ. *μητρός-πατρὸς-προγόνων* β' ὅρος συγκρίσεως. *ἐν μείζονι μοίρᾳ (ἐστὶ)* ἐμπρόθ. διορ. βαθμοῦ. *τάξεως*. *παρὰ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις* ἐμπρόθ. διορ. τοῦ κρίνοντος προσώπου. *τοῖς ἔχουσι* ἐπιθ. μετ. *νοῦν* ἀντικ. *σέβεσθαι—ὑπείκειν—θωπεύειν* ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. (τινὰ) ὑποκ. ἐννοούμενον τῶν ἀπαρ. *πατρίδα* ἀντικ. (α' ὅρος συγκρ.). *χαλεπαίνουσιν* χρονική μετ. *ἡ πατέρα* β' ὅρος συγκρίσεως. *πείθειν—ποιεῖν—πάσχειν* ὑποκ. ἐπίσης τοῦ ἀπροσ. δεῖ. *τὸ πείθειν* εἶναι ἀποπειρατικός ἐνεσ. *ἂ ἂν κελεύῃ* ἀναφ. ὑποθ. πρότ. (ἀντικ. τοῦ *ποιεῖν*). *ἐὰν προστάτῃ* (ὑπόθ.)+*δεῖ πάσχειν* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἵδους δηλῶν ἀρίστην ἐπανάληψιν. *παθεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *τι* σύστοιχον ἀντικ. (=πάθημά τι). *ἡσυχίαν ἄγοντα* τροπική μετ. *ἐὰν τε—ἐὰν τε* οἱ δύο πρῶτοι *ἐὰν* ἔχουν συγκριτικὴν σημ. *τύπτεσθαι—δεῖσθαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *προ-*

στατή, τοῦ ὁποίου εἶναι ἐπεξήγησις. ἐὰν ἀγῇ (ὕποθ.). + ποιητέον (ἐστὶ) (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν ἀόριστον ἐπανάληψιν. ποιητέον (ἐστὶ) ἐτέθη ὁριστική ἀντί (ποιεῖν ταῦτα) ἀνακολουθῶς διὰ τὰς παρεμπεσοῦσας πολλὰς λέξεις καὶ χάριν ἐμφάσεως. τραυθισμένον-ἀποθανοῦμενον τελικαὶ μετ. ὑπείκτεον-ἀναχωρητέον-λείπτεον (ἐστὶ)=δεῖ ὑπεῖκειν-ἀναχωρεῖν-λείπειν. ἃ ἂν κελεύῃ ἀναφορ. ὑποθ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ ποιητέον. πείθειν ὑποκ. τοῦ (δεῖ). ἤ...πέφυνκε ἀναφ. πρότ. βιάζεσθαι ὑποκ. τῆς ἀπρος φράσεως δσιόν (ἐστὶ). τινὰ ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. μητέρα-πατέρα-πατρίδι ἀντικ. τούτων β' ὅρος συγκρίσεως (τὴν πατρίδα α' ὅρος συγκρ.). τὶ ἀντικ. λέγειν ἀντικ (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ φήσομεν. τοὺς νόμους ὑποκ. (ἐτεροπροσωπία). ἀληθῆ ἀντικ. ἢ οὐ (λέγειν ἀληθῆ); ἔμοιγε δοκεῖ (ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους).

Σχήματα λόγου.— ἂν εἴπωσιν οἱ Νόμοι ἐὼ Σώκρ. (ὕποφορά). οὐ μέφομαι (ἀνθυποφορά). ταῦτα ὡμολόγητο (ἀττική συντ.) ταῖς δίκαις. αἷς... (ἐλξίς) ἀντί ταῖς δίκαις, ἄς...δικάζῃ. μὴ θαύμαζε (ἀποτροπὴ) χάριν ἐμφάσεως εἰς προστακτικήν, ἀντί εἰς πλάγιον λόγον. ἐγεννήσαμεν ἐφύτευσε (μεταφορά) ἐκ τῶν θηλέων καὶ τῶν φυτῶν.—παιδεῖν—ἐπαιδεύθης (παρήχησις). ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης (πολυσύνδετον καὶ κλιμακωτόν). καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος (πολυσύνδετον). : δοῦλος (μεταφορά) ἐκ τῶν δούλων. δεσπότην (ὑπερβολή). ποιεῖν-ἀντιποιεῖν. τυπτόμενον-ἀντιτύπτειν, ἀπολλύναι-ἀνταπολλύναι (ἀντιθέσεις). οὔτε... οὔτε... οὔτε (πολυσύνδετον). πρὸς μὲν—πρὸς δὲ (ἀντιθετικὴ σύγκρισις). ὁ ἐπιμελόμενος (πικροτάτη εἰρωνεία). σοφὸς (εἰρωνεία). μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ προγόνων (πολυσύνδετον) πρὸς ἑξαρσιν τῆς ἐννοίας τῆς πατρίδος. μοῖρα (μεταφορά). τιμωτέρον καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον (πολυσύνδετον). καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις (πολυσύνδετον). καὶ σέβεσθαι καὶ ὑπεῖκειν καὶ θωπεύειν (πολυσύνδετον θετικῶς). θωπεύειν (μεταφορά). ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν (ἀντίθεσις). οὐχ ὑπείκτεον... οὐδέ... οὐδέ. (πολυσύνδετον, ὁμοιότελετον καὶ κλιμακωτόν ἀποθετικῶς). καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ πανταχοῦ (πολυσύνδετον). τὸ δίκαιον πέφυκε (μεταφορά) ἐκ τῶν φυτῶν. ἔμοιγε δοκεῖ (βραχυλογία) ἐνν. ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους.

Γνωμικά.—9 «Μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμωτέρον ἐστὶν ἢ πατρὸς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοῖρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι»

10. «καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπεῖκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα».

11. «Βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὀσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἐτι ἥτιον τὴν πατρίδα».

Αἱ τρεῖς αὗται κρίσεις, δι' ὧν ἐξαίρεται ἡ σημασία τῆς πατρίδος, κατέστησαν πολυθρύλητοι διὰ τὴν δύναμιν τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πραγματικά.—ταῦτα ἀναφέρεται εἰς τὸ «ἡδέικε γάρ», ὅτι δηλ. ἐπιτρέπεται εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις νὰ ἀκυροῦνται ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ νὰ περιφρονοῦνται αἱ εἰς βάρος αὐτῶν ἐκδιδόμεναι καταδικαστικά ἀποφάσεις. οὐ πρῶτον μὲ παράπονον οἱ Νόμοι ἐκθέτουν τὰς πρὸς τὸν Σώκρ. εὐεργεσίας τῶν. ἐρωτᾷν-ἀποκρίνασθαι εἶναι ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος τοῦ Σώκρ. ἐγεννήσαμεν ἢ ζωῇ τοῦ Σώκρ. ὀφείλεται εἰς τὴν ὑπαρξίν τῶν νόμων, οἱ ὅποιοι καθώριζον τὰ τοῦ γάμου. τοῖς περὶ τοὺς γάμους οἱ νόμοι καθώριζον πότε εἶναι ἔγκυροι οἱ γάμοι καὶ πότε ὄχι, χωρὶς βεβαίως νὰ εἶναι καὶ ὑποχρεωτικοί, ἐπίσης δὲ τῖνα τέκνα ἐθεώροῦντο γνήσια καὶ τῖνα νόθα καὶ τῖνα τὰ δικάσματα ἐκατέρων. τροφήν καὶ παιδείας ἐπιβεβλημένα τῶν γονέων καθήκοντα σωματικῆς καὶ πνευματικῆς διατροφῆς τῶν τέκνων οὐχὶ ἐκ νομίμου καταναγκασμοῦ, ἀλλ' ἐξ ἐλευθέρως βουλήσεως καὶ ἠθικῆς ὑποχρεώσεως. δοῦλος οἱ ἐλεύ

θεροὶ πολῖται ἐθεώρουν ἑαυτοὺς δούλους τῶν Νόμων. ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ τὸ ἰδανικὸν τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγωγῆς τῶν παιδῶν ἦτο ἡ δημιουργία πολίτου «καλοῦ καγαθοῦ», δηλ. ἀρμονικῆς ἀναπτύξεως πνεύματος καὶ σώματος καὶ οὐχὶ μονομερῶς τοῦ σώματος, ὅπως ἐν Σπάρτῃ· καὶ διὰ μὲν τῆς μουσικῆς ἐννοοῦνται τὰ γράμματα (ἀνάγνωσις-γραφὴ-ἀριθμητικὴ), κιθάραισι, κιθαρωδία, ποίησις, ρητορικὴ, φιλοσοφία· διὰ δὲ τῆς γυμναστικῆς πᾶσα σωματικὴ ἀσκήσις συντελοῦσα εἰς τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος. δεσπότην οὕτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν δούλων ὁ κύριος· ἡ δὲ κυρία ἐλέγετο δέσποινα· ἐλέχθη μὲ ὑπερβολὴν, διότι ὁ Σωκρ. ἦτο ἐλεύθερος. μητρός τε καὶ πατρός ἡ Πατρίς παραβαλλομένη πρὸς γονεῖς καὶ προγόνους κηρύσσεται πολῦτιμος, σεβαστὴ καὶ ἁγία· εἶναι ὁ ὑπεροχώτερος ὕμνος τῆς ἐννοίας τῆς πατρίδος, ὁ ὁποῖος προδίδει ἀρετὴν καὶ σοφίαν διὰ τὸν εἰπόντα· λίαν προσφωδὸς ὁ Πλάτων τοποθετεῖ εἰς τὸ μέσον τοῦ διαλόγου τὴν θαυμαστὴν ταύτην εἰκόνα, ἡ ὁποία, ἐξαιρέται ἔτι μᾶλλον καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλῶν γνωμικῶν.

Τὴν περὶ πατρίδος ὕψηλὴν καὶ ἀσύλληπτον ἰδέαν ἐνσαρκώνει αἰσθητῶς ἡ σημαία.

Περὶ πατρίδος ἐλέχθησαν αἱ ἐξῆς σοφαὶ καὶ λακωνικαὶ σκέψεις :

1. Οὐδὲν φίλτερον πατρίδος αἵης (*"Ομηρος*). 2. Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης (*"Ομηρος*). 3. οὗτοι ἔγωγε ἦς γαίης δύναμαι γλυκερώτερον ἰδέσθαι (*"Ομηρος*). 4. Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐνὶ προμάχοις πεσσόντα ἄνδρα ἀγαθὸν περὶ ἧ πατρίδι μαρνόμενον (*Τυγταῖος*). 5. Καὶ μεῖζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρης φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω (*Σοφοκλῆς*). 6. Φιλῶ τέκν', ἀλλὰ πατρίδα ἐμὴν μᾶλλον φιλῶ (*Πλούταρχος*). 7. Dulce et decorum est pro patria mori (*"Οράτιος*). 8. Δὲ ζεῖ χωρὶς πατρίδος ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ (*Παλαμάς*). 9. "Οποῖος δὲν ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, δὲν ἡμπορεῖ ν' ἀγαπᾷ τίποτε (*Τζόνσον*).

"Οταν δμως πρόκειται περὶ τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος, δικαιούμεθα νὰ εἰμεθα περισσότερον ὑπερήφανοι, διότι ὁ Γκαίτε εἶπεν «δ,τι διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία, εἶναι ἡ Ἑλλάς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὁ Διδότος διεκήρυξεν «δ,τι εἰμεθα, τὸ ὀφείλομεν εἰς τοὺς Ἑλληνας». ἡ πείθειν ὅπως μεταβάλλῃ πεποιθήσεις, ὅταν ὀργίζεται. οὐχὶ ὑπεικτέον κλπ. αἱ ἐν καιρῷ πολέμου παραβάσεις ἐχαρακτηρίζοντο τριχῶς: 1) ἀστρατείας (ἀποφυγῆς στρατεύσεως), 2) δειλίας (ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς, εἰς ἣν ἐτάχθη, θέσεως μετὰ τὴν ἔξοδον) καὶ 3) λιποταξίον (λιποταξίας πρὸ τοῦ ἐχθροῦ). Ἡ πρώτη ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπεικτέον, ἡ δευτέρα εἰς τὸ ἀναχωρητέον κοί ἡ τρίτη εἰς τὸ λειπτέον· διὰ πάντα παραβάτην αἰμῖα ἦτο τὸ τίμημα, δηλ. ἡ στέρησις πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ θάνατος. ὅσιον τὸ ὑπὸ θείων νόμων καθορισθέν.

Χαρακτηρισμός.— Ὁ Σωκράτης ἐμφανίζεται ὡς πρότυπον 1) ἀξιοπρεποῦς, σοβαροῦ, θετικοῦ καὶ συνεποῦς ἀνδρός, ἐκτελοῦντος πᾶν ὅ,τι πρεσβεύει καὶ ἐφαρμόζοντος ἀπαρεγκλιτῶς τὰ τε γραπτὰ καὶ ἄγραφα κρατοῦντα θέσμια. 2) νομοταγοῦς πολίτου. 3) ἀμειλίκτου ὀρθολογιστοῦ πρὸ τοῦ δικαίου. 4) ἐξαιρέτως καὶ ἀδαιμοντίνως φιλοπάτριδος πολίτου. 5) ψυχροῦ ὑπολογιστοῦ τῶν κινδύνων. 6) ἀγαθοῦ καὶ ἀμνηστικού. 7) ἀληθοῦς φιλοσόφου καὶ ἐναρέτου ἀνθρώπου καὶ 8) δεινοῦ περὶ τὴν διαλεκτικὴν (δεξιότης εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ θέματος, δύναμις ἐκλογῆς ἐπιχειρημάτων καὶ πειθῶ τοῦ ἀντιπάλου, ὥστε νὰ ἀσπάζεται τὰς ἀπόψεις του).

Νόημα.— Ἐὰν ὁ Κρίτων δώσῃ ὡς ἀπάντησιν εἰς τοὺς Νόμους, ὅτι ὁ Σωκράτης μελετᾷ νὰ δραπετεύσῃ, ἐπειδὴ ἡ πολιτεία ἀδίκως καταδικάσεν αὐτὸν εἰς θάνατον, τότε οἱ Νόμοι πάλιν θὰ ἐρωτήσουν

καὶ θὰ ἀναφέρουν ὅλας τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς αὐτόν· ἦτοι 1) διὰ τῶν νόμων τῆς πολιτείας ὁ πατὴρ τοῦ Σωκράτους ἐνυμφεύθη τὴν μητέρα του καὶ τὸν ἐγέννησεν ὡς γνήσιον Ἀθηναῖον πολίτην καὶ 2) διὰ τῶν ἰδίων νόμων ἀνετράφη καὶ ἐμορφώθη ὁ Σωκράτης μὲ πᾶσαν μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν παιδείαν· ὁ Κρίτων εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἐπιχειρήματα συμφωνεῖ.

Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον ὁ Σωκράτης θεωρεῖται γνήσιον τέκνον τῶν Νόμων, ὅπως καὶ οἱ πρόγονοί του, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξισουται μὲ αὐτοὺς· καὶ ὅπως δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀδικῇ καὶ νὰ κακοποιῇ τὸν πατέρα ἢ τὸν αὐθέντην του, πολὺ περισσότερον δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα διὰ τῆς μελετωμένης ἀποδράσεως νὰ ἀνταδικήσῃ πρὸς τοὺς Νόμους τῆς πολιτείας καὶ τὴν πατρίδα, ἔστω καὶ ἂν πάσχη ἀδίκως οἰονδήποτε κακὸν παρ' αὐτῆς, καὶ μάλιστα ἕνας Σωκράτης, ὁ ὁποῖος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν ἐδίδασκε τὴν ἀρετὴν. Ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος εἶναι πολὺτιμος, σεβαστὴ καὶ ἱερὰ περισσότερον ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας καὶ τοὺς προγόνους κατὰ τὴν κρίσιν βεβαίως τῶν θεῶν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι διαθέτουν νοῦν.

Ἐφ' ὅσον τοιαύτη εἶναι ἡ περὶ πατρίδος ἰδέα, ἐπιβάλλεται πᾶς ἀνθρώπος νὰ σέβεται καὶ νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτὴν καὶ ἢ νὰ προσπαθῇ νὰ τὴν μεταπειθῇ ἀπὸ μίαν ἐνδεχομένην ἀδικον ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐλάμβανεν εἰς βάρος του, ἢ ἀγογγύστως νὰ ἐκτελῇ, ὅ,τι διατάσσει. ἔστω καὶ ἂν πρόκειται νὰ μαστιγωθῇ ἢ νὰ φυλακισθῇ ἢ εἰς πόλεμον νὰ ὀδηγηθῇ καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀποφεύγῃ τὴν στράτευσιν οὔτε νὰ λιποτακτῇ, ἀλλὰ ἢ νὰ ἐφαρμόζῃ ἀπαρεγκλίτως τὰ διατασσόμενα ἢ νὰ μεταπειθῇ συμφώνως πρὸς τὸ φυσικὸν δίκαιον. Καὶ ἐάν δὲν εἶναι σύμφωνον πρὸς τοὺς θεοὺς νόμους τὸ νὰ ἀσκήσῃς βίαν πρὸς τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του, πολλῶ μᾶλλον δὲν εἶναι θεῖον τὸ νὰ βιαιοπραγῇ κατὰ τῆς πατρίδος.

Εἰς τὰς ὥρας αὐτὰς σκέψεις τῶν Νόμων, οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦν διὰ στόματος τοῦ Σωκράτους, ὁ Κρίτων ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ἔχουν δίκαιον οἱ Νόμοι.

Περίληψις.—α') Ἀρίμησις τῶν πρὸς τοὺς πολίτας εὐεργεσιῶν τῶν Νόμων β') ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος εἶναι πολὺτιμος, σεβαστὴ, ἱερὰ καὶ γ') καθήκοντα τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν πατρίδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13.

ΣΩΚ. «Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρα- «Σκέψου λοιπόν, Σωκράτη»,
[τες],

φαῖεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι,
«εἰ ἡμεῖς ταῦτα λέγομεν ἀληθῆ,

ὅτι οὐ δίκαια ἐπιχειρεῖς

δρᾶν ἡμᾶς,
ἀ νῦν ἐπιχειρεῖς (δρᾶν)·

ἡμεῖς γὰρ σε γεννήσαντες,

ἐκθρέψαντες,
παιδεύσαντες,
μεταδόντες

ἀπάντων καλῶν,
ὣν οἱοί τε ἤμεν, σοί

ἤθελον εἶπει ἴσως οἱ νόμοι,
«ἐάν αὐτά, τὰ ὁποῖα λέγομεν ἡμεῖς,
εἶναι ἀληθῆ,

ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐπιδιώκεις
(ἡθικῶς) ὀρθὰ πράγματα

νὰ κάμῃς εἰς ἡμᾶς,
μὲ ὅσα τῶρα ἐπιδιώκεις νὰ (κάμῃς)·

Ἡμεῖς δηλαδὴ, ἂν καὶ σὲ ἐγεννή-
[σαμεν,

ἂν καὶ σὲ ἀνεθρέψαμεν,
ἂν καὶ σὲ ἐξεπαιδεύσαμεν,

ἂν καὶ μετεδώσαμεν
ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ καλὰ,

ὅσα ἡδυνάμεθα, εἰς σὲ

καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι
πολίταις, ὅμως
προαγορεύομεν
τῷ πεπονημένῳ ἐξουσίαν
τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων,
ἐπειδὴν δοκιμασθῇ

καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα
καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους,
ὥς ἂν ἡμεῖς
μὴ ἀρέσκωμεν,
ἐξεῖναι
λαβόντα τὰ αὐτοῦ
ἀπιέναι, ὅποι ἂν βούληται.
καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων
ἐμποδῶν ἐστίν,
οὐδ' ἀπαγορεύει,
ἐάν τε τις ὑμῶν βούληται
ἵεναι εἰς ἀποικίαν,
εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν
ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις,
ἐάν τε (βούληται) μετοικεῖν
ἄλλοσέ ποι
ἐλθῶν,
ἵεναι ἐκεῖσε,
ὅποι ἂν βούληται,
ἔχοντα τὰ αὐτοῦ·
ὅς δ' ἂν ὑμῶν
παραμείνῃ,
ὁρῶν ὃν τρόπον
ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν
καὶ τᾶλλα
διοικοῦμεν τὴν πόλιν,
ἥδη φαμέν
τοῦτον ἔργῳ
ὁμολογηκέναι ἡμῖν,
ποιήσῃν ταῦτα,
ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν,
καὶ τὸν μὴ πειθόμενον
τριχῇ φαμέν ἀδικεῖν,

ὅτι τε οὐ πείθεται
ἡμῖν
γεννηταῖς οὖσιν,
καὶ ὅτι (οὐ πείθεται)

καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους
συμπολίτας (σου), ἐν τούτοις ὅμως
διακηρύσσομεν δημοσίᾳ,
μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν δώσει τὴν ἀδειαν,
εἰς ὅποιον ἐκ τῶν Ἀθηναίων θέλει,
ἀφοῦ ὑποβληθῇ εἰς τὴν νόμιμον δο-
[κιμασίαν

καὶ ἴδῃ τὴν πολιτικὴν κατὰστασιν
καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους,
εἰς ὅποιον τυχὸν ἡμεῖς
δὲν εἴμεθα ἀρεστοί,
ὅτι ἐπιτρέπεται,
ἀφοῦ λάβῃ τὴν περιουσίαν του,
νὰ ἀπέλθῃ, ὅπου τυχὸν θέλει.
Ἀλλὰ καὶ κανεὶς ἀπὸ ἡμῶν τοὺς νόμους
δὲν ἐμποδίζει
οὔτε ἀπαγορεύει,
εἴτε κανεὶς ἀπὸ σῆς θέλει
νὰ μεταβῇ εἰς (καμμίαν) ἀποικίαν,
ἐάν δὲν (τοῦ) εἴμεθα ἀρεστοί
ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις,
εἴτε (θέλει) νὰ μετοικήσῃ
εἰς κανὲν ἄλλο μέρος,
ἀφοῦ μεταβῇ (ἐκεῖ),
νὰ ἀπέλθῃ εἰς ἐκεῖνο τό μέρος,
ὅπου τυχὸν θέλει,
ἔχων τὴν περιουσίαν του·
ὅποιος ὅμως τυχὸν ἀπὸ σῆς
παραμείνῃ (εἰς τὴν πόλιν),
ἐνῷ βλέπει μὲ ποῖον τρόπον
ἡμεῖς καὶ τὰς δίκας δικάζομεν
καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα
κυβερνῶμεν τὴν πολιτείαν,
τότε πλέον ἰσχυρίζομεθα
ὅτι αὐτὸς ἐμπράκτως
ἔχει συμφωνήσει μὲ ἡμᾶς,
ὅτι θὰ ἐκτελῇ αὐτά,
τὰ ὅποια τυχὸν ἡμεῖς διατάσσομεν,
καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος δὲν ὑπακούει,
ἰσχυρίζομεθα ὅτι διαπράττει τρι-
[πλὴν ἀδικίαν,
καὶ διότι δηλαδὴ δὲν ὑπακούει
εἰς ἡμᾶς,
ἐνῷ εἴμεθα γεννήτορές του,
καὶ διότι (δὲν ὑπακούει),

τροφεῦσιν (οὖσιν),
καὶ ὅτι
ὁμολογήσας
πείθεσθαι ἡμῖν
οὔτε πείθεται
οὔτε πείθει ἡμᾶς,
εἰ μὴ ποιοῦμεν
καλῶς τι,
προτιθέντων ἡμῶν

ἐνῶ εἵμεθα ἀνατροφεῖς του,
καὶ διότι,
ἐνῶ ἀπαδέχθη
νὰ πείθεται εἰς ἡμᾶς,
οὔτε πείθεται
οὔτε ἐπιχειρεῖ νὰ μᾶς μεταπείσῃ,
ἐὰν δὲν πράττωμεν
καλῶς κάτι,
ἐνῶ ἡμεῖς προτείνομεν (ἐλευθέραν
ἐκλογὴν τοῦ νὰ πείθῃ ἢ νὰ πεί-
[θεται])

καὶ οὐκ ἐπιταττόντων
ἀγρίως
ποιεῖν,
ἂ ἄν κελεύωμεν,
ἀλλὰ ἀφιέντων
δυοῖν θάτερα,
ἢ πείθειν ἡμᾶς
ἢ ποιεῖν,
οὐδέτερα
τούτων ποιεῖν).

καὶ (ἐνῶ) δὲν διατάσσομεν
μὲ σκληρὸν τρόπον
νὰ ἐκτελῇ,
ὅσα τυχὸν διατάσσομεν,
ἀλλὰ, ἐνῶ ἐπιτρέπομεν
τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο,
δηλαδὴ ἢ νὰ μᾶς πείθῃ
ἢ νὰ ἐκτελῇ (τὰς διαταγὰς μας),
οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο
ἐξ αὐτῶν ἐκτελεῖ).

Γραμματικὰ—Σημασιολογικά.—*φαίεν* εὐκτ. ἔνεσ. τοῦ *φημί*=
λέγω. *δεῖν* ἀπαρ. ἔνεσ. τοῦ *δεῶν*=πράττω. *μεταδόντες* μετ. ἀορ. β' τοῦ *μεταδίδωμι*. ἦμεν παρατ. τοῦ *εἰμί*. *οἶός τ' εἰμι*+ἀπαρ.=δύναμαι. *ἐπειδὴν* χρον. συνδ. (*ἐπειδὴ*+ἀν). *προαγορεύομεν* ἔνεσ. τοῦ *προαγορεύω* (=διακηρύσσω δημοσίᾳ), *προηγόρευον*, *προεῖπον*, *προεῖπον*, *προεῖρα*. *δοκιμασθῇ* ὑποτ. παθ. ἀορ. α' τοῦ *δοκιμάζω*=ὑποβάλλομαι εἰς δοκιμασίαν ἐνηλικιώσεως. *ἴδῃ* ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ *δεῶν*=ἴ. *ἐξεῖναι* ἀπαρ. ἔνεσ. τοῦ ἀπροσ. *ἐξεστει*=ἐπιτρέπεται. *ὅποι* ἀναφ. τοπ. ἐπίρρ. *ἐμποδῶν* ἐπίρρ. (*ἐν ποσίν ὧν*) τὸ ἀντίθετον (*ἐκ ποδῶν*). *ἐμποδῶν* εἰμί=ἐμποδίζω. *ἄλλοσε*=ἐκείσε τοπικά ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. *τριχῇ* τροπ. ἐπίρρ. *προτιθέντων* μετ. ἔνεσ. τοῦ *προτίθημι*=ἀφῆνω ἐλευθέραν ἐκλογὴν. *ἐφέντων* μετ. ἔνεσ. τοῦ *ἐφίημι*=ἐπιτρέπω (ἐσφαλμένως τὸ βιβλίον λέγει· ἀφιέντων). *δυοῖν* ἀριθμητ. ἀπόλυτον (δυϊκοῦ ἀριθμοῦ). *θάτερα* (κράσις)=τὰ ἔτερα. *οὐδέτερα* ἐπιμεριστ. ἀντων. (ἀντὶ *οὐδέτερον*).

Συντακτικά.—*εἰ ἡμεῖς...* λέγομεν πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ *οἰσέει*. ταῦτα ἀντικ. ἀληθῆ κατηγ. ὅτι οὐ δίκαια εἶδ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσας τῆς πλαγ. ἐρωτ. *δεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *ἡμᾶς* α' ἀντικ. τοῦ *δεῖν*. *δίκαια* β' σύστοιχον ἀντικ. ἂ ἀντικ. τοῦ *ἐπιχειρεῖν*. *γεννήσαντες*=*ἐκτρέψαντες*—*παιδεύσαντες*—*μεταδόντες*, ἐνδοτικαὶ μετ. σοι—τοῖς ἄλλοις πολίταις α' ἀντικ. τοῦ *μεταδόντες*. *καλῶν* β' ἀντικ. ὧν *οἶός τ' ἦμεν* ἀναφ. πρότ. (δηλ. *μεταδιδόναι*). *τῷ πεπονημένῳ* ἐναφθρ. ἀπαρ. δηλοῦν τρόπον. *ἐξουσίαν* α' ἀντικ. *τῷ βουλομένῳ* β' ἀντικ. (ἐπιθ. μετ.). *τῶν Ἀθηναίων* γεν. διαιρητική. *ἐπειδὴν* *δοκιμασθῇ* χρον. πρότ. *τὰ ἐν τῇ πόλει* ἐπιθ. διορ. *τοὺς νόμους* παράθεσις τοῦ *ἡμᾶς*. *ὃ ἂν ἡμεῖς ἀρέσκωμεν* ἀναφ. ὑποθ. πρότ. (δοτ. προσωπική τοῦ *ἐξεῖναι*). *ἐξεῖναι* ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ *προαγορεύομεν*. *ἀπιέναι* ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. *ἐξεῖναι*. *λαβόντα* χρον. μετ. (ἀντὶ *λαβόντι*). *τὰ αὐτοῦ* ἐπιθ. διορ. ἐνν. (πράγματα) ἀντικ. *ὅποι ἂν βούληται* ἀναφ. ὑποθ. πρότ. *καὶ διασαφητικός*=δηλαδὴ. *ἡμῶν*

γεν. διαιρητική. τῶν νόμων παράθεσις. ἐὰν βούληται *λέναι*—ἐὰν (βούληται) *μετοικεῖν* (ὑποθ.)+οὐδ' ἀπαγορεύει (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν ἀόριστον ἐπανάληψιν. εἰ μὴ ἀρέσκομεν (ὑπόθ.)+οὐδ' ἀπαγορεύει. (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλὴν σκέψιν τοῦ λέγοντος. ἐλ-
θὼν χρόν. μετ. *λέναι* (β') ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἀπαγορεύει. ὅποι
ἂν βούληται ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ἔχοντα τροπ. μετ. δὲ ἂν παραμεινῇ ἀναφ.
ὑποθ. πρότ. ὁμῶν γέν. διαιρητική. ὁρῶν ἐνδοτ. μετ. δὲ τροπον... διοι-
κοῦμεν πλαγ. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ὁρῶν. δὲ τροπον αἰτιατ. τρόπου
δίκας οὐστοιχόν ἀντικ. τὰλλα αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι. ὁμολογηκέναι ἀντικ.
(εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ φαμέν. τοῦτον ὑποκ. τοῦ ἀπαρ. ἔργω δοτ. τρόπου
ἡμῖν ἀντικ. ποιήσιν ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ὁμολογηκέναι. ταῦτα
ἀντικ. τοῦ ποιήσιν, ἂ ἀν... κελεύωμεν ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ἂ ἀντικ. ἀδι-
κεῖν ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ φαμέν. τὸν πειθόμενον ὑποκ. τοῦ ἀδικεῖν
(ἐπιβ. μετ.). ὅτι οὐ πείθεται—ὅτι τροφεῦσι—ὅτι οὕτε πείθεται αἰτιολ.
πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ τριχῆ. ἡμῖν ἀντικ. τοῦ πείθεται. οὐσιν ἐνδοτ.
μετ. γεννηταῖς κατηγ. ὅτι τροφεῦσιν (οὐσιν ἡμῖν οὐ πείθεται). ὁμολογήσας
ἐνδοτ. μετ. πείθεσθαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ὁμολογήσας. ἡμῖν ἀν-
τικ. τοῦ πείθεσθαι. εἰ μὴ ποιοῦμεν (ὑπόθ.)+οὕτε πείθει (ἀπόδ.) ὑποθ.
λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. προτιθέντων—ἐπιταττόντων
γέν. ἀπόλυτοι ἐνδοτικαί. ἂ ἂν κελεύωμεν ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ὡς ἀντικ.
τοῦ ποιεῖν. ἐφείντων γέν. ἀπόλυτος ἐνδοτική. θάτερα ἀντικ. δυοῖν γέν.
διαιρητική. δυοῖν θάτερα προεξαγγελτική παράθεσις. ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν
ἐπεξηγήσεις τοῦ δυοῖν θάτερα. ἢ πείθειν (οὐ καλῶς ποιεῖν) ἀποπειρατι-
κὸς ἐνεστώς. οὐδέτερα ἀντικ. τούτων γέν. διαιρητική.

Σχήματα λόγου.— Φαῖεν ἂν ἴσως οἱ Νόμοι (ὑποφορά). εἰ ἡμεῖς
ταῦτα λέγομεν (βραχυλογία) ἀντί εἰ ἀληθὴ ἔστι ταῦτα, ἂ ἡμεῖς λέγομεν.
οὐ δίκαια (λιτότης) ἀντί ἀδικα. ἐπιχειρεῖς—ἐπιχειρεῖς (ἐπιαναφορά). γεν-
νήσαντες—ἐκθρέψαντες—παιδεύσαντες—μεταδόντες (ἀσύνδετον) διὰ τὸ πολ-
λαπλοῦν τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Νόμων. μεταδόντες καλῶν, ὧν (ἐλλείς) ἀντί
μεταδόντες καλῶν. ἂ οἱοί τ' ἦμεν, σοὶ καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις (παρή-
χρησις) τοῦ σ. ἐξεῖναι—οὐδ' ἀπαγορεύει (ἐκ παραλλήλου). ἐμποδῶν—ἀπα-
γορεύει (συνωνυμία). ὅτι τροφεῦσι (βραχυλογία) ἐνν. οὐσιν ἡμῖν οὐ πεί-
θεται. ὅτι τε καὶ τροφεῦσι καί... (πολυσύνδετον). οὐκ ἀγρίως (λιτότης)
ἀντί πρῶως.

Πραγματικά.— δοκιμασθῇ πᾶς Ἀθηναῖος ἔφηβος ἐγκαταλείπων
τὴν ἐφηβείαν τῶν 18 ἐτῶν προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν
ἀνδρῶν ἐδοκιμάζετο, δηλ. ἠλέγχοντο τὰ οἰκογενειακὰ στοιχεῖα, ἥτοι
1) ἐὰν συντεπλῶσε τὸ 18ον ἔτος καὶ 2) ἐὰν εἶναι γνήσιον τέκνον
γνησίῳ Ἀθηναίῳ ἀμφοτέρων τῶν γονέων. Καί, ἐὰν μὲν ἀπεδεικνύ-
οντο ἀληθῆ, ἐνεγράφετο εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, ἐνίνετο κύ-
ριος τῆς περιουσίας του, ὑπέκειτο εἰς στρατεύειν καὶ ἐδικαιοῦτο νὰ
μετάσχη εἰς τὰ κοινὰ τῆς πόλεως· ἐὰν δὲ ἦσαν ψευδῆ, ἐτιμωροῦντο οἱ
κακῶς ἐγγράψαντες. **πράγματα** πολιτικῆ καὶ διοικητικῆ κατάστασις.
ἐξεῖναι πᾶς μὴ ἐπιδοκιμάζων τοὺς τῆς πόλεως νόμους σιωπηρῶς καὶ
ἄνευ ἀδείας ἠδύνατο νὰ ἀπέλθῃ ἐξ αὐτῆς. **ἀποικίαν** δηλ. τῶν Ἀθη-
ναίων πρὸς διατήρησιν τοῦ τίτλου Ἀθηναίου πολλοῦ. ἄλλοις εἰς
ξένην εἴτε Ἑλληνικὴν εἴτε βαρβαρικὴν. **ἔργω** ἢ ἐν Ἀθήναις παραμονὴ
ἀποτελεῖ ἔμπρακτον σιωπῆρὰν ὁμολογίαν ὅτι οἱ Νόμοι ἤρεσκον. **τρι-
χῆ** πρὸς μελίζονα ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας τῶν νόμων ὁ Σωκρ. κηρύσσει
ἔνοχον τριπλοῦ ἀδικήματος τὸν ἀδικοῦντα τὴν Πατρίδα 1) **ἀνυπακοῆς**
πρὸς γεννήτορα, ὡς οὖσαν τὴν Πατρίδα μητέρα 2) **ἀπειθείας** πρὸς
τροφεῖς, ὡς οὖσαν τὴν Πατρίδα πνευματικὴν τροφὸν καὶ 3) **ἀπάτης**
πρὸς αὐτήν, τ. ἔ. παραβίασις ἀνειλημμένων ἐκ συμφωνίας ὑπο-
χρεώσεων.

Νόημα.— Καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο οἱ νόμοι ὁμιλοῦντες το-

νίζουν τὰ ἀδικήματα, εἰς ἃ ὑποπίπτει, ὁ ἀπειθῶν πρὸς τὴν Πατρίδα. Ἐνῷ οἱ Νόμοι εἶναι ἐκείνοι, διὰ τῶν ὁποίων πᾶς πολίτης ἐγεννήθη, ἀνειρώφῃ, ἐμορφώθῃ καὶ μετέσχε παντὸς ἀγαθοῦ τῆς πολιτείας καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ζητήσουν σεβασμὸν αὐτῶν, ὅμως παρέχουν τὴν ἐλευθερίαν εἰς πάντα πολίτην, ὅταν ἐνηλικιωθῇ καὶ δὲν εἰνῇ εὐχαριστήμενος ἀπὸ αὐτοῦ, νὰ παραλάβῃ τὴν περιουσίαν του καὶ νὰ μεταβῇ, ὅπου θὰ ἠθελε. Πᾶς πολίτης ὅμως, ὁ ὁποῖος παραμένει εἰς αὐτὴν καὶ βλέπει τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκδόσεως δικαστικῶν ἀποφάσεων, ὁμολογεῖ πλεον ἐμπρόκτως, ὅτι καὶ τὴν πολιτείαν ἀγαπᾷ καὶ τὰ ὑπ' αὐτῆς διατασσόμενα θέλει ἐκτελέσει ἄλλως διαπράττει τριπλοῦν ἀδίκημα· 1) ἀδικεῖ τοὺς γονεῖς του, 2) ἀδικεῖ τοὺς ἀνατροφεῖς του καὶ 3) παραβαίνει ἀνειλημμένας ὑποχρεώσεις, ἐφ' ὅσον οὔτε τὰ διατασσόμενα ἐκτελεῖ οὔτε προσπαθεῖ νὰ μεταπίσῃ, ἀλλ' οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο πράττει.

Περίληψις.—Ἀπαρίθμησις ἀδικημάτων, εἰς ἃ ὑποπίπτει ὁ μὴ ὑπακούων εἰς τοὺς Νόμους τῆς Πατρίδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

«Ταύταις δὲ ταῖς αἰτίαις
φαμέν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες,
ἐνέξεσθαι,
εἴπερ ποιήσεις,
ἃ ἐπινοεῖς
καὶ οὐχ ἥμισυ
Ἀθηναίων σε,
ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα».
εἰ οὖν ἐγὼ εἶπομι·
«διὰ τί δή;»
ἴσως δικαίως
ἂν μου καθάπτοιτο,
λέγοντες ὅτι ἐγὼ
ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων

τυγχάνω ὁμολογηκῶς αὐτοῖς
ταύτην τὴν ὁμολογίαν·
φαῖεν γάρ ἂν, ὅτι,
«ὦ Σώκρατες, μεγάλα τεκμήριά
ἐστὶν ἡμῖν τούτων,

ὅτι ἡρέσκομέν σοι
καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις·
οὐ γάρ ἂν ἐπεδήμεις
ποτὲ ἐν αὐτῇ
διαφερόντως τῶν ἄλλων
ἀπάντων Ἀθηναίων,
εἰ μὴ σοι ἤρεσκε
διαφερόντως,

«Εἰς αὐτὰς λοιπὸν τὰς κατηγορίας
ἰσχυρίζομεθα ὅτι καὶ σύ, Σωκράτη,
θὰ θεωρηθῇς ἔνοχος,
ἐὰν βέβαια ἐκτελέσης,
ἵσα ἔχεις κατὰ νοῦν,
καὶ μάλιστα ὅχι ὀλιγώτερον
ἀπὸ τοῦς (ἄλλους) Ἀθηναίους σύ,
ἀλλὰ πολὺ περισσότερον».
ἐὰν λοιπὸν ἐγὼ ἤθελον εἶπει·
«διὰ ποῖον λόγον τάχα;»
ἴσως δικαίως
ἤθελον μὲ προσβάλλει,
λέγοντες ὅτι ἐγὼ
περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον Ἀ-
θηναῖον

συμβαίνει νὰ ἔχω χάμει μὲ αὐτοῦς
αὐτὴν τὴν συμφωνίαν·
θὰ (μοῦ) ἔλεγον δηλαδὴ, ὅτι
«Σωκράτη, μεγάλως ἀποδείξεις
ἡμεῖς ἔχομεν αὐτῶν (τῶν πραγμά-
των),

ὅτι δηλαδὴ σοῦ ἤμεθα ἀρεστοί
καὶ ἡμεῖς καὶ ἡ πόλις·
διότι (ἄλλως) δὲν θὰ παρέμενες
ποτὲ εἰς αὐτὴν
ὑπὲρ τοὺς ἄλλους
ὅλους ἀνεξαίρετως τοὺς Ἀθηναίους,
ἐὰν δὲν σοῦ ἤρεσκεν
ὑπερβολικῶς,

καί,
οὐτ' ἐξῆλθες πώποτε
ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ θεωρίαν,

ὅτι μὴ ἅπαρ
εἰς Ἴσθμόν,
οὔτε ἄλλοις οὐδαμῶς (ἤλθες),
εἰ μὴ ποι (ἤλθες)
στρατευσόμενος

οὔτε ἄλλαν ἀποδημίαν
ἐποιήσω πώποτε,
ὥσπερ (ποιοῦνται)
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι,
οὐδ' ἐπιθυμία ἄλλης πόλεως
οὐδὲ ἄλλων νόμων
ἐλαβέ σε
εἰδέναι,
ἀλλὰ ἡμεῖς
σοι ἱκανοὶ ἤμεν
καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις·
οὕτω σφόδρα ἡμῶς ἥροῦ
καὶ ὁμολόγεις πολιτεύεσθαι
καθ' ἡμᾶς
τὰ τε ἄλλα
καὶ παῖδας
ἐν αὐτῇ ἐποιήσω,
ὥς
ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως.
ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ
ἐξῆν σοι
τιμῆσασθαι (σχυτῶ)
φυγῆς,
εἰ ἐβούλου,
καὶ ὅπερ νῦν
ἐπιχειρεῖς (ποιῆσαι)
ἀκούσης τῆς πόλεως,
τότε (ἐξῆν σοι)
ποιῆσαι
ἐκούσης.
σύ δὲ τότε μὲν
ἐκαλλωπίζου
ὥς οἱ ἀγανακτῶν,
εἰ δέοι τεθνάναι σε,

καὶ (διὰ τοῦτο)
οὔτε ἐξῆλθες ποτε ἕως τώρα
ἐκ τῆς πόλεως, διὰ νὰ παρακολου-
θήσῃς τοὺς πανελληνίους ἀγῶνας,
παρὰ μόνον μῖαν φοράν,
διὰ νὰ παρακολουθήσῃς τὰ Ἴσθμια,
οὔτε πουθενὰ ἄλλου (μετέβης),
ἐκτὸς ἐάν (μετέβης) κάπου,
διὰ νὰ ἐκπληρώσῃς τὰς στρατιωτι-
κὰς σου ὑποχρεώσεις,
οὔτε (κανένα) ἄλλο ταξίδι
ἔκαμες ποτὲ ἕως τώρα,
καθὼς ἀκριβῶς (κάνουν)
οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι,
οὔτε ἐπιθυμία ἄλλης πόλεως
οὔτε ἄλλων νόμων
σε κατέλαβεν,
ὥστε νὰ γνωρίσῃς (αὐτούς),
ἀλλὰ ἡμεῖς
σοῦ εἶμεθα ἱκανοποιητικοί
καὶ ἡ ἰδική μας πόλις·
τόσον πολὺ μας προσέτιμας
καὶ ὁμολόγεις ὅτι θὰ εἴης ὡς πολί-
συμφώνως πρὸς ἡμᾶς [της
καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα
καὶ μάλιστα καὶ παιδιὰ
ἐντός αὐτῆς ἐδημιουργήσας,
διότι κατὰ τὴν κρίσιν μας
σοῦ ἦτο ἀρεστή ἡ πόλις.
Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ αὐτὴν τὴν δίκην
εἶχες τὸ δικαίωμα
νὰ κρίνῃς διὰ τὸν ἑαυτὸν σου
τὴν ἐξουσίαν ὡς τιμωρίαν σου,
ἐάν ἤθελες,
καὶ ἐκεῖνο ἀκριβῶς, τὸ ὅποιον τώρα
ἐπιδιώκεις (νὰ κάμῃς)
παρὰ τὴν θέλησιν τῆς πόλεως,
τότε (εἶχες τὸ δικαίωμα)
νὰ τὸ κάμῃς
νὰ τὴν θέλησιν τῆς.
Σὺ ὅμως τότε μὲν
ἐκαμάρωνες
προσποιούμενος ὅτι δὲν ἐθύμωνες,
διότι περὶ σπῆντο ἀνάγκη νὰ θανατω-
[θῇς,

ἀλλὰ ἥρου, ὥς ἔφησθα,
 πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον·
 νῦν δὲ οὔτε ἐκείνους
 τοὺς λόγους αἰσχύνει,
 οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων
 ἐντρέπει,
 ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι,
 πράττεις τε
 ἄπερ
 δοῦλος φαυλότατος
 ἂν πράξειεν,
 ἐπιχειρῶν ἀποδιδράσκειν
 παρὰ τὰς ξυνθήκας τε
 καὶ τὰς ὁμολογίας,
 καθ' ἃς ξυνέθου
 ἡμῖν πολιτεύεσθαι.
 πρῶτον μὲν οὖν ἀπόκριναι ἡμῖν

τοῦτ' αὐτό,
 εἰ ἀληθῆ λέγομεν
 φάσκοντές σε ὁμολογηκέαι

ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ
 πολιτεύεσθαι
 καθ' ἡμᾶς,
 ἡ οὐκ ἀληθῆ;»
 τὶ φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων;
 (φῶμεν) ἄλλο τι
 ἢ ὁμολογῶμεν
 (λέγειν ἀληθῆ);
 ΚΡ. Ἀνάγκη (ἐστίν), ὦ Σώκρατες,
 (ὁμολογεῖν ἀληθῆ λέγειν).
 ΣΩΚ. «Ἄλλο τι οὖν (ποιεῖς)»,
 ἂν φαῖεν,
 «ἢ παραβαίνεις ξυνθήκας
 τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
 καὶ ὁμολογίας
 οὐκ ὁμολογήσας
 ὑπὸ ἀνάγκης οὐδὲ ἀπατηθεὶς
 οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ
 ἀναγκασθεὶς βουλευσασθαι,
 ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἐβδομήκοντα,

ἐν οἷς
 ἐξῆν ἀπιέναι,

ἀλλὰ προετίμας, καθὼς ἔλεγες,
 ἀντὶ τῆς ἐξορίας τὸν θάνατον·
 τώρα ἔμῳς οὔτε ἐκείνους
 τοὺς λόγους ἐντρέπεις,
 οὔτε δι' ἡμᾶς τοὺς νόμους
 ἐνδιαφέρεσαι,
 ἐπιδιώκων νᾶ (μᾶς) κταλύσης,
 καὶ προσπαθεῖς νᾶ πράττης
 ἐκεῖνα ἀκριβῶς, τὰ ὁποῖα
 (ἔνας) δοῦλος εὐτελέστατος
 ἤθελε πράξει,
 διότι ἐπιχειρεῖς νᾶ δραπετεύσης
 παρὰ τὰς συμφωνίας
 καὶ τὰς ὑποσχέσεις,
 κατὰ τὰς ὁποίας συνεφώνησες
 μὲ ἡμᾶς νᾶ ἥς ὡς πολίτης.
 Πρῶτον μὲν λοιπὸν νᾶ μᾶς ἀπαν-
 [τήσης

εἰς τὸ ἐξῆς κυρίως,
 ἂν δηλαδὴ λέγωμεν ἀληθῆ,
 ἰσχυριζόμενοι ὅτι σὺ ἔχεις συμφω-
 [νήσει

ἐμπράκτως καὶ ὄχι μὲ λόγια
 ὅτι θὰ ἥς ὡς πολίτης
 συμφώνως πρὸς ἡμᾶς,
 ἡ δὲν εἶναι ἀληθῆ;»
 Τὶ νᾶ εἴπωμεν εἰς αὐτά, Κρίτων;
 (νᾶ εἴπωμεν) ἄλλο τι
 ἢ νᾶ ὁμολογήσωμεν
 (ὅτι λέγουν ἀληθῆ);
 (Εἶναι) ἀνάγκη, Σωκράτη,
 (νᾶ ὁμολογήσωμεν ὅτι λέγουν ἀληθῆ).
 «Ἄλλο τι λοιπὸν (κάνεις)»,
 θὰ ἔλεγον,
 «ἢ παραβαίνεις τὰς συμφωνίας,
 τὰς ὁποίας ἔκαμες μὲ ἡμᾶς τοὺς ἰδί-
 καὶ τὰς ὑποσχέσεις (σου), [ους,
 ἐνῷ δὲν ἔκαμες τὴν συμφωνίαν
 ἐξ ἀνάγκης οὔτε ἐξηπατήθης
 οὔτε ἐντὸς ὀλίγου χρόνου
 ἐξηναγκάσθης νᾶ σκεφθῆς,
 ἀλλ' εἰς διάστημα ἐβδομήκοντα ἐ-
 [τῶν,

κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων
 εἶχες τὸ δικαίωμα νᾶ ἀπέλθης,

εἰ μὴ ἡρέσκομεν ἡμεῖς
 μὴδὲ ἐφαίνοντό σοι
 εἶναι δίκαιαι.
 αἱ ὁμολογίαι,
 σὺ δὲ
 οὔτε Λακεδαίμονα προηροῦ
 οὔτε Κρήτην,
 ἃς δὴ
 ἐκάστοτε φῆς
 εὐνομεῖσθαι
 οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν
 τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν,
 ἀλλ' ἀπεδήμησας ἐξ αὐτῆς
 ἐλάττω
 ἢ (ἀποδημοῦσιν)
 οἱ χῶλοι τε καὶ τυφλοὶ
 καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι·
 οὕτω
 διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους
 σοι ἤρεσκεν
 ἢ πόλις τε καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι
 δῆλον ἔτι·
 τίτι γὰρ ἂν ἀρέσκοι
 πόλις ἄνευ νόμων;
 νῦν δὲ δὴ
 οὐκ ἐμμένεις
 τοῖς ὁμολογημένοις;
 (ἐμμενεῖς), ὦ Σώκρατες,
 ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ·
 καὶ οὐκ ἔσει
 καταγέλαστός γε
 ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως».

ἐὰν ἡμεῖς δὲν ἡμεθα ἀρεστοὶ
 μήτε σοῦ ἐφαίνοντο
 ὅτι ἦσαν δίκαιαι
 αἱ (μεταξὺ μας) συμφανίαι.
 Ἐν τούτοις ὅμως σὺ
 οὔτε τὴν Λακεδαίμονα προετίμας
 οὔτε τὴν Κρήτην,
 περὶ τῶν ὁποίων, ὥς γνωστόν,
 κάθε φοράν λέγεις
 ὅτι κυβερνῶνται μὲ καλοὺς νόμους
 οὔτε καμμίαν ἄλλην
 ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων
 οὔτε ἐκ τῶν βαρβαρικῶν,
 ἀλλ' ἀπεμακρύνθηκε ἀπὸ αὐτὴν
 ὀλιγωτέρας φορὰς
 ἀπὸ ὅσας (ἀπομακρύνονται)
 οἱ χῶλοι καὶ οἱ τυφλοὶ
 καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι·
 τόσον πολὺ
 σοῦ ἦτο ἀρεστὴ
 ἢ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι
 προφανῶς·
 διότι εἰς ποῖον δύναται νὰ ἀρέσῃ
 (μία) πόλις χωρὶς νόμους;
 Τώρα δὲ λοιπὸν
 δὲν μένεις σταθερός
 εἰς ὅσα ἔχουν συμφωνηθῇ;
 (Θὰ μείνης σταθερός), Σωκράτη,
 ἐὰν βέβαια μᾶς ἀκούσῃς·
 καὶ δὲν θὰ γίνῃς
 καταγέλαστος ἀσφαλῶς,
 μὲ τὸ νὰ ἐξέλθῃς ἐκ τῆς πόλεως».

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*ἐνέεσθαι* ἀπαρ. μέσ. μέλλ. μετὰ παθητ. σημ. τοῦ *ἐνέχομαι* *τινι*=θεωροῦμαι ἔνοχος εἰς τι, *ἐνειχόμεν*, *ἐνέχομαι*, *ἐνεσχόμεν*, *ἐνεσχέθην*, *ἐνέσχημαι*. *καθάπτιοντο* εὐκτ. ἐνεστ. τοῦ *καθάπτομαι* *τινος* (=προσβάλλω *τινά*), *καθηπτόμην*. *καθάψομαι*, *καθήψθην*, *καθήμμαι*. *διαφερόντως* (ἐπίρρ. τροπικόν)=διαφόρως ἀπὸ.. (καὶ ποσοτικόν)=ὑπερβολικῶς. *ἐπεδήμεις* παρατ. τοῦ *ἐπιδημέω* ὠ=παρ-αμέω εἰς τὴν πόλιν. *ὅτι μὴ*=ἐκτός (ἐφ' ὅσον προηγείται ἀρνητικὴ πρότ.). *οὐδαμῶς* τοπικόν ἐπίρρ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. *ἐποιήσω* μ. ἀορ. α' τοῦ *ποιῶμαι*. *εἰδέναι* ἀπαρ. ἐνεσ. τοῦ *οἶδα*=γνώριζω. *ἡμεν* παρατ. τοῦ *εἰμι* (α' προσ. πληθ.). *ἤροῦ* παρατ. τοῦ *αἰροῦμαι*=προτιμῶ. *τοίνυν*=δὲ (μεταβατικός). *ἐξῆν* παρατ. τοῦ ἀπροσ. *ἔξεσι*=ἐπιτρέπεται, ἔχω τὸ δικαίωμα. *τιμῶμαι* *ἐμαντῶ* *φυγῆς*=ὀρίζω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ὡς ποινὴν ἐξορίαν. *ἐβούλου*—*ἐκαλλωπίζου* παρατ. τῶν *βούλομαι* καὶ *καλ-λωπίζομαι*=καμαρώνω. *δέοι* εὐκτ. ἐνεσ. τοῦ ἀπροσ. *δεῖ*. *τεθνήναι* ἀπαρ-

παρακ. τοῦ ἀποθνήσκω. ἔφησθα παρατ. (β' προσ.) τοῦ φημί. αἰσχύνει ἐνεστ. (β' προσ.) τοῦ αἰσχύνομαι=ἐντρέπομαι. ἐντρέπει ἐνεστ. (β' προσ.) τοῦ ἐντρέπομαι (=ἐνδιαφέρομαι). πράξειεν καὶ πράξει εὐκτ. ἄορ. α' τοῦ πράττω. ξυνέθου μ. ἄορ. β' τοῦ ξυντίθεμαι=συμφωνῶ. ἀπόκριναι προστ. ἄορ. α' τοῦ ἀποκρίνομαι. φῶμεν ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ φημί. φῆς καὶ φῆς ἐνεστ. (β' προσ.) τοῦ φημί. ἐλάττω ἐπίθ. συγκρ. βαθ. τοῦ ὀλίγος. ὁμολογούμενοι μετ. παθ. παρακ. τοῦ ὁμολογούμαι. ἔσει μέλλων τοῦ εἰμί (β' προσ.).

Συντακτικά.—ἐνέξεσθαι ἄντικ. (εἰδ. ἄπαρ.) ἐκ τοῦ φαμέν. σε ὑποκ. τοῦ ἄπαρ. (ἑτεροπροσωπία). ταῖς αἰτίσις ἄντ. εἴπερ ποιήσεις (ὑπόθ.) + φαμέν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. Ἀθηναίων γεν. διαιρητική. ἐν τοῖς ἐπιπρ. σημ. εἰ εἵπομαι (ὑπόθ.) + ἂν καθάπτωιντο (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος γ' εἰδους δηλῶν ἀπλῆν σκέψιν τοῦ λέγοντος. μὲν ἄντικ. λέγοντες τροπ. μετ. ὅτι... τυγχάνω εἰδ. πρότ. ὡς ἄντικ. τοῦ λέγοντες. ὁμολογηκώς κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ τυγχάνω. ὁμολογίαν α' σύστοιχον ἄντικ. αὐτοῖς β' ἄντικ. ὅτι μεγάλα... εἰδ. πρότ. ὡς ἄντικ. τοῦ φαῖεν. τεκμήρια ὑποκ. μεγάλα κατηγ. τούτων γεν. ἄντικ. εἰς τὸ τεκμήρια. ἡμῖν δοτ. κτητική. ὅτι ἡρέσκομεν εἰδ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσις τοῦ τούτων. σοι ἄντικ. εἰμὴ ἡρέσκειν (ὑπόθ.) + οὐκ ἂν ἐπεδήμεις (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. τῶν Ἀθηναίων γεν. συγκριτική. σοι ἄντικ. ἐπὶ θεωρίαν ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. οὕτε ἄλλοσε (ἤλθες), εἰ μὴ (ἤλθες). στρατευσόμενος τελική μετ. ὥσπερ... (ποιοῦνται) ἀναφ. πρότ. εἰδέναι ἀπαρέμφ. σκοποῦ ἐκ τοῦ ἐπιθυμία ἔλαβεν. πόλεως—νόμων ἄντικ. τοῦ εἰδέναι. ἱκανοί κατηγ. σοι δοτ. προσωπ. καθ' ἡμᾶς ἐμπρόθ. διορ. συμφωνίας. πολιτεύεσθαι ἄντικ. (εἰδ. ἄπαρ.). τὰ γε ἄλλα αἰτία. τοῦ κατὰ τι. ὡς ἀρεσκοῦσης γεν. ἀπόλυτος αἰτιολ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως. σοι δοτ. προσωπ. τιμήσασθαι ὑποκ. τοῦ ἄπροσ. ἐξῆν. φυγῆς γεν. τοῦ τιμήματος. εἰ βούλου (ὑπόθ.) + ἐξῆν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον (ἢ ἀπόδοσις ἄνευ τοῦ ἂν, διὰ τὰ ἀρθῇ ἢ διὰ τοῦ ἀπαρεμφ. τιμήσασθαι δηλουμένη ἔννοια). ἀκούσης· ἐκούσης γεν. ἀπόλυτος τροπ. ὡς ἀγαπαιτῶν αἰτιολ. μετ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως. εἰ δέοι αἰτιολ. πρότ. ὑποθετικῶς εἰσαγομένη, διότι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ψυχικοῦ πάθους σημαντ. ρημ. (ἀγαπαιτῶν). τεθάναι ὑποκ. τοῦ δέοι. σε ὑποκ. τοῦ ἄπαρ. πρὸ τῆς φυγῆς β' ὅρος συγκρίσεως. θάνατον α' ὅρος συγκρ. (ἄντικ.). ἡμῶν ἄντικ. τοῦ ἐντρέπει. τῶν νόμων παράθεσις ἐπιχειρῶν αἰτιολ. μετ. πράττετε ἀποπειρατικὸς ἐνεστ. ἅπερ... πράξειεν ἀναφ. πρότ. ὡς ἄντικ. τοῦ πράττετε. ἐπιχειρῶν αἰτιολ. μετ. παρὰ τὰς ξυνθήκας ἐμπρόθ. διορ. ἐναντιότητος. ἡμῖν ἄντικ. τοῦ ξυνέθου ἡμῖν-τούτ' αὐτὸ ἄντικ. εἰ λέγομεν πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἀπόκριναι ὡς ἐπεξηγήσις εἰς τὸ τούτο. ἀληθῆ σύστοιχον ἄντικ. φάσκοντες τροπ. μετ. ὁμολογηκέναι ἄντικ. (εἰδ. ἄπαρ.). σὲ ὑποκ. τοῦ ἄπαρ. (ἑτεροπροσ.). πολιτεύεσθαι ἄντικ. (εἰδ. ἄπαρ.) ἐκ τοῦ ὁμολογηκέναι. ἔργω· λόγῳ δοτ. τροπικαί. ἀληθῆ σύστοιχον ἄντικ. τοῦ λέγομεν. ἄλλο τι (φῶμεν) ἢ... ἀνάγκη (ἔστι ὁμολογεῖν). ἄλλο τι (ποιεῖς). οἱ (νόμοι) ὑποκ. τοῦ φαῖεν. ὁμολογήσας ἀπατηθεὶς· ἀναγκασθεὶς ἐνδοτικαί μετ. ὑπὸ ἀνάγκης ἀναγκαστικὸν αἰτιον. ἐν οἷς (ἔτεσιν) ἐμπρόθ. διορ. χρόνου. ἀπιέναι ὑποκ. τοῦ ἄπροσ. ἐξῆν. εἰ μὴ ἡρέσκομεν μηδὲ ἐφαίνοντο (ὑπόθ.) + ἐξῆν (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. σοι δοτ. προσωπ. αἱ ὁμολογίαι ὑποκ. δίκαιαι κατηγ. εἶναι ἄντικ. (εἰδ. ἄπαρ.) ἐκ τοῦ ἐφαίνοντο. ἄς ὑποκ. τοῦ εὐνομεῖσθαι (ἑτεροπρ.). τῶν πόλεων γεν. διαιρητική. ἐλάττω σύστοιχον ἄντικ. (=ἐλάττουε ἀποδημίας). ἢ (ἀποδημοῦσι) β' ὅρος συγκρίσεως. δῆλον ὅτι κατήντησεν ἐπιπρ. βεβαιωτικόν, διότι λαίπει τὸ ρῆμα τῆς εἰδικῆς προτάσεως (=βεβαίως, προφανῶς). (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ἡμῖν ἄντικ. καταγέλαστος κατηγ. ἐξελθῶν τροπ. μετ.

Σχήματα λόγου.—*ἐν τοῖς μάλιστα* (βραχυλογία) *ἀντί ἐν τοῖς ἐνεξομένοις σὺ μάλιστα ἐνέξει. οὐχ ἥκιστα* (λιτότης) *ἀντί μάλιστα.* «*διατὶ δὴ;*» (βραχυλογία) *φατέ ἐμὲ ἐνέξεσθαι ταύταις ταῖς αἰτίαις ἐν τοῖς μάλιστα; οὐχ ἥκιστα, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα* (ἐκ παραλλήλου). *ἐν τοῖς μάλιστα* (βραχυλογία) *ἀντί ἐν τοῖς ὁμολογηκόσι μάλιστα Ἀθηναίων ὁμολογηκώς.* *Φαίεν γὰρ ἂν, ὅτι* (ὕποφορά). *τεκμήρια ἐστί* (ἀττική σύντ.). *μεγάλα ἤμιν τούτων τεκμήρια* (ὕπερβατόν) *ἀντί μεγάλα τεκμήρια.* *οὐ-οὔτε-οὔτε-οὔτε-οὐδ' οὐδὲ* (πολυσύνδετον). *ἄλλως πόλεως* (πρόληψις) *ἀντί οὐδ' ἐπιθυμία σὲ ἔλαβεν εἰδέναι ἄλλην πόλιν καὶ ἄλλους νόμους. ἀκούσης-ἐκούσης* (ἀντιθεσις) *τράπου. τότε μὲν, νῦν δὲ* (ἀντιθεσις) *χρόνου. ἐκαλλωπίζου* (μεταφορά). *πράττεις-πράξειεν* (ἐπαναφορά). *ἐργῶ οὐ λόγῳ* (ἐκ παραλλήλου). *ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες* (ἀνθυποφορά) *εἰς προηγηθείσαν ὑποφοράν.* «*ἄλλο τι οὖν;*» *ἂν φαίεν* (ὕποφορά). *οὐχ-οὐδὲ-οὐδὲ* (πολυσύνδετον). *οὔτε-οὔτε-οὔτε* (πολυσύνδετον). *οἱ χῶλοί τε καὶ τυφλοί καὶ ἀνάπηροι* (πολυσύνδετον). *τίνοι γὰρ ἂν πόλεις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων;* (ρητορ. ἐρωτ.) *Ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἔντονον ἄρηνσιν «οὐδενὶ ἂν ἀρέσκοι».*

Γνωμικόν.—12. *«τίνοι γὰρ ἂν πόλεις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων»;*

Πραγματικά — *ταύτην τὴν ὁμολογίαν* τῆς ἐκτελέσεως τῶν διατασσομένων. *ἐπὶ θεωρίαν* θεωρία ἐκαλεῖτο ἡ πρεσβεία, ἡ ὁποία ἐστέλλετο εἰς τίνα ἑορτήν, τελετήν ἢ πανήγυριν (π.χ. Δήλου κεφ. 1). Ἐν ταύτῃ ἐννοοῦνται οἱ ἀγῶνες (ἀθλητικοί, ποιητικοί, γυμναστικοί), οἱ ὁποῖοι ἐτελοῦντο κατὰ τὰς 4 μεγάλας Πανελληνίους ἑορτάς, δηλ. τῶν Ὀλυμπίων, Νεμεών, Ἰσθμίων καὶ Πυθίων, σκοποὶν ἔχοντες τὴν σφύρη-λάττησιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, τὴν συνένωσιν πάντων τῶν ἐντός καὶ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος Ἑλλήνων καὶ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης. *Ἰσθμὸν* τῆς Πελοποννήσου, ὅπου ἐτελοῦντο τὰ Ἰσθμιαῖα ἀθλον πότε ἐκεῖ μετέβη ὁ Σωκράτης. *στρατευσόμενος* ὁ Σωκρ., ὡς μνημονεύει ὁ Ἰδιος ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ κεφ. 17, μετέσχε 1) τῆς ἐν *Ποτειδαίᾳ* (Χαλκιδικῆς) πολιορκίας, ἐπεὶ δὴ ἡ Ποτειδαία ἀπεστάτησε τῆς Ἀθηναϊκῆς συμμαχίας, συμμαχήσασα πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους (432), 2) τῆς ἐν Ἀμφίπολει (παρὰ τὸν Στρυμόνα) μάχης, ἐπεὶ δὴ ἡ Ἀμφίπολις ὁμοίως ἀποστατήσασα συνεμάχησε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους (422) καὶ 3) τῆς τοῦ *Δηλίου* (Βοιωτίας) μάχης, ὅπου ἐθαυμάσθη ἡ ἀνδρεία του (424). Τὸ Δῆλιον ἦτο ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. *ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ* μετὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν, καθ' ἣν ἐκρίθη ἔνοχος ὑπὸ τῶν δικαστῶν τῆς Ἠλιάδας. *ἔξῃν τιμῆσθαι* ἐπεὶ δὴ ὁ Μέλητος ἐγγράφως προέτεινε ὡς ποινὴν θάνατον, οἱ δὲ δικασταὶ τὸν ἔκριναν ὡς ἔνοχον, ὁ Σωκρ. εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀντιπροτείνῃ ἄλλην ποινὴν, π.χ. φυλάκισιν, χρηματικὴν ἀποζημίωσιν ἢ ἀειφυλίαν, περὶ ὧν ὁμιλεῖ μὲ περιφρόνησιν ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ κεφ. 27. Ἡ ἀγέρωχος καὶ ὑπερήφανος αὕτη στάσις συνετέλεσεν, ὥστε 80 περίπου δικασταί, ἀθωωτικοὶ πρῶτον, νὰ γίνουν καταδικαστικοὶ κατόπιν, ὅταν ἐγένετο δευτέρα ψηφοφορία πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ποινῆς. *Λακεδαιμόνα-Κρήτην* τὰς δύο ταύτας Δωρικὰς χώρας ἐθεώρει πρότυπον εὐνομούμενων πολιτειῶν κατὰ τε τὸ πολίτευμα καὶ τὰ ἥθη, ἰδιαίτατα δὲ τὴν πρώτην διὰ τοὺς νόμους τοῦ Λυκούργου καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Σπαρτιατῶν εἰς αὐτούς. *καταγέλαστος* διότι θὰ ἦτο ἀσυνεπὴς καὶ ἀνακόλουθος πρὸς ὅσα προηγουμένως αὐταρέσκως καὶ ὑπερηφάνως διεκήρυσσεν.

Νόημα.—Οἱ Νόμοι ἐφιστοῦν τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκράτους διὰ τὴν μελετωμένην ἀπόπειραν βραπετεύσεως, καθ' ὅσον θὰ εἶναι ἀσυγῶρητος περισσόντερον ἀπὸ κάθε ἄλλον Ἀθηναῖον πολίτην.

Οἱ λόγοι δέ, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ εἶναι ἀδικαολόγητος ὁ Σωκρ., προέρχονται ἐκ τῆς πολιτείας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου :

1) Διότι ἡ διαρκὲς παραμονὴ τοῦ εἰς Ἀθήνας ἐξαιρέσει τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἀπεδήμησεν ἅπας εἰς Ἰσθμόν, ἵνα παρακολουθήσῃ τοὺς Πανελληνίους ἀγῶνας ἢ πρὸς ἐκτέλεσιν στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, εἶναι δείγμα σαφὲς τῆς ἀγάπης τοῦ πρὸς τὴν πόλιν. 2) Παραμένων εἰς τὴν πόλιν ἐσχημάτισεν οἰκογένειαν καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι θὰ πολιτεύεται συμφῶνως πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς. 3) Οὐδεποτε ἐξεδήλωσεν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσῃ τοὺς νόμους ἄλλης τινὸς πόλεως καὶ 4) Ὅταν διεξήγετο ἡ δίκη τοῦ, ἐνῶ εἶχεν ἐκ τοῦ Νόμου δικαίωμα νὰ ὀρίσῃ δι' ἑαυτὸν ὡς ποινὴν τὴν ἐξορίαν, προσεποιεῖτο, ὅτι δὲν ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον, προτιμῶν αὐτὸν ἀντὶ τῆς ἐξορίας.

Καὶ τώρα πῶς εἶναι δυνατόν νὰ περιφρονήσῃ ἐκείνους τοὺς λόγους, οἱ ὁποῖοι ἐλέχθησαν κατὰ τὴν δίκην, καὶ νὰ μὴ ἐντραπῇ τοὺς νόμους, οἱ ὁποῖοι τώρα ἀσκοῦν τὰ δικαιώματά των ἐναντίον τοῦ; Θὰ τὰ περιφρονήσῃ ὅλα αὐτὰ καὶ θὰ φθάσῃ εἰς τὸ κατάντημα νὰ πράξῃ, ὅ,τι θὰ ἔπραττεν ὁ φαυλότατος τῶν δούλων παρὰ τὰς συμφωνίας καὶ τὰς ὑποσχέσεις;

Ὁ Κρίτων ἀναγκάζεται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι πράγματι ὁ Σωκράτης διὰ τῆς τοιαύτης πολιτείας τοῦ ἐμπράκτως ὑπεσχέθη νὰ ζῇ ὡς καλὸς πολίτης.

Ἐπίσης οἱ Νόμοι ὑπενθυμίζουν εἰς τὸν Σωκράτην, ὅτι, ἐὰν δραπετεύσῃ, παραβαίνει ὑποσχέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν ἄνευ ἐξαναγκασμοῦ καὶ ἀπάτης καὶ μάλιστα εἰς χρονικὸν διάστημα 70 ἐτῶν, κατὰ τὸ ὁποῖον ἦτο δυνατόν νὰ ἀπέλθῃ, ἐφ' ὅσον θὰ ἐνόμιζεν ὅτι οὔτε ἡ πόλις εἶναι ἀρεστὴ οὔτε δίκαιαι αἱ συμφωνίαι, καὶ νὰ μεταβῇ μάλιστα εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἢ τὴν Κρήτην, περὶ τῶν ὁποίων διαρκῶς ἔλεγεν, ὅτι καλῶς κυβερνῶνται.

Παραμένων ὅμως εἰς αὐτὴν περισσότερον χρόνον, ἀπὸ ὅσον παρέμειναν οἱ ὡλοὶ καὶ οἱ ἀνάπηροι, ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ ἡ πολιτεία καὶ οἱ Νόμοι αὐτῆς ἦσαν ἀρεστοί. Ἐπομένως ὁ Σωκράτης, πειθόμενος εἰς τοὺς Νόμους, πρέπει νὰ ἐμμένῃ εἰς τὰ συμφωνημένα, ἵνα μὴ, δραπετεύων, γίνῃ καταγέλαστος ἀπὸ τὸν κόσμον ὡς ἀσυνεπής.

Περίληψις.— Ἡ ἐν Ἀθήναις διαρκὲς παραμονὴ τοῦ Σωκράτους ἀποτελεῖ ἔμπρακτον ὁμολογίαν τῆς ὀρθότητος τῶν Νόμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15.

«Σκόπει γὰρ δὴ,
ταῦτα παραβάς
καὶ ἐξαμαρτάνων τι
τούτων, τί ἀγχαθὸν ἐργάσει
σαυτὸν
ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ.
ὅτι μὲν γὰρ
κινδυνεύουσὶ γε
σου οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ αὐτοὶ
φεύγειν
καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως
ἢ ἀπολέσαι τὴν οὐσίαν,
σχεδὸν τι δῆλόν (ἐστίν)·
αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν
ἐὰν ἔλθῃς εἰς τινὰ πόλεων

«Διότι σκέψου πρὸς στιγμὴν,
ἐὰν παραβῇς αὐτὰ
καὶ διαπράξῃς κάποιον ἀδίκημα
ἀπὸ αὐτά, τί καλὸν θὰ κάμῃς
εἰς τὸν ἑαυτόν σου
ἢ εἰς τοὺς ἰδικούς σου φίλους.
Ὅτι μὲν δηλαδὴ
θὰ διατρέξουν ἀσφαλῶς κίνδυνον
οἱ φίλοι σου καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι
νὰ ἐξορισθοῦν
καὶ νὰ στερηθοῦν τῆς πατρίδος (των)
ἢ νὰ χάσουν τὴν περιουσίαν (των)
σχεδὸν περίπου (εἶναι) φανερόν·
Σὺ ὁ ἴδιος πάλιν πρῶτον μὲν,
ἐὰν μεταβῇς εἰς μίαν ἐκ τῶν πόλεων

τῶν ἐγγύτατα,

ἢ Θήβαζε ἢ Μεγαράδε—

εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι—
πολέμιος ἦξεις, ὦ Σώκρατες,
τῇ πολιτείᾳ τούτων,
καί, ὅσοι περ κήδονται
τῶν αὐτῶν πόλεων,
ὑποβλέψονται σε
ἡγούμενοι διαφθορέα τῶν νόμων
καὶ βεβαιώσεις
τοῖς δικασταῖς
τὴν δόξαν,
ὥστε δοκεῖν
ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι·
ὅστις γὰρ ἐστι
διαφθορεὺς νόμων,
σφόδρα
ποῦ
δόξειεν ἂν
εἶναι διαφθορεὺς
νέων γε
καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων.
πότερον οὖν φεῦξε

τάς τε εὐνομουμένας πόλεις

καὶ τοὺς κοσμιωτάτους τῶν ἀνδρῶν; καὶ τοὺς ἡθικωτάτους ἐκ τῶν ἀν-

καὶ τοῦτο ποιοῦντι
ἄρα ἄξιόν σοι ἔσται ζῆν;
ἢ πλησιάζεις τούτοις
καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος;—
τίνας λόγους, ὦ Σώκρατες,
ἢ οὐσπερ
(ἐλεγες) ἐνθάδε,
ὥς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη
πλείστου ἄξιόν (ἐστι)
τοῖς ἀνθρώποις
καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι;
καὶ οὐκ οἶει
φανεῖσθαι ἄσχημον ὄν
τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα;
γρὴ γε οἴεσθαι.

αἱ ὁποῖαι εἶναι πολὺ πλησίον τῶν
[Ἀθηνῶν),
λ.χ. ἢ εἰς τὰς Θήβας ἢ εἰς τὰ Μέ-
[γαρά—
διότι ἀμφοτέραι καλῶς κυβερνῶνται,
ὥς ἐχθρὸς θὰ φθάσῃς, Σωκράτη,
τῆς πολιτείας αὐτῶν,
καί, ὅσοι βεβαίως ἐνδιαφέρονται
διὰ τὰς πόλεις τῶν
θὰ σὲ βλέπουν μὲ ὑποπτον βλέμμα,
διότι θὰ (σὲ) θεωροῦν καταστροφέα
καὶ θὰ ἐνισχύσῃς [τῶν νόμων
πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν δικαστῶν
τὴν γνώμην (τῶν ἀνθρώπων),
ὥστε νὰ πιστεύουν
ὅτι ὀρθῶς ἐξεδίκασαν τὴν δίκην·
διότι, ἐὰν (κανεῖς) εἶναι
καταστροφεὺς τῶν νόμων,
εἰς μεγάλον βχθμόν,
κατὰ τὴν γνώμην μου,
ἤθελε θεωρηθῇ
ὅτι εἶναι καταστροφεὺς
νέων τοῦλάχιστον
καὶ ἐπομένως ἀνοήτων ἀνθρώπων.
Ποῖον ἐκ τῶν δύο λοιπόν: θὰ ἀπο-
[φεύγῃς
τὰς πόλεις, αἱ ὁποῖαι καλῶς κυβερ-
[νῶνται,
[θρώπων ;
καί, ἂν πράττῃς αὐτό,
ἄρα γε θὰ ἔχῃς ἄξιαν διὰ σὲ ἡ ζωὴ;
ἢ θὰ πλησιάζῃς αὐτοὺς
καὶ δὲν θὰ ἐντρέπῃσαι νὰ συζητῇς;—
Ποίους λόγους (συζητῶν), Σωκράτη,
ἢ ἐκείνους ἀκριβῶς, τοὺς ὁποίους
(ἐλεγες) ἐδῶ,
ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη
(εἶναι) ἀξιολογώτατα πράγματα
διὰ τοὺς ἀνθρώπους,
ὅπως καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι;
Καὶ δὲν νομίζεις
ὅτι θὰ φανῇ ὅτι εἶναι ἀπρεπὴς
αὐτῇ ἡ διαγωγή τοῦ Σωκράτους;
Πρέπει φυσικὰ νὰ (τὸ) νομίζῃς.

ἀλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων
 ἀπαρεῖς,
 ἤξεις δὲ εἰς Θετταλίαν
 παρὰ τοὺς ξένους τοῦ Κρίτωνος·
 ἐκεῖ γὰρ δὴ
 πλείστη ἀταξία
 καὶ ἀκολασία (ἔστι),
 καὶ ἴσως ἡδέως
 ἂν σου ἀκούοιεν,
 ὥς γελοῖως
 ἀπεδίδρασκας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου
 περιθέμενος σκευὴν τέ τινα,
 ἣ λαβὼν διφθέραν,
 ἢ ἄλλα,
 οἶα δὴ εἰώθασιν
 ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες,
 καὶ μεταλλάξας
 τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ·
 ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ
 σμικροῦ χρόνου λοιποῦ ὄντος
 τῷ βίῳ,
 ὥς τὸ εἰκὸς (ἔστιν),
 ἐτόλμησας ἐπιθυμεῖν ζῆν
 οὕτως αἰσχυρῶς,
 παραβάς νόμους τοὺς μεγίστους,
 οὐδεῖς (ἔσται),
 ὃς ἔρει;
 ἴσως (οὐδεῖς ἔρει),
 ἂν μὴ τινα λυπῆς·
 εἰ δὲ μή, ὦ Σώκρατες,
 ἀκούσει
 πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ.
 βιώσει δὴ ὑπερχόμενος
 πάντας ἀνθρώπους
 καὶ δουλεύων—
 τί ποιῶν (βιώσει)
 ἢ εὐωχούμενος
 ἐν Θετταλίᾳ,
 ὥσπερ ἀποδεδημηκώς
 εἰς Θετταλίαν ἐπὶ δεῖπνον;
 λόγοι δὲ ἐκεῖνοι
 οἱ περὶ δικαιοσύνης τε
 καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς
 ποῦ ἡμῖν ἔσονται;
 ἀλλὰ δὴ

'Αλλ' ἀπὸ αὐτοὺς μὲν τοὺς τόπους
 θὰ ἀναχωρήσης,
 θὰ μεταβῆς δὲ εἰς τὴν Θεσσαλίαν
 πλησίον τῶν φίλων τοῦ Κρίτωνος·
 διότι ἐκεῖ, ὥς γνωστόν,
 μεγίστη ἀκαταστασία
 καὶ ἀκολασία (ἐπικρατεῖ),
 καὶ ἴσως μὲ εὐχαρίστησιν
 θὰ ἤκουον ἀπὸ σέ,
 μὲ ποῖον γελοῖον τρόπον
 ἐδραπέτευες ἀπὸ τὸ δεσμωτήριον,
 ἀφοῦ ἐνεδύθης κάποιαν ἐνδυμασίαν,
 ἢ δηλ. ἀφοῦ ἐφόρεςσες δερμάτινον ἐν-
 ἢ ἄλλα πράγματα, [δυμα
 ὅποια, ὥς γνωστόν, συνηθίζου
 νὰ ἐνδύωνται οἱ δραπετεύοντες,
 καὶ ἀφοῦ μετέβαλες
 τὴν ἐξωτερικὴν σου μορφήν·
 ὅτι δὲ σὺ γέρων ἀνὴρ, ἄνθρωπος,
 ἐνῷ ὀλίγος χρόνος ὑπελείπεται
 νὰ ζήσης,
 ὅπως (εἶναι) φυσικόν,
 ἐτόλμησες νὰ ἐπιθυμῆς νὰ ζῇς
 τόσον ἀναξιοπρεπῶς,
 ἀφοῦ παρέβης τοὺς μεγίστους νόμους,
 κανεῖς δὲν θὰ εὐρεθῇ,
 ὁ ὅποιός θὰ (σοῦ τὸ) εἴπῃ;
 "Ἰσως (κανεῖς δὲν θὰ σοῦ τὸ εἴπῃ),
 ἂν δὲν δυσαρεστῇς κανένα·
 ἄλλως, Σωκράτη,
 θὰ ἀκούσῃς
 πολλὰ καὶ ἀνάξια τοῦ ἑαυτοῦ σου.
 Θὰ ζῇς λοιπὸν κολακεύων
 ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
 καὶ φερόμενος δουλικῶς—
 τί (ἄλλο) πράττων (θὰ ζῇς)
 παρὰ τρώγων καὶ πίνων
 εἰς τὴν Θεσσαλίαν,
 ὥσάν ἀκριβῶς νὰ ἔχῃς ἀποδημήσει
 εἰς τὴν Θεσσαλίαν διὰ νὰ τρώγῃς;
 'Εκεῖνοι δὲ οἱ περίφημοι λόγοι
 περὶ δικαιοσύνης
 καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς
 τί θὰ γίνουν, παρακαλοῦμεν;
 'Αλλὰ τέλος πάντων

βούλει ζῆν
τῶν παιδῶν ἕνεκα,
ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς
καὶ παιδεύῃς;
τί δέ;
εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγών

θρέψεις τε
καὶ παιδεύσεις,
ξένους ποιήσας,
ἵνα ἀπολαύσωσι
καὶ τοῦτο σοῦ;
ἢ τοῦτο μὲν οὐ (πείσονται),
αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι
σοῦ ζῶντος
βέλτιον θρέψονται
καὶ παιδεύονται,
μὴ ξυνόντος σοῦ αὐτοῖς;

οἱ γὰρ ἐπιτηδεῖοι οἱ σοὶ
ἐπιμελήσονται αὐτῶν.
Πότερον
ἐὰν ἀποδημήσῃς εἰς Θετταλίαν,
ἐπιμελήσονται,
ἐὰν δὲ ἀποδημήσῃς
εἰς Ἄδου (οἶκον)
οὐχὶ ἐπιμελήσονται;
εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστὶ
τῶν φασκόντων
εἶναι ἐπιτηδείων σοι,
χρὴ γε οἴεσθαι.
(ἐπιμελήσεσθαι)).

θέλεις νὰ ζῇς
χάριν τῶν υἱῶν σου,
διὰ νὰ τοὺς ἀναθρέψῃς
καὶ (τοὺς) ἐκπαιδεύῃς;
Τί λοιπόν;
Εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐὰν ὁδηγήσῃς
[αὐτούς,

θὰ (τοὺς) ἀναθρέψῃς
καὶ θὰ (τοὺς) ἐκπαιδεύῃς,
ἀφοῦ (τοὺς) ἐκπατρίσῃς,
διὰ νὰ ἀπολαύσουν
καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ἐκ μέρους σου;
Ἡ αὐτὸ μὲν δὲν (θὰ πάθουν),
ἐδῶ ὅμως (εἰς Ἀθήνας) ἀνκρεφόμε-
ἐὰν σὺ ζῇς, [οὐ
καλύτερον θὰ ἀνατρέφονται
καὶ θὰ ἐκπαιδεύονται,
μολονότι σὺ δὲν θὰ εἶσαι εἰς ἐπι-
[κοινωνίαν μαζί των;

Διότι οἱ φίλοι σου
θὰ φροντίσουν δι' αὐτούς.
Ποῖον ἐκ τῶν δύο:
ἐὰν ἀποδημήσῃς εἰς τὴν Θεσσαλίαν,
θὰ φροντίσουν,
ἐὰν δὲν ἀποδημήσῃς
εἰς τὸν Ἄδην,
δὲν θὰ φροντίσουν;
Ἄν βέβαια ἀξίζουσιν τίποτε αὐτοί,
οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται
ὅτι εἶναι φίλοι σου,
πρέπει φυσικὰ νὰ φαντάζεσαι
(ὅτι θὰ φροντίσουν)).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*παραβὰς* μετ. ἄορ. β' τοῦ *πα-
ραβαίνω*. *ἐργάσει* μέλλ. τοῦ *ἐργάζομαι* (β' πρόσ.). *ἀπολέσει* ἄπαρ. ἄορ.
α' τοῦ *ἀπόλλυμι*. *ἐγγύτατα* ἐπίρρ. ὑπερθ. βαθ. *ἐγγύς—ἐγγυτέρω* ἢ *ἐγγύτερον*
ἢ *ἐγγιον—ἐγγυτάτω* ἢ *ἐγγύτατα* ἢ *ἐγγιστα*). *Θήβαζε*—*Μεγαράδε* τοπικά ἐπίρρ.
τῆς εἰς τόπον κινήσεως. *ἤξει* μέλλ. τοῦ *ἴκω*. *ὑποβλέπονται* μ. μέλλ. ἔνερ.
σημ. τοῦ *ὑποβλέπω* (=βλέπω μὲ ὑποπτον βλέμμα), *ὑπέβλεπον*, *ὑποβλέπω-
μαι*, *ὑπέβλεψα*. *δόξειεν* εὐκτ. ἄορ. τοῦ *δοκῶ*. *νέων* οὐσ. *φεύξει* μέλλ. τοῦ
φεύγω (β' πρόσ.), *ἔφευγον*, *φεύξομαι* καὶ *φευξοῦμαι* (δωρικός), *ἔφυγον*,
πέφευγα, *ἐπεφεύγειν*. *ἀναισχυντήσεις* μέλλ. τοῦ *ἀναισχυντέω—ω*=δὲν ἐν-
τρέπομαι. *οἶε* ἔνεστ. τοῦ *οἴομαι* (β' πρόσ.). *ἀσχημον* (=ἀπρεπὲς) οὐδ. ἐπιθ.
(δ, ἢ *ἀσχημῶν*, τὸ *ἀσχημον*). *φανείσθαι* ἄπαρ. μέλλ. τοῦ *φαίνομαι*. *ἀπα-
ρεῖς* μέλλ. τοῦ *ἀπαίρω* (=ἀναχωρῶ). *ἀπῆρον*, *ἀπαρῶ*, *ἀπῆρα*, *ἀπῆρκα*,
ἀπῆρκειν. *περιθίμενος* μετ. ἄορ. β' τοῦ *περιτίθεμαι*=ἐνδύομαι. *εἰώθα-
σιν* παρακ. μὲ σημ. ἔνεστ. τοῦ *εἴωθα* (=συνθίζω), *εἰώθειν*. *ἔρεῖ* μέλλ.
τοῦ *λέγω*, *ὑπέρχομαι*=κολακεύω. *βιώσει* μέλλ. τοῦ *ζῶ*. *εὐνοχούμενος* μετ.

ἐνεσ. τοῦ εὐωχοῦμαι (=μετέχω εἰς συμπόσια, τρώγω καὶ πίνω), εὐωχούμην, εὐωχῆσομαι, εὐωχήθη. πού ἔρωτ. ἐπὶ ῥρ. ἀγαγὼν μετ. ἀορ. β' τοῦ ἄγω. αὐτοῦ τοπικὸν ἐπὶ ῥρ. βέλτιον ἐπὶ ῥρ. συγκρ. βαθ. (καλῶς—βέλτιον—βέλτιστα). θρέψονται—παιδεύονται μέσ. μέλλ. μὲ παθ. σημ. τῶν ρημ. τρέφομαι καὶ παιδεύομαι. ξυνόντος (συνόντος) μετ. ἐνεσ. τοῦ ξύνειμι =συναναστρέφομαι, ἐπικοινωνῶ. γὰρ αἰτιολογικῆς καὶ ὀχι βεβαιωτικῆς σημασίας. ἐπιμελήσομαι μέλλ. τοῦ ἐπιμελοῦμαι.

Συντακτικά.—*παραβάς*—ἐξαμαρτάνων ὑποθ. μετ. τί... ἐργάσει πλαγία ἔρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει. ἀγαθὸν—σαυτὸν ἄντικ. δι. κινδυνεύουσι εἶδ. πρότ. ὡς ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως δὴλόν (ἐστι). φεύγειν—στερεθῆναι—ἀπολέσαι ἄντικ. (τελ. ἀπαρ.). οἱ ἐπιτήδευοι ὑποκ. ρήμ. καὶ ἀπαρ. (ταυτοπροσωπία). αὐτοὶ κατηγ. διορ. τῆς πόλεως ἄντικ. αὐτὸς κατηγορ. διορ. ἐὰν ἔλθῃς (ὑπόθ.)+ἡξεῖς (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. τι μετριάξει τὴν σημασίαν τοῦ σχεδόν. *Θήβαζε* ἢ *Μεγαράδε* ἐπεξηγησίς τοῦ τινὰ πόλεων. πολέμιος κατηγ. τούτων γεν. κτητικῇ. τῇ πολιτείᾳ δοτ. ἄντικ. εἰς τὸ πολέμιος. ὅσοι περ κήδονται ἀναφ. πρότ. τῶν πόλεων ἄντικ. αὐτῶν γεν. κτητικῇ. ἡγούμενοι αἰτιολ. μετ. σε ἀντικ. διαφθορέα κατηγ. τῶν νόμων γεν. ἀντικειμ. τοῖς δικασταῖς δοτ. χαριστική. ὥστε δοκεῖν συμπερ. ἀπαρεμφ. πρότ. (τοὺς ἀνθρόπους). ἐνν. ὡς, ὑποκ. δικάσαι ἄντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ δοκεῖν. τὴν δίστοστοχον ἀ τικ. ὅστις νόμων διαφθορεὺς. ἀναφ. ὑποθ. πρότ. ὡς ὑποκ. κηγτοῦ δόξειεν ἂν. εἶναι ἄντικ. (εἶδ. ἀπαρ.). διαφθορεὺς... κατηγ. νέων—ἀνθρώπων γεν. ἄντικ. τοῦ διαφθορεὺς. εὐνομούμενας ἐπιθ. μετ. τῶν ἀνδρῶν γεν. διαιρετ. ποιοῦντι ὑποθ. μετ. ἔσται ἄξιον ἀπρόσ. φράσις. σοι δοτ. προσωπικῇ. ζῆν ὑποκ. τούτοις ἄντικ. διαλεγόμενος κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ ἀναίσχυνῆσαι. τίνας λόγους σύστ. ἄντικ. τοῦ ἐννοουμένου (λέγων). οὐσπερ ἐνθάδε (ἐλεγες) ἀναφ. πρότ. ὡς ἡ ἀρετῇ... εἶδ. πρότ. ὡς ἐπεξηγησίς τοῦ οὐσπερ λόγους. πλείστου γεν. ἄξιας. ἄξιον κατηγ. τοῖς ἀνθρώποις δοτ. ἀντικειμ. εἰς τὸ ἄξιον, φανεῖσθαι, ἄντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ οἶσι. ὃν κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ φανεῖσθαι (τὸ πρᾶγμα) ὑποκ. ἄσχημον κατηγ. οἰεσθαι ὑποκ. τοῦ ἀπρόσ. χρεῖ. ἂν ἀκούοιεν δυνητικῇ εὐκτ. μετ. μελλοντικὴν σημ. (=ἀκούσονται). σου ἄντικ. ὡς... ἀπεδίδρασκες πλαγία ἔρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἀκούοιεν. περιτθέμενος—λαβὼν—μεταλλάξας χρόν. μετ. ἡ διφθέραν ἐπεξηγησίς τοῦ σκευήν. οἶα... εἰώθασιν ἀναφ. πρότ. ἐνασενάζεσθαι ἄντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ εἰώθασιν. οἱ ἀποδιδράσκοντες ἐπιθ. μετ. δι. δὲ γέρων... εἶδ. πρότ. ὡς ἄντικ. τοῦ ἐρεῖ. γέρων παράθεσις εἰς τὸ ὑποκ. (οὐ) καὶ ἐπιθ. διορ. εἰς τὸ ἀνῆρ. σμικροῦ χρόνου ὄντος γεν. ἀπόλυτος ἐνδοτικῇ. χρόνου ὑποκ. σμικροῦ ἐπιθ. διορ. λοιποῦ κατηγ. τῷ βίῳ δοτ. ἄντικ. εἰς τὸ λοιποῦ ὄντος. ὡς τὸ εἰκὸς (ἐστι) ἀναφ. πρότ. ἐπιθυμεῖν ἄντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἐτόλμησας. ζῆν ἄντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἐπιθυμεῖν. παραβάς χρόν. μετ. οὐδεὶς δὲ ἐρεῖ=οὐδεὶς ἔσται, δὲ ἐρεῖ. ἂν μὴ λυπῆς (ὑπόθ.)+ἴσως (οὐδεὶς ἐρεῖ) ἀπόδ.=ὑπόθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. εἰ δὲ μὴ (=ἂν δὲ τινα λυπῆς). σαυτοῦ γεν. τῆς ἀξίας. ὑπερχόμενος—δουλεύων—ποιῶν—εὐωχούμενος τροπ. μετ. τί ποιῶν... (βιώσει). ἐπὶ δειπνον ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. ἀποδεδημηκὼς αἰτιολογ. μετ. ὑποκειμενικῆς κρίσεως. οἱ περὶ δικαιοσύνης ἐπιθ. διορ. ἡμῖν δοτ. ἡθικῇ. τῶν παιδῶν ἕνεκα τελικὸν αἰτιον. ζῆν ἄντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ βούλει. ἔνα... παιδεύσης τελικῇ πρότ. ἀγαγὼν ὑποθ. μετ. ποιήσας χρόν. μετ. ἡ καὶ τροπικῇ. ξένους κατηγ. ἔνα... ἀπολαύσας τελικῇ πρότ. τοῦτο.—σοῦ ἄντικ. ἡ τοῦτο μὲν οὐ (πεῖσονται). τρεφόμενοι τροπ. μετ. ξῶντος γεν. ἀπόλ. ὑποθ. μὴ ξυνόντος γεν. ἀπόλυτος ἐνδοτικῇ. αὐτοῖς—αὐτῶν ἄντικ. ἐὰν ἀποδημήσῃς (ὑπόθ.)+ἐπιμελήσονται (ἀπόδ.)=ὑπόθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. εἰς (οἶκον) ἄδον ἐμπρόθ. διορ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. εἰπερ ὄφελός ἐστι (ὑπόθ.)+χερὶ οἰεσθαι (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. αὐτῶν γεν. ὑποκειμ. τῶν φασκόν-

των ἐπιθ. μετ. σοι δοτ. ἀντικ. εἰς τὸ τῶν ἐπιτηδείων κατηγ. οἶσθαι ὕποκ. τοῦ χρῆ δηλ. ἐπιμελήσεσθαι αὐτοὺς τῶν σῶν παίδων.

Σχήματα λόγου.— εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων (ὑπερβατόν): εἰς τινα τῶν πόλεων τῶν ἐγγύτατα (οὐσῶν). οὐσπερ ἐνθάδε (ἐξ ἀναλόγου) ἔνν. ἔλεγες. τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα (περίφρασις)=ὁ Σωκράτης. καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι (πολυσύνδετον). οἶσθαι γε χρῆ (βραχυλογία) ἔνν. ἄσχημον ὃν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σ. πρᾶγμα: συνήθης εἰς διαλόγους ἀπάντησις. ἀπαρεῖς δηλ. πᾶσα (μεταφορά) ἐκ τῶν πλοίων. εἰ δὲ μὴ (βραχυλογία)=ἂν δὲ τινα λυπῆς. ἵνα ἀπολαύσῃς (πικροτάτη εἰρωνεία). πότερον ἂν (ἀσύνδετον)=πότερον δέ, ἂν εἰς Θεο... χάριν ἐμ-φάσεως. οἶσθαι γε χρῆ (βραχυλογία)=ἐπιμελήσεσθαι αὐτοὺς τῶν σῶν παίδων.

Πραγματικά.— σκόπει ἤδη ὁ Σωκρ. ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ πρακτικῶς ἡ ἀπόδρασις ἀποβαίνει ὠνυφελής. ἐπιτηδείους πάντες οἱ φίλοι του οἱ συνεργούντες διὰ τὴν ἀπόδρασιν. φεύγειν—οὐσίαν ἀπολέσαι συν-ήθεις τιμωρία τῶν ὑποβοηθούντων τὴν ἀπόδρασιν. Θήβαζε—Μεγαρά-δε ἀμφοτέραι αἱ πόλεις ἐμακαρίζοντο ὑπὸ τοῦ Σωκρ., διότι, μολοντί ἐκυβερνῶντο ὀλιγαρχικῶς, εἶχον ἰσονομίαν, καλὴν διοίκησιν καὶ ἀκμήν. Τέκνα τῶν Θηβῶν ἦσαν ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ὁ Πελοπίδας. τὴν δόξαν δηλ. τῶν ἀνθρώπων. τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα ἡ πράξις, ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Σωκρ. εἰς Θετταλίαν, ἀταξία, ἀκολασία... ἀνάξια οὐτοῦ. Παροιμιώδης κατέστη κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῶν Θεσσαλῶν ὁ ἀκόλαστος βίος, ἡ ἀπάτη, ἡ σπατάλη, ὡς μνημονεύει καὶ ὁ Δημοσθ. ἐν τῷ Α' Ὀλυνθιακῷ (κεφ. 22) «ἅπιστα τὰ Θετταλῶν δῆπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις». Τοῦτο ὠφείλετο ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν εὐγενῶν χωροδеспοτῶν καὶ λοιπῶν ἰσχυρῶν τῆς χώρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς συνεχεῖς ἐξωτερικὰς ἐπεμβάσεις. διψήρα 1) δέρμα ζῶου κατεργασμένον, χρησιμοποιούμενον ὡς χάρτης πρὶν ἢ ἐφευρεθῇ ὁ πάπυρος (κοινῶς δευτέρη) καὶ 2) δερμάτινον ἔνδυμα (μυλωτή, προβιά) χρησιμοποιούμενον ὡς φόρεμα τῶν ποιμένων καὶ πτωχῶν χωρικῶν ἢ καὶ ὡς ὑπόδησις (κοινῶς γουρουνότσάρουχα). σχῆμα μεταλλάξας ἔννοεῖ τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ προσώπου. χρώματος, τριχῶν, πώγωνος, στάσεως τοῦ σώματος κ.λ.π., ὅσα καὶ ἡμέτερον μεταχειρίζονται δραπέται, ἐπαίται κ.λ.π. ἢ εὐωχοῦμενος οἱ Θεσσαλοὶ διεκρίνοντο καὶ διὰ τὴν πολυφαγίαν τῶν ἐπομένων ὁ Σ. ὑπερχεοῦτο, διὰ τὰ μὴ δυσαρεστήση αὐτοὺς, τὰ ὁμιλῇ μόνον περὶ δειπνῶν. ἡμῖν ἔσονται ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας κλονίζεται ὁλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα τῆς Σωκρ. διδασκαλίας περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης, ὁ δὲ ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς αὐτοῦ βίος καταπίπτει εἰς ἐρείπια. ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἤδη ἀνασκευάζεται τὸ ἰσχυρότερον περὶ παίδων ἐπιχειρήμα τοῦ Κρίτωνος.

Νόημα.—Οἱ νόμοι ἐξακολουθοῦν ὁμιλοῦντες καὶ τονίζοντες, ὅτι ἡ μελετωμένη ἀπόδρασις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὡς πράξις εἶναι καὶ ἀδικος, ἀλλὰ ταυτοχρόνως καὶ ἐπιβλαβὴς διὰ τοὺς φίλους του, οἱ ὁποῖοι θὰ κινδυνεύουσιν νὰ ἐξορισθοῦν καὶ νὰ χάσουν τὴν περιουσίαν των. Ἄλλα καὶ διὰ τὸν Σωκράτην ἡ ἀπόδρασις θὰ ἔξη δυσαρεστους συνεπείας, διότι, ἂν π.χ. μεταβῇ εἰς τὰς Θήβας ἢ τὰ Μέγαρα, περὶ τῶν ὁποίων ἄλλοτε ἔλεγεν, ὅτι καλῶς κυβερνῶνται, θὰ ἀντιμετωπισθῇ ὡς ἐχθρὸς τῆς πολιτείας των, ὡς λιποτάκτης τῶν νόμων τῆς πατρίδος του καὶ διαφθορεὺς τοῦ ρυθμοῦ αὐτῆς καὶ θὰ ἐνισχύσῃ τὴν πεποίθησιν των, ὅτι ὀρθῶς ἐδίκασαν οἱ δικασταί. Ἐπίσης δὲν θὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς διαφθορεὺς τῶν νέων καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε διαφθορεὺς τῶν νόμων; Καὶ δὲν θὰ συναναστρέφεται τοὺς ἐντίμους καὶ

χρηστούς πολίτας—διότι δὲν θὰ δύναται νὰ τοὺς ἀποφύγῃ—καὶ θὰ συζητῇ μετ' αὐτῶν ἀναισχύτως περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατεπάτησεν ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ περισώσῃ τὸ σαρκίον του, πῶγμα τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἐπονείδιστον καὶ ἀνάξιον τῆς φήμης ἐνὸς Σωκράτους; Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν θὰ δύναται νὰ ζήσῃ τοιαύτην ἐλευσινὴν ζῶν, πολὺ συντόμως θὰ ἀπέλθῃ, διὰ νὰ μεταβῇ πλησίον τῶν φίλων τοῦ Κρίτωνος εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου ὑπάρχει μεγάλη ἀκαταστασία καὶ ἀκόλασία καὶ ἐκεῖ ἴσως εὐχαρίστως θὰ τὸν ἤκουον διηγούμενον μὲ ποῖον γελοῖον τρόπον ἐδραπέτευσεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ξένα ροῦχα ἢ δέρματα ζώου ἢ ὅ, τι ἄλλο ἐνδύονται συνήθως οἱ δραπεταί. Ἐάν δέ ἐκεῖ δὲν στενοχωρήσῃ κανένα, δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ παρατηρηθῇ, διότι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν ἐπεχείρησε τοιαύτην πράξιν, παραβάς ὑψίστους νόμους, ἐνῶ ἀντιθέτως θὰ κινδυνεύσῃ νὰ ἀκούσῃ πολλὰ ἀνάξια τοῦ ὀνόματός του; Ἡ ζωὴ του κατ' ἀνάγκην θὰ εἶναι ταπεινὴ καὶ δουλοπρεπὴς καὶ θὰ θεωρηθῇ ἢ εἰς Θεσσαλίαν ἀποδημία του, ὡς γενομένη χάριν συμποσίων καὶ διασκεδάσεων. Καὶ τότε τί θὰ γίνοντο οἱ περίφημοι ἐκεῖνοι λόγοι περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς; Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως τῶν τέκνων, ὁ Σωκράτης θὰ διαπράξῃ μεγαλυτέραν ἀδικίαν, διότι, ὡδηγῶν αὐτὰ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ θὰ τὰ ἐκπατρίσῃ καὶ θὰ τὰ καταστήσῃ ἀπαίδευτα καὶ ἀκόλαστα, ὅπως θὰ εἶναι καὶ τὸ περιβάλλον των, ἐκτὸς ἐάν νομίζῃ, ὅτι οἱ φίλοι του θὰ μεριμνήσουν διὰ τὴν παίδευσίν των ἐκεῖ καὶ δὲν θὰ ἑμερίμνων, ἂν εὐρίσκοντο εἰς Ἀθήνας ὀρφανὰ τὰ παιδιὰ του μετὰ τὴν θανατικὴν του καταδίκην.

Ὁ Σωκράτης θὰ πρέπῃ νὰ πιστεύῃ, ὅτι εἰς οἰανδήποτε περίπτωσιν οἱ φίλοι του θὰ ἐκτελέσουν τὸ καθήκον των, ἐάν βέβαια εἶναι φίλοι πραγματικοί.

Περὶ ἰληψις.—Ὁ Σωκράτης διὰ τοῦ στόματος τῶν Νόμων ἀνασκευάζει τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Κρίτωνος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἑαυτὸν, φίλους καὶ τέκνα του, ἀπαριθμῶν τὰ ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τῆς σχεδιαζομένης δραπέτευσως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16.

«Ἄλλ', ὦ Σώκρατες,
πειθόμενος ἡμῖν
τοῖς σοῖς τροφεῦσι
μῆτε παῖδας
περὶ πλείονος ποιοῦ
μῆτε τὸ ζῆν
οὔτε ἄλλο μηδὲν
πρὸ τοῦ δικαίου,
ἵνα εἰς Ἀδου ἐλθῶν
ἔχῃς πάντα ταῦτα
ἀπολογήσασθαι
τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν·
οὔτε γὰρ ἐνθάδε φαίνεται

πράττοντι ταῦτα
ἁμεινόν σοι εἶναι
οὔδ' ἐδικαιότερον

«Ἐμπρὸς λοιπόν, Σωκράτη,
ἀφοῦ ὑπακούσης εἰς ἡμᾶς
τοὺς ἀνατροφεῖς σου
μῆτε παιδιὰ
νὰ θέτῃς εἰς ἀνωτέραν μοῖραν
μῆτε τὴν ζωὴν
μῆτε τίποτε ἄλλο
ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης,
ἵνα, ὅταν ἔλθῃς εἰς τὸν Ἀδην,
δύνασαι ὅλα αὐτὰ
νὰ ἀπολογηθῇς
εἰς τοὺς ἐκεῖ ἄρχοντας·
διότι οὔτε εἰς τὸν παρόντα βίον
[φαίνεται,

ἐάν πράττῃς αὐτά,
ὅτι εἶναι διὰ σὲ καλὸν
οὔτε δίκαιον

οὐδὲ ὁσιώτερον,
οὐδὲ ἄλλω οὐδενὶ τῶν σῶν,

οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένῳ
ἄμεινον ἔσται.
ἀλλὰ νῦν μὲν
ἄπει ἡδίκημένος,
ἐὰν ἀπίης,
οὐχ ὅφ' ἡμῶν τῶν νόμων,
ἀλλὰ ὕπ' ἀνθρώπων·
ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς

ἀνταδικήσας τε
καὶ ἀντικακουργήσας
οὕτως αἰσχυρῶς,
παραβὰς
τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε
καὶ ξυνηθήκας
τὰς πρὸς ἡμᾶς
καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους,
οἷς ἥκιστα ἔδει
(κακὰ ἐργάσασθαι),
σαυτόν τε
καὶ φίλους καὶ πατρίδα
καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τε
χαλεπανοῦμέν σοι
ζῶντι
καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοί
οἱ ἐν Ἄδου νόμοι

οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέχονται,
εἰδότες,
ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας
ἀπολέσαι
τὸ σὸν μέρος.
ἀλλὰ (ὄρα)
μὴ σε πείσῃ Κρίτων
ποιεῖν ἃ
λέγει μᾶλλον
ἢ (ἃ λέγομεν) ἡμεῖς»

οὔτε θεοσεβές,
οὔτε διὰ κανένα ἄλλον ἀπὸ τοὺς ἱ-
[δικούς σου

οὔτε ἐκεῖ, ὅταν μεταβῇς,
θὰ εἶναι καλόν.
Ἀλλὰ τώρα μὲν
θὰ ἀπέλθῃς ἀδικημένος,
ἐὰν ἀπέλθῃς,
ὅχι ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς νόμους,
ἀλλὰ ἀπὸ ἀνθρώπων·
ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς (ἀπὸ τὸ δεσμωτή-
[ριον),

ἀφοῦ ἀνταποδώσῃς τὴν ἀδικίαν
καὶ (ἀφοῦ) ἀνταποδώσῃς τὸ κακὸν
τόσον ἀναξιοπρεπῶς,
ἀφοῦ δηλαδὴ παραβῇς
τὰς ἰδικάς σου ὑποσχέσεις
καὶ τὰς συμφωνίας,
τὰς ὁποίας ἔκαμες μὲ ἡμᾶς
καὶ ἀφοῦ κακοποιήσῃς ἐκείνους,
τοὺς ὁποίους ἐλάχιστα ἔπρεπε
(νὰ κακοποιήσῃς),
δηλαδὴ καὶ τὸν ἑαυτόν σου
καὶ τοὺς φίλους καὶ τὴν πατρίδα
καὶ ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς
θὰ ὀργιζώμεθα ἐναντίον σου
ἐν ὅσῳ ζῇς
καὶ ἐκεῖ οἱ ἱδικοί μας ἀδελφοί,
δηλαδὴ οἱ νόμοι,
οἱ ὁποῖοι (ἰσχύουν) εἰς τὸν Ἄδην,
θὰ σὲ ὑποδεχθοῦν ὅχι μὲ εὐμένειαν,
ἐπειδὴ γνωρίζουν,
ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας
νὰ καταλύσῃς,
ὅσον ἐξηρτάτο ἀπὸ σέ.
(Πρόσεχε) λοιπόν,
μήπως σὲ πείσῃ ὁ Κρίτων
νὰ κάμῃς αὐτά, τὰ ὁποῖα
λέγει (αὐτός) μᾶλλον
παρὰ (ὅσα λέγομεν) ἡμεῖς».

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*ποιοῦ* προστ. ἐνεσ. τοῦ *ποιοῦμαι* (*περὶ πλείονος ποιοῦμαι*=θέτω εἰς ἀνωτέραν μοῖραν). *ἄμεινον* ἐπίθ. συγκρ. βαθ. (*ἀγαθός—ἄμεινων—ἄμεινον—ἄριστος*). *ἀφικομένῳ* μετ. ἄορ. β' τοῦ *ἀφικνοῦμαι*. *ἡδίκημένος* μετ. παρακ. τοῦ *ἀδικεῖν*. *ἄπει* μέλλων τοῦ *ἀπέρχομαι*. (β' πρόσ.). *ἀπίης* ὑποτ. ἐνεσ. τοῦ *ἀπέρχομαι*. *χαλεπανοῦ-*

μεν μέλλ. τοῦ χαλεπαίνω (=δρυγίζομαι), *ἐχαλέπαινον*, *χαλεπανῶ*, *ἐχαλέπηνα*. *εἰδότες* μετ. παρακ. με σημ. ἐνεσ. τοῦ *οἶδα*=γνωρίζω.

Συντακτικά.—*πειθόμενος* χρον. μετ. ἡμῖν ἀντικ. τοῖς σοῖς τροφεῦσι παρὰθεσις. *πρὸ τοῦ δικαίου* β' ὅρος συγκρίσεως. *εἰς (οἶκον)* Ἄδου ἐμπρόθ. διορ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. *ἐλθὼν* χρον. μετ. *ἀπολογήσασθαι* (ἀντικ. τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ἔχης*. ταῦτα—τοῖς ἄρχουσιν ἀντικ. σοι δοτ. προσωπ. τοῦ *ἄμεινον*. *εἶναι* ὑποκ. τοῦ *φαίνεται* (ἀπρόσ.). *πράττοντι* ὑποθ. μετ. *ἄμεινον* κατηγ. *δικαιότερον—δοσιώτερον* κατηγ. διασαφηνίζοντα τὸ *ἄμεινον*: τὰ συγκριτικά ἐπέχουν θέσιν θετικῶν (*ἀγαθὸν—δίκαιον—δοσιον*). τῶν σὼν γεν. διαιρετική. *οὐδενὶ* δοτ. προσ. *ἀφικομένῳ* χρον. μετ. *ἄμεινον* κατηγ. *ἡδικοημένος* τροπική μετ. (κατ' ἄλλους κατηγορηματική). *ἐὰν ἀπίης* (ὑπόθ.)—*ἄπει* (ἀπόθ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἵδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον, διότι οἱ νόμοι δὲν γνωρίζουν τί θὰ ἀποφασίσῃ τελικῶς ὁ Σωκράτης. *ἀνταδικήσας—ἀντικακουργήσας* χρον. μετ. *παραβάς—ἐργασάμενος* χρον. μετ. ὡς ἐπεξήγησις τῶν δύο προηγουμένων μετοχῶν, δι' ὃ καὶ ἐτέθησαν ἀσυνδέτως. *κακὰ* α' ἀντικ. σύστοιχον *τούτοις* β' ἀντικ. οὗς ἡκιστα... ἀναφ. πρότ. (*ἐργάσασθαι*) ἐνν. ὡς ὑποκ. τοῦ *εἶδει*. οὗς α' ἀντικ. (*κακὰ*) β' ἀντικ. *σαυτὸν καὶ φίλους καὶ...* ἀντικ. ὡς ἐπεξήγησις εἰς τὸ *τούτοις*. σοὶ ἀντικ. *ζῶντι* χρον. μετ. οἱ ἐν Ἄδου νόμοι ἐπεξήγησις τοῦ *ἡμέτεροι ἀδελφοί*. *εἰδότες* αἰτιολογ. μετ. *ὅτι καὶ...* εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *εἰδότες*. *ἀπολέσαι* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). *ἡμᾶς* ἀντικ. τοῦ *ἀπολέσαι*. *τὸ σὸν μέρος*. αἰτ. τοῦ κατὰ τι. *μὴ πείσῃ* ἐνδοιαστική πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ρηματος *δρα*. ἃ λέγει ἀναφ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *ποιεῖν*. ἡ ἡμεῖς β' ὅρος συγκρ. ἡ (ἡ) ἡμεῖς (λέγομεν).

Σχήματα λόγου.—*μήτε... μήτε... μήτε* (πολυσύνδετον). *οὐδέ... οὐδέ... οὐδέ...* (πολυσύνδετον). *ἄπει—ἀπίης* (ἐπαναφορά). *σαυτὸν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς* (πολυσύνδετον). *οὐκ εὐμενῶς* (λιτότης).

Πραγματικά.—*εἰς Ἄδου ἐλθὼν* ὅ,τι ἐδῶ κρίνεται δίκαιον ἢ ἄδικον, καὶ ἐκεῖ θὰ κριθῇ ὁμοίως, δηλ. τὸ ἀνταδικεῖν καὶ ἐπὶ γῆς καὶ εἰς τὸν Ἄδην θὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἄδικον. *πάντα ταῦτα ἀπολογήσασθαι* μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν ὠραιότεραν χριστιανικὴν εὐχὴν *«Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς, ἀνάδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά καὶ καλὴν ἀπολογία...*». *τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν* Ὡς ἄρχοντες τοῦ Ἄδου καὶ κριταὶ τῶν νεκρῶν ἐκρίθησαν διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην των ὁ Αἰακός, ὁ Μίνως καὶ ὁ Ραδάμανθυς. Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ ὁ Τριπτόλεμος (Ἀπολ. κεφ. 32).

Νόημα.—Οἱ Νόμοι, τελειώνοντες τὸν διάλογον πρὸς τὸν Σωκράτην, συνιστοῦν ἀπόρριψιν τῶν συμβουλῶν τοῦ Κρίτωνος, ὑπακοὴν εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀνατροφεῖς του, καὶ ἀδιαφορίαν διὰ τὰ τέκνα του, τὴν ζωὴν του καὶ πᾶν ἀντιτιθέμενον πρὸς τὸ δίκαιον, διὰ νὰ ἔχῃ καὶ εἰς τὸν Ἄδην ἐνώπιον τῶν ἐκεῖ δικαστῶν καλὴν ἀπολογίαν.

Αἱ διδόμεναι συμβουλαι παρὰ τοῦ Κρίτωνος εἶναι ἀνωφελεῖς, ἄδικοι καὶ ἀνέροισι καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς ἰδιούους του ὅχι μόνον εἰς τὴν παρούσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Ἡ θανατική του καταδίκη θὰ θεωρηθῇ ὡς ἔργον τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅχι τῶν Νόμων, ἐνῶν ἡ ἀπόδρασις συνεπαγεται κατάλυσιν τῶν Νόμων, παράβασιν συμφωνιῶν, ἀθέτησιν ὑποχρεώσεων πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, τοὺς φίλους καὶ τὴν πατρίδα του καὶ τέλος τιμωρίαν ἐδῶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν Ἄδην.

Περίληψις.—Ἐν ἐπιλόγῳ οἱ Νόμοι συγκεφαλαιοῦν τὰ κατὰ τῆς ἀποδράσεως ἐπιχειρήματα καὶ προτρέπουν τὸν Σωκράτην νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτοὺς.

Δ' ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17.

Ταῦτα, ὦ φίλε ἐταῖρε Κρίτων,
εὖ ἴσθι, ὅτι ἐγὼ
δοκῶ ἀκούειν,
ὥσπερ δοκοῦσιν
οἱ κορυβαντιῶντες

ἀκούειν τῶν αὐλῶν,
καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἡχὴ
τούτων τῶν λόγων βομβεῖ
καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι
ἀκούειν τῶν ἄλλων
ἀλλὰ ἴσθι,
ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντά
(ἔστιν),
ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα,
μάτην ἐρεῖς.
ὅμως μέντοι, εἰ οἷσι
πλέον ποιήσῃν τι,
λέγε.

ΚΡ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες,
οὐκ ἔχω λέγειν.
ΣΩΚ. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων,
καὶ πράττωμεν ταύτη,
ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

Αὐτά, ἀγαπητέ μου φίλε Κρίτων,
γνώριζε καλῶς, ὅτι ἐγὼ
νομίζω ὅτι ἀκούω,
ὅπως ἀκριβῶς νομίζουν
οἱ τελοῦντες τὰς ἐορτὰς τῶν Κορυ-
[βάντων

ὅτι ἀκούουν τοὺς αὐλοὺς,
καὶ ἐντός μου αὐτὸς ὁ ἦχος
τῶν λόγων τούτων βουίζει
καὶ (μὲ) κάμνει νὰ μὴ δύναμαι
νὰ ἀκούω τοὺς ἄλλους (λόγους).
γνώριζε λοιπόν.
κατὰ τὴν γνώμην τοῦλάχιστον, τὴν
ὁποίαν τώρα ἔχω,
ἐὰν λέγῃς ἀντίθετα πρὸς αὐτά
εἰς μάτην θὰ εἴπῃς.
Ἄλλ' ὅμως, ἐὰν νομίζῃς,
ὅτι θὰ κατορθώσῃς τίποτε,
λέγε.

Μάλιστα, Σωκράτη,
δὲν δύναμαι νὰ λέγω (τίποτε).
Ἄφησε λοιπόν, Κρίτων,
καὶ ἂς κάμωμεν ἔτσι,
ἀφοῦ ἔτσι ὁ θεὸς ὑποδεικνύει.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*ἴσθι* προστ. ἔνεσ. τοῦ *οἶδα*=
γνώριζω. *κορυβαντιῶντες* μετ. ἔνεσ. τοῦ *κορυβαντιῶ-ω*=τελῶ τὰς ἐορ-
τὰς τῶν Κορυβάντων. *ἔα* προστ. ἔνεσ. τοῦ *ἔάω-ω*=ἀφήνω. *ταύτη* τροπ.
ἐπίρρ.=ἔτσι. *ὑφηγεῖται* ἔνεσ. τοῦ *ὑφηγέομαι-οὔμαι*=ὑποδεικνύω.

Συντακτικά.—*ὅτι ἐγὼ δοκῶ* εἰδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ *εὖ ἴσθι*.
ἀκούειν ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *δοκῶ*. *ταῦτα* ἀντικ. τοῦ *ἀκούειν*. *ὥσ-
περ...* *ἀκούειν* ἀναφ. πρότ. *οἱ κορυβαντιῶντες* ὑποκ. (ἐπιθ. μετ.) *ἀκούειν*
ἀντικ. (εἰδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *δοκοῦσιν*. *αὐλῶν* ἀντικ. τοῦ *ἀκούειν* (αὐτη-
κοῖα). *ἐν ἐμοὶ* ἐμπρόθ. διορ. τοῦ ἐντός. *τῶν λόγων* γεν. ὑποκειμ. τοῦ *ἡ
ἡχὴ*. *μὴ δύνασθαι* ἀντικ. (καθαρὸν τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ποιεῖ*. (με) ὑποκ.
τοῦ *δύνασθαι* (ἐτεροπροσωπία). *ἀκούειν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *δύ-
νασθαι*. *τῶν ἄλλων* ἀντικ. τοῦ *ἀκούειν*. (ὅτι) *μάτην ἐρεῖς* εἰδ. πρότ. ὡς ἀν-
τικ. τοῦ *ἴσθι*. *ὅσα γε...* *τὰ δοκοῦντά (ἔστιν)* ἀναφ. πρότ. *παρὰ ταῦτα* ἐμ-
πρόθ. διορ. διαφορᾶς. *ἐὰν λέγῃς* (ὑπόθ.)+*ἐρεῖς* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ.

εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *εἰ οἷε* (ὑπόθ.)+*λέγε* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *πράττωμεν* ὑποτακτικὴ βουλητική. *ἐπειδὴ... ὑφηγεῖται* αἰτιολ. πρότ.

Πραγματικά.—ὦ φίλε *ἐταῖρε* ἡ τόσον θλιβερά καὶ βαρεῖα διὰ τὸν Κρίτωνα ἄρνησις ἀποδράσεως τοῦ Σωκρ. καθίσταται γλυκυτέρα καὶ ἀπαλωτέρα διὰ τῆς φιλικωτάτης καὶ ἐγκαρδίου προσφωνήσεως <*φίλε ἐταῖρε*>. *κορυβαντιῶντες* οἱ μιμούμενοι τοὺς Κορύβαντας· οἱ τοὶ δὲ ἐνεφανίζοντο ἄλλοτε μὲν ὡς μυστηριώδεις ὑπάρξεις θεϊκῆς ἢ δαιμονικῆς φύσεως, ἄλλοτε δὲ ὡς ἱερεῖς τῆς Ρέας Κυβέλης, μητρός τῶν θεῶν, λατρευομένης ἐν Φρυγίᾳ. Ἐκεῖθεν ἡ λατρεία διεδόθη καὶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὰς ὀργιαστικὰς τελετὰς ἐχόρευον μανιωδῶς ἐνόπλους χοροὺς τῇ συνοδείᾳ αὐλῶν, κυμβάλων καὶ τυμπάνων, ἐκβάλλοντες ἀγρίας κραυγὰς καὶ ποικιλοτρόπως παραφερόμενοι, ὅπως οἱ Δερβίσαι τῶν Τούρκων. Ἡ ἐπίδρασις δὲ τῶν ἡχῶν καὶ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ χοροῦ ἦτο τοιαύτη, ὥστε οὐδὲν πέραν αὐτῶν ἠκούετο. *βομβεῖ* ὁ ἀντίλαλος τῶν νόμων εἶναι τόσον ἔντονος, ὥστε νὰ μὴ ἀκούῃ ὁ Σωκρ. τίποτε ἐκτὸς αὐτοῦ. ὁ *Θεός* τὸ θεῖον. Ἐτσι τελειώνει καὶ εἰς τὴν Ἀπολογία, ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. *ὑφηγεῖται* ἐκ τούτου δεικνύεται ἡ ἐξαίρετος εὐσέβεια τοῦ Σωκρ. πρὸς τὸ θεῖον, εἰς ὃ παραδίδει τὸν ἑαυτόν του· τὴν εὐσέβειαν αὐτὴν πολλοὶ ἠμφεσβήτησαν.

Νόημα.—Εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ διαλόγου ὁ Σωκράτης ἡρέμα ἀποτίνεται εἰς τὸν Κρίτωνα, λέγων ὅτι, ὅπως οἱ Κορυβαντιῶντες δὲν ἀκούουν τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον τοὺς αὐλοὺς, ἔτσι καὶ αὐτὸς δὲν ἀκούει τίποτε ἄλλο, παρὰ μόνον τὴν βοὴν τῶν Νόμων.

Ἐπομένως, ἂν νομίζῃ ὅτι δύναται νὰ εἰπῇ ὁ Κρίτων κάτι καλλίτερον αὐτῶν, ἅς τὸ εἰπῇ, ἄλλως ματαιοπονεῖ.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Κρίτων τίποτε δὲν ἔχει νὰ προσθέσῃ, ὁ Σωκράτης συνιστᾷ νὰπραχθῇ, ὅπως τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διατάσσῃ.

Περίληψις.—Ὁ Σωκράτης ἀπορρίπτει τὴν περὶ ἀποδράσεως πρότασιν τοῦ Κρίτωνος.

ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ (ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ)

1. 'Αναγνωστικὸν Ἀρχ. Ἑλλ. γλώσσης (Γ. Ζούκη) Γ' καὶ Δ' Τάξ. (Γ' »)
 2. Ἐκλογαὶ ἐξ ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων (Γ' »)
 3. Ξενοφώντος Κύρου ἀναβάσεως ἐκλογαὶ (Δ' »)
 4. Ξενοφώντος Ἑλληνικῶν Βιβλία Α' καὶ Β' (Δ' »)
 5. » » » Γ' καὶ Δ' (Δ' »)
 6. Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου Βιβλ. Α' (Ε' »)
 7. » » » Βιβλ. Β' (Ε' »)
 8. Λυσίου λόγοι (ὑπὲρ Ἀδυνάτου κατὰ σιτοπωλῶν) (Ε' »)
 9. Ἡροδότου Ἐκλογαὶ ἐκ τῶν Ἱστοριῶν (Ε' »)
 10. Ἰσοκράτους Λόγοι πρὸς Δημόνικον καὶ Νικοκλέα (Ε' »)
 11. Λατινικὸν Ἀναγνωσματάριον (Ε' »)
 12. Lhomond de viris illustribus urbis Romae (Ε' »)
 13. Δημοσθένους Α' Ὀλυνθιακός (ΣΤ' »)
 14. » Β' Ὀλυνθιακός (ΣΤ' »)
 15. » Α' Φιλippiκός (ΣΤ' »)
 16. » Β' Φιλippiκός (ΣΤ' »)
 17. Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους λόγος καὶ Ἰσοκράτους Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον (ΣΤ' »)
 18. Θουκυδίδου Πλαταικὰ (ΣΤ' »)
 19. Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας (Α' ραψωδία) (ΣΤ' »)
 20. Κορνηλίου Νέπωτος Hamilcar — Hannibal (ΣΤ' »)
 21. Κάτσαρος de bello civili (ΣΤ' »)
 22. Πλάτωνος Κρίτων (Ζ' »)
 23. » Ἀπολογία Σωκράτους (Ζ' »)
 24. Θουκυδίδου Δημηγορία Πλαταιέων - Θηβαίων (Ζ' »)
 25. Εὐριπίδου Ἰφιγένεια ἡ ἐν Ταύροις (Ζ' »)
 26. Εὐριπίδου Ἰφιγένεια ἡ ἐν Αὐλίδι (Ζ' »)
 27. Λυρικῶν ποιητῶν ἐκλογαὶ (Ζ' »)
 28. Ὀμήρου Ἰλιάδος ἐκλογαὶ (Α' καὶ Γ' ραψωδία) (Ζ' »)
 29. Κικέρωνος ὁ Γ' κατὰ Κατιλίνα λόγος (Ζ' »)
 30. Ὀβιδίου μεταμορφ. Phaethon - Niobe (Ζ' »)
 31. Σοφοκλέους Ἀντιγόνη (Η' »)
 32. Θουκυδίδου ὁ Περικλέους Ἐπιτάφιος (Η' »)
 33. Πλάτωνος Φαίδων (Η' »)
 34. Πλάτωνος Πρωταγόρας (Η' »)
 35. Θεοκρίτου εἰδύλλια (Η' »)
 36. Ὀμήρου Ἰλιάδος ἐκλογαὶ Ζ' καὶ Ι. ραψωδία (Η' »)
 37. » » » Ω' ραψωδία (Η' »)
 38. Βεργιλίου Αἰνείας ἐκλογαὶ Α' Βιβλ. (Η' »)
 39. » » » Β' » (Η' »)
 40. Κικέρωνος Somnium Scipionis (Η' »)
 40. Ὁρατίου Ὁδαὶ (Η' »)
- Λατινικὰ θέματα
Γυμνάσματα περὶ τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον.